

วารสารวิจัยรำไพพรรณี

Rajabhat Rambhai Barni Research Journal

ISSN 1906-327X , ISSN 2697-4371 (Online) ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2565

ศาสตร์พระราชากับการบริหารจัดการปัญหาสุนัขจรจัด	5
ภาวิณี เปรื่องปราณี, จำลอง แสนเสนาะ, พรทิวา อาชีวะ, ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์	
การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	14
ดวงพร ภาคนิ่มนวล, สุนิย์ดา เย็นทั่ว, วิวัฒน์ เพชรศรี	
การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยจากผลการสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย	24
พัชรินทร์ เสือสาวะถี, รุติกาญจน์ ใจไมตรี	
แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา	33
บุญรอด บุญเกิด, สกฤต อ้นมา, ชันทอง วิชาเดช	
การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถการคิดเชิงระบบของนักเรียนที่จัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสอนแบบตกผลึก	44
ธนนต์ นิยมญาติ, เพ็ญพนา พ่วงแพ	
การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	54
ชัตติยะ โคตรดา, สุวรรณา เบ็งทอง, ไพฑูรย์ พิมพ์	
ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	63
รัฐภูมิ เครือวัง, เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร, พรรณทิพา ตันตันนัย	
การพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรเพื่อสนับสนุนความได้เปรียบในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการผลิตไม้ผลในจังหวัดจันทบุรี	73
ภวัต เจียมจิณฉัตร	
การศึกษาติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ	84
พรนันท์ คุณธรรม, มฤษา แก้วจินดา	
พัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตนักเรียน	93
กรรณวิษณ์ ช่วยอุปการ, กัญญาวีร์ แก้วนัย	
ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	102
วันพัชร ชมชื่นใจ, สมวงษ์ แปลงประสพโชค, กฤษณะ ไสขุมา	
การเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI กับการสอนแบบปกติ	109
อัจฉิมา บรรพต, กฤษณะ ไสขุมา, เดช บุญประจักษ์	
ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ไขภัยปัญหาร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบารมีเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	119
มันชนา มาลี, พรสิณ สุภาวาลัย, เดช บุญประจักษ์	
ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครู	126
สุวรรณา จ้อยทอง	
การศึกษาสมรรถนะการสร้างสรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์	135
รุรดา ประเสริฐ	
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร	147
สุภาพร โสมภีร์, ชินโสณ วิสิษฐนิธิกัจา	
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบริการชำระเงินระบบพร้อมเพย์ของผู้บริโภคในจังหวัดจันทบุรี	156
ลักขณา ธรรมสุภาพงค์	
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนของผลการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนกับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP	166
มลชลิตี วรานนท์จิราโชติ, เจนวิทย์ วารีป้อ, สุนิย์ดา เย็นทั่ว	
การบริหารจัดการความเสี่ยงของสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2	177
เทวฤทธิ์ เลิศพนาศิลป์, ทินกร พูลพุด	
อุดมการณ์ "ความเป็นแม่บ้าน" ในนิตยสารแม่บ้านช่วงปี 2520-2562	188
เจจจา บุญวรรณโณ, วิมลมาศ ปฤษฎากุล	

วารสารวิจัยรำไพพรรณี

Rajabhat Rambhai Barni Research Journal

ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2565 (พฤษภาคม-สิงหาคม) ISSN 1906-327X, ISSN 2697-4371 (Online)

ชื่อ	วารสารวิจัยรำไพพรรณี	
เจ้าของ	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	
ที่ปรึกษา	41 หมู่ 5 ถนนรักศักดิ์ชุม ตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี 22000	
บรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไกคุณท์ ทองอร่าม	ศาสตราจารย์ ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมนะเสวต
บรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวิทย์ กุลโรจนภัทร	ศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รัชพลเมือง
กองบรรณาธิการ	อาจารย์ ดร.สวัสดี อุดมโภชน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฟื่องอรุณ ปรีดีติติก
	รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกลี	ดร.พีระ รัตนาวิจิตร
	ศาสตราจารย์ ดร.วิสาขา ภูจินดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
	ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
	รองศาสตราจารย์ ดร.จิณฉวีตร ปะโคทั้ง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศชาย สถิตย์พินางค์	มหาวิทยาลัยบูรพา
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรกร พาหะนิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
	อาจารย์ ดร.สุชาดา รัตนวานิชย์พันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์
	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	มหาวิทยาลัยบูรพา
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ รุจิรานุกูล	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภดล แสงแข
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธยา กุลกัลยา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวัลรัตน์ สมนึก
	อาจารย์ ดร.สิตางค์ เจริญวงศ์	นางสาวกรรณิกา สุขสมัย
	นางสาวนิตยา ต้นสาย	นางสาวปิยาภรณ์ กระจ่างศรี
	นางสาวชุลีรัตน์ ผดุงสิน	นางสาวณัฐฐานี ดีชื่อ
	นางสาวปองรัตน์ บุญลาภ	นางภรณ์ทิพย์ สุภาภรณ์
กำหนดการตีพิมพ์	ปีละ 3 ฉบับ	
ขอบเขตวารสาร	วารสารวิจัยรำไพพรรณี เป็นวารสารระดับชาติที่ผ่านการรับรองผลการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2 (พ.ศ. 2563-2567) จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของคณาจารย์ นิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาโท-เอก นักวิจัยจากหน่วยงานภายในและภายนอกต่าง ๆ สู่สาธารณชน รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ได้นำผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ เปิดรับบทความวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมถึงสหวิทยาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมและชุมชน โดยจัดทำเป็นวารสารราย 4 เดือน เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ	
	ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน)	จำนวน 20 บทความ
	ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม)	จำนวน 20 บทความ
	ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)	จำนวน 20 บทความ
	โดยบทความที่ตีพิมพ์ทุกบทความผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewed) ในสาขาวิชานั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 3 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบ double-blinded review	

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ ประจำฉบับ (Peer Review)

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกสิ

รองศาสตราจารย์ ดร.นาคนิมิตร อรรถศรีวรร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐณรงค์ อรุณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ ระพีแสง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรโชค พิชญ อุสมบูรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนิศ คุณเมธิกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ใจเย็น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรองทอง จุฬารัชนีกร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษรา บรรจงการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วราลี ถนอมชาติ

อาจารย์ ดร.ณัฐฉินุช จุยก้าวังค์

อาจารย์ ดร.สิตางค์ เจริญวงศ์

อาจารย์ ดร.เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรุตม์ บุญศรีตัน

รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา นามสง่า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ

อาจารย์ ดร.จตุพันธ์ รุจิรานุกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ ไม้เจริญ

รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสิรา จัวยดอนกลอย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเทพ ฐัฒน

อาจารย์ ดร.วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีไล ทองแผ่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรยุทธ์ ทองคำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลักษณะพร คำดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวุฒิ กลิ่นด่าง

อาจารย์ ดร.สินีนาด เริ่มลววรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร.กันต์ฤทัย คลังพหล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา กรัณยาธิกุล

อาจารย์ ดร.สุภัชฌาน ศรีเอี่ยม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภาวดี ทุปิยะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภา ฟังบางกรวย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาจนรงค์ มโนสุทธิฤทธิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตตภา สารพัฒน์ก ไชยปัญญา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร สุวรรณละออง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.การุณ สุขสองห้อง

อาจารย์ ดร.สุภัตรา เก้าประดิษฐ์ ทรัพย์ชุกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ ดร.พรรณทิพา ตันตินัย
อาจารย์ ดร.ณัฐา คำชู
อาจารย์ ดร.ชนิษฐา พรหมเหลือง
อาจารย์ ดร.ศานิตา ต่ายเมือง

มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

รายชื่อผู้พิจารณาตรวจสอบภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ อยู่ไสว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรอยฝน ทวีชัย
อาจารย์วิรัชชา วงศ์ชัย
อาจารย์เอี่ยมพร รุ่งศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ออกแบบรูปเล่มและจัดพิมพ์ นางสาวนิตยา ตันสาย

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2565 (ฉบับที่ 2)

พิมพ์ที่ ชลบุรีการพิมพ์ 194/28 ถนนพรหมาสตร์ ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20000

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยรำไพพรรณี (Rajabhat Rambhai Barni Research Journal) ของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นวารสารวิจัยที่เผยแพร่บทความวิจัยของนักวิจัย นิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณาจารย์ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยที่สนใจ เป็นวารสารราย 4 เดือน โดยเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) และฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) แต่ละฉบับมีจำนวน 20 บทความ โดยวารสารฉบับนี้ถือเป็นปีที่ 16 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2565 (พฤษภาคม-สิงหาคม) ซึ่งบทความวิจัยที่ได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์ในวารสารนี้ ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตามสาขาวิชาไม่น้อยกว่า 3 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบ double-blinded review วารสารวิจัยรำไพพรรณีได้จัดอยู่ในฐานข้อมูล TCI ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 และได้มีการพัฒนาคุณภาพวารสารมาโดยตลอด กองบรรณาธิการวารสารได้ดำเนินการเผยแพร่วารสารวิจัยรำไพพรรณีไปยังเครือข่ายมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั่วประเทศ เป็นประจำทุก 4 เดือน ปัจจุบันวารสารวิจัยรำไพพรรณี ได้ผ่านการรับรองผลการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 4 ในวารสารกลุ่ม 2 (พ.ศ. 2563-2567) และเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการวารสารและเป็นการปรับปรุงคุณภาพวารสารให้มีความน่าสนใจมากขึ้น ทางวารสารได้เปิดรับบทความวิจัยสหวิทยาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมถึงวิทยาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมและชุมชน เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในฉบับนี้

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่ส่งบทความวิจัยมาให้พิจารณาตีพิมพ์ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ (Peer reviews) ทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขบทความวิจัยต่าง ๆ ให้มีความถูกต้อง และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนการจัดทำวารสารวิจัยรำไพพรรณี ฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารวิจัยรำไพพรรณี ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2565 (พฤษภาคม-สิงหาคม) จะสามารถตอบสนองความสนใจของผู้อ่านทุกท่านได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้สามารถติดตามรายละเอียดและดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่าง ๆ หรือสมัครส่งบทความวิจัยออนไลน์ได้ที่ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/index> ซึ่งกองบรรณาธิการวารสารจะดำเนินการรวบรวม คัดกรองบทความวิจัยเพื่อนำไปสู่การเผยแพร่ผลงานวิจัยอันจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกสิ
บรรณาธิการวารสารวิจัยรำไพพรรณี

ศาสตร์พระราชากับการบริหารจัดการปัญหาสุนัขจรจัด Application of King Bhumibol Adulyadej's Philosophy of Good Governance to the Problem of Stray Dogs

ภาวิณี เปรื่องปราชญ์*, จำลอง แสนเสนาะ, พรทิวา อาชีวะ, ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์

Pavinee Pruangprach, Chamlong Saensanoh, Porntiwa Archeewa, Chaiyon Praditsilp

สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

Interdisciplinary Program for Sustainable Development, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: sexy_pp@hotmail.com

(Received: September 2 2021; Revised: October 29 2021; Accepted: December 13 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ความรู้ศาสตร์พระราชากับการบริหารจัดการปัญหาสุนัขจรจัดเพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ศาสตร์พระราชากับการบริหารจัดการปัญหาสุนัขจรจัดและเพื่อนำเสนอตัวแบบการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดตามแนวคิดศาสตร์พระราชากับงานวิจัยนี้ใช้แนวทางการวิจัยสหวิทยาการแบบข้ามพ้นสาขา ส่วนวิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การใช้เทคนิคการวิจัยในกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพแนวกรณีศึกษา จากการเลือกกรณีศึกษารวม 4 กรณี ขณะที่วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึก การสัมภาษณ์กลุ่มจากผู้ใช้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจง และการสังเกตการณ์โดยใช้หลักการสามเส้าเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการตีความหมายในการวิจัยเชิงคุณภาพจากปรากฏการณ์ทางสังคม ผลการศึกษามีข้อค้นพบว่า องค์ความรู้ศาสตร์พระราชากับการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัด สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทั้งหมด 12 ข้อ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ การระเบิดจากข้างใน การแก้ปัญหาที่จุดเล็ก การทำตามลำดับขั้น ภูมิสังคม การทำงานแบบองค์รวม การไม่ติดตำรา การประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด การทำให้ง่าย การมีส่วนร่วม ประโยชน์ส่วนรวม และการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ

ขณะที่ผลการศึกษากับการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ศาสตร์พระราชากับการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดดังกล่าว พบว่า จากการศึกษาถอดบทเรียนกรณีศึกษาทั้ง 4 กรณีศึกษา มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชากับการบริหารจัดการสุนัขจรจัด คือ มูลนิธิศูนย์รักสุนัขหัวหิน ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชากับรับแนวพระราชดำริต่อเนื่องมาจากรัชกาลที่ 9 โดยมีการดูแลสุนัขจรจัดอย่างเป็นระบบ มีการทำหมันเพื่อควบคุมปริมาณและการเลี้ยงดูสุนัขให้อยู่กับธรรมชาติ ขณะที่ศูนย์พักพิงสุนัขจรจัดนครชัยบุรินทร์เป็นศูนย์ที่อยู่ภายใต้พระอุปถัมภ์ของเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ เป็นการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชากับแนวทางแบบสุนัขมีความสุขและคนทำงานมีความสุขควบคู่ไปกับการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการดูแลสุนัขจรจัด นอกจากนี้ศูนย์ดูแลสุนัขจรจัดกองทัพเรือ โดยหน่วยบัญชาการต่อสู้ อากาศยานและชายฝั่ง ซึ่งอยู่ในพระอุปถัมภ์ของพระองค์ภา ที่มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชากับการมองสุนัขเหมือนผู้ร่วมชะตากรรมบนโลก ดังนั้นจึงปรารถนาให้สุนัขได้มีที่อยู่อาศัยและรอดพ้นจากอันตรายทั้งปวง และศูนย์ดูแลสุนัขจรจัดของกองทัพเรือโดยหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน เป็นศูนย์พักพิงเลี้ยงโดยพระราชดำริของรัชกาลที่ 10 ซึ่งมีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชากับเน้นในเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรม ความเพียงพอเกี่ยวกับอาหาร ความสะอาดเพื่อให้สุนัขมีสุขภาพที่ดี และจากการศึกษาองค์ความรู้ศาสตร์พระราชากับการบริหารจัดการปัญหาสุนัขจรจัดเพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ศาสตร์พระราชากับการบริหารจัดการปัญหาสุนัขจรจัด ผนวกกับการศึกษาถอดบทเรียนการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ศาสตร์พระราชากับการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดจากกรณีศึกษาทั้ง 4 กรณีศึกษา ผู้วิจัยสามารถพัฒนาไปสู่การนำเสนอตัวแบบดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : ศาสตร์พระราชากับการบริหารจัดการ, สุนัขจรจัด

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the knowledge of the King's Philosophy and management of stray dog problems and 2) to study the application of knowledge of the King's Philosophy to manage problems of stray dogs based on interdisciplinary approach. The study was a qualitative research, in coverme four case studies. The instruments used in collecting the data were: documentary studies, in-depth interviews, group interviews with specific key informants and observations using the principle of triangulation as a tool for data verification. Data analysis is Interpretation in qualitative research from social phenomena.

The results of the study revealed that King's philosophy of solving stray dogs can be applied to all 12 principles: doing systematically, explosion from inside, solution for original problem, work consecutively, socio-geography consideration, holistic thinking, not totally rely on textbook, be economical, simplification, participation, common benefit focus and nature-for-nature, explosion from inside problem solving hierarchy, social landscape, holistic work. No textbooks, frugality, simplicity, maximum benefit, simplification, participation. Public benefits and the use of nature to help nature. Additionally, the results of the study on the application of the King's philosophy in solving stray dog problems, covering 4 case studies showed that, there were applications of the King's philosophy in managing stray dogs at HuaHin Dog Conservation Center Foundation under the Royal Patronage. There is an application of the King's philosophy that has been initiated from the reign of King Rama IX by systematically taking care of stray dogs. Sterilization was performed to control the quantity and to nurture the dogs in harmony with nature, while the Nakhon Chai Burin Stray Dog Shelter as a center under the patronage of Princess Chulabhorn. There is an application of the King's philosophy based on happy dog and a happy working together which creating innovations in caring for stray dogs. Moreover the Aircraft and Coastal Combat Command which is under the patronage of His Majesty has applied the King's philosophy to look after the dog like A destiny on earth. Therefore, the desire for the dog to have a place to live and be free from all dangers. and the Navy's homeless dog care center by the Marine Corps. which is a resting center under the royal initiative of King Rama 10 has applied the King's philosophy focusing on morality, food adequacy and hygiene for dogs healthy.

Keywords : The King's Philosophy, management, stray dog

บทนำ

สุนัขจรจัดในปัจจุบันได้เป็นปัญหาสังคมที่สำคัญปัญหาหนึ่งในประเทศไทย กล่าวคือ จากรายงานการสำรวจจำนวนประชากรสุนัข เมื่อการสำรวจจำนวนสุนัขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ พบว่า มีจำนวนสุนัข 6,588,469 ตัว โดยการสำรวจประชากรสุนัขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศในระบบ Thai Rabies Net (ปี 2558 - 2560) พบว่า ในปี พ.ศ. 2558 มีสุนัขทั้งสิ้นจำนวน 6,284,347 ตัว แยกเป็นสุนัขที่มีเจ้าของ จำนวน 5,812,786 ตัว สุนัขไม่มีเจ้าของ จำนวน 471,561 ตัว พบว่า ในปี พ.ศ. 2559 มีสุนัขทั้งสิ้นจำนวน 6,417,850 ตัว แยกเป็นสุนัขที่มีเจ้าของ จำนวน 5,879,365 ตัว สุนัขไม่มีเจ้าของ จำนวน 528,485 ตัว เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 คิดเป็นร้อยละ 2.13 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 คิดเป็นร้อยละ 18.41 สำหรับปี พ.ศ. 2560 มีสุนัขทั้งสิ้นจำนวน 6,738,742 ตัว แยกเป็นสุนัขที่มีเจ้าของ จำนวน 6,173,264 ตัว สุนัขที่ไม่มีเจ้าของ จำนวน 565,478 ตัว จากการเพิ่มจำนวนของสุนัขดังกล่าว หากไม่ได้รับการจัดการระบบการดูแลที่ดี ก็อาจจะนำมาซึ่งปัญหาต่อสังคมหลายประการ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2562: 6)

ปัญหาสุนัขจรจัดในประเทศไทยได้กลายเป็นวาระแห่งชาติที่ต้องเร่งด่วนแก้ไขอย่างเคร่งครัดซึ่งในอดีตที่ผ่านมามีความพยายามแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนเกี่ยวกับสุนัขจรจัด โดยอาศัยการขับเคลื่อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้รับมอบหมายภารกิจในการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัด ดังปรากฏไว้ในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 29 ภายใต้อำนาจความพยายามใช้กลไกด้านต่าง ๆ เช่น การทำหมัน การจัดหาสถานที่ดูแลที่เป็นสัดส่วน เพื่อมุ่งไปสู่การแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดให้สำเร็จลุล่วงไปได้โดยเร็ว แต่มาตรการดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ได้แต่อย่างใด ภายใต้อำนาจความพยายามใช้กลไกด้านต่าง ๆ ผันวนกับการมอบหมายนโยบายผ่านหน่วยงานราชการ ดังเช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อมุ่งไปสู่การแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดให้สำเร็จลุล่วงไปได้โดยเร็ว แต่มาตรการดังกล่าวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ได้แต่อย่างใด (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)

จะเห็นได้ว่าความพยายามในการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดที่อาศัยการดำเนินการโดยกลไกของภาครัฐฝ่ายเดียว มีจุดอ่อนหลายประการ ในท้ายที่สุดไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยุติและเกิดความยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณค่อนข้างจำกัด ขณะที่ต้องมีการดำเนินงานในการดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนหลายด้าน ที่ต้องดำเนินกิจกรรมหรือให้บริการสาธารณะที่อาจแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ อำนาจหน้าที่ที่ต้องจัดทำที่ถือว่าเป็นกิจกรรมที่กฎหมายบังคับ หากไม่จัดทำเท่ากับเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ เป็นอำนาจหน้าที่ที่อาจจัดทำเป็น

กิจกรรมที่กฎหมายให้ดุลยพินิจว่าจะทำหรือไม่ทำก็ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความจำเป็นของคนในท้องถิ่น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในแง่ของการนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อจำกัดทางการเมืองและข้อกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิสัตว์ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จึงจะละเลยการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัด โดยหันไปหยิบฉวยนโยบายประเภทประชานิยม เช่น ทำถนน ขุดคู ลอกคลอง ขึ้นมาพิจารณาเป็นลำดับต้น ๆ กล่าวโดยสรุปแล้ว เมื่อพิจารณาในแง่ของการขับเคลื่อนโดยใช้กลไกของรัฐเพียงฝ่ายเดียวจึงยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดให้สำเร็จลุล่วงไปได้

แนวทางศาสตร์พระราชานำมาใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการปัญหาสุนัขจรจัด จึงเป็นทางเลือกใหม่ที่น่าสนใจอย่างยิ่ง แต่เนื่องจากการศึกษาศาสตร์พระราชาทั้ง 23 ข้อ ไม่ได้มีการกล่าวถึงการบริหารจัดการสุนัขจรจัดไว้โดยตรง หากแต่เป็นการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาดังกล่าวประกอบเข้ากับการศึกษาถอดบทเรียนจากกรณีศึกษาที่สถาบันกษัตริย์ทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดในรูปแบบต่าง ๆ ไว้ว่าเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เพื่อให้สามารถแก้ไขจุดอ่อน เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาใช้การบริหารจัดการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการทำหมัน การจับมาพักขังบริเวณ ในกรณีดังกล่าวเป็นการบริหารจัดการโดยภาครัฐ หรือเรียกว่า Government แต่การบริหารงานดังกล่าวก็ยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่ได้เป็นการบริหารงานแบบพหุภาคีหรือการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนที่เรียกว่า Governance แนวทางเลือกใหม่สำหรับการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดตามแนวคิดศาสตร์พระราชานำมา จึงเป็นรูปแบบสำคัญที่นำไปสู่กรณีศึกษา ในการถอดบทเรียนเพื่อการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัด ในปัจจุบันการนำศาสตร์พระราชามาใช้ในการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดนั้นจะมีความโดดเด่นกว่าแนวทางอื่นที่เพียงแค่จับสุนัขไปขังกรงทำหมัน หรือกักบริเวณ แต่การจัดการแบบศาสตร์พระราชานำมา สุนัขจรจัดจะได้รับการดูแลเอาใจใส่ สุนัขจรจัดได้รับการบริหารจัดการดูแลอย่างเป็นระบบ อาทิเช่น มีการให้อาหารโดยคำนึงถึงหลักสุขภาพ มีการให้ยา วัคซีนต่าง ๆ ในการรักษา มีการดูแลในด้านสุขภาพ มีการควบคุมปริมาณ และเพิ่มคุณค่าให้กับสุนัขจรจัดด้วยการนำมาฝึกฝนทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น การสวัสดี หมอบ คลาน ให้ไปหยิบสิ่งของตามคำสั่ง และมีการนำสุนัขจรจัดที่มีสุขภาพดีนำมาบริจาคเลือด เพื่อไว้ใช้ช่วยเหลือสุนัขตัวอื่นที่เจ็บป่วยและมีความต้องการใช้เลือดในการรักษาอย่างได้ผลดีอีกด้วย (โพสท์ทูเดย์, ออนไลน์, 2562)

กล่าวโดยสรุปแล้วปัญหาและผลกระทบของสุนัขจรจัด ยิ่งนับวันยิ่งเพิ่มปัญหามากขึ้นและขยายพื้นที่ความเดือดร้อนเพิ่มมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย แต่จะเห็นได้ว่ามาตรการแนวนโยบายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เช่น การใช้ระบบกลไกที่ขับเคลื่อนผ่านองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ยังไม่สามารถกำหนดรูปแบบการจัดการปัญหา
 สุนัขจรจัดดังกล่าว ที่ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม หากแต่เป็นมาตรการ
 การแก้ไขในระยะสั้น ที่อาศัยการกักขัง การทำหมัน และวิธีการแบบ
 เฉพาะกิจเท่านั้น จากการทบทวนวรรณกรรมจึงพบช่องว่างในการ
 ศึกษาว่ายังมีงานวิจัยใดที่นำหลักการศาสตร์พระราชามาใช้
 ในการบริหารจัดการกับปัญหาสุนัขจรจัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา
 วิธีการแก้ไขปัญหานี้ด้วยวิธีการเสนอตัวแบบใหม่ โดยอาศัย
 กระบวนการเรียนรู้จากการถอดบทเรียนสถานที่ที่มีประสบการณ์
 และผ่านการทำงานเกี่ยวกับการจัดการดูแลสุนัขจรจัดตามแนว
 ศาสตร์พระราชา ภายใต้คำถามวิจัยหลักที่ว่าจะสามารถประยุกต์ใช้
 แนวคิดศาสตร์พระราชาในการบริหารจัดการปัญหาสุนัขจรจัด
 ได้อย่างไร ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเรื่อง ศาสตร์พระราช
 กับการบริหารจัดการปัญหาสุนัขจรจัดนี้ขึ้นมา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ศาสตร์พระราชากับ
 การจัดการปัญหาสุนัขจรจัด
2. เพื่อประยุกต์องค์ความรู้ศาสตร์พระราชากับการจัดการ
 ปัญหาสุนัขจรจัด
3. เพื่อนำเสนอตัวแบบการจัดการปัญหาสุนัขจรจัด
 ตามแนวคิดศาสตร์พระราชา

วิธีดำเนินการวิจัย

แนวทางการวิจัยนี้ใช้แนวทางสหวิทยาการแบบข้ามพ
 สาขา (Transdisciplinary Research) ซึ่งเป็นแนวทางในการวิจัย
 ที่มีจุดเด่นของการศึกษาปรากฏการณ์และปัญหาต่าง ๆ รวมถึง
 แสวงหาทางออกจากการมองจากหลายมุมหรือการใช้ศาสตร์
 หลาย ๆ ศาสตร์ มาผสมผสานเพื่อก่อให้เกิดความรู้ใหม่ เพื่อนำไปสู
 การศึกษาและการแสวงหาแนวทางการแก้ไขเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
 ในสังคม ศึกษาจากชีวิตจริง แล้วนำมาใช้ในชีวิตได้จริง ส่วนวิธี
 การวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดย
 เป็นการวิจัยที่เน้นฐานคิด ได้แก่ การเน้นความเป็นมนุษย์ของผู้วิจัย
 และผู้ถูกวิจัย การเน้นข้อมูลที่เป็นระบบความหมายและการรับรู้
 ปรากฏการณ์ การเน้นจุดยืนแบบคนในในการรับรู้ปรากฏการณ์ และ
 การเน้นบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของปรากฏการณ์ (ชัยยนต์
 ประดิษฐ์ศิลป์, 2559: 135)

นอกจากนี้แล้ว ผู้วิจัยยังได้อาศัยเทคนิคในการแสวงหา
 ความรู้เพื่อนำไปสู่การตอบโจทย์วิจัยร่วมกันใน 5 ขั้นตอน ได้แก่ วิธี
 วิทยาแนวกรณีศึกษา พื้นที่กรณีศึกษารวมทั้งสิ้น 4 แห่ง ประกอบ
 ไปด้วย มูลนิธิศูนย์รักสุนัขหัวหินในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภ
 หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ศูนย์พักพิงสุนัขจรจัด นครชัยบุรินทร์
 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางแพ จังหวัดนครราชสีมา ศูนย์ดูแล

สุนัขจรจัดของกองทัพเรือ โดยหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยาน
 และรักษาฝั่ง และศูนย์ดูแลสุนัขจรจัดของกองทัพเรือ โดยหน่วย
 บัญชาการนาวิกโยธิน ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยการ
 ศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึกกรวม 4 กลุ่ม ได้แก่
 ผู้อำนวยการศูนย์พักพิงสุนัขจรจัดนครชัยบุรินทร์ หัวหน้าศูนย์สุนัขจรจัด
 กองทัพเรือนาวิกโยธิน หัวหน้าศูนย์ดูแลสุนัขจรจัดโดยหน่วยต่อสู้
 อากาศยานและรักษาฝั่ง ผู้อำนวยการศูนย์รักสุนัขหัวหิน เป็นต้น
 การสัมภาษณ์กลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจง และ
 การสังเกตการณ์ การตรวจสอบข้อมูลใช้หลักการสามเส้า
 (Triangulation) การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการตีความหมายในการ
 วิจัยเชิงคุณภาพจากปรากฏการณ์ทางสังคมและวิถีชีวิตการ
 ถอดบทเรียน

ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะใช้กรณีศึกษาทั้ง 4 กรณีเพื่อ
 สะท้อนคำถามวิจัยหลัก และให้เห็นภาพชัดเจนขึ้นในลักษณะของ
 การศึกษาระดับเล็ก ๆ (Micro Level) ที่สามารถเป็นตัวแทนในการ
 อธิบายเข้ากับกรณีใหญ่ ๆ (Macro Level) เนื่องจากการวิจัยแบบ
 กรณีศึกษา (Case - study Research) เป็นการศึกษาที่มุ่งเจาะลึก
 สาระในรายละเอียดตลอดช่วงเวลาของกรณีใดกรณีหนึ่ง เกี่ยวกับ
 ปัจเจกชนหนึ่งคน กลุ่มหนึ่งกลุ่ม องค์การหนึ่งองค์การ ขบวนการ
 ทางสังคมหนึ่งขบวนการ เหตุการณ์หรือพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง วิธี
 วิทยาการวิจัยกรณีศึกษามีประโยชน์เนื่องจากการศึกษาที่ช่วย
 เชื่อมโยงข้อมูลในระดับจุลภาคไปสู่ระดับมหภาค โดยอาศัยตรรก
 ในเชิงอุปนัย (Inductive Logic) คือ การสรุปจากรูปธรรมที่เป็น
 ลักษณะเฉพาะไปสู่ข้อสรุปนามธรรมทั่วไป (อุทุมพร จามรมาร,
 2540: 249-257)

การเลือกกรณีศึกษาในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิด
 การเลือกตัวอย่างในเชิงคุณภาพ (Qualitative Sampling) มาเป็น
 หลักของการเลือกตัวอย่างเชิงคุณภาพ ตรรกะในการกำหนดกรณี
 ศึกษาที่เป็นตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive or Purposeful
 Sampling) กล่าวคือ เป็นการเลือกกรณีศึกษาที่ให้ข้อมูลมากพอ
 สำหรับการศึกษาในเชิงลึก (Information - rich Case for Study
 in Depth) ซึ่งหมายความว่า เป็นกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยสามารถเรียนรู้
 ประเด็นต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อวัตถุประสงค์การวิจัย การเลือก
 ตัวอย่างเชิงคุณภาพแตกต่างจากตรรกะในการกำหนดตัวอย่าง
 เชิงปริมาณ (Quantitative Sampling) ที่มุ่งเลือกตัวอย่างให้มีความ
 เป็นตัวแทนของประชากร (Representative Of The Population)
 โดยการใช้การสุ่มตัวอย่าง (Random of Probability Sampling) เพื่อ
 อนุมานจากกลุ่มตัวอย่าง (Sample) ไปสู่ประชากรที่กว้างขวางขึ้น
 (Patton, 1990: 169 ; Teddlie and Tashakkori, 2009: 179)

เนื่องจากหน่วยในการวิเคราะห์ของการเลือกตัวอย่าง
 เชิงคุณภาพมีลักษณะเป็นหน่วย เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิเคราะห์
 (Subject Unit of Analysis) ดังนั้น การเลือกกรณีตัวอย่างพื้นที่

ของกรณีศึกษาในงานวิจัยนี้ จะพิจารณาโดยใช้การเลือกตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนด (Criteria Sampling) (ศุภวัลย์ พลายน้อย, 2556) เป็นการเลือกตัวอย่างตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือ เป็นศึกษกรณีที่มีบริบทครอบคลุมเกี่ยวกับการจัดการสุนัขจรจัดที่ใช้แนวทางศาสตร์พระราชารูปแบบต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. มูลนิธิศูนย์รักษาสุนัขหัวหินในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. ศูนย์พักพิงสุนัขจรจัด นครชัยบุรินทร์ ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
3. ศูนย์ดูแลสุนัขจรจัดของกองทัพเรือ โดยหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาชายฝั่ง
4. ศูนย์ดูแลสุนัขจรจัดของกองทัพเรือ โดยหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน

ผลการวิจัย

1. องค์ความรู้ศาสตร์พระราชากับการจัดการปัญหาสุนัขจรจัด

ผลการศึกษารู้อย่างองค์ความรู้ศาสตร์พระราชากับการจัดการปัญหาสุนัขจรจัด ผู้วิจัยสามารถศึกษาวิเคราะห์ได้ว่า ในการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดดังกล่าว เราสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ศาสตร์พระราชซึ่งเป็นแนวทางในการทำงานของรัชกาลที่ 9 ได้ทั้งหมดรวม 12 ข้อ คือ 1) การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ หมายถึง การจะดำเนินการแก้ไขปัญหา ก็จะต้องศึกษาข้อมูลอย่างละเอียดและเป็นระบบจากข้อมูลเบื้องต้นเสียก่อน ทั้งนี้ทั้งนั้นเพื่อให้ได้ความจริงที่เป็นปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ทั้งหมดอย่างตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและสอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่เป็นจริงกับบริบทของสถานที่นั้น ๆ 2) การระเบิดจากข้างใน หมายถึง การมองปัญหาหรือหาแก่นแท้ของปัญหาที่แท้จริงเกิดอะไรหรือเกิดจากตรงไหน จะได้ช่วยรักษาเยียวยาหรือจะได้เข้าไปแก้ปัญหาให้ได้ถูกจุดว่าแก่นแท้หรือสาระสำคัญ ดังเช่น การไล่คนภายในสังคม ชุมชน มีความตระหนักถึงปัญหา และร่วมมือร่วมใจในการมีความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาพร้อมกัน 3) การแก้ปัญหาที่จุดเล็ก ในการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดดังที่จะกล่าวในที่นี้ นั่น คือ การที่จะควรเริ่มมีฐานคิดในการแก้ไขปัญหาตั้งแต่ตัวบุคคล ให้มีความตระหนักถึง ในภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ และเมื่อเลี้ยงแล้วก็ควรรับผิดชอบตลอดชีวิต ไม่ใช่ทิ้งขว้างในภายหลัง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาสุนัขจรจัด 4) การทำตามลำดับขั้น หมายถึง ในการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดก็ควรมีการทำตามลำดับขั้นเหมือนกัน ควรคิดให้รอบคอบโดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด เพื่อที่โครงการจะสามารถดำเนินการต่อไปได้ 5) ภูมิสังคม เป็นสิ่งสำคัญในการคัดเลือก สร้างสถานที่ในการเลี้ยงสุนัขจรจัด ต้องไม่อยู่ในบริเวณชุมชน ที่มีบ้านพักอาศัยของประชาชนจำนวนมาก เพราะอาจจะได้รับผลกระทบจากเสียง หรือจากกลิ่น

ของสุนัขจรจัด ก่อให้เกิดการรบกวนต่อประชาชนได้ 6) การทำงานแบบองค์รวมในการที่คิดอย่างองค์รวม (Holistic) เป็นการมองอย่างครบวงจร รวมถึงหาแนวทางที่จะใช้นามาแก้ไขปัญหาย่างเชื่อมโยง 7) การไม่ติดตำรา หมายถึง การที่จะทำการแก้ไขปัญหายอะไร ไม่ควรยึดติดตำรา แต่อาจอาศัยประสบการณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยด้วย เป็นต้น 8) การประหยัดเรียบง่าย หมายถึง การได้รับประโยชน์สูงสุด การแก้ไขปัญหายสุนัขจรจัด มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการทำให้เกิดการประหยัดเรียบง่าย และใช้ประโยชน์ได้สูงสุด 10) การมีส่วนร่วม เป็นการแก้ปัญหาต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ความมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในลักษณะของพหุภาคี 11) การยึดประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การไม่ทำให้ประชาชนทั่วไปเดือดร้อน เช่น ไม่ให้มีสุนัขจรจัดอยู่ในชุมชน ค่ายเลี้ยงเศษอาหาร คอยเห่า กัด หรือส่งเสียงดังรบกวนประชาชน เป็นต้น และ 12) การใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ หมายถึง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของปัญหานั้น ๆ เพื่อหาสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในธรรมชาติหรือในสิ่งแวดล้อมบริเวณนั้น ๆ ที่จะสามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ กล่าวโดยสรุปแล้ว การศึกษาองค์ความรู้ศาสตร์พระราชากับการจัดการสุนัขจรจัดทั้ง 12 ข้อ ไม่สามารถนำไปใช้ได้โดยตรง หากแต่ต้องมีการปรับประยุกต์ใช้เพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมนั้น ๆ ด้วย (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, เอกสารประกอบการบรรยาย ม.ขอนแก่น 23 มีนาคม 2562; ผู้บริหารศูนย์ดูแลและพักพิงสุนัขจรจัดในโครงการพระราชดำริท่านหนึ่งในจังหวัดชลบุรี, สัมภาษณ์, 2564)

2. การประยุกต์องค์ความรู้ศาสตร์พระราชากับการจัดการปัญหาสุนัขจรจัด

ผลการศึกษาที่ได้รับจากการศึกษาถอดบทเรียนในพื้นที่กรณีศึกษาทั้ง 4 กรณี ที่มีการประยุกต์องค์ความรู้ศาสตร์พระราชากับการจัดการปัญหาสุนัขจรจัด สามารถสรุปข้อค้นพบจากการวิจัยได้ดังนี้

1. มูลนิธิศูนย์รักษาสุนัขหัวหินในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นตัวแบบที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงวางรากฐานไว้ด้วยการพระราชทานเงินจากการจำหน่ายเสื้อพิมพ์ภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ครอบครัวคุณทองแดง ในการจัดตั้งเป็นมูลนิธิ โดยให้เทศบาลเมืองหัวหินดูแลสุนัขจรจัดอย่างเป็นระบบ ทั้งการให้อาหาร รักษาสุขภาพ ฉีดวัคซีน ถ่ายพยาธิ ทำหมันเพื่อควบคุมปริมาณและเลี้ยงสุนัขให้อยู่กับธรรมชาติ
2. ศูนย์พักพิงสุนัขจรจัด นครชัยบุรินทร์ ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่อยู่ภายใต้พระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี เป็นตัวแบบของสุนัขมีความสุข และคนทำงานมีความสุข และคนทำงาน

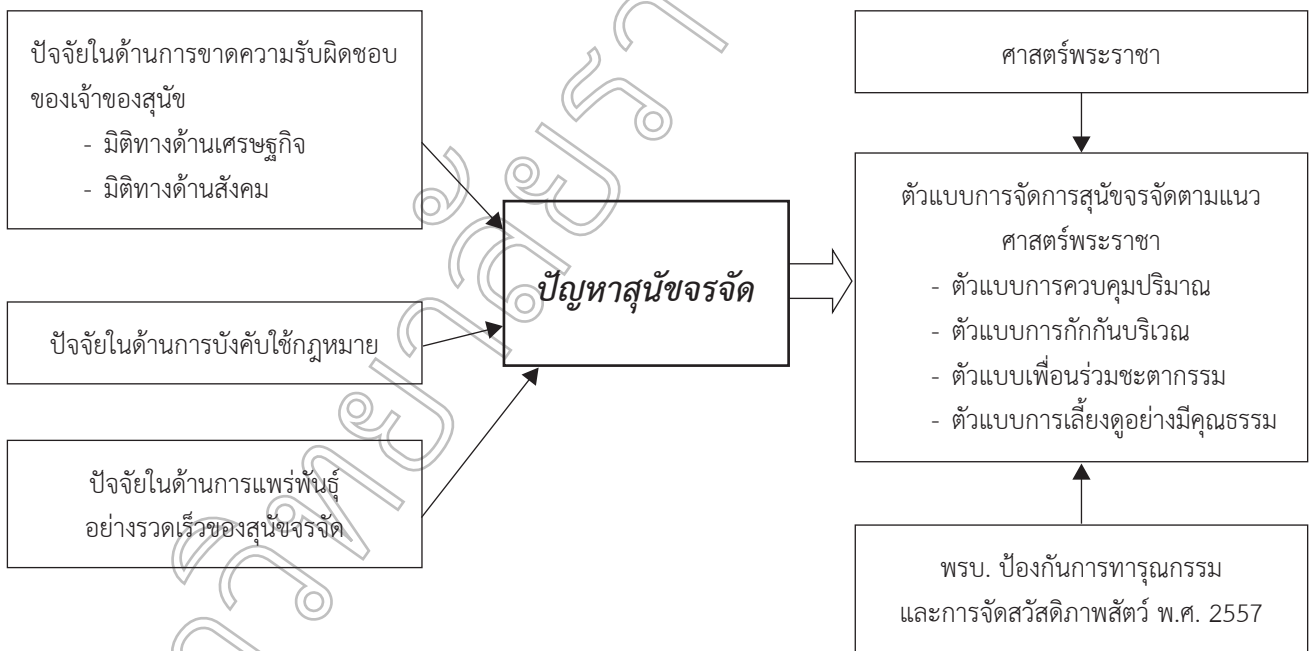
มีความสุข แล้วก็หาว่ากรรมอะไรก็ได้ ที่จะทำให้ทั้งสองอย่างมีความสุข โดยมีพื้นโครงการทั้งหมด 30 ไร่ 2 งาน แบ่งเป็น 10 ไร่ที่เลี้ยงสุนัขจรจัด และส่วนที่เหลือ คือ บริเวณอาคารและพื้นที่ว่างสำหรับเตรียมการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเมื่อได้วิเคราะห์ถึงการประยุกต์องค์ความรู้ศาสตร์พระราชาสุนัขพักพิงสุนัขจรจัดนครชัยบุรินทร์พบว่า มีความโดดเด่นในแง่ของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อให้คนและสุนัขอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3. ศูนย์ดูแลสุนัขจรจัดของกองทัพเรือ โดยหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาชายฝั่ง ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา เป็นตัวแบบที่สะท้อนความเป็นเพื่อนร่วมชะตากรรมบนโลกซึ่งฐานคิดของตัวแบบดังกล่าวเกิดขึ้นมาจากการยอมรับและความสงสารสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลายที่เกิดขึ้นมาบนโลกใบนี้แล้วแต่เวียนว่ายอยู่ในหลักวัฏสงสาร กล่าวคือ ทุกชีวิตต้องเวียนว่ายอยู่ในเรื่องของการเกิดแก่เจ็บตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น จึงปรารถนาให้สุนัขจรจัดได้มีที่อยู่อาศัย และรอดพ้นจากอันตรายทั้งปวง รวมถึงการมีชีวิตอยู่อย่างปกติ กล่าวโดยสรุปแล้วเมื่อได้วิเคราะห์ถึงการประยุกต์องค์ความรู้ศาสตร์พระราชาสุนัขดูแลสุนัขจรจัดของกองทัพเรือ พบว่า มีการบริหารจัดการแบบองค์รวมโดยไม่มีการแยกส่วนหากแต่เป็นการมองว่าทุกชีวิตมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน

4. ศูนย์ดูแลสุนัขจรจัดของกองทัพเรือ โดยหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน โดยพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 เป็นตัวแบบที่ทรงพระอุปถัมภ์ด้านอาหารและเวชภัณฑ์อื่น ๆ ให้แก่ทางศูนย์ และได้ทรงอุปถัมภ์ในเรื่องแพทย์และอุปกรณ์ทางการแพทย์ด้วยการนำสัตวแพทย์ ในกองงานส่วนพระองค์มาช่วยตรวจรักษาสุนัขที่เจ็บป่วยและทุพพลภาพ ทั้งนี้ทั้งนั้นยังรวมไปถึงการทรงมีพระเมตตาช่วยเหลือจัดหาทุนสนับสนุนในการบริหารจัดการ โดยจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เช่นการจัดโครงการปันจักรยานเพื่อระดมทุนช่วยเหลือทางศูนย์ จนทำให้ศูนย์ดังกล่าวสามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน กรณีศึกษานี้จะเน้นให้มีการเลี้ยงดูสุนัขอย่างมีคุณธรรม ให้อาหารอย่างเพียงพอ ใส่ใจในเรื่องความสะอาด เพื่อให้สุนัขมีสุขภาพที่ดี

3. ตัวแบบการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดตามแนวคิดศาสตร์พระราชามา

จากวิธีวิทยาและแนวทางการวิเคราะห์ การวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยสามารถพัฒนาเป็นตัวแบบการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามที่ว่า จะสามารถสร้างตัวแบบในการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดตามแนวคิดศาสตร์พระราชามาให้ยั่งยืนได้อย่างไร ดังผังภาพข้างล่างนี้

จากฝั่งภาพดังกล่าว การที่จะสามารถจัดระเบียบการบริหารจัดการศูนย์ฯ จัดเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้เกิดมีความเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไปได้นั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เข้าช่วยสนับสนุนส่งเสริม ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการจัดระเบียบและการแก้ไขปัญหาศูนย์ฯ จัดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ควรประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านความรับผิดชอบของเจ้าของศูนย์ฯ ทั้งมิติทางด้านเศรษฐกิจ และในมิติทางด้านสังคม ปัจจัยในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และควรดำเนินการควบคู่ไปกับการชะลอการแพร่พันธุ์อย่างรวดเร็วของศูนย์ฯ จัดด้วยการดำเนินการดังกล่าวไม่ควรละเลยพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ภายใต้กระบวนการดำเนินการทั้งระบบจำเป็นจะต้องอาศัยแนวทางของศาสตร์พระราชา ซึ่งตัวแบบต่าง ๆ ในการจัดการศูนย์ฯ จัดตามแนวศาสตร์พระราชา ดังกล่าว ได้แก่ ตัวแบบ การควบคุมปริมาณควบคุมกับการเลี้ยงสุนัขให้อยู่กับธรรมชาติ ตัวแบบการกักกันบริเวณโดยการควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่จากสำนักงานฯ และเจ้าหน้าที่ทหาร ตัวแบบเพื่อนร่วมชะตากรรมบนโลกโดยการจัดหาที่อยู่อาศัยให้ศูนย์ฯ จัด และตัวแบบการเลี้ยงดูศูนย์ฯ จัดอย่างมีคุณธรรม

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีจุดเด่นในแง่องค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาในแง่มุมของมาตรการในการจัดการศูนย์ฯ จัดในเขตเทศบาล กฎหมายว่าด้วยการขึ้นทะเบียนและเสียภาษีสุนัข มาตรการทางกฎหมายในการจัดการปัญหาศูนย์ฯ จัดในเขตกรุงเทพมหานคร นโยบายเรื่องศูนย์ฯ จัดของกรุงเทพมหานคร และมาตรการการจัดการประชากรสุนัข แต่ยังมีช่องว่างทางวิชาการในแง่มุมของการศึกษาการแก้ไขปัญหาศูนย์ฯ จัดโดยอาศัยแนวคิดศาสตร์พระราชา ซึ่งจากการศึกษาด้วยการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวแล้วนั้น พบว่า ยังมีนักวิชาการที่ได้ทำการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับตัวศาสตร์พระราชากับการบริหารจัดการปัญหาศูนย์ฯ จัด ใช้น้อยมากในขณะที่ปัญหาศูนย์ฯ จัดนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง การศึกษาปัญหาศูนย์ฯ จัดจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะว่าหากปัญหาดังกล่าว ยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาให้ได้อย่างทันที่รวมทั้งรวมถึงการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักวิชาการ อันจำเป็นที่ต้องอาศัยการวิจัยเป็นเครื่องมือ ผลจากการศึกษาประยุกต์องค์ความรู้ศาสตร์พระราชาในการจัดการปัญหาศูนย์ฯ จัดที่มีการจัดสัดส่วนการเลี้ยงดูศูนย์ฯ จัดอย่างมีคุณธรรม ให้อาหารอย่างเพียงพอ ใส่ใจในเรื่องความสะอาด เพื่อให้สุนัขมีสุขภาพที่ดี รวมถึงการดูแลศูนย์ฯ จัดอย่างเป็นระบบด้วยการรักษาสุขภาพ ฉีดวัคซีน ถ่ายพยาธิ ทำหมันเพื่อควบคุมปริมาณ และเลี้ยงสุนัขให้อยู่กับธรรมชาติ ซึ่งสะท้อนถึงความเป็นเพื่อนร่วมชะตากรรมบนโลก จึงปรารถนาให้

ศูนย์ฯ จัดได้มีที่อยู่อาศัย และรอดพ้นจากอันตรายทั้งปวง รวมถึงการมีชีวิตอยู่อย่างปกติ โดยอาศัยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา เป็นกลไกในการขับเคลื่อนนั้นจึงเป็นการสร้างความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยนี้

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า องค์ความรู้ศาสตร์พระราชาเกี่ยวกับการจัดการปัญหาศูนย์ฯ จัดที่มีทั้งหมด 13 ข้อ หากแต่เมื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงจำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้เข้ากับบริบทของสังคมนั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อศึกษาองค์ความรู้ศาสตร์พระราชาโดยตรงแล้วไม่ได้มีการกล่าวถึงการจัดการปัญหาศูนย์ฯ จัดไว้โดยตรง

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการจัดการปัญหาศูนย์ฯ จัดทั้ง 4 กรณีศึกษามีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในรูปแบบของการบริหารจัดการปัญหาศูนย์ฯ จัดที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ มูลนิธิศูนย์ฯ ริกษ์สุนัข หัวหินในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นตัวแบบที่เทศบาลเมืองหัวหินดูแลศูนย์ฯ จัดอย่างเป็นระบบ ทั้งการให้อาหาร รักษาสุขภาพ ฉีดวัคซีน ถ่ายพยาธิ ทำหมันเพื่อควบคุมปริมาณและเลี้ยงสุนัขให้อยู่กับธรรมชาติ ขณะที่ศูนย์ฯ พักพิงศูนย์ฯ จัดนครชัยบุรินทร์ ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นตัวแบบของสุนัขมีความสุข และคนทำงานมีความสุข เมื่อได้วิเคราะห์ถึงการประยุกต์องค์ความรู้ศาสตร์พระราชาของศูนย์ฯ พักพิงศูนย์ฯ จัดนครชัยบุรินทร์ พบว่า มีความโดดเด่นในแง่ของการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาเพื่อให้นักและสุนัขอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อย่างไรก็ตามก็ศูนย์ฯ ดูแลศูนย์ฯ จัดของกองทัพเรือ โดยหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาชายฝั่ง เป็นตัวแบบที่สะท้อนความเป็นเพื่อนร่วมชะตากรรมบนโลก ซึ่งฐานคิดของตัวแบบดังกล่าวเกิดขึ้นมาจากการยอมรับและความสงสารสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลายที่เกิดขึ้นมาบนโลกใบนี้ล้วนแล้วแต่เวียนว่ายอยู่ในหลักวัฏสงสาร กล่าวคือ ทุกชีวิตต้องเวียนว่ายอยู่ในเรื่องของการเกิดแก่เจ็บตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ดังนั้นจึงปรารถนาให้ศูนย์ฯ จัดได้มีที่อยู่อาศัย และรอดพ้นจากอันตรายทั้งปวง รวมถึงการมีชีวิตอยู่อย่างปกติ กล่าวโดยสรุปแล้วเมื่อได้วิเคราะห์ถึงการประยุกต์องค์ความรู้ศาสตร์พระราชาของศูนย์ฯ ดูแลศูนย์ฯ จัดของกองทัพเรือ พบว่า มีการบริหารจัดการแบบองค์รวมโดยไม่มีการแยกส่วน หากแต่เป็นการมองว่าทุกชีวิตมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน และศูนย์ฯ ดูแลศูนย์ฯ จัดของกองทัพเรือ โดยหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน เป็นตัวแบบที่สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงพระอุปถัมภ์ด้านอาหารและเวชภัณฑ์อื่น ๆ ให้แก่ทางศูนย์ฯ และได้ทรงอุปถัมภ์ในเรื่องแพทย์และอุปกรณ์ทางการแพทย์ด้วยการนำสัตว์แพทย์ กรณีศึกษาเน้นให้มีการเลี้ยงดูสุนัขอย่างมีคุณธรรม ให้อาหารอย่างเพียงพอ ใส่ใจในเรื่องความสะอาด เพื่อให้สุนัขมีสุขภาพที่ดี ส่วนผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าในการศึกษาถอดบทเรียนศูนย์ฯ พักพิง

สุนัขจรจัดทั้ง 4 กรณี ผู้วิจัยสามารถพัฒนาไปเป็นตัวแบบในการบริหารจัดการสุนัขจรจัดที่มีความแตกต่างกันทางด้านสถานที่และฐานคิดที่อยู่เบื้องหลัง รวม 4 ตัวแบบสำคัญ ได้แก่ ตัวแบบการควบคุมปริมาณควบคู่กับการเลี้ยงสุนัขให้อยู่กับธรรมชาติ ตัวแบบการกักกันบริเวณโดยการควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่จากสำนักราชวังและเจ้าหน้าที่ทหาร ตัวแบบเพื่อนร่วมชะตากรรมบนโลกโดยการจัดหาที่อยู่อาศัยให้สุนัขจรจัด และตัวแบบการเลี้ยงดูสุนัขจรจัดอย่างมีคุณธรรม

แต่อย่างไรก็ดี ผลจากการศึกษาประยุกต์ต้ององค์ความรู้ศาสตร์พระราชานในการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดบางส่วน ที่ได้รับการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับผลงานของเบญจมาศ สุนนทะนาม และหัชชากร วงศ์สายัณห์ (2561) ที่ได้ทำวิจัยไว้ในเรื่อง นโยบายเรื่องสุนัขจรจัดของกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกรุงเทพมหานครกับเมืองชิคาโก ใช้วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพจากการศึกษาและเปรียบเทียบถึงนโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่น เกี่ยวกับการแก้ปัญหาสุนัขจรจัดระหว่างกรุงเทพมหานครกับเมืองชิคาโกและวิธีการแก้ปัญหาที่มีต้นแบบมาจากเมืองชิคาโก จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนระหว่างกรุงเทพมหานครกับเมืองชิคาโก คือ “การบังคับใช้กฎหมาย” ในที่นี้พูดถึงการบังคับใช้กฎหมายที่จริงจังและเข้มงวดเกี่ยวกับการจัดการสุนัขจรจัดสัตว์เลี้ยงภายในเมือง สังเกตได้จากหลาย ๆ นโยบายไม่ว่าจะเป็นการทำหมัน ฉีดวัคซีน หรือแม้กระทั่งศูนย์รับเลี้ยงสุนัข ทั้งกรุงเทพมหานครและเมืองชิคาโก มีความคล้ายคลึงกันเกือบทั้งหมดกับผลการวิจัยนี้ กล่าวคือ การบริหารจัดการสุนัขจรจัดที่ควรจะเป็นนั้นต้องมีการดำเนินการดังนี้ คือ การปรับปรุงสถานที่พักพิงสุนัข โดยจะพัฒนา ศูนย์ควบคุมสุนัข ให้สามารถรองรับสุนัขได้อย่างเหมาะสม การขึ้นทะเบียนเป็นสถานพักพิงสุนัขชุมชนโดยเชิญชวน “กลุ่มคนรักสุนัข - ผู้ใจบุญ” ที่เลี้ยงสุนัขในบ้านเป็นจำนวนมาก ๆ มาขึ้นทะเบียน โดยมีหลักเกณฑ์ว่าต้องไม่เลี้ยงเพิ่มจากนั้นต้องจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปทำหมันและฉีดวัคซีนให้สมำเสมอเข้าไปปรับปรุงด้านกายภาพการเลี้ยงให้ดูสะอาดให้สุนัขเหล่านี้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี รวมถึงการส่งเสริมการอุปการะสุนัขให้ประชาชนช่วยมาทำบุญกับสุนัขที่ถูกทอดทิ้งควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้ประชาชนมารับไปเลี้ยงเป็นสุนัขบ้าน จากนั้นแล้วควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด เพราะหากมีนโยบายที่ดีเพียงใดแล้วแต่ไม่มีการบังคับใช้กฎหมายที่จริงจัง ผู้คนก็จะละเลยถึงปัญหานี้อยู่ดีเพราะคิดว่า ไม่เป็นอะไร ไม่ผิดอะไร โดยต้องมีมาตรการลงโทษเจ้าของสุนัขอย่างจริงจัง ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่ายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่หรือประชาชน เพื่อที่จะลดปัญหาสังคมอีกด้านหนึ่ง คือ ปัญหาที่เกิดจากสุนัขจรจัดนั่นเอง เพราะฉะนั้นแล้วหากจะไขว่หน้าไปถึงต้นตอของปัญหาสุนัขจรจัดนั้น คงจะต้องย้อนกันไปถึงจิตสำนึกของผู้เลี้ยง ในเมืองชิคาโกผู้ที่จะเลี้ยงสุนัขและสัตว์เลี้ยง

ได้นั้น ต้องมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของทุนทรัพย์สถานที่ เวลาที่ต้องมีให้สุนัขของตนเอง แต่ในไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานครที่มีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นนั้น ใคร ๆ ก็สามารเลี้ยงสุนัขได้ แต่ถึงอย่างนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญกับการดูแลสุนัขมากนัก และสุดท้ายกลายเป็นปัญหาสังคมแบบเรื้อรังไม่มีที่สิ้นสุด ต้องมีการบังคับใช้มาตรการที่เด็ดขาดกับผู้ที่ต้องการที่จะเลี้ยงสุนัข วิธีทางอีกประการหนึ่งในการแก้ปัญหาหมาจรจัดอย่างยั่งยืนก็คือ การนำหมาจรจัดมาเลี้ยงเป็นหมาบ้าน มันจะเปลี่ยนสถานะจากสุนัขจรจัดมาอยู่ในสถานที่ที่มีรั้วรอบขอบชิด โดยช่วยกันนำสุนัขการนำสุนัขเร่ร่อนไปเลี้ยงอย่างมีความรับผิดชอบตามศักยภาพทางเศรษฐกิจของตน จะเป็นการแก้ปัญหาได้ตรงจุดและเป็นการประหยัดงบประมาณแผ่นดินได้เป็นอย่างมาก แต่ทั้งนี้หน่วยงานของรัฐควรมีการรณรงค์เพื่อปลูกฝังค่านิยมให้คนไทยมีความรักร่วมกับความรับผิดชอบต่อสุนัขที่เลี้ยงอยู่ตลอดชีวิต นอกจากนี้รัฐควรมีบริการเรื่อง การทำหมันฟรี (ควรทำหมันก่อนแจก) และฉีดวัคซีนราคาถูก (ราคาต้นทุน หรือกำไรร้อย) ให้กับสุนัขเร่ร่อนที่คนนำไปอุปการะและที่สำคัญรับผิดชอบรักและเลี้ยงดูมันต่อไปตลอดชีวิต เหมือนสิ่งอื่นใดวิธีที่จะแก้ปัญหาสุนัขจรจัดได้ดีที่สุดคือ การบังคับใช้กฎหมายที่จริงจัง อีกทั้งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ หรือประชาชนด้วยเพราะปัญหาที่เกิดขึ้นจากสุนัขจรจัดนั้นไม่ใช่ปัญหาที่จะมองข้าม เพราะเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างมากต่อสังคม ถ้าคนส่วนใหญ่ตระหนักถึงความจำเป็นของการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้ความสนับสนุนร่วมมือ ร่วมใจกันอย่างเต็มที่ โดยไม่คำนึงถึงเพียงความรู้สึกพึงพอใจหรือเพียงเพื่อประโยชน์เล็กน้อยส่วนตัว ความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาจากสุนัขจรจัดจะเป็นความจริงขึ้นมาได้โดยเร็วจะเห็นได้ว่า ผลการศึกษาครั้งนี้มีบางส่วนที่ยืนยันองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการทดสอบตัวแบบการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดตามแนวคิดศาสตร์พระราชาน ในการวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการสุนัขจรจัด โดยมีการเลือกใช้กรณีศึกษาที่มีความแตกต่างกันระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย
2. ควรมีการดำเนินการภายใต้กฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยการห้ามไม่ให้มีการปล่อยปละละเลยการเลี้ยงสุนัข จนลุกลามป่านปลายไปสร้างผลกระทบต่อกับบุคคลทั่วไป รวมถึงเป็นการสร้างปัญหาสาธารณสุขในอนาคตด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องศาสตร์พระราชากับการบริหารจัดการปัญหาสุนัขจรจัดเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินการวิจัยหลังจากนี้คือ

1. ควรขยายพื้นที่ทำการวิจัยให้กว้างขวางมากขึ้น เช่น การศึกษาโดยใช้พื้นที่ในการวิจัยที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อทำการเปรียบเทียบถึงมาตรการแนวทางในการบริหารจัดการศูนย์ฯ จัด และจะทำให้สามารถได้มาซึ่งตัวชี้วัดใหม่ที่ใช้เป็นมาตรฐานได้
2. ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณเพื่อการสำรวจ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาศูนย์ฯ จัดในมุมมองอื่น อันจะสามารถนำไปสู่ การปรับปรุงแก้ไขที่มีความหลากหลายมิติขึ้นซึ่งอาจศึกษาในพื้นที่ สำคัญ ๆ ที่มีปรากฏการณ์ปัญหาศูนย์ฯ จัดแบบสม่ำเสมอ
3. ควรศึกษาศักยภาพของชุมชนต่าง ๆ ในการบริหารจัดการปัญหาศูนย์ฯ จัดด้วยการอาศัยแนวคิดการเสริมพลังชุมชน (Community Empowerment) เป็นแนวคิดในการขับเคลื่อน การวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2562). **คู่มือแนวทางการบริหารจัดการสถานสงเคราะห์สัตว์**. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. (2559). **ตำราวิธีวิทยาการวิจัยทางสังคม**. จันทบุรี : คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- ไทยพีบีเอส. (2562). ขึ้นทะเบียน “หมา-แมว” จ่ายตัวละ 450 บาท ฝ่าฝืนปรับ 2.5 หมื่นบาท. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://news.thaipbs.or.th/content/275048>. 11 กันยายน 2562.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2563). **หมาแก๊งเดิม เพิ่มเติมคือกักรถอีกคัน พบไม่ดุร้ายกับคน แต่ชอบกัดกับแมว**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.thairath.co.th/news/society/1742783?cx_testId=0&cx_testVariant=cx_0&cx_artPos=0#cxrecs_s. 15 มีนาคม 2563.
- เบญจมาศ สุนันทะนาม และหัชชากร วงศ์สายัณห์. (2561). **นโยบายเรื่องศูนย์ฯ จัดของกรุงเทพมหานครกับเมือง ชिकाโก**. โครงการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงาน ระดับชาติของนักศึกษา ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 1/2561 วันที่ 15 กันยายน 2561 ณ คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สอนสุนันทา.
- ศุภวัธย์ พลายน้อย. (2556). **น่านาวิธีวิทยาการถอดบทเรียนและ สังเคราะห์องค์ความรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พี.เอ.ลิฟวิ่ง จำกัด.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2562). **ศาสตร์พระราชาและปรัชญา สังคมศาสตร์**. เอกสารประกอบการบรรยาย มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.
- อุทุมพร จามรมาร. (2540). “การวิจัยรายการณี” ใน ทิศนา แจมมณี และสร้อยสน สกกรักษ์ (บรรณาธิการ). **แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Patton, Michael Q. (1990). **Qualitative Evaluation and Research Methods**. Second Edition. London: SAGE.
- Teddlie, C. & Tashakkori, A. (2009). **Foundations of Mixed Methods Research: Integrating Quantitative and Qualitative Approaches in the Social and Behavioral Sciences**. London: SAGE Publications Inc.

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
Development of Learning Management Model Using Gamification
Technique on Sufficiency Economy to Enhance Problem-Solving Skills
for Pratomsuksa 5 Students

ดวงพร ภาคนิมมวล*, สุนิตยดา เย็นทั่ว, วิวัฒน์ เพชรศรี

Duangphon Phaknimnuat, Sunitta Yentour, Wiwat Petsri

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: Duangporn.nat@gmail.com

(Received: September 2 2021; Revised: November 23 2021; Accepted: December 13 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองมะขาม ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 แผน เวลา 20 ชั่วโมง 3) แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา รูปแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบที (t-test Dependent) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และ 5) การวัดประเมินผล ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ 3 วางแผนการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 ดำเนินการแก้ปัญหา และขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล โดยความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.72

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้, ทักษะการแก้ปัญหา, เทคนิคเกมมิฟิเคชัน

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop learning management model using Gamification technique on Sufficiency Economy to enhance problem-solving skill for Prathomsuksa 5 students and 2) to compare problem-solving skill both pre and post learning with learning management using Gamification technique on Sufficiency Economy for Prathomsuksa 5 students. The sample was a group of 30 Prathomsuksa 5 students from Banklongmakham School in the academic year 2020 and was selected by gaining from purposive sampling. The research instruments were: 1) the learning management model using Gamification technique on Sufficiency Economy to enhance problem-solving skill for Prathomsuksa 5 students, 2) six learning activity plans based on for 20 hours Sufficiency Economy for Prathomsuksa 5 students and 3) a 30-item objective test of problem-solving skill. Statistics used for data analysis included: mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and T-test Dependent.

The results found that:

1. The outcome of the development of learning management model using Gamification technique on Sufficiency Economy to enhance problem-solving skill for Prathomsuksa 5 students consisted of five components: in 1) Principle, 2) Objective, 3) Content, 4) Learning Management Procedure and 5) Evaluation. The learning management procedure consisted of five steps: Step1: Problem Identification, Step2: Problem Analysis, Step3 : Problem Solving Planning, Step4 : Problem Solving Operation, and Step5 : Conclusion and Evaluation. The appropriateness and the consistency of the model composition was at the highest level with the average of 4.72.

2. The comparison of problem-solving skill of pre and post learning with learning management using Gamification technique on Sufficiency Economy for Prathomsuksa 5 students showed that post-learning was higher than pre-learning with statistical significance at the .01 level.

Keywords : Learning management model, problem-solving skill, Gamification technique

บทนำ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ การจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่ได้จำกัดอยู่ภายในห้องเรียน แต่หากเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ สามารถปรับตัวประยุกต์ใช้ให้ทันกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น การเรียนก็จะไม่ได้อยู่เพียงแคในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ยังเน้นให้ผู้เรียนได้ทดลอง ฝึกคิด ฝึกทำ ฝึกหาคำตอบด้วยตนเองได้ โดยครูหรืออาจารย์ผู้สอน จะเปลี่ยนหน้าที่จากผู้สอนกลายเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ ซึ่งระบบการเรียนรู้ จะแบ่งออกเป็น 3 แกนหลัก 1. กลุ่มทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ในการชีวิตประจำวัน เช่น เด็กควรจะสามารถอ่านออก เขียนได้ เข้าใจเรื่องสิ่งรอบตัว ทั้งทางด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ทั้งยังต้องสามารถใช้เทคโนโลยี และสามารถเชื่อมโยงหลักการทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และอื่น ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ร่วมกัน 2. กลุ่มทักษะที่ใช้ในการจัดการตัวเองให้เท่าทันกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และ 3. กลุ่มทักษะการจัดการกับปัญหา เพราะการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันและอนาคต มีความท้าทายและซับซ้อน เด็กจึงต้องมีทักษะเหล่านี้ที่จะสามารถจัดการและรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งทักษะเหล่านี้ได้แก่ การสื่อสาร และการให้ความร่วมมือสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบได้และมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถคิดหาทางออกแบบใหม่ ๆ หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่อาจจะไม่ได้ยึดรูปแบบเดิม (สุภาศิริ ไพโรสุภา, ออนไลน์, 2561) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ถือเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของความสามารถในการคิดทั้งหมด เนื่องจากการคิดแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมของมนุษย์ ซึ่งจะต้องใช้การคิดเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเป็นความสามารถที่เกี่ยวข้อง และมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตที่วันวายุสลับกันได้เป็นอย่างดี ผู้ที่มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาจะสามารถเผชิญกับภาวะสังคมที่เคร่งเครียดได้อย่างเข้มแข็ง ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาจึงมิใช่เป็นเพียงการรู้จักคิดและรู้จักการใช้สมองหรือมุ่งพัฒนาสติปัญญาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเป็นความสามารถที่ช่วยพัฒนาทัศนคติ วิธีคิดค่านิยมความรู้ความเข้าใจในสภาพการณ์ของสังคมได้ดียิ่งด้วย (พัชรา ทิพย์ทัศน์, 2551: 21)

กระทรวงสาธารณสุขเปิดเผยผลสำรวจระดับสติปัญญาของเด็กไทยปี 2559 พบว่า โอคิวเด็กไทยสูงขึ้น แต่ยังคงความมุ่งมั่นและทักษะการแก้ปัญหา โดยเด็กไทย จำนวนกว่า 23,000 คน มีโอคิวเฉลี่ยอยู่ที่ 98.2 สูงขึ้นกว่าปี 2554 ซึ่งอยู่ที่ 94 แม้ว่าความฉลาดทางอารมณ์หรืออีคิวของเด็กเป็นไปตามเป้าหมาย แต่ก็ยังมีปัญหาด้านอีคิวที่พบมากที่สุด คือ ขาดความมุ่งมั่นพยายาม และขาดทักษะการแก้ไขปัญหา (ไทยพีบีเอส, ออนไลน์, 2559) การวิจัยของนักจิตวิทยา พบว่า ทักษะการแก้ปัญหาของเด็กจะพัฒนาขึ้น

ตามอายุ โดยเด็กอายุ 3 ขวบ เริ่มมีพัฒนาการด้านนี้แล้ว ขึ้นอยู่กับว่าระหว่างที่เด็กเจริญเติบโตนั้น มีปัจจัยใดบ้างที่เข้ามาเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา อาทิ เด็กมีความจำกัดในเรื่องของความมุ่งมั่นตั้งใจ ขาดความอดทนในการเอาชนะปัญหา และขาดความเข้าใจปัญหา ขณะที่สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาไม่ได้มีความเข้าใจ และมีวิธีการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่เด็กอย่างถูกต้อง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, ออนไลน์, 2550)

ดังนั้น การเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างพลวัต จะต้องส่งเสริมและพัฒนาให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ทักษะการทำงาน ทักษะการดำรงชีวิต และที่สำคัญจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และมีสุขภาวะย่อมมีความสำคัญ รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ให้เป็นแนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมผู้เรียนให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559: คำนำ) ซึ่งนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มุ่งหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน โดยครูปรับบทบาทการสอนเพื่อเอื้อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสมากขึ้น ในการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ เชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีปฏิสัมพันธ์และรู้จักการทำงานเป็นทีม ได้ฝึกคิดวิเคราะห์ วางแผนแก้ปัญหา และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ รวมทั้งมีโอกาสได้พัฒนาจิตใจให้เห็นคุณค่าของการเป็นคนดี ทำความดี ทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559: คำนำ)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 มีใจความว่า การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน และนับจากนั้นเป็นต้นมา พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำถึงหลักเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการพัฒนาหลักแนวคิดพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมี พอกิน พอใช้ของคนส่วนใหญ่ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีตลอดจนทรงเตือนสติปวงชนชาวไทยไม่ให้ประมาท มีความตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาและการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติและการดำรงชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551: 7) หลักปรัชญานี้เป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายในภายนอก ทั้งนี้จะต้องอาศัย

ความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีสำนึกในคุณธรรม เศรษฐกิจพอเพียงจึงเปรียบเสมือนรากฐานของชีวิตและรากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ออนไลน์, 2559)

เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคงเป็นเรื่องของบ้านเมืองที่จะทำให้คนไทยสามารถมีชีวิตที่ดีได้ท่ามกลางกระแสโลกยุคใหม่ มีสิ่งเข้ายวนสิ่งกระตุ้นที่จะทำให้เกินความพอเพียงเยอะ เพราะฉะนั้นเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นวิถีปฏิบัติในชีวิต เพื่อให้เป็นชีวิตที่พอเพียง ถ้าพูดโยงเข้าการศึกษาสมัยใหม่ ทักษะในการมีชีวิตแบบพอเพียง ก็เป็นทักษะชีวิตที่สำคัญของคนในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พาณิช, ออนไลน์, 2555)

การนำแนวคิดเกมมิฟิเคชันมาใช้ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นวิธีการและเทคนิคทางการศึกษาที่สามารถสร้างแรงจูงใจและความผูกพันในการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี (ชนัดต์ พุนเดช และธนิดา เลิศพรกุลรัตน์, 2559: 331-339) โดย กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย (ออนไลน์, 2560) ได้ให้ความหมายและความสำคัญของเกมมิฟิเคชัน คือ การใช้เทคนิคในรูปแบบของเกมโดยไม่ใช้ตัวเกม เพื่อเป็นสิ่งที่ช่วยในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่สนุกสนาน ใช้กลไกของเกมเป็นตัวดำเนินการอย่างไม่น่าเบื่อ อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม ตรวจสอบ ปรับปรุง และหาวิธีแก้ปัญหา โดยสอดคล้องกับ (Jane Wolff, Online, 2012) ซึ่งได้กล่าวถึงประโยชน์ของเกมมิฟิเคชัน คือ ส่งเสริมกระบวนการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ส่งเสริมพัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์ ส่งเสริมทักษะทางสังคม นอกจากนี้ จุฑามาศ มีสุข (2558: 27) ก็ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเกมมิฟิเคชันไว้เช่นกันว่า เกมมิฟิเคชันช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมกระบวนการคิดแก้ปัญหา ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจแก่บุคคล ส่งเสริมและปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมส่งเสริมพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมในชั้นเรียนช่วยพัฒนา

ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน และ สิทธิชัย สระอมูอัมหมัด (2561: 2) กล่าวถึงแนวคิดเกมมิฟิเคชันกับการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ระบุว่า เกมมิฟิเคชัน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ มีแรงจูงใจและมีแรงกระตุ้นในการเรียนรู้ คิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขัญญา เอื้องกลาง และคณะ (2562: 66-67) ได้ศึกษาผลการใช้ระบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้เกมมิฟิเคชันเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์สู่ชีวิตจริงระดับประถมศึกษา พบว่าผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทักษะการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์สู่ชีวิตจริงและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 งานวิจัยนี้จะช่วยกระตุ้นและเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนด้วยวิธีการที่สนุกสนาน เข้าใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดและตัดสินใจเมื่อต้องแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่กำหนดเอาไว้ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งยังเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้สอนในรายวิชาอื่น ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียน จากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมุติฐานในการวิจัย

นักเรียนที่เรียนจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะการแก้ปัญหาลงเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาคลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 12 โรงเรียน จำนวน 176 คน ข้อมูล ณ วันที่ 30 สิงหาคม 2563 (ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวนนักเรียน, 2563)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองมะขาม ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 แผน เวลา 20 ชั่วโมง และแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา จำนวน 30 ข้อ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้วิจัยได้ทำการแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและพัฒนา ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนารูปแบบ โดยศึกษาทบทวนข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์จากขั้นตอนที่ 1 จากนั้นสังเคราะห์และร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยพิจารณาจากข้อมูลพื้นฐานที่ได้วิเคราะห์ไว้ กำหนดองค์ประกอบและรายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผล จากนั้นนำร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ความสะดวกในการนำไปใช้และความสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านต่างๆ ของรูปแบบแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 214) ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยนำทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาคลองใหญ่ โรงเรียนบ้านคลองมะขาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน ในภาคเรียน

ที่ 1 ปีการศึกษา 2563 เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หากคุณภาพโดยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินผลแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 107)

3. แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หากคุณภาพ โดยนำแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคำถามและคำตอบรวมทั้งประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) วิเคราะห์ความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่น จากสูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2553: 113)

การเก็บข้อมูลในการวิจัย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา นำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบโดยใช้ค่าคะแนนที่ t - test (Dependent Sample)

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลไว้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนารูปแบบโดยนำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ มาสังเคราะห์เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางในการร่างรูปแบบที่เหมาะสมพบว่า ร่างรูปแบบ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. หลักการ 2. วัดจุดประสงค์ 3. เนื้อหา 4. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และ

5. การวัดประเมินผล ในส่วนของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสังเคราะห์ข้อมูล พบว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 วิเคราะห์

ปัญหา ขั้นที่ 3 วางแผนการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 ดำเนินการแก้ปัญหา และขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล โดยความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	หลักการแนวคิดหรือทฤษฎีพื้นฐาน	4.80	0.40	มีความเหมาะสมมากที่สุด
2.	จุดประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.80	0.40	มีความเหมาะสมมากที่สุด
3.	เนื่อหารูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.60	0.48	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4.	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	4.60	0.48	มีความเหมาะสมมากที่สุด
5.	การวัดและประเมินผลของรูปแบบ	4.80	0.40	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	โดยรวม 5 ด้าน	4.72	0.43	มีความเหมาะสมมากที่สุด

ความเหมาะสมและความสอดคล้อง เท่ากับ 4.72

ตารางที่ 1 ความเหมาะสม พบว่า ความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบที่ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p-value
ก่อนเรียน	30	30	17.56	1.65	15.51	.000*
หลังเรียน	30	30	24.26	1.88		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลการวัดทักษะการแก้ปัญหา ก่อนเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.56 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.65 และหลังเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.26 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.88 ผลการวัดทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัย อภิปรายผลจากข้อค้นพบในการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากผลการศึกษาของผู้วิจัย จากการใช้หลักการทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และแนวคิดเทคนิค เกมมิฟิเคชัน มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เป็นทฤษฎีที่มุ่งให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความรู้ เดิมเป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ใหม่ ผู้สอนมีหน้าที่เสนอปัญหา ให้นักเรียนเกิดทักษะทางปัญญา เกิดการแลกเปลี่ยนทางความคิด และคอยกระตุ้นให้นักเรียนได้สร้างความรู้และเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา และมีพัฒนาการทักษะการแก้ปัญหาที่ดียิ่งขึ้นได้ด้วยตนเอง มีความ กระตือรือร้น มีความสามารถในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา โดยมีกรอบแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ คือ นักเรียนเป็นผู้สร้าง ความรู้ด้วยตนเอง และนักเรียนแต่ละคนสร้างความรู้ด้วยวิธีการ ที่แตกต่างกันรวมทั้งอาจแตกต่างกับแนวทางของผู้สอน มีประสบการณ์ เดิมของนักเรียนเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการสร้างความรู้ใหม่และ นักเรียนแต่ละคน มีความรู้และประสบการณ์เดิมที่แตกต่างกัน การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์ตรงกระตุ้น สนับสนุนให้นักเรียนเกิดการสร้างความรู้ และให้ความช่วยเหลือ

นักเรียนในทุก ๆ ด้าน สอดคล้องกับ กุลศิริ โจนพรม (2551: 59) กล่าวว่า ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยกระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยสถานการณ์ปัญหา และเปิดโอกาสให้นักเรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนแสวงหาความรู้ไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ ความเข้าใจเดิมที่มีมาก่อน ผ่านกระบวนการปรับโครงสร้างทางปัญญาเข้าสู่สภาพสมดุลหรือเกิดการเรียนรู้ขึ้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับ พรพิมล พรพิรชนม์ (2550: 66) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในบุคคล บุคคลเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้เดิมที่มีอยู่ เกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญา โดยผู้สอนไม่สามารถปรับเปลี่ยนปัญญาของนักเรียนได้ แต่สามารถช่วยนักเรียนปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาได้โดยจัดสภาพการณ์ให้นักเรียนเกิดแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ กรรณิกัร หาญพิทักษ์ (2559: 128) ซึ่งได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อ มโนทัศน์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยพบว่า นักเรียนที่ได้เรียนแบบคอนสตรัคติวิสต์ มีพัฒนาการดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการอธิบายโดยตรง ในหลายด้าน รวมถึงมีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังจากการได้รับการจัดกิจกรรมสูงกว่าเกณฑ์ ทำให้นักเรียนได้วิเคราะห์ปัญหา หาแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบ จนสามารถสรุปมโนทัศน์ที่ได้เรียนรู้

นอกจากนี้ผู้วิจัย พบว่า การนำหลักการแนวคิดเทคนิคเกมมิฟิเคชันมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นั้นเป็นแนวคิดที่ช่วยในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่สนุกสนาน ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะการแก้ปัญหา กล่าวคือและกล้าแสดงออกในการตอบคำถามในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีองค์ประกอบและคุณลักษณะของเกมมิฟิเคชันที่ผู้วิจัยใช้ในครั้งนี้อยู่ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. รูปแบบในการเล่น/กฎกติกา 2. คะแนนสะสม 3. รางวัล 4. สิ่งท้าทาย 5. ตารางอันดับ 6. การเพิ่มระดับความยาก ส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมมีความสนุกและท้าทายความสามารถของนักเรียน มีรูปแบบ และกฎกติกาให้นักเรียนปฏิบัติและอยากที่จะเข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนสะสมให้นักเรียนร่วมแข่งขัน มีรางวัลเป็นสิ่งของที่สร้างแรงจูงใจ มีการเพิ่มระดับความยากและสิ่งท้าทาย พร้อมทั้งมีการแจ้งตารางอันดับของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม ส่งผลในการจัดการเรียนรู้อ่านขั้นทักษะการแก้ปัญหาที่ให้กับนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมครบทุกแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และมี

พัฒนาการทางด้านทักษะการแก้ปัญหาที่ดี โดยแนวคิดเกมมิฟิเคชันคือการใช้เทคนิคในรูปแบบของเกมโดยไม่ใช้ตัวเกม เพื่อเป็นสิ่งที่ช่วยในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใช้กลไกของเกมเป็นตัวดำเนินการอย่างไม่ซับซ้อน อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม ตรวจสอบ ปรับปรุง และหาวิธีแก้ปัญหามา โดยสอดคล้องแนวคิดของ จุฑามาศ มีสุข (2558: 26) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนโดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน เป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ มีความสนุกสนาน มีความสุขกับการเรียน และการได้ลงมือปฏิบัติ ค้นคว้าความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ร่วมอภิปรายกับครู และนักเรียนอื่นในชั้นเรียน ส่งผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น และพิชญา โชคพล (2558: 28) ที่กล่าวว่า แนวคิดเกมมิฟิเคชันเป็นวิธีการและเทคนิคทางการศึกษาที่สามารถสร้างแรงจูงใจและความผูกพันในการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ฐาภรณ์ บุญสาร (2560: 145-146) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน วิชาการเขียนโปรแกรม 1 โดยผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน ทักษะการทำงานเป็นทีม ภายหลังการจัดการเรียนการสอนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยเทคนิคเกมมิฟิเคชันมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด เมื่อผู้วิจัยนำหลักการทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และแนวคิดเทคนิคเกมมิฟิเคชันมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ จึงส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการทักษะการแก้ปัญหาที่ดี

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหา ก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏว่ามีทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จะเห็นได้ว่า การนำแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และแนวคิดเทคนิคเกมมิฟิเคชัน มาจัดการเรียนรู้อ่านขั้นทักษะการแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ขึ้น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นตอนปัญหา 2. วิเคราะห์ 3. ขึ้นวางแผน 4. ขั้นตอนดำเนินการแก้ปัญหา 5. ขึ้นสรุปและประเมินผล ถือเป็นวิธีการและเทคนิคที่เสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน โดยส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาที่สูงกว่าก่อนเรียน โดยจากการวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีผลการจัดการเรียนรู้อ่านขั้นที่หลังเรียนที่สูงกว่าก่อนเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน แสดงให้เห็นว่านักเรียน

ที่ได้เข้ารับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถที่จะระบุปัญหา วิเคราะห์ปัญหา รู้จักวางแผนการแก้ปัญหา รวมถึงดำเนินการแก้ปัญหา สรุปและประเมินผลได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณา เหล่าไพศาลพงษ์ (2554: 62) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการคิด แก้ปัญหาโดยการนำปัญหามาใช้ในกระบวนการเรียนผ่าน กระบวนการคิดอย่างมีขั้นตอน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดพิจารณา อย่างรอบคอบ มีความรู้ความเข้าใจกับปัญหาที่ได้รับ ได้วางแผนและ สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลสรุปและประเมินผล โดยผลปรากฏว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ โดยมีผลการประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้อง เท่ากับ 4.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 และยังสอดคล้องกับ ศรีธร พงษ์โกคา (2557: 92) ซึ่งได้ศึกษา พัฒนาการของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหาขนาด ร่วมกับแผนผังความคิดโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยนักเรียน มีพัฒนาการของความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยของ คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในแต่ละแผนการเรียนรู้ สูงขึ้นตามลำดับ ทำการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียน โดยมีทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คาตันและกรีนฮิลล์ (Caton and Greenhill, 2013: 88) ได้ศึกษา ผลของเกมมิฟิเคชันภายใต้กรอบแนวคิดของการให้รางวัลและ การทำโทษ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันโดยมีโครงการเป็นฐาน ตาม ทฤษฎีการเรียนรู้แบบคอนสตรัคติวิสต์ ซึ่งได้ทดลองในรายวิชา การผลิตเกม พบว่า การให้รางวัลและการทำโทษนั้นช่วยพัฒนาเรื่อง การเข้าชั้นเรียนได้ ซึ่งการเข้าชั้นเรียนเพิ่มขึ้นก็ช่วยส่งผลให้คะแนน การเรียนเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นการให้รางวัลและทำโทษยังช่วยพัฒนา สมรรถนะในการทำงานเป็นทีมให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังสอดคล้อง กับ สุขัญญา เยื้องกลาง และคณะ (2562: 66-67) ที่ได้ทำการศึกษา ผลการใช้ระบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้เกมมิฟิเคชัน เป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการเชื่อมโยง คณิตศาสตร์สู่ชีวิตจริงระดับประถมศึกษา พบว่า ผู้เรียนมีทักษะ การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทักษะการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์ สู่ชีวิตจริงและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วย เทคนิคเกมมิฟิเคชัน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้
  - 1.1 ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ ทุกขั้นตอนให้เข้าใจเป็นอย่างดีแล้วจึงนำไปใช้ จะได้ก่อให้เกิด

ประสิทธิภาพต่อผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและไม่เสียเวลาในการ จัดการเรียนการสอน โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบให้มีความเหมาะสม กับเนื้อหาวิชาที่ใช้สอนเชื่อมโยงเทคนิคเกมมิฟิเคชันและทักษะ การแก้ปัญหา

- 1.2 ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ รวมถึงครูผู้สอน ควรมีการยืดหยุ่นเวลาเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ในเรียน ควรมีการปรับปรุงแผนการสอนให้มีความเหมาะสมกับ เวลาในช่วงที่ทำการสอน

- 1.3 ศึกษาผลการวัดทักษะการแก้ปัญหา ครูผู้สอน ต้องเข้าใจลักษณะเฉพาะของวิชาที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ที่เน้น การเชื่อมโยงทักษะการแก้ปัญหา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรจะมีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ไปศึกษาวิจัยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ และใช้พัฒนา ทักษะการคิดด้านอื่น ๆ

- 2.2 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทำการทดลอง ในโรงเรียนประถมศึกษา และในระดับอื่น ๆ

- 2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผล ต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). **ทักษะแก้ปัญหา เรื่องจำเป็น สำหรับเด็กไทย**. สืบค้นวันที่ 15 มกราคม 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก <https://www.slideshare.net/kha00at/active-learning-gamification>.
- กรรณิการ์ หาญพิทักษ์. (2559). **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อมโนทัศน์และ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการสอน คณิตศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย. (2560). **เกมมิฟิเคชัน (Gamification) โลกแห่งการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วยเกม**. สืบค้นเมื่อ วันที่ 1 มกราคม 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก <http://touchpoint.in.th/gamification>.
- กุลศิริ โจมพรหม. (2551). **การพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ออนไลน์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริม กระบวนการคิดแก้ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์เทคโนโลยี และการสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา.

- จุฬามาศ มีสุข. (2558). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมมีส่วนร่วมของนักเรียนโดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุกุลนารี. วิทยานิพนธ์คอมพิวเตอร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชนันต์ พุนเดช, และธนิดา เลิศพชรกุลรัตน์. (2559). แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดเกมมิฟิเคชัน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 18(3): 331-339.
- ฐากร บุญสาร. (2560). โปรแกรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน สำหรับห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนกัลป์ยาณวัตร. วิทยานิพนธ์คอมพิวเตอร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พัชรา ทิพย์ทัศน์. (2551). คุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลง. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก http://www.br.a.c.th/E-learning/lesson_1_3.html.
- พิชญา โชคพล. (2558). การส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนผดุงนารี. วิทยานิพนธ์คอมพิวเตอร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พรพิมล พรพิรชนม์. (2550). การจัดกระบวนการเรียนรู้. สงขลา: เหมการพิมพ์สงขลา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วรรณ เหล่าไพศาล. (2554). การศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความสนใจในการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู. ปรียญานิพนธ์การมัธยมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศศิธร พงษ์โสภา. (2557). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหาอนาคตร่วมกับแผนผังความคิด. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. หลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุชญญา เอื่องกลาง และคณะ. (2562). การพัฒนาระบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้เกมมิฟิเคชันเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์สู่ชีวิตจริงระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภาศิริ ไพรสุภา. (2561). การเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก <https://medium.com/@joy.supasiri/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B9%99%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B0%E0%B9%81%E0%B8%AB%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%A8%E0%B8%95%E021-%E0%B8%AB%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B8%AD-21st-century-skill-9e5c81939914>.
- สิทธิชัย สระตอมอัมหมัด. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก http://www.ska2.go.th/reis/data/research/25611231_115423_0945.pdf.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2563. [Online]. <https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb15.pdf>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). เรียนรู้หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานยุทธศาสตร์ด้านนโยบายสาธารณะ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). คู่มือบริหารการจัดการเวลาเรียนตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.
- Jane Wolff. (2012). The Gamification of Education and Cognitive, Social, and Emotional Learning Benefits. [Online] Available : <http://www.emergingtech.com/2012/06/the-gamification-of-education-and-cognitive-social-and-emotional-learning-benefits>. 2019.

Caton,H.,& Greenhill.D. (2013). The effects of gamification on student attendance and team performance in a third-year undergraduate game production module. In European conference on Games Based Learning,3(7),88.

มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี

การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยจากผลการสอน
แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es ของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
The Development of Thai Words Reading and Writing Skills According to Teaching
Results of Inquiry Cycle 5Es Model for Thai Major Students, Faculty of Education

พัชรินทร์ เลือสวาทะถิ*, ฐิติกาญจน์ ใจไมตรี

Patcharin Suesawatee, Thitikan Jaimaitee

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: patcharin.p@rbru.ac.th

(Received: September 6 2021; Revised: October 14 2021; Accepted: October 18 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านและเขียนคำในภาษาไทย ด้วยการสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยก่อนและหลัง การสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษา คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 ทั้งหมดมีจำนวน 61 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดความสามารถ ด้านการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียน แบบฝึกหัด แบบทดสอบการอ่านและการเขียนคำในภาษาไทย

ผลการวิจัยพบว่า ผลการวัดพฤติกรรมการอ่านออกเสียงของนักศึกษา มีจำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 60 คน คิดเป็น ร้อยละ 98.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70 ผลการวัดพฤติกรรมการเขียนคำของนักศึกษา มีจำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ ทั้งหมด 61 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 ทุกคน และผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนคำในภาษาไทย ของนักศึกษา มีนักศึกษาผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 59 คน คิดเป็นร้อยละ 96.72 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำในภาษาไทย, การสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es, นักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Abstract

The objectives of this research were to study behaviors of Thai words reading and writing by using the Inquiry Cycle 5Es Model for Thai Major junior students, Faculty of Education, and investigate achievement of Thai words reading and writing before and after teaching with the Inquiry Cycle 5Es model for Thai Major junior students, Faculty of Education. The population of this research was a group of 61 Thai major junior students, Faculty of Education. The research instruments used were the pre-test and post-test on reading and writing abilities as well as exercises and quizzes on Thai words reading and writing skills.

The result of reading behavior showed that 60 students passed the criteria of 98.36%, which was higher than a required criterion of 70%. The result of writing behavior indicated that 61 students passed the criteria of 100%, which was higher than the required criterion of 70%. In term of learning achievement in Thai words reading and writing, there were 59 students passed the criteria of 96.72%, which was higher than the required criterion.

Keywords : Thai Words Reading and Writing Skills, Inquiry Cycle 5Es Model, Thai Major Students, Faculty of Education Rambhai Barni Rajabhat University.

บทนำ

ภาษาไทยนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมมนุษย์ เพราะภาษาเป็นลักษณะพิเศษที่แยกคนออกจากสัตว์ เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นสังคมขนาดใหญ่ ก็ย่อมมีการใช้ถ้อยคำภาษาติดต่อกันสื่อสารระหว่างกันและกันในชีวิตประจำวัน เพื่อใช้สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2562: 2) ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสร้างจรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” ดังพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งพระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2509 ความว่า “สิ่งสำคัญ คือ ให้นักเรียนรู้จักคิดพิจารณา การสอนให้นักเรียนมีความรู้เป็นสิ่งสำคัญมาก แต่มีสิ่งสำคัญยิ่งกว่านั้นอีก คือ จะต้องฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักคิดพิจารณา นำวิชาความรู้นั้นไปใช้ในทางที่ถูกต้องเหมาะสมแก่งานได้ด้วย การศึกษาที่ให้ทั้งวิชาการและวิธีใช้วิชาโดยถูกต้องเช่นนี้ จึงจะเป็นการศึกษาที่ดี”

การอ่าน มีความสำคัญทั้งด้านการศึกษา การงานและชีวิตส่วนตัว ผู้อ่านที่ดีควรตั้งวัตถุประสงค์ในการอ่านให้ชัดเจน เข้าใจกระบวนการอ่าน เพราะการอ่านมิใช่แต่เพียงเข้าใจความหมายของคำ อ่านคำถูก ออกเสียงได้ถูกต้องเท่านั้น แต่การอ่านสามารถทำให้ผู้อ่านประสบความสำเร็จในชีวิตการเรียน การทำงาน สามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ในในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาตนเองและประเทศชาติต่อไป การอ่านนั้นมิใช่เป็นพรสวรรค์ แต่เกิดจากการฝึกฝนและการเรียนรู้ เช่นเดียวกับ กอบกาญจน์ วิเศษรัมย์ (2562: 86) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะสำคัญในการสื่อสารที่จะต้องฝึกฝนเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ

ส่วนการเขียน เป็นทักษะที่สำคัญในการสื่อสาร เป็นทักษะการส่งสารที่ซับซ้อนและต้องอาศัยทักษะและกระบวนการอื่นประกอบ เช่น ทักษะการอ่าน ทักษะการฟัง กระบวนการคิด และทักษะการใช้ภาษา เพราะผู้ที่เขียนได้ดีจะต้องเป็นผู้อ่านมาก ฟังมาก มีความรู้ และประสบการณ์กว้างขวาง มีกระบวนการคิดที่ดี และที่สำคัญต้องมีทักษะการใช้ภาษาที่ดี เขียนสะกดคำในภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตรงความหมายในพจนานุกรม สอดคล้องกับชนกพร อังศุวิริยะ (2546: 13-15) กล่าวถึง เทคนิคหรือวิธีการพัฒนาทักษะการเขียนไว้ว่า ความสามารถทางการเขียนเป็นสิ่งที่ดีพัฒนาได้ โดยมีปัจจัยหลักที่ตัวนักเขียนตั้งใจมุ่งมั่นที่จะพัฒนานตนเองในด้านนี้มีเทคนิคหรือวิธีการเบื้องต้นดังต่อไปนี้

1. หาประสบการณ์จากการอ่าน
2. มองโลกตามความเป็นจริง
3. ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
4. ตั้งใจหาข้อบกพร่องของตนเอง
5. หมั่นเขียนเป็นกิจวัตร

ปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนางานเขียน คือ การฝึกเขียนเป็นประจำเพราะการเขียนจัดเป็นทักษะหนึ่งที่ต้องอาศัย การฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการรู้จักเลือกสรรคำ การเขียนตัวสะกด การันต์ การเว้นวรรคตอน การย่อหน้า เป็นต้น จะช่วยพัฒนาทักษะการเขียนให้ดีขึ้น

ปัจจุบันนี้ผู้ใช้ภาษาไทยควรตระหนักและเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นการใช้ทักษะการอ่าน หรือทักษะการเขียน ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ผู้ที่ใช้ภาษาไทยได้ดีจะต้องทำความเข้าใจและศึกษาหลักเกณฑ์ของทักษะต่าง ๆ เพื่อให้ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องและเหมาะสม หรือ เกิดข้อผิดพลาดให้น้อยที่สุด ซึ่งปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาด้านการอ่านและการเขียนคำในภาษาไทยสังเกตได้จากการที่คนไทยอ่านหนังสือน้อยลง ส่วนหนึ่งคือ ไม่มีเวลา แต่อีกส่วนหนึ่งคือ กลัวจะอ่านผิด บางคนก็กลัวการอ่านคำยาก เพราะไม่รู้จะอ่านคำนั้นอย่างไร ส่วนการใช้ทักษะการเขียนคำก็นับว่าเป็นปัญหาที่จะมาพร้อมกับการอ่านคำเสมอ อาจเป็นเพราะว่า เมื่อเราอ่านคำผิด จึงทำให้เราเขียนผิด หรือเขียนคำไม่ถูกต้องกับความหมาย หรือไม่เหมาะสมกับบริบทของข้อความนั้น บางคนก็กลัวคนอื่นจะอ่านออก จึงเขียนคำไม่ชัดเจนอาจทำให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายของคำผิดได้

เช่นเดียวกันกับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี บางคนใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะปัญหาทักษะการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยสังเกตจากการทำงานส่งในรายวิชาต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสอน พบว่า นักศึกษาอ่านคำผิด เช่น คำว่า ภูมิศาสตร์ (พู - มิ - สาด) อ่านผิดเป็น พุม - มิ - สาด คำว่า เกตุมาลา (เก - ตู - มา - ลา) อ่านผิดเป็น เกด - ตู - มา - ลา ส่วนด้านการเขียนก็มีคำที่เขียนผิด เช่น คำว่า อนุญาต เขียนผิดเป็น อนุญาติ คำว่า อินเทอร์เน็ต เขียนผิดเป็น อินเตอร์เน็ต ซึ่งถ้าปล่อยปละละเลยก็จะกลายเป็นปัญหาที่ยากเกินแก้ไขได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดหาวิธีการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำในภาษาไทยที่ถูกต้องให้แก่ นักศึกษา คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างความรู้และเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งการอ่านคำและการเขียนคำในภาษาไทยให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และจะต้องฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ให้เกิดความชำนาญอยู่เสมอ เพื่อจะได้ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตามหลักพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 การพัฒนาการอ่านและการเขียนควรที่จะดำเนินควบคู่กันไปเพราะ

พื้นฐานสำคัญของการสอนทั้งการอ่านและการเขียน คือ การเชื่อมโยง ประสบการณ์เดิม การสร้างความคิดจากการอ่านและเขียนและการฝึกหัดกระทำซ้ำอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วชำนาญ เหล่านี้ถือว่าเป็นหลักการที่ครูภาษาไทยรวมถึงทุกวิชาสามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการพัฒนาผู้เรียนได้

การสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es เป็นรูปแบบของการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่เน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ โดยการแสวงหาและศึกษาค้นคว้าเพื่อสร้างองค์ความรู้ของตนเอง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีผู้สอนคอยอำนวยความสะดวกและสนับสนุน ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นพบความรู้หรือแนวทางแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ หลักการแนวคิดหรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์เชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาที่ผู้เรียนสนใจศึกษา ค้นคว้า และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถและความถนัดของตนเองอย่างเป็นอิสระ โดยการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนนี้ นับได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างความสนใจ (Engagement) ขั้นนี้เป็นของการนำเข้าสู่บทเรียนหรือนำเข้าสู่เรื่องที่อยู่ในความสนใจที่เกิดจากข้อสงสัย โดยผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใคร่รู้เพื่อนำเข้าสู่บทเรียนหรือเนื้อหาใหม่ ๆ

2. การสำรวจและค้นหา (Exploration) เมื่อทำความเข้าใจในประเด็นหรือคำถามที่สนใจศึกษาอย่างถ่องแท้แล้ว ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้า โดยการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสำรวจ การสืบค้นจากเอกสารต่าง ๆ การทดลอง เป็นต้น เพื่อตรวจสอบสมมุติฐานและให้ได้ข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการอธิบายและสรุป

3. การอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) เมื่อได้ข้อมูลอย่างเพียงพอแล้ว ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้อธิบายและแปลผล เพื่อสรุปผลและนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การบรรยายสรุป การสร้างแบบจำลองการวาดภาพ หรือการสรุปเป็นตารางหรือกราฟ ซึ่งผลสรุปที่ได้นั้น จะต้องสามารถอ้างอิงความรู้ มีความสมเหตุสมผลและมีหลักฐานที่เชื่อถือได้

4. การขยายความรู้ (Elaboration) เป็นขั้นของการนำความรู้ที่ได้จากขั้นก่อนหน้า มาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือใช้อธิบายถึงสถานการณ์หรือเหตุการณ์เกี่ยวข้อง โดยผู้สอนอาจจัดกิจกรรมและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ เช่น ตั้งคำถามจากการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เข้ากับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องได้มากขึ้น

5. การประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นของการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ เช่น การทำข้อสอบ การทำ

รายงานสรุป หรือการให้ผู้เรียนประเมินตัวเอง เป็นต้น เพื่อตรวจสอบผู้เรียนว่ามีความรู้ที่ถูกต้องมากน้อยเพียงไร จากการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ดังกล่าว ผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และคิดพิจารณาความรู้ที่ได้ให้รอบคอบ โดยมีผู้สอนช่วยตรวจสอบและปรับปรุงความรู้ที่ผู้เรียนได้รับนั้นให้ถูกต้องเหมาะสม

ดังนั้น กระบวนการสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติ จึงใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือและเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผู้สอนเป็นเพียงแค่ผู้ชี้แนะแนวทางในการเรียนการสอนเท่านั้น การเรียนในลักษณะนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สามารถจดจำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้และจะทำให้ความรู้คงทนได้นาน สามารถนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวันได้

ด้วยความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 ที่เรียนในรายวิชา หลักการอ่านและเขียนคำในภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยของนักศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อันจะก่อให้เกิดความรู้ที่คงทนและยาวนานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านและเขียนคำในภาษาไทย ด้วยการสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยก่อนและหลังการสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบพฤติกรรมการอ่านและเขียนคำในภาษาไทย ด้วยการสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3
2. ทำให้ทราบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยก่อนและหลังการสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3
3. ทำให้นักศึกษาเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องตามหลักการอ่านและเขียนคำในภาษาไทย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ทั้งหมดมีจำนวน 61 คน ได้มาโดยวิธีการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) นักศึกษาที่สนใจที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัยให้ลงทะเบียนเพื่อเข้าร่วมโครงการตามความสมัครใจ เมื่อนักศึกษาลงทะเบียนเสร็จแล้ว มีนักศึกษาหมู่เรียนที่ 1 จำนวน 30 คน และนักศึกษาหมู่เรียนที่ 2 จำนวน 31 คน ที่ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการวิจัย

ตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ การสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ชั้น

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการอ่านและเขียนคำในภาษาไทย และผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนคำในภาษาไทย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาในการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำในภาษาไทย ด้วยการสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es โดยขั้นตอนแรกผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล และดำเนินการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน สร้างใบงานและแบบฝึกหัดให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปทดลองใช้เก็บข้อมูล โดยเลือกเนื้อหาการอ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร ได้แก่ หลักการอ่านพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ หลักการอ่านตัวเลขต่าง ๆ หลักการอ่านเครื่องหมายต่าง ๆ หลักการเขียนคำและวันเดือนปี โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (5Es) มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement)
- 2) ขั้นสำรวจและค้นคว้า (Exploration)
- 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุปในแต่ละเรื่อง (Explanation)
- 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration)
- 5) ขั้นประเมินผล (Evaluation) และให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกระดับของการสืบเสาะหาความรู้ของผู้เรียนอยู่ 3 ระดับ คือ

1. แบบยืนยัน เป็นการสืบเสาะหาความรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ตรวจสอบความรู้หรือแนวคิดที่ได้อ่านในแต่ละเรื่อง เพื่อยืนยันความรู้ที่ถูกต้องพบมาแล้ว โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนดปัญหาและคำตอบ ซึ่งอยู่ในรูปแบบของใบงานและแบบฝึกหัด ซึ่งตรงกับกระบวนการสอนวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ ชั้นที่ 1 สร้างความสนใจ

2. แบบนำทาง เป็นการสืบเสาะหาความรู้ที่ให้ผู้เรียนค้นพบองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้อธิบายการสำรวจตรวจสอบแล้วให้ผู้เรียนปฏิบัติการสำรวจตรวจสอบตามวิธีการที่กำหนด ซึ่งตรงกับกระบวนการสอนวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ ชั้นที่ 2 สำรวจและค้นหา

3. แบบเปิด เป็นการสืบเสาะหาความรู้ที่ให้ผู้เรียนค้นพบองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ซึ่งตรงกับกระบวนการสอนวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ชั้นที่ 3 อธิบายและลงข้อสรุป ชั้นที่ 4 ขยายความรู้ และชั้นที่ 5 การประเมิน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การอ่านและเขียนคำในภาษาไทย หมายถึง หลักเกณฑ์การอ่านและเขียนคำในภาษาไทย และการฝึกวิเคราะห์คำที่อ่านและเขียนผิดจากกฎเกณฑ์

2. การสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ชั้น ได้แก่

- 1) การสร้างความสนใจ (Engagement) นำเข้าสู่บทเรียนหรือเนื้อหาใหม่ ๆ

- 2) การสำรวจและค้นหา (Exploration) ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าโดยการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานและให้ได้ข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการอธิบายและสรุป

- 3) การอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้อธิบายและแปลผล เพื่อสรุปผลและนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งผลสรุปที่ได้นั้น จะต้องสามารถอ้างอิงความรู้ มีหลักฐานที่เชื่อถือได้

- 4) การขยายความรู้ (Elaboration) เป็นขั้นนำความรู้ที่ได้จากขั้นก่อนหน้า มาเชื่อมโยงกับความรู้เดิม หรือใช้อธิบายถึงสถานการณ์หรือเหตุการณ์เกี่ยวข้อง โดยผู้สอนอาจจัดกิจกรรมและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ

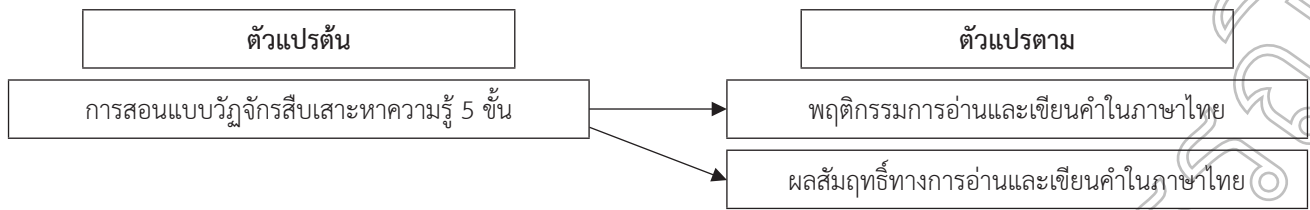
- 5) การประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นของการประเมินการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบผู้เรียนว่ามีความรู้ที่ถูกต้องมากน้อยเพียงไร ผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนวิเคราะห์ วิจัย และคิดพิจารณาความรู้ที่ได้ให้รอบคอบ โดยมีผู้สอนช่วยตรวจสอบและปรับปรุงความรู้ที่ผู้เรียนได้รับนั้นให้ถูกต้องเหมาะสม

3. นักศึกษาคณะครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย หมายถึง นักศึกษาคณะครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 61 คน ที่ศึกษาในรายวิชาหลักการอ่านและเขียนคำในภาษาไทย

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การเลือกกลุ่มตัวอย่างหรือผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) ติดประกาศเชิญชวนผู้ที่สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. จะต้องเป็นนักศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์
2. มีอายุ 18 ปีขึ้นไป
3. มีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะกาอ่านและเขียนคำในภาษาไทยด้วยการสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es สถานที่เก็บข้อมูล มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี รับจำนวน 61 คน

วิธีดำเนินการวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ณ หอสมุด สำนักวิทยบริการ

และเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และหอสมุดของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ รวมทั้งสืบค้นข้อมูลออนไลน์และหนังสือพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

2. ขั้นรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลกาทำแบบทดสอบและแบบฝึกหัดของนักศึกษา
3. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตรวจแบบทดสอบและแบบฝึกหัดของนักศึกษา
4. ขั้นสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยดำเนินการสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย
5. ขั้นเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียน ใบความรู้ และแบบฝึกหัด ให้นักศึกษาทำเพื่อใช้ประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผลทางสถิติ

รูปแบบการสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es

1. รหัสวิชา 1113301	ชื่อวิชา (ภาษาไทย) หลักการอ่านและเขียนคำในภาษาไทย ชื่อวิชา (ภาษาอังกฤษ) Reading and Writing Principles in Thai
2. คำอธิบายรายวิชา	หลักเกณฑ์กาอ่านและเขียนคำในภาษาไทย การฝึกวิเคราะห์และเปรียบเทียบคำที่อ่านและเขียนผิดจากกฎเกณฑ์
3. ลักษณะวิชา	☒ บรรยาย ☒ ศึกษาด้วยตนเอง
4. หลักสูตรระดับ	☒ ปริญญาตรี ชื่อปริญญา ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชา ภาษาไทย
5. คณะวิชา/สำนัก/ศูนย์	คณะครุศาสตร์
6. อาจารย์ผู้สอน	อาจารย์พัชรินทร์ เลือสวาระถิ
7. เนื้อหา	<ol style="list-style-type: none"> 1) หลักการอ่านคำแผลง 2) หลักการอ่านคำที่รับมาจากภาษาบาลี สันสกฤต 3) หลักการอ่านคำที่มีอุปสรรคและการอ่านสมาส 4) หลักการอ่านคำที่มี ร หัน (รร) และ หลักการอ่านคำที่ขึ้นต้นด้วย สรร บรรพ 5) หลักการอ่านคำพ้องรูป

- 6) หลักการอ่านคำ “ทร” ควบกล้ำ
- 7) หลักการอ่านตัวเลขมาตราต่าง ๆ และการอ่านเครื่องหมายไปรยาลน้อย
- 8) หลักการเขียนคำไทย
- 9) หลักการประวิสรรชนีย์
- 10) หลักการใช้บรรทัด อำ อัน ไม้ไต่คู้ ไม้ยมก

8. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

- 1) ตระหนักถึงคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู รวมถึงแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ในฐานะที่เป็นครูผู้สอนภาษาไทย
- 2) มีความรอบรู้ทางภาษาไทยเกี่ยวกับหลักภาษา วรรณคดีและวัฒนธรรมไทย รวมทั้งทักษะการใช้ภาษาอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและเป็นระบบ
- 3) สามารถบูรณาการความรู้ทางด้านภาษาไทย เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับการสอนภาษาไทย
- 4) มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้เรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
- 5) มีความสามารถใช้ดุลยพินิจในการเลือกใช้และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้เรียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้อย่างเหมาะสม

9. กิจกรรมการเรียนการสอนประจำบท

- 1) ขั้นสร้างความสนใจ ผู้สอนเปิดคลิปวิดีโอตัวอย่างการใช้ภาษาไทยให้ผู้เรียนดูจำนวน 2 คลิป ได้แก่ คลิปวิดีโอ เรื่องเกร็ดความรู้ภาษาไทย ครูลิลลี่ วิธีการจำ “เกล็ดปลา” สะกดอย่างไร ความยาว 0.39 วินาที และคลิปวิดีโอเรื่อง โศครสะกดคำ - เป็นคนไทยต้องใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง ทอล์ก-กะ-เทย ONE NIGHT ความยาว 10.51 นาที หลังจากให้ผู้เรียนรับชมคลิปวิดีโอจบทั้ง 2 คลิปแล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้เรียน กลุ่มละ 5 คน 6 กลุ่ม เพื่อช่วยกันสรุปความสำคัญของคลิปวิดีโอและหาจุดเด่น - จุดด้อยของแต่ละคลิปพร้อมทั้งเขียนแสดงความคิดเห็นลงในกระดาษ โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรมครั้งนี้ 10 นาที หลังจากนั้นให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน ใช้เวลากลุ่มละ 3 นาที รวมใช้เวลาไม่เกิน 20 นาที ทั้งนี้ผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลการทำกิจกรรมของแต่ละกลุ่มลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของผู้เรียน โดยจะสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มในด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มีขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ และใช้เวลาในการทำงานอย่างเหมาะสม
- 2) ขั้นสำรวจและค้นหา ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่ม โดยให้ผู้เรียนจับสลากหมายเลข 1-6 ใครได้หมายเลขใดให้ไปรวมกลุ่มกัน แบ่งกลุ่มละ 5 คน จำนวน 6 กลุ่ม หลังจากนั้นให้ผู้เรียนปรึกษากันว่าจะเลือกใครเป็นหัวหน้ากลุ่มเพื่อมาจับสลากเลือก

ประเด็นหัวข้อที่จะใช้ในการศึกษา ดังนี้

- 1) หลักการอ่านตามอักขรวิธีโบราณ
- 2) หลักการอ่านคำที่รับมาจากภาษาบาลี สันสกฤต
- 3) หลักการอ่านคำที่มีอุปสรรคและหลักการอ่านคำสมาส
- 4) หลักการอ่านคำที่มี ร หัน (รร) และหลักการอ่านคำที่ขึ้นต้นด้วย สรร บรรพ
- 5) หลักการอ่านคำพ้อง และหลักการอ่านคำ “ทร” ควบกล้ำ

6) หลักการอ่านตัวเลข มาตราส่วน และการอ่านเครื่องหมายไปรยาลน้อย

โดยกำหนดให้แต่ละกลุ่มใช้เวลา 30 นาที ในการสำรวจข้อมูลจากใบความรู้ เมื่อผู้เรียนได้สำรวจข้อมูลจากใบความรู้ตามเวลาที่กำหนดแล้วผู้วิจัยได้กำหนดให้ผู้เรียนทุกกลุ่มไปค้นหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นหนังสือพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ณ ห้องสมุด โดยกำหนดให้แต่ละกลุ่มใช้เวลา 40 นาที โดยผู้เรียนจะต้องบันทึกข้อมูลความรู้เพิ่มเติมที่ค้นหาได้ลงในสมุดของตนเอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการค้นหาข้อมูลกลับมาในห้องเรียน เพื่ออธิบายความรู้ในแต่ละประเด็นที่ได้ศึกษาภายในกลุ่มพร้อมทั้งให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปเนื้อหาร่วมกันอีกครั้ง โดยกำหนดให้แต่ละกลุ่มใช้เวลาในการตกผลึกความรู้ 20 นาที ผู้วิจัยให้ตัวแทนกลุ่มที่ยังไม่เคยนำเสนอหน้าชั้นได้มีโอกาสในการนำเสนองานครั้งนี้ ถ้าหากกลุ่มใดอธิบายเนื้อหา ยังไม่ครบถ้วนหรือยังไม่ถูกต้อง ผู้วิจัยจะให้เพื่อนในห้องได้มีโอกาสอธิบายเพิ่มเติมก่อนที่จะลงข้อสรุปในประเด็นต่าง ๆ ร่วมกันอีกครั้ง ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม (ขั้นตอนที่ 1-3 ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)

4) ขั้นขยายความรู้ ผู้สอนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยให้ผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่ครูผู้สอนและผู้เรียน โดยแต่ละกลุ่มจะต้องสร้างแบบทดสอบการอ่านและเขียนคำในภาษาไทย กลุ่มละ 1 ชุด จำนวน 50 คำ ที่มีทั้งคำยากและคำง่ายแต่มีใช้ผิด โดยทุกกลุ่มจะต้องสวมบทบาทเป็นครูผู้สอนและนำเสนอคำลงใน PowerPoint ในระหว่างนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มเมื่อผู้เรียนได้ทดลองอ่านแบบทดสอบและเขียนสะกดคำในภาษาไทยจากทุกกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยจะให้ทุกคนร่วมกันขยายความรู้ที่ตนเองได้รับจากประสบการณ์เดิมสู่ประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมว่ามีอะไรบ้าง และส่วนใหญ่จะใช้คำผิดผิดพลาดมากที่สุด เพราะอะไร ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการอ่านออกเสียงและเขียนสะกดคำให้ผู้เรียนฟัง และให้ผู้เรียนช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องการอ่าน

และเขียนคำในภาษาไทย โดยให้ผู้เรียนยกตัวอย่างสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมแล้วช่วยกันขยายความรู้ และคิดหาแนวทางที่จะช่วยให้คนไทยใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง (ขั้นตอนที่ 4 ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)

5) ขึ้นประเมิน ผู้สอนคัดเลือกคำศัพท์จากจำนวนคำทั้งหมด แบ่งออกเป็นกรอ่านออกเสียง 50 คำ และการเขียนสะกดคำ 50 คำ รวมเป็น 100 คำ แล้วให้ผู้เรียนแต่ละคนมาทดสอบการอ่านออกเสียงทีละคนตามเกณฑ์การวัดและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยจะบันทึกคะแนนเป็นรายบุคคลลงในแบบประเมินการอ่านออกเสียง และการเขียนสะกดคำในภาษาไทย เมื่อผู้เรียนทุกคนทดสอบเสร็จแล้วผู้วิจัยจะแจ้งผลการทดสอบให้ทราบทีละคน และผู้วิจัยให้ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบหลังเรียน (ขั้นตอนที่ 5 ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)

6) ผู้เรียนทำแบบทดสอบ

10. สื่อการเรียนการสอน

- 1) เอกสารประกอบการสอน
- 2) แบบฝึกหัด
- 3.) Powerpoint
- 4) อินเทอร์เน็ต
- 5) คลิปวิดีโอ

11. การวัดผลและการประเมินผล

- 1) สังเกตจากการซักถามผู้เรียน
- 2) สังเกตจากการร่วมมือทำกิจกรรมของผู้เรียน
- 3) สังเกตจากความสนใจของผู้เรียน
- 4) สังเกตจากการอภิปรายกลุ่มย่อยและอภิปรายสรุป
- 5) ประเมินผลจากการฝึกปฏิบัติและการทำแบบทดสอบ

6) แบบทดสอบก่อนเรียน

7) แบบทดสอบหลังเรียน

8) แบบการสังเกตพฤติกรรมในการทำงานกลุ่ม

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านและเขียนคำในภาษาไทย ด้วยการสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยก่อนและหลังการสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียน แบบฝึกหัด และแบบทดสอบการอ่านและเขียนคำในภาษาไทย ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยด้วยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3

ตอนที่ 2 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยก่อนและหลังการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยด้วยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการอ่านออกเสียง

จำนวนนักศึกษาทั้งหมด	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70	จำนวนนักศึกษาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป (คน)	จำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ	จำนวนนักศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป (คน)	จำนวนนักศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ
61	50	35	60	98.36	1	1.64

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวัดพฤติกรรมการอ่านออกเสียงของนักศึกษา มีจำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด

60 คน คิดเป็นร้อยละ 98.36 ของนักศึกษาทั้งหมด 61 คน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการเขียนคำ

จำนวนนักศึกษาทั้งหมด	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70	จำนวนนักศึกษาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป (คน)	จำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ	จำนวนนักศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป (คน)	จำนวนนักศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ
61	50	35	61	100	-	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวัดพฤติกรรมการเขียนคำของนักศึกษา มีจำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 61 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของนักศึกษาทั้งหมด 61 คน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70 ทุกคน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยก่อนและหลังการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3

ตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

จำนวนนักศึกษาทั้งหมด	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70	จำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป (คน)	จำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ	จำนวนนักศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป (คน)	จำนวนนักศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ
61	30	21	59	96.72	2	3.28

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มีนักศึกษาผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 59 คน คิดเป็นร้อยละ 96.72 จากจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 61 คน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยด้วยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ดังนี้

การวัดพฤติกรรมการอ่านออกเสียงของนักศึกษา มีจำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 60 คน คิดเป็นร้อยละ 98.36 และผลการวัดพฤติกรรมการเขียนคำของนักศึกษา มีจำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 61 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 เนื่องจากนักศึกษาได้รับคำถามกระตุ้นให้เกิดความสนใจใคร่รู้ เพื่อนำเข้าสู่บทเรียนหรือเนื้อหาใหม่ ๆ การสอนโดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกกระบวนการคิด เมื่อนักศึกษาถูกกระตุ้นด้วยคำถามที่น่าสนใจทำให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้น ที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการสำรวจ ค้นคว้า และวางแผน จนกระทั่งได้ข้อสรุปและนำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ ก่อให้เกิดเป็นความรู้ที่ยั่งยืน

จากนั้น เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วนักศึกษานำเอาข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุป และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบบรรยาย วาดรูป เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับข้อมูล ขั้นตอนนี้จะทำให้นักศึกษาได้คิดวิเคราะห์เกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้ชัดเจนกว่าเดิม นอกจากนี้ครูต้องตั้งประเด็นร่วมกับเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ เพื่ออภิปรายสนทนาแสดงความคิดเห็นร่วมกันเกิดการแลกเปลี่ยนทำให้เกิดความรู้ใหม่ ครูได้ประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษาจากการตั้งประเด็นคำถามในเรื่องที่ได้เรียนมา เพื่อทราบว่านักศึกษาได้รับความรู้

อะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด อีกทั้งยังสอดคล้องกับ กชกร คงเพชรดี ศุภวัฒน์ วิสิษฐศิริกุล และครรชิต กอเฮง (2561: 1) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5Es) พบว่า การจัดการเรียนรู้ใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลงที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 72.91/74.09 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 70/70 นั้นแสดงว่า การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ทำให้ทักษะการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยของนักศึกษาดีขึ้น นอกจากนี้จะทำให้ทักษะการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยของนักเรียนได้พัฒนาแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยก่อนและหลังการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ก็สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ นั่นคือจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es นอกจากเป็นวิธีการสร้างความสนใจให้นักศึกษาแล้วยังมีกระบวนการดำเนินการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการฝึกการให้เหตุผล มีการอธิบายประกอบข้อมูล ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงข้อมูลให้เกิดเป็นองค์ความรู้ โดยมีการให้นักศึกษาได้รวมกลุ่มและอภิปรายผล และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ยังมีกระบวนการประเมินผลที่หลากหลายทำให้นักศึกษาได้พัฒนา ซึ่งสังเกตได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนคำในภาษาไทยก่อนและหลังการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es มาเปรียบเทียบกับแล้ว ทำให้ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สิทธิสมบูรณ์ สุธรรมวงศ์ และอังคณา ตุงคะสมิต (2557: 5) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาศรีอยุธยา ชั้นปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชา 703IM433 ภูมิศาสตร์ นักศึกษาร้อยละ 74.29 ของนักศึกษาทั้งหมดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จากรายงานการวิจัยดังกล่าวพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ช่วยพัฒนาให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น เริ่มมีทักษะในการทำงานกลุ่มร่วมกันมีความรับผิดชอบต่อภาระงาน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการฝึกอ่านออกเสียงและการฝึกเขียนคำในภาษาไทย ซึ่งทำให้มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ที่สูงมาก ส่วนนักศึกษาที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ก็ถือว่ามีพฤติกรรมการเรียนที่ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งในจุดนี้ครูผู้สอนต้องนำไปเป็นปัญหาในการพัฒนานักศึกษากลุ่มนี้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป มีดังนี้

1. ศึกษาการพัฒนาทักษะทางด้านอื่น ๆ ในหลักภาษาไทย โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es
2. ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5Es โดยเป็นการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มปกติ

เอกสารอ้างอิง

- กชกร คงเพชรดี, ศุภวัฒน์ วิสิฐศิริกุล และครรชิต กอเฮง. (2561). ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E). วารสารครุศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2551. และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กอบกาญจน์ วิเศษรัมย์. (2562). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ชนกพร อังศุวิริยะ. (2560). พัฒนาการเขียนภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สิทธิ์สมบูรณ์ สุธรรมวงศ์ และอังคณา ตุงคะสมิต. (2557). ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชา 703IM 433 ภูมิศาสตร์ที่วิทยาลัยครูบ้านเกิด สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 35 (3), 72.

แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิต
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Guidelines for Promoting Basic Behavior as Buddhist Students,
Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University

บุญรอด บุญเกิด*, สกุล อันมา, ชันทอง วิชาเดช

Boonrod Boongird, Sakun Onma, Khanthong Wichadech

ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

Department of Religion and Philosophy, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Burapha University, Chonburi 20131 Thailand

*Corresponding author E-mail: boonrod@go.buu.ac.th

(Received: September 25 2021; Revised: November 19 2021; Accepted : November 22 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กำหนดผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ควรมีแนวทางส่งเสริมทั้งในรูปแบบกิจกรรม/โครงการ การบูรณาการสอดแทรกในรายวิชาจริยธรรมในชีวิตประจำวัน และการเป็นต้นแบบที่ดี โดยเน้นในลักษณะของรูปแบบกิจกรรม/โครงการเป็นส่วนใหญ่ แบ่งเป็นสำหรับนิสิตที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในเบื้องต้น ควรมีแนวทางส่งเสริมโดยภาควิชาและคณะ และสำหรับนิสิตที่ไม่ได้ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ควรมีแนวทางที่จะกระตุ้นให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง โดยการออกแบบในลักษณะชั่วโมงกิจกรรมซึ่งเป็นเงื่อนไขส่วนหนึ่งของการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตก่อนสำเร็จการศึกษา โดยรูปแบบ/กิจกรรม/โครงการ ในการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธมีกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบ มีการสร้างแรงจูงใจทางบวก และมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ผู้รับผิดชอบอาจทำในรูปแบบคณะกรรมการดำเนินการที่ร่วมกันรับผิดชอบระหว่างผู้บริหารคณะ ภาควิชา และตัวแทนนิสิต

คำสำคัญ : แนวทางส่งเสริม, การปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ, ชาวพุทธ

Abstract

This research aimed at finding guidelines to promote basic practices as Buddhists of students from Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University using qualitative research protocols by which a group discussion of 10 designated participants was utilized to find a guideline as such. The data was analyzed by means of content analysis.

The research results found that the guidelines to promote basic practices as Buddhists of students from faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University should be activities, projects, integrations of ethics in daily life into courses, and role models. It may be focused mainly on the activities or projects for students who are interested in participating in the activities initially. Departments and faculty should help promote these. And for students who are not interested in participating in the activities, they should be encouraged to participate in the activities thoroughly by designing activity hours required by the university for each student before graduation. The models, activities, and projects promoting basic practices as Buddhists of students could be various and motivative. They should be widely publicized. People in charge with these could be in the form of an action committee that is jointly responsible between the faculty administrative staff, department staff, and student representatives.

Keywords : Guidelines for Promoting, Basic practices as Buddhists, Buddhists

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ยุคทุนนิยมและเทคโนโลยี ได้ส่งผลให้สภาพสังคมและวิถีชีวิตของประชาชนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม รวมทั้งพฤติกรรมของเยาวชนก็ได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมสู่ภาวะเสื่อมถอย รวมไปถึงการประพฤติปฏิบัติตนของเยาวชนในสังคมไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสังคมที่นับถือพระพุทธศาสนา พบว่าการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของเยาวชนได้เปลี่ยนแปลงไปดังที่ คณะเทคโนโลยีและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร (2563) ได้เผยแผ่ข่าวเกี่ยวกับเด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจธรรมะ ด้วยเหตุผลว่าน่าเบื่อ โดยในเนื้อหาข่าวได้มีการกล่าวถึงผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างคุณค่าและค่านิยมของเยาวชนไทย โดยผู้วิจัยคือ สมพงษ์ จิตระดับ อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่พบว่า “เยาวชนไทยไม่นิยมเข้าวัด หรือสนใจหลักธรรมต่าง ๆ โดยร้อยละ 50 ไม่เคยทำบุญตักบาตร และร้อยละ 70 ไม่เคยฟังเทศน์” สอดคล้องกับที่สำนักข่าวอิศรา (2558) ได้กล่าวว่า “สังคมไทยปัจจุบันเป็นวัตถุนิยม เด็กวัยรุ่นอยู่กับวัตถุและเงิน ไม่ค่อยเชื่อเรื่องบาปบุญ ไม่กลัวบาป ไม่อายที่จะทำบาป เป็นสังคมที่เอาตัวรอดเห็นแก่ตัว เอาแต่ใจตนเอง ใครดีใครได้ ส่วนคนที่บวชก็ทำตามประเพณีเท่านั้น” พฤติกรรมของเยาวชนจะมีความแตกต่างจากในยุคสมัยก่อนเป็นอย่างมาก อีกทั้งในยุคสมัยก่อนที่ประเทศไทยเป็นยุคสังคมนิยม สถานะที่ที่เยาวชนจะไปรวมตัวกันทำกิจกรรมร่วมกันแห่งหนึ่งก็คือ วัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หรือวันสำคัญอันเป็นส่วนหนึ่งของประเพณีไทย ทำให้เยาวชนไม่ห่างไกลจากวัดและศาสนา แต่ในปัจจุบันมีสถานที่มากมายที่เยาวชนจะนิยมไปรวมตัวกัน เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ สถานเริงรมย์ ผับ บาร์ เป็นต้น ซึ่งเป็นสถานที่ที่อาจชักนำ มอมเมาเยาวชนให้หลงใหลและหลงติดในวัตถุนิยม

มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทย โดยนิสิตที่เข้ามาเรียนในระดับอุดมศึกษานี้ (ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4) จัดอยู่ในกลุ่มของเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ในขอบข่ายและควรได้รับการพัฒนาส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ เพราะจากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการไม่สนใจในหลักธรรมคำสอนและการปฏิบัติในฐานะชาวพุทธของเยาวชน อันเป็นสถานการณ์ที่น่าวิตกกังวล ดังนั้นจึงควรมีแนวทางส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ อันเป็นอุบายในการฝึกตนเอง อบรมตนเองให้เป็นผู้ตั้งมั่นอยู่ในคุณงามความดี มีจิตใจที่ผ่องใส (คุณ โทษณ์, 2537: 53) ประกอบกับที่ตั้งของมหาวิทยาลัยบูรพานั้นมีแหล่งดึงดูดใจให้นิสิตหลงใหลในวัตถุนิยมสูง สภาพแวดล้อมรอบ ๆ มหาวิทยาลัยบูรพานั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวห้างสรรพสินค้า ตลอดจนมีสถานบันเทิงเริงรมย์จำนวนมาก ซึ่งเป็น

ปัจจัยหนึ่งที่ยั่ว มอมเมาให้เยาวชนหลงใหลและหลงติดในวัตถุนิยม รวมทั้งมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ง่าย ดังนั้น นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาจึงเป็นเยาวชนอีกกลุ่มหนึ่งที่ควรได้รับการส่งเสริมให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ และจากสถานการณ์วิกฤติปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของเยาวชนไทย สะท้อนให้เห็นความสำคัญของการที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสถาบันการศึกษาควรร่วมหาแนวทางพัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ไม่สร้างปัญหาหรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยจำแนกตามเพศและชั้นปีการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวน 357 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ นิสิตรศึกษาศิล 5 ข้อที่ 3 โดยเว้นจากการประพฤติผิดในกาม นิสิตรศึกษาศิล 5 ข้อที่ 2 โดยเว้นจากการลัก โกง ละเมิดกรรมสิทธิ์ ทำลายทรัพย์สิน นิสิตแสดงความเคารพโดยการไหว้ผู้มีพระคุณ เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ ฯ ทุกครั้งที่พบ ส่วนอันดับสุดท้าย คือ นิสิตร่วมสนทนาธรรมะกับพระสงฆ์ 2) เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมนิสิตเพศชายและเพศหญิงมีระดับการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามชั้นปีการศึกษา พบว่า โดยรวมนิสิตชั้นปีการศึกษาแตกต่างกันระดับการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธไม่แตกต่างกัน (บุญรอด บุญเกิด และคณะ, 2564: บทคัดย่อ) ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวเบื้องต้นนี้ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ซึ่งทำการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพามีความตระหนักในความสำคัญของพระพุทธศาสนา และเห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติตนในฐานะชาวพุทธอันเป็นอุบายในการฝึกตนเอง อบรมตนเองให้นิสิตเป็นผู้ตั้งมั่นอยู่ในคุณงามความดี มีจิตใจที่ผ่องใสได้ ดังนั้นการปฏิบัติตนเบื้องต้นของชาวพุทธถือว่ามีความสำคัญต่อชีวิตของผู้ปฏิบัติและมีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนาอันจะเป็นการทำให้ชาวพุทธตระหนักถึงข้อปฏิบัติเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธและเป็นการสืบต่อพระพุทธศาสนาต่อไป เพราะหากบุคคลไม่ปฏิบัติตนในฐานะชาวพุทธเบื้องต้นแล้ว โอกาสที่บุคคลจะละเลยและไม่สนใจในพระพุทธศาสนาอาจมีมากขึ้นได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการหาแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตน

เบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ ของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาหาแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วยประเด็นหลัก ๆ เช่น แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา รูปแบบ/กิจกรรม/โครงการ ในการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ บทบาท/ผู้รับผิดชอบหลัก ในการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิทางการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้บริหารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ด้านกิจการนิสิต จำนวน 1 คน ตัวแทนคณาจารย์ผู้สอนคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 2 คน ตัวแทนนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 4 คน และนายกสโมสรนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 1 คน

การยื่นขอพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการยื่นเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา (Burapha University Institutional Review Board) ก่อนที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยและได้รับเอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เมื่อวันที่ 27 เดือนมกราคม พ.ศ. 2564 ใบรับรองเลขที่ IRB-009/2564

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิต

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยกำหนดผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ประเด็นการสนทนากลุ่ม วิธิตำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม การสนทนากลุ่ม (Focus group)

หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ โดยจัดให้มีกลุ่มสนทนาประมาณ 5-15 คน และจะต้องมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนาเพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง ซึ่งการกำหนดผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มครั้งนี้เป็นไปตามหลักการในการจัดสนทนากลุ่มของศุภกิจ วงศ์วิวัฒนาภิกข (2555: 109) ที่กล่าวไว้ว่า กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยตัวแทนจากประชากรเป้าหมายประมาณ 5-15 คน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้มาโดยวิธีการเจาะจงตามเกณฑ์คุณลักษณะในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1.1 ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา

1.1.1 เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี

1.1.2 เป็นผู้ที่มีความสนใจหรือทำงานเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา/การสอนพระพุทธศาสนา

1.2 ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิทางการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

1.2.1 เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

1.2.2 เป็นผู้ที่มีความสนใจหรือทำงานเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

1.3 ตัวแทนผู้บริหารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ด้านกิจการนิสิต

1.3.1 เป็นผู้บริหารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

1.3.2 เป็นผู้ทำงานหรือดำรงตำแหน่งเกี่ยวกับด้านกิจการนิสิต/การพัฒนานิสิต

1.4 ตัวแทนคณาจารย์ผู้สอนคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.4.1 เป็นอาจารย์ผู้สอนคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

1.4.2 เป็นผู้ที่มีความสนใจหรือมีประสบการณ์ในการพัฒนานิสิต

1.5 ตัวแทนนิสิตชั้นปีที่ 1-4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.5.1 เป็นนิสิตชั้นปีที่ 1-4 คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

1.5.2 เป็นผู้ที่มีความสนใจในพระพุทธศาสนา และการทำกิจกรรมนิสิต

1.6 นายกสิมสรนินิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.6.1 เป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายกสิมสรนินิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีการศึกษา 2563

จากเกณฑ์คุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ในงานวิจัย ผู้วิจัยกำหนดผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน เพื่อร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 2 ครั้ง โดยการสนทนากลุ่มครั้งที่ 1 เพื่อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และการสนทนากลุ่มครั้งที่ 2 เพื่อสรุปบทพบประเด็น และร่วมตรวจสอบข้อมูลที่ได้ร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีดังนี้

1) ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 คน

2) ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้าน การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม จำนวน 1 คน

3) ตัวแทนผู้บริหารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ด้านกิจการนิสิต จำนวน 1 คน

4) ตัวแทนคณาจารย์ผู้สอนคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 2 คน

5) ตัวแทนนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 4 คน

6) นายกสิมสรนินิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 1 คน

2. ประเด็นการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย

2.1 แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.2 รูปแบบ/กิจกรรม/โครงการ ในการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ

2.3 บทบาท/ผู้รับผิดชอบหลัก ในการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ

2.4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3. วิธีดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามหรือหัวเรื่องที่จะศึกษาและนำมาสร้างเป็นกรอบคำถามและแนวทางในการสนทนากลุ่ม เป็นประเด็นกว้าง ๆ แล้วถามเจาะลึกในรายละเอียด โดยมีประเด็นการสนทนากลุ่ม คือ แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.2 ผู้วิจัยทำหนังสือเชิญจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ไปยังผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่ผ่านคุณลักษณะในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนด พร้อมแนบเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (AF 06-02) และเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (AF 06-03.01) โดยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความประสงค์ในการเข้าร่วมการวิจัยกลับมายังผู้วิจัยล่วงหน้า 2 สัปดาห์ การเก็บข้อมูลวิจัยเป็นไปโดยสมัครใจ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ยินยอมและเต็มใจให้ข้อมูลเท่านั้น

3.3 ผู้วิจัยทำการนัดหมายการสนทนากลุ่ม พร้อมส่งประเด็นการสนทนากลุ่มให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มล่วงหน้า 2 สัปดาห์ จากนั้นจัดเตรียมการสนทนากลุ่ม โดยจัดคณะทำงานประกอบด้วย ผู้ดำเนินการสนทนา ผู้จัดบันทึกการสนทนาและบันทึกเทป และผู้ช่วยและผู้บริการทั่วไป

3.4 ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มในวันเวลาที่กำหนด โดยก่อนเริ่มการสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และรายละเอียดต่าง ๆ กับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จากนั้นทำการขออนุญาตผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม บันทึกเทปการสนทนากลุ่ม และชี้แจงการเก็บรักษาความลับของข้อมูล ตลอดจนการทำลายข้อมูล และเนื่องด้วยปัจจุบัน (พ.ศ. 2564) มีสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) การเก็บข้อมูลการวิจัยผู้วิจัยได้มีมาตรการในการรักษาระยะห่างทางกายภาพและมีมาตรการในการรักษาความสะอาดระหว่างดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อความปลอดภัยของตัวผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยเตรียมหน้ากากอนามัยไว้ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนอย่างครบถ้วน

3.4.2 ก่อนเข้าร่วมสนทนากลุ่มได้เตรียมเจลแอลกอฮอล์สำหรับให้ล้างมือ

3.4.3 เลือกใช้สถานที่เก็บข้อมูลที่มีมาตรการในการรักษาความสะอาดและตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายเป็นอย่างดี คือ ห้องประชุมชั้น 7 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3.4.4 จัดที่นั่งเว้นระยะห่างไม่น้อยกว่า 1 เมตร

3.5 นำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมาทำการถอดเทปและวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบการสนทนากลุ่ม เพื่อนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาประกอบความเรียง

3.6 นำข้อมูลผลการวิเคราะห์ตามกรอบการสนทนากลุ่มที่ได้ในการสนทนากลุ่มครั้งที่ 1 นำเสนอในการสนทนากลุ่มครั้งที่ 2 เพื่อเป็นการทบทวนและตรวจสอบข้อมูลที่ได้ร่วมกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาประกอบความเรียง พร้อมยกตัวอย่างคำพูดในการสนทนากลุ่มประกอบ

ผลการวิจัย

1. แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

จากการสนทนากลุ่มได้ให้ความคิดเห็นต่อแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ไว้ว่า

1.1 ควรมีแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิต ทั้งในรูปแบบกิจกรรม/โครงการ การบูรณาการสอดแทรกในรายวิชาจริยธรรมในชีวิตประจำวัน และการเป็นต้นแบบที่ดี โดยอาจเน้นในลักษณะของรูปแบบกิจกรรม/โครงการเป็นส่วนใหญ่ สำหรับนิสิตที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในเบื้องต้น ควรมีแนวทางส่งเสริมแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิต โดยภาคีวิชาและคณะสำหรับนิสิตที่ไม่ได้ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ควรมีแนวทางที่จะกระตุ้นให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง โดยการออกแบบในลักษณะชั่วโมงกิจกรรมซึ่งเป็นเงื่อนไขส่วนหนึ่งของการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต ก่อนสำเร็จการศึกษา

1.2 รูปแบบ/กิจกรรม/โครงการ ในการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ แบ่งออกดังนี้

1.2.1 รูปแบบ/กิจกรรม/โครงการในการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ สำหรับนิสิตที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในเบื้องต้น

สำหรับนิสิตที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในเบื้องต้น ผู้ที่มีบทบาทและมีความเกี่ยวข้องอาจจะประกาศเชิญชวนให้นิสิตเสนอกิจกรรมโครงการต่าง ๆ เข้ามาเพื่อพิจารณาดำเนินการ เช่น โครงการนิสิตรักษาศีล 5 เป็นต้น โดยผ่านภาคีวิชาต้นสังกัด เพื่อนำเสนอคณะฯ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการและงบประมาณต่อไป

1.2.2 รูปแบบ/กิจกรรม/โครงการในการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธสำหรับนิสิตที่ไม่ได้ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

สำหรับนิสิตที่ไม่ได้ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อาจจะต้องได้รับการกระตุ้นผ่านรูปแบบกิจกรรม

ในหลากหลายรูปแบบ มีการสร้างแรงจูงใจทางบวก และมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง โดยคณะฯ จัดกิจกรรมออกมาในรูปแบบการประกวดสื่อสร้างสรรค์ โครงการ โครงการที่สามารถส่งผลกระทบต่อตัวนิสิตโดยตรง เช่น หนังสือ คลิป มุมสร้างสรรค์ เป็นต้น มีการสร้างแรงจูงใจทางบวก เช่น มีการมอบรางวัล ใบเกียรติบัตรเป็นแรงกระตุ้นให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรม มีสัปดาห์วันนำเสนอผลงานให้นิสิตทุกทีมที่เข้าร่วมได้นำเสนอผลงาน ให้นิสิตในคณะฯ ได้เข้าร่วมรับชม มีการกระตุ้นให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง โดยการออกแบบในลักษณะชั่วโมงกิจกรรมซึ่งเป็นเงื่อนไขส่วนหนึ่งของการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตก่อนสำเร็จการศึกษา เป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้นิสิตได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ภายใต้เงื่อนไขที่นิสิตสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น นิสิตจะต้องผ่านการเก็บชั่วโมงกิจกรรม และคณะฯ ออกใบทรานสคริปกิจกรรมให้กับนิสิตเพื่อไปประกอบการสมัครงาน เป็นต้น

ดังตัวอย่างความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาหาแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ดังนี้

“จากข้อมูลที่น่าเสนอเกี่ยวกับผลการวิจัยในตอนต้น 1 ส่วนตัวมีความคิดเห็นว่า ควรมีแนวทางที่หลากหลายทั้งในรูปแบบกิจกรรม/โครงการ แม้กระทั่งการสอดแทรกในรายวิชา รวมถึงการเป็นต้นแบบที่ดีของบุคคลต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเน้นในลักษณะของรูปแบบกิจกรรม/โครงการเป็นส่วนใหญ่...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 01, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“ตัวดิฉันมีความคิดเห็นเหมือนท่านอาจารย์นะคะว่า ควรมีแนวทางที่หลากหลายแต่อาจจะเน้นในลักษณะของรูปแบบกิจกรรม/โครงการเป็นส่วนใหญ่ ถ้ารูปแบบกิจกรรม/โครงการต้องคิดเพื่อไปอีกว่า นิสิตมีทั้งที่เขาสงใจกิจกรรมเป็นพื้นฐานกับที่ไม่สนใจอะไรเลยก็มี ไม่หวังกรณีพวกสนใจกิจกรรมเราจะใส่อะไรไปทำหมด แต่หวังพวกที่ไม่ค่อยเข้าร่วม อาจต้องมีเรื่องของแรงจูงใจเข้ามาเกี่ยวข้อง...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 03, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“ขอเสริมแนวความคิดเรื่องของแรงจูงใจเข้ามาเกี่ยวข้องตรงนี้อาจเป็นสิ่งที่ต้องคิดว่าแรงจูงใจคืออะไร ทางบวกหรือทางลบ แต่คิดว่าควรมีแนวทางที่จะกระตุ้นให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง ซึ่งอาจจะอยู่ในลักษณะชั่วโมงกิจกรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไขส่วนหนึ่งของการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต ก่อนสำเร็จการศึกษา...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 07, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“ชั่วโมงกิจกรรม น่าสนใจ เห็นด้วยซึ่งเป็นเงื่อนไขส่วนหนึ่งของการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตก่อนสำเร็จการศึกษา ยิ่งกับนิสิตที่ไม่ได้ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ควรจะมีแนวทางที่จะกระตุ้นให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง โดยการออกแบบในลักษณะชั่วโมงกิจกรรม...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 02, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“เห็นด้วยครับ เคยไปดูงานของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ก่อนจบภาคการศึกษาจะต้องมีชั่วโมงกิจกรรมอย่างน้อย 32 ชั่วโมง ตลอด 4 ปี ก่อนจบเป็นบัณฑิต นิสิตจะต้องมีชั่วโมงกิจกรรมอย่างน้อย 256 ชั่วโมง เป็นต้น วิธีคิด คือ 1 ภาคการเรียน มี 4 เดือน 1 เดือน มี 4 สัปดาห์ 1 สัปดาห์ทำ 2 ชั่วโมง 1 ปีการศึกษา = 64 ชั่วโมง 4 ปี นิสิตทำกิจกรรม 256 ชั่วโมง ตัวอย่างที่พบครับ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 05, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“ควรมีแนวทางที่จะกระตุ้นให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง เห็นด้วยครับ และการสอดแทรกในรายวิชาเวลาอาจารย์สอนก็พยายามสอดแทรกตลอด และการเป็นต้นแบบที่ดี ไม่ว่าอาจารย์จะนับถือศาสนาใดทำได้ทุกคนครับ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 10, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“ในส่วนของกิจกรรม/โครงการ เป็นแนวทางส่งเสริมที่ชัดเจน สำหรับนิสิตที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในเบื้องต้น ควรมีแนวทางส่งเสริมให้นิสิตทำกิจกรรม/โครงการ โดยเสนอผ่านภาควิชาและคณะ กิจกรรมภาควิชาช่วยกรอง ช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กทำ ส่วนคณะก็ผลักดันงบประมาณให้เกิดกิจกรรม/โครงการต่อ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 04, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“เห็นด้วยกับแนวทางที่เสนอมานี้ รวมทั้งการสอดแทรกในรายวิชา เช่น การบูรณาการสอดแทรกในรายวิชาจริยธรรมในชีวิตประจำวัน และการเป็นต้นแบบที่ดี ที่ต้องมีหลากหลายแนวทาง...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 08, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“หากจะเน้นในลักษณะของรูปแบบกิจกรรม/โครงการ เป็นส่วนใหญ่ เราควรแบ่งกิจกรรมเป็น 2 ลักษณะ คือ สำหรับนิสิตที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในเบื้องต้นและสำหรับนิสิตที่ไม่ได้ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ แต่ดำเนินการทั้งสองรูปแบบ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 03, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“รูปแบบ/กิจกรรม/โครงการ ในการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ ที่จริงแม้ไม่ใช่ชาวพุทธ จะศาสนาอะไรก็ตามเข้าร่วมกิจกรรมได้ เพราะกิจกรรมจะออกมาในลักษณะกลาง ๆ อยู่แล้ว แต่ถ้าเน้นชาวพุทธโครงการนั้นอาจจะมาจากกลุ่มนิสิตที่เขายกใจจัดโครงการแล้วเสนอขึ้นมา เห็นด้วยที่ว่าจะมีนิสิตที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในเบื้องต้นอยู่แล้ว ไม่ว่าจะกิจกรรมอะไร และนิสิตที่ไม่ได้ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นกับกลุ่มที่มีความสนใจเบื้องต้นก็ให้เขาเขียนกิจกรรม/โครงการได้เลย จะส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธก็ว่าไป...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 07, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“โดยส่วนตัวคิดว่าสำหรับนิสิตที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในเบื้องต้น เราอาจจะมีประกาศเชิญชวนให้นิสิตเสนอโครงการต่าง ๆ เข้ามาเพื่อพิจารณาดำเนินการ ให้นิสิตมีโอกาสได้คิดเองขึ้นมา ซึ่งตอนประกาศเชิญชวนอาจจะระบุว่าเป็นโครงการที่เน้นการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธอย่างนี้ก็ได้ ขึ้นอยู่กับเราประกาศเชิญชวน...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 01, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“เห็นด้วยที่ว่าสำหรับนิสิตที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในเบื้องต้น เราควรมีการประกาศเชิญชวนให้นิสิตได้เสนอโครงการต่าง ๆ เข้ามาเพื่อพิจารณาดำเนินการ เช่น โครงการนิสิตรักษ์ศิลป์ 5 เป็นต้น โดยผ่านภาควิชาต้นสังกัด เพื่อนำเสนอคณะฯ ให้สนับสนุนการดำเนินการและงบประมาณต่อไป ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 05, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“เห็นด้วย นิสิตที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เราควรมีการประกาศเชิญชวนให้นิสิตได้เสนอโครงการโครงการส่วนนิสิตที่ไม่ค่อยให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม อาจจะต้องได้รับการกระตุ้นผ่านรูปแบบกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบมากขึ้น...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 06, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“คิดว่านิสิตทั้งสองกลุ่มที่กล่าวมา เขาจะสนใจเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการมากขึ้น โดยมีการสร้างแรงจูงใจทางบวก เช่น การมอบรางวัล ใบเกียรติบัตร เป็นแรงกระตุ้น...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 08, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“กิจกรรม/โครงการที่จัดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ หรือกิจกรรม/โครงการอื่น ๆ ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และเห็นด้วยกับที่จะมีการสร้างแรงจูงใจทางบวก เช่น มีการมอบรางวัล ใบเกียรติบัตรเป็นแรงกระตุ้นให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรม...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 02, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“อยากจะเสนอให้คณะฯ จัดกิจกรรมออกมาในรูปแบบ การประกวดสื่อสร้างสรรค์ โครงการ โครงการที่สามารถส่งผลกระทบต่อ ตัวนิสิตโดยตรง เช่น หนังสือ, คลิป, ประกวดมุมสร้างสรรค์ เป็นต้น มีสัปดาห์วันนำเสนอให้ผลงานของนิสิตทุกทีมที่เข้าร่วม ให้ผลิตในคณะฯ ได้เข้าร่วมรับชม...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 05, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“เห็นด้วยอย่างยิ่งเลย น่าจะจัดให้มีสัปดาห์วันนำเสนอ ผลงานของนิสิต ให้ผลิตในคณะฯ ได้เข้าร่วมรับชม คนนำเสนอ ก็ภาคภูมิใจ คนชมก็เห็นตัวอย่างแบบอย่างที่ดี...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 10, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น คิดว่าถ้าดูจากผลการวิจัย ตอนที่ 1 จะชัดเจนว่าเราควรจัดกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวกับเรื่อง อะไร หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตนของชาวพุทธอะไรบ้าง เช่น นิสิตร่วมสนทนาธรรมะกับพระสงฆ์ นิสิตปฏิบัติตนน้อยเรื่องนี้ ก็ควรมีกิจกรรมส่งเสริมตรงนี้ เป็นต้น...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 01, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“ควรมีการกระตุ้นให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง โดยการออกแบบในลักษณะชั่วโมงกิจกรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไขส่วนหนึ่ง ของการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต ก่อนสำเร็จการศึกษา...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 07, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“เมื่อพูดถึงชั่วโมงกิจกรรมเราน่าจะใช้ให้เป็นเครื่องมือ หนึ่งที่จะช่วยให้นิสิตได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ ภายใต้ เงื่อนไขที่นิสิตสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น นิสิตจะต้องผ่าน การเก็บชั่วโมงกิจกรรม และคณะฯ ออกใบทรานสคริปกิจกรรม ให้กับนิสิตเพื่อไปประกอบการสมัครงาน เป็นต้น...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 05, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“ชอบและเห็นด้วยกับแนวคิดของอาจารย์ที่ว่า เราน่าจะ ใช้ให้เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้นิสิตได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม/ โครงการ นิสิตจะต้องผ่านการเก็บชั่วโมงกิจกรรม และคณะฯ ออก ใบทรานสคริปกิจกรรมให้กับนิสิตเพื่อไปประกอบการสมัครงาน มันดีมากตรงช่วยเพิ่มโปรไฟล์ให้นิสิตคนนั้น ๆ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 09, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“เป็นเรื่องที่น่าสนใจที่คณะฯ สามารถที่จะออก ใบทรานสคริปกิจกรรมให้กับนิสิต ใบนี้ก็จะแสดงให้เห็นว่านิสิต เข้าร่วมกิจกรรมอะไรบ้าง เพื่อไปประกอบการสมัครงาน เพราะ ทุกวันนี้เรียนเก่งอย่างเดียวไม่ได้ เราต้องการเด็กกิจกรรมด้วย ดังนั้น

การออกใบทรานสคริปกิจกรรมเป็นสิ่งที่น่าสนใจถ้าเราทำได้จะเป็น ประโยชน์และเป็นโปรไฟล์ให้นิสิต...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 04, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

2. บทบาท/ผู้รับผิดชอบหลัก ในการส่งเสริมการปฏิบัติตน เบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ

จากการสนทนากลุ่มได้ให้ความคิดเห็นต่อบทบาท/ ผู้รับผิดชอบหลักในการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะ ชาวพุทธไว้ว่า ผู้รับผิดชอบควรทำในรูปแบบคณะกรรมการดำเนินการ ที่ร่วมกันรับผิดชอบระหว่างผู้บริหารคณะ ภาควิชาและตัวแทนนิสิต โดยผู้รับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย 1) คณบดี มีบทบาทเป็นผู้มี อำนาจในการสั่งการและอนุมัติกิจกรรมโครงการ 2) รองคณบดี และ ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายพัฒนานิสิต มีบทบาทเป็นผู้เสนองาน ดำเนินการ และสนับสนุนกิจกรรมโครงการ 3) อาจารย์ฝ่ายพัฒนานิสิตของ ภาควิชา มีบทบาทเป็นผู้ประสานงาน และดำเนินการกิจกรรมโครงการ และ 4) สโมสรนิสิตฯ มีบทบาทเป็นผู้ประสานงาน ประชาสัมพันธ์ ดำเนินงานกิจกรรมโครงการต่าง ๆ

ดังตัวอย่างความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาหาแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะ ชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย บูรพา ดังนี้

“ถ้าถามว่าแล้วใครควรมีบทบาทหลักรับผิดชอบ ส่วนตัว คิดว่าต้องร่วมมือกันนะ เพราะไม่ใช่เราทำกิจกรรมเดียวแล้วจบ ผู้รับผิดชอบอาจทำในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินการที่ร่วมกัน รับผิดชอบระหว่างผู้บริหารคณะ ภาควิชา และตัวแทนนิสิต...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 01, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“ข้าพเจ้ามีความคิดเห็นว่า เนื่องจากกิจกรรมหรือ โครงการที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนานั้นมีหลากหลาย ดังนั้น การผลักดันและส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ ให้แก่นิสิตของคณะฯ โดยระบุบุคคลผู้รับผิดชอบหลัก ควรพิจารณา จากวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมดังกล่าวก่อน กล่าวคือ ในการ ส่งเสริมการปฏิบัติตนในฐานะชาวพุทธให้แก่นิสิตนั้น มีวัตถุประสงค์ อย่างไร และหน่วยงานหรือบุคลากรในคณะฯ กลุ่มใดที่ประสงค์จะ สนับสนุนการส่งเสริมดังกล่าว นิสิตกลุ่มใดที่จะปฏิบัติหรือเข้าร่วม กิจกรรมที่สนับสนุนการส่งเสริมดังกล่าว ควรให้เป็นสิ่งที่ผู้ผลักดัน และนิสิตพิจารณาเข้าร่วม แต่หากเป็นการส่งเสริมด้วยวัตถุประสงค์ หรือนโยบายของมหาวิทยาลัย ข้าพเจ้าคิดเห็นว่า คณะฯ ควรเป็น ผู้รับผิดชอบหลักและมีบทบาทในการส่งเสริมดังกล่าว...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 04, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“มีความคิดเห็นว่า ควรเป็นความรับผิดชอบระหว่างผู้บริหารคณะ ภาควิชา และตัวแทนนิสิต อาจต้องมีทั้งผู้รับผิดชอบหลัก มีการแบ่งผู้ดำเนินการ ผู้ประสานงานถึงจะสำเร็จ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 02, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“เห็นด้วยว่า ต้องร่วมมือกัน โดยผู้รับผิดชอบหลัก ๆ อาจประกอบด้วย 1) คณบดี 2) รองคณบดี และผู้ช่วยคณบดีฝ่ายพัฒนานิสิต 3) อาจารย์ฝ่ายพัฒนานิสิตของภาควิชา และ 4) สโมสรนิสิตฯ ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 05, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“ในที่นี่คณบดี เป็นผู้มีอำนาจในการสั่งการและอนุมัติกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของคณะต้องรับรู้รับทราบอยู่แล้ว ส่วนรองคณบดี หรือแม้แต่ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายพัฒนานิสิต ก็อาจเป็นผู้เสนองาน ดำเนินการ และสนับสนุนกิจกรรมโครงการต่าง ๆ เป็นต้น...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 06, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“แม้กระทั่งภาควิชาก็ต้องมีอาจารย์ฝ่ายพัฒนานิสิตของภาควิชา ซึ่งก็จะมามีบทบาทในการเป็นผู้ประสานงาน และดำเนินการกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ที่นิสิตเสนอผ่านภาค และที่สำคัญคือ สโมสรนิสิตฯ ที่ต้องช่วยกัน คือ เป็นผู้ประสานงาน ประชาสัมพันธ์ ดำเนินงานกิจกรรมโครงการต่าง ๆ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 03, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยเฉพาะภาควิชาที่ค่อนข้างใกล้ชิดนิสิต ซึ่งภาควิชาอาจดำเนินการมอบหมายให้ อาจารย์ฝ่ายพัฒนานิสิตของภาควิชา ในการเป็นผู้ประสานงาน ให้คำปรึกษา กระตุ้นการดำเนินการกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ให้ลุล่วง...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 07, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“ทางสโมสรฯ มีความยินดีและเห็นว่าสโมสรนิสิตเองควรมีบทบาทเป็นผู้ประสานงาน ประชาสัมพันธ์ ดำเนินงานกิจกรรมโครงการต่าง ๆ เพราะจะทำให้การพัฒนา นิสิตมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ยินดีให้ความร่วมมือทุก ๆ กิจกรรม/โครงการ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 10, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จากการสนทนากลุ่มได้ให้ความคิดเห็นอื่น ๆ ไว้ว่า ในภาพรวมของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย นิสิตที่นับถือพุทธศาสนา นิสิตที่นับถือศาสนาอื่น ๆ และนิสิตที่ไม่นับถือศาสนาใด ถ้ามองว่าหลักธรรมคำสอน

ของพุทธศาสนาเป็นคำสอนที่เป็น “สากล” มนุษย์ทุกคนก็สามารถเข้าถึงได้โดยไม่ได้แยกศาสนา ดังนั้นการส่งเสริมให้นิสิตปฏิบัติตนเบื้องต้นก็สามารถดำเนินการได้กับนิสิตทุกคน โดยการสร้างและปลูกฝังให้เป็น “คุณลักษณะเด่น” ของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เช่น เน้นการส่งเสริมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการรู้จักกาลเทศะ ด้านการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หรือการมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น

ดังตัวอย่างความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาหาแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ดังนี้

“ในภาพรวมของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย นิสิตที่นับถือพุทธศาสนา นิสิตที่นับถือศาสนาอื่น ๆ และนิสิตที่ไม่นับถือศาสนาอะไรเลย ถ้ามองว่าหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา เป็นคำสอนที่เป็น “สากล” หมายถึง มนุษย์ทุกคนก็สามารถเข้าถึงได้โดยไม่ได้แยกศาสนา ดังนั้น การส่งเสริมให้นิสิตปฏิบัติตนเบื้องต้นก็สามารถดำเนินการได้กับนิสิตทุกคน...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 05, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“เห็นด้วยนะ ขอเสนอเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแล้วกันว่า กิจกรรมใดก็ตามหากจัดแล้วเป็นกลาง ๆ ก็ควรให้นิสิตเข้าอย่างหลากหลายศาสนา แม้เราจะมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการปฏิบัติในเชิงพุทธก็ตาม...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 04, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“คิดว่ากิจกรรม/โครงการที่จัดอาจเน้นการส่งเสริม “คุณลักษณะเด่น” ของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เช่น เน้นการส่งเสริมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการรู้จักกาลเทศะ ด้านการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หรือการมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นลักษณะที่ดีของชาวพุทธเช่นกัน...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 06, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

“ดีนะ ถ้าเราคิดว่ากิจกรรม/โครงการนั้นไม่ได้มุ่งเน้นแค่ นิสิตชาวพุทธ แต่นิสิตอื่น ๆ เข้าร่วมได้จะดีมาก เพราะทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดีหมด เราควรเลือกทำกิจกรรมที่ตอบโจทย์ได้ทั้งการส่งเสริมความเป็นพุทธและความเป็นคนดีของศาสนาอื่น ๆ ได้ หรือมีกิจกรรมอย่างหลากหลาย...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 03, สนทนากลุ่ม, 6 มิถุนายน 2564)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ควรมีแนวทางทั้งในรูปแบบกิจกรรม/โครงการ การบูรณาการสอดแทรกในรายวิชาจริยธรรมในชีวิตประจำวัน และการเป็นต้นแบบที่ดี การพัฒนาจิตซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนถือว่ามีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะหลักธรรมคำสั่งสอนทางศาสนา เช่น ศีล 5 เนื่องจากพระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างยิ่งในทุก ๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล สังคม ประเทศชาติ รวมไปถึงระดับโลกด้วย โดยเฉพาะความสำคัญต่อเยาวชนในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับที่ วิมล จิโรจน์ (2548: 89) ได้กล่าวไว้ว่า เยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 13-18 ปี ซึ่งผู้ที่อยู่ในวัยนี้ถือว่ายังไม่เจริญเต็มที่ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ อีกทั้งประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ยังมีน้อย โดยเฉพาะในด้านจิตใจยังขาดความอดทน ขาดความสุขรอบคอบ ขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำ มีความรู้สึกต่อปัญหาที่เกิดขึ้นค่อนข้างรุนแรง แต่ในขณะที่เดียวกันผู้ที่อยู่ในวัยนี้มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ แสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ และมีความต้องการอยากรู้อยากเห็นเป็นทวีคูณ โดยปราศจากการกัณทรองในเหตุผล ถ้าได้รับประสบการณ์ในทางบวกก็จะเกิดประโยชน์เป็นอย่างมาก แต่ถ้าได้รับประสบการณ์ในทางลบ ก็จะนำความหายนะมาสู่ตนเองและสังคม สิ่งที่จะให้ประสบการณ์ในทางบวกแก่เยาวชนอย่างหนึ่งในปัจจุบันนี้ คือ หลักธรรมคำสั่งสอนทางศาสนา แต่เยาวชนบางคนอาจมีความเห็นว่าเรื่องศาสนานั้นเป็นเรื่องล้าสมัย ควรจะเป็นเรื่องของคนแก่เท่านั้น เพราะว่าเยาวชนสมัยใหม่นี้ถูกมอมเมาจากวัฒนธรรมของคนในเมือง ซึ่งเต็มไปด้วยสิ่งยั่วๆ ให้หลงใหลและหลงติดอยู่ในวัตถุนิยมและบริโภคนิยม จนไม่มีโอกาสที่จะนึกถึงเรื่องศาสนา ถึงแม้จะมีโอกาสในบางครั้งก็มองเห็นเรื่องศาสนาแต่เพียงเปลือกนอก เช่น มองเห็นวัดวาอาราม โบสถ์ วิหาร นักบวช และก็เข้าใจว่านั่นคือ ศาสนา ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในทางที่ถูกต้อง เยาวชนควรทำความเข้าใจเสียใหม่ว่าศาสนาไม่ใช่เรื่องของคนแก่ แต่ศาสนามีความจำเป็นอย่างยิ่งแก่ชีวิตทุกระดับทุกวัย และศาสนาไม่ได้อยู่ที่วัดหรือโบสถ์ แต่ศาสนาอยู่ที่ตัวของเราเอง ทำให้เป็นคนไม่ล้าสมัย และสามารถก้าวทันโลกทุกจังหวะ โดยเฉพาะการปฏิบัติตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา จะช่วยให้ก้าวทันโลกหรือเป็นคนทันสมัย และจากผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อาจเน้นในลักษณะของรูปแบบกิจกรรม/โครงการเป็นส่วนใหญ่ แบ่งเป็นสำหรับนิสิตที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในเบื้องต้น ควรส่งเสริมโดยภาควิชาและคณะ สำหรับนิสิตที่ไม่ได้ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ควรส่งเสริมที่จะกระตุ้นให้นิสิตเข้ามาเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง โดยการออกแบบในลักษณะชั่วโมงกิจกรรมซึ่งเป็น

เงื่อนไขส่วนหนึ่งของการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตก่อนสำเร็จการศึกษา โดยรูปแบบ/กิจกรรม/โครงการในการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธมีกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบ มีการสร้างแรงจูงใจทางบวก และมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นให้นิสิตสนใจและเข้าร่วมกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ที่จัดมากขึ้น ส่วนผู้รับผิดชอบควรทำในรูปแบบคณะกรรมการดำเนินการที่ร่วมกันรับผิดชอบระหว่างผู้บริหารคณะ ภาควิชา และตัวแทนนิสิต ซึ่งเป็นความร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อการร่วมมือกันในการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธดังกล่าวยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ได้อีกด้วย เช่น รูปแบบกิจกรรม/โครงการ การบูรณาการสอดแทรกในรายวิชาต่าง ๆ และการเป็นต้นแบบที่ดี เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ควรมีแนวทางทั้งในรูปแบบกิจกรรม/โครงการ การสอดแทรกในรายวิชา และการเป็นต้นแบบที่ดี โดยอาจเน้นในลักษณะของรูปแบบกิจกรรม/โครงการเป็นส่วนใหญ่ ควรส่งเสริมโดยภาควิชาและคณะ มีแนวทางที่จะกระตุ้นให้นิสิตเข้ามาเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง โดยการออกแบบในลักษณะชั่วโมงกิจกรรมซึ่งเป็นเงื่อนไขส่วนหนึ่งของการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต ก่อนสำเร็จการศึกษา
2. รูปแบบกิจกรรมในการส่งเสริมควรมีหลากหลายรูปแบบ โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จัดกิจกรรมออกมาในรูปแบบการประกวดสื่อสร้างสรรค์ โครงการที่สามารถส่งผลกระทบต่อตัวนิสิตโดยตรง เช่น หนังสั้น คลิป มุมสร้างสรรค์ เป็นต้น มีการสร้างแรงจูงใจทางบวก เช่น มีการมอบรางวัล ใบเกียรติบัตรเป็นแรงกระตุ้นให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผู้รับผิดชอบหลัก ในการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธ อาจทำในรูปแบบกรรมการดำเนินการที่ร่วมกันรับผิดชอบระหว่างผู้บริหารคณะ ภาควิชา และตัวแทนนิสิต โดยผู้รับผิดชอบหลักประกอบด้วย 1) คณบดี 2) รองคณบดี และผู้ช่วยคณบดีฝ่ายพัฒนานิสิต 3) อาจารย์ฝ่ายพัฒนานิสิตของภาควิชา มีและ 4) สโมสรนิสิตฯ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานระดับการปฏิบัติตนของเยาวชนในการนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมในเบื้องต้นต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพถึงแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของเยาวชน เพื่อเป็นแบบอย่างในการส่งเสริมการปฏิบัติตนที่ดีต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัย เงินรายได้ส่วนงานมหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เลขที่สัญญา Huso 13/2563 ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- คณะเทคโนโลยีและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2563). **หวัน! เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจธรรมะ เหตุมองว่าน่าเบื่อ.** เข้าถึงได้จาก http://www.ictsilpakorn.com/ictmedia/detail.php?news_id=118#.XqQZV2gzZPZ.
คุณ โทจันทร์. (2537). **พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอเดียสตรี.
บุญรอด บุญเกิด และคณะ. (2564). **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการการศึกษาและแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเบื้องต้นในฐานะชาวพุทธของนิสิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.**
ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 01. (2564, 6 มิถุนายน). ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา. สนทนากลุ่ม.

- ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 02. (2564, 6 มิถุนายน). ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิทางการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม. สนทนากลุ่ม.
ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 03. (2564, 6 มิถุนายน). ผู้บริหาร. สนทนากลุ่ม.
ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 04. (2564, 6 มิถุนายน). คณาจารย์ผู้สอน. สนทนากลุ่ม.
ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 05. (2564, 6 มิถุนายน). คณาจารย์ผู้สอน. สนทนากลุ่ม.
ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 06. (2564, 6 มิถุนายน). นิสิต. สนทนากลุ่ม.
ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 07. (2564, 6 มิถุนายน). นิสิต. สนทนากลุ่ม.
ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 08. (2564, 6 มิถุนายน). นิสิต. สนทนากลุ่ม.
ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 09. (2564, 6 มิถุนายน). นิสิต. สนทนากลุ่ม.
ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส 10. (2564, 6 มิถุนายน). นาย สโมสร. สนทนากลุ่ม.
วิมล จิโรจพันธ์. (2548). **พุทธประวัติ.** กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.
ศุภกิจ วงศ์วิวัฒนาภิกข. (2555). **พจนานุกรมศัพท์การวิจัยและสถิติ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
สำนักข่าวอิศรา. (2558). **ค้นคำตอบ...ทำไมคนไทยห่างไกลวัด.** เข้าถึงได้จาก https://www.isranews.org/thaireform-other-news/40254-temple_40254.html.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียน ที่จัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสอนแบบตกผลึก

The Study of Achievement and System Thinking Ability for Student by Using the Crystal-Based Instructional Model

ธนนต์ นียมญาติ*, เพ็ญพนอ พ่วงแพ

Thathanon Niyomyart, Phenphanor Phuangphae

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม 73000

Faculty of Education, Silpakorn University, Nakornpathom 73000 Thailand

*Corresponding author E-mail: thathanon.joke@gmail.com

(Received: September 27, 2021; Revised: November 19 2021; Accepted: December 13 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มลพิษทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสอนแบบตกผลึก 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสอนแบบตกผลึก 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสอนแบบตกผลึก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/5 จำนวน 36 คน โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดเชิงระบบ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และ 4) แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที่ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสอนแบบตกผลึก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มลพิษทางสิ่งแวดล้อมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสอนแบบตกผลึก มีความสามารถในการคิดเชิงระบบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสอนแบบตกผลึก ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ และด้านกิจกรรมการเรียนรู้

คำสำคัญ : การเรียนการสอนด้วยกระบวนการสอนแบบตกผลึก, มลพิษทางสิ่งแวดล้อม, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การคิดเชิงระบบ

Abstract

The objectives of this research were to: compare students' learning achievements on environmental pollution before and after teaching by using the crystal-based instructional model, 2) to compare the students' systematic thinking abilities before and after teaching by using the crystal-based instructional model, and 3) study the opinions of Mathayomsuksa 3 students towards the teaching by using the crystal-based instructional model. The sample was a group of 36 Mathayomsuksa 3/5, Prommanusorn Phetchaburi School. The instruments used for gathering data consisted of 1) lesson plans, 2) a competency test on systematic thinking, 3) an achievement test, and 4) a questionnaire. The gathered data were analyzed by using the mean, standard deviation and t-test. The results of the study were as follows: 1) the students' learning achievement on environmental pollution after being taught by using the crystal-based instructional model was higher than before with statistically significant level at .05, 2) students who were taught by using a crystal-based instructional model had higher systematic thinking ability than before with a statistically significant level at .05, 3) the students' opinion towards teaching using crystal-based instructional model overall was at the highly agreeable level; the aspect with the highest mean was the benefit from learning, followed by the learning atmosphere, and the learning activities.

Keywords : Crystal-based Instructional Model, Environmental Pollution, Learning Achievement, Systematic Thinking

บทนำ

ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อำนวยความสะดวกสบายให้แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์มากขึ้น ขณะเดียวกันอันตรายที่มีต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ อันเนื่องมาจากความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมได้ทวีมากขึ้นเช่นกัน รวมทั้งปัญหาประชากรที่กำลังจะล้นโลก ประเทศที่มั่งคั่งในทางเศรษฐกิจที่ได้พัฒนาความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม กำลังเผชิญกับสถานการณ์ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม (นิวัตติ เรื่องพานิช, 2556: 309) ซึ่งมลพิษสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ นับวันยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบไปทั่วโลก แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กล่าวไว้ว่า ในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคการศึกษาต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ทักษะ สร้างทัศนคติและความตระหนักแก่นักเรียน รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติอย่างรวดเร็วและรุนแรง มีคุณธรรม จริยธรรม และรับผิดชอบต่อสังคม ในการกระทำของตน พร้อมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สามารถปรับตัวได้ในสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงและการเติบโตบนคุณภาพชีวิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 126) จึงมีความจำเป็นที่ควรทำให้นักเรียนต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อม สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ซึ่งเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของวิชาสังคมศึกษาในสาระภูมิศาสตร์ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วิถีการดำเนินชีวิต เพื่อให้รู้เท่าทัน ปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสามารถใช้ทักษะ กระบวนการ ความสามารถทางภูมิศาสตร์ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามสาเหตุและปัจจัย อันจะนำไปสู่การปรับใช้ในการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 2) ซึ่ง แมรี่ รีน คอก บราวเมิน (Bowman, 1974: 183) กล่าวว่า การเรียนรู้ในเรื่องปัญหาทางสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก จำเป็นอย่างยิ่งเพราะในปัจจุบันทั่วโลกได้ให้ความสนใจในสถานการณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทุก ๆ ภูมิภาคต่าง ๆ และส่งผลกระทบต่อมลพิษทางสิ่งแวดล้อมตามมามากมาย

ในการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ ไม่ได้สร้างความตระหนักให้นักเรียนถึงเรื่องราวมลพิษสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีความเสื่อมโทรมบนโลก นักเรียนก็จะยิ่งทำลายสิ่งแวดล้อมให้แย่ลงไปอีก การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและที่ได้ผลอย่างถาวร ควรดำเนินการโดยใช้การศึกษาเข้ามาปลูกฝังความคิดให้กับมนุษย์ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยวิธีการที่เหมาะสมกับนักเรียน ที่จะ

ทำให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจในเรื่องมลพิษทางสิ่งแวดล้อมได้นั้น นักเรียนจะต้องสามารถวิเคราะห์ ค้นหาสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์ผลกระทบที่ตามมา และส่งผลกระทบต่อตนเองอย่างไร เพื่อได้สร้างความรู้สึกว่า ปัญหาที่อยู่ใกล้ตัวเรานั้น ไม่ได้ห่างไกลตัวอย่างที่คิด และนักเรียนมักมุ่งเน้น มองปัญหาที่ใกล้ตัว และจะสนใจเพียงแค่ปัญหาที่ตนเองได้รับผลกระทบโดยตรง แต่หารู้ไม่ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นบริเวณอื่นนั้น การเกิดมลพิษทางสิ่งแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น ล้วนเกี่ยวพันกันเสมอ ส่งผลถึงกันเสมอ ทั้งนี้สาเหตุที่สำคัญของมลพิษทางสิ่งแวดล้อมเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ขาดเจตคติ การนึกคิด ค่านิยมที่เอื้อต่อสิ่งแวดล้อม จึงจะต้องพัฒนาคนให้มีแนวคิด ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืนจะต้องให้ความรู้แก่คนทุกระดับในสังคม เนื่องจากทุกคนมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรและมีส่วนร่วมทำให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ควรปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้นักเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 14) โดยเฉพาะการสร้างความสามารถในเรื่องการคิดที่ให้ความสำคัญกับการมองอย่างเป็นระบบเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างกัน การพึ่งพาค้ำค้ำกัน ซึ่งในปัจจุบันผู้เรียนมีความขบถพร้อมในการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบดังที่ เซงเก้ (Senge, 1999: 12) กล่าวว่า การคิดเชิงระบบบูรณาการวินัยทั้งหมดเข้าด้วยกัน เป็นวินัยที่เชื่อมองค์ความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติ วิเคราะห์ในภาพรวมถึงความสัมพันธ์ โดยต้องนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาความคิดของนักเรียน

โดยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก (Crystal-based Learning) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในสิ่งที่ตนสนใจใคร่รู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยนำเอาข้อมูลดังกล่าวมาคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ ประเมินค่าสกัดออกมาเป็นข้อความรู้ตามความเข้าใจของผู้ที่ศึกษา (อลิศรา ชูชาติ, อมรา รอดดารา และ สร้อยสน สกลรักษ์, 2549: 54) สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2557: 118) ได้กล่าวถึง การตกผลึกทางปัญญาช่วยให้นักเรียนในการประเมินค่าองค์ความรู้ที่ศึกษาหรือสร้างขึ้นใหม่ มาทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ครบถ้วน รอบด้าน รู้ถึงเหตุผลเบื้องหลัง จนประจักษ์อย่างชัดเจนในความรู้นั้น พร้อมบูรณาการเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างสมบูรณ์ (Voutsina, 2012: 193-214) กล่าวว่า เด็กที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา จะมีความสามารถในการเรียนรู้สถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว กระบวนการเรียนการสอนแบบการตกผลึกทางปัญญาจะช่วยการเรียนรู้สถานการณ์ปัญหาทางสิ่งแวดล้อมได้ดีและช่วยพัฒนาความสามารถการคิดเชิงระบบโดยกระบวนการเรียนการสอนแบบการตกผลึกทางปัญญาเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้

ที่ตนเองสนใจใคร่รู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยนำเอาข้อมูลดังกล่าวมาคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ซึ่งเป็นการพัฒนาความสามารถทางการคิดเชิงระบบให้เกิดแก่นักเรียน แล้วสกัดออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจที่คงทนแก่นักเรียน และออกมาเป็นผลงานที่สะท้อนความคิดเชิงระบบ ตามขั้นตอนของการสร้างวงจรปัญหาตามเหตุและผล

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และความสามารถในการคิดเชิงระบบ เรื่อง มลพิษทางสิ่งแวดล้อม โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และความสามารถในการคิดเชิงระบบให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักในเรื่องมลพิษทางสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มลพิษทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก

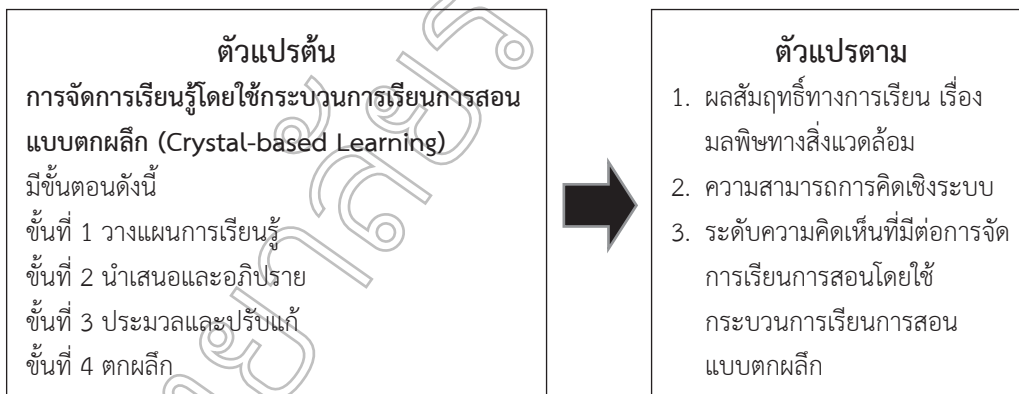
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก

คำถามของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มลพิษทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
2. ความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
3. ความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก อยู่ในระดับใด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก พัฒนาความสามารถในการคิดเชิงระบบจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง มลพิษทางสิ่งแวดล้อม ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกสูงกว่าก่อนเรียน

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 285 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3/5 จำนวน 36 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ของ โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

ระยะเวลาในการดำเนินการทดลองสอน 3 คาบต่อสัปดาห์ จำนวน 12 คาบ คาบละ 50 นาที โดยทำการสอน รวม 4 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางให้ครูในการเลือกใช้เทคนิคการสอน การคิดเชิงระบบไปปรับปรุงการเรียนการสอนการคิดเชิงระบบให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางสำหรับครูในการพัฒนากิจกรรมการจัดการ เรียนการสอนเพื่อสร้างความสามารถการคิดเชิงระบบในการใช้ กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก
3. เป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอน วิชาอื่น ๆ
4. เป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความ สามารถการคิดเชิงระบบให้แก่แก่นักเรียนครั้งต่อไป
5. พัฒนาความสามารถการคิดเชิงระบบให้กับนักเรียน สามารถใช้หลักเหตุและผลในการศึกษาได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก ซึ่งประกอบด้วยบทเรียน จำนวน 4 หน่วย รวม 4 แผน ใช้เวลาสอน 12 คาบเรียน มีดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 มลพิษทางน้ำ (สาเหตุของ มลพิษทางน้ำ, ผลกระทบของมลพิษทางน้ำและการส่งผลต่อ ประเทศไทย, ร่วมมือรักษโลกแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ) ใช้เวลา 3 คาบเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 มลพิษทางอากาศ (สาเหตุ ของมลพิษทางอากาศ, ผลกระทบของมลพิษทางอากาศและ การส่งผลต่อประเทศไทย, ร่วมมือรักษโลกแก้ไขปัญหามลพิษทาง อากาศ) ใช้เวลา 3 คาบเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 มลพิษที่เกิดจากขยะ มูลฝอยและของเสียอันตราย (สาเหตุของมลพิษที่เกิดจากขยะ มูลฝอยและของเสียอันตราย, ผลกระทบของมลพิษที่เกิดจากขยะ มูลฝอยและของเสียอันตรายและการส่งผลต่อประเทศไทย, ร่วมมือ รักษโลกแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดจากขยะมูลฝอยและของเสีย อันตราย) ใช้เวลา 3 คาบเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 มลพิษทางดิน (สาเหตุ ของมลพิษทางดิน, ผลกระทบของมลพิษทางดินและการส่งผลต่อ

ประเทศไทย, ร่วมมือรักษโลกแก้ไขปัญหามลพิษทางดิน) ใช้เวลา 3 คาบเรียน

2. แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดเชิงระบบ เรื่อง มลพิษทางสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 ฉบับ เพื่อใช้วัดความสามารถ ในการคิดเชิงระบบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก โดยเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มลพิษ ทางสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 ฉบับ เพื่อใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน แบบตกผลึก เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ กำหนดการให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบ ได้ 0 คะแนน

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัด การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก จำนวน 1 ฉบับ มีจำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ เรียนการสอนแบบตกผลึก จำนวน 10 ข้อ ด้านบรรยากาศ ในการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดช่วงความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด รวม 20 ข้อ และ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะในการเรียนรู้ จำนวน 1 ข้อ

ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก มีขั้นตอนการสร้างและ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และกระบวนการเรียนการสอนแบบ ตกผลึก หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

1.2 ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียน การสอนแบบตกผลึกจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วย จำนวน 4 แผน ใช้เวลาสอน 12 คาบเรียน โดยแผนการจัดการเรียนรู้ แต่ละแผนประกอบด้วยกิจกรรมขั้นต่าง ๆ โดยผู้วิจัยใช้ขั้นตอน การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อ

ตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC = 1.00)

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้ว ไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

2. แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดเชิงระบบ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบทดสอบแบบปรนัย วิเคราะห์เนื้อหาสาระ และสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดเชิงระบบ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

2.2 นำแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดเชิงระบบ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC = 1.00)

2.3 นำแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดเชิงระบบ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ที่เคยเรียนในรายวิชานี้มาก่อน จำนวน 33 คน

2.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดเชิงระบบ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้แบบของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน จากสูตร KR-20 ได้เท่ากับ 0.84

2.5 นำแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดเชิงระบบ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 36 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้

3.1 ศึกษารูปแบบของแบบสอบถามความคิดเห็น วิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น จากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีระดับ 5 ระดับ ปรับปรุงมาจากแบบของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC = 1.00)

3.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วในประเด็นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ไปสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง หลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ทำการทดลองตามแบบแผนการวิจัยก่อนทดลอง (Pre-experimental Designs) แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The One-Group Pretest-Posttest Design)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลองด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง เป็นขั้นที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.2 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและอธิบาย

วิธีการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกมาช่วยในการพัฒนาความสามารถการคิดเชิงระบบ บทบาทหน้าที่ของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมแก่นักเรียนกลุ่มทดลอง

1.3 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดเชิงระบบ เรื่อง มลพิษทางสิ่งแวดล้อม

2. ขั้นทดลอง การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 รวม 12 คาบ โดยผู้วิจัยสอนนักเรียนกลุ่มทดลองด้วยตนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น จำนวน 4 แผน และประเมินความสามารถของนักเรียนโดยผ่านผลงานที่นักเรียนทำขึ้นหลังจากเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน

3. ชั้นหลังการทดลอง หลังจากการเรียนรู้ครบตามแผนการจัดการเรียนรู้ แต่ทั้ง 4 แผน ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดเชิงระบบ เรื่อง มลพิษทางสิ่งแวดล้อม

3.2 นักเรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดเชิงระบบของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนที่จัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน

2. ความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยเรียงตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นอันดับที่ 1 คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 คือ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ และลำดับที่ 3 คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียน ที่จัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย (คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$) = 22.25 , S.D. = 2.26) คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 15.22 , S.D. = 1.44) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนแสวงหาความรู้ และพัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการรวบรวมนำเอาข้อมูลมาทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า สกัดออกมาเป็นข้อความรู้ตามความเข้าใจของตนเองส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในวิชาภูมิศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับสุรัสวดี นราพงศ์เกษม (2557: 25) กล่าวว่า การสอนโดยวิธีตกผลึกทางปัญญาเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานจากการตกผลึกทางปัญญาที่เกิดจากการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการรวบรวมข้อมูลทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและนำเสนอความรู้ในรูปแบบของงานเขียน ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบงานเขียนของนักเรียนให้นักเรียนสรุปความรู้ความเข้าใจออกมาในรูปแบบของผังความคิด ช่วยให้นักเรียนจัดความรู้ที่ได้รับได้เป็นระบบ อยู่ในรูปแบบที่สามารถอธิบายและจดจำได้ง่าย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิรรา จุฑารัตน์ (2549: 78-81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนิเวศวิทยาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนิเวศวิทยาและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของผู้ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ อรอนงค์ สุดสวาด (2559: 86-88) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง สถานการณ์และวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมและทักษะการประเมินของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกทางปัญญา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสถานการณ์และวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมและทักษะการประเมินของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกทางปัญญาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2. ผลการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย (คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$ = 15.00 , S.D. = 1.72) คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 10.64, S.D. = 1.02) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้พัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการรวบรวมนำเอาข้อมูลมาทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ซึ่งใช้กระบวนการคิดที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ ปีเตอร์ เอ็ม. เซ็งเก้ (2001: 5) ได้กล่าวไว้ว่า การคิดเชิงระบบมีความสำคัญที่เกี่ยวพันกับการคิดในลักษณะเชื่อมโยง คิดแบบภาพรวมมองให้เห็นภาพทั้งหมด รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมองเส้นปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ของระบบทำให้ความสัมพันธ์เชิงลึกและความสัมพันธ์แนวกว้าง รวมทั้งความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน สอดคล้องกับ พชรณธ์ หมวดนุ้ม (2555: 37) กล่าวว่า การคิดเชิงระบบ คือ การคิดเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันและจัดระบบข้อมูลองค์ความรู้ที่ได้จากการคิดวิเคราะห์ และคิดสังเคราะห์อย่างเป็นลำดับขั้นตอนหรือเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นเหตุเป็นผล โดยสุรัสวดี นราพงศ์เกษม (2557: 25) กล่าวว่า การสอนโดยวิธีตกผลึกทางปัญญาเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานจากการตกผลึกทางปัญญาที่เกิดจากการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการรวบรวมข้อมูล การทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน ทั้งนี้ในการพัฒนาความสามารถการคิดเชิงระบบ จะต้องมีการพัฒนาความคิดให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ของระบบ ซึ่งอยู่ในขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกแต่ละขั้นตอน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสรลาลี โชติติลล (2548: 53-55) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการคิดเชิงระบบ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูงของนักเรียนด้วยรูปแบบการสอนแบบ STIM และเปรียบเทียบทักษะกระบวนการคิดระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนแบบ STIM กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติ ผลการศึกษาพบว่า คะแนนทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงจากแบบประเมินทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มทดลองและคะแนนของกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งหากพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับ

พบว่า ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นอันดับที่ 1 คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ เพราะกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจใคร่รู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยนำเอาข้อมูลดังกล่าวมาคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า สกัดออกมาเป็นข้อความรู้ตามความเข้าใจของตนเอง ตามที่ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน (2557: 117-118) ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบตกผลึกทางปัญญา เป็นกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เด็กตกผลึกทางปัญญาในเนื้อหาหรือวิชาที่เรียน จากองค์ความรู้ที่ได้ศึกษาหรือสร้างขึ้นใหม่ แล้วนำมาทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งครบถ้วนจนประจักษ์อย่างชัดเจนในความรู้นั้น พร้อมบูรณาการเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างสมบูรณ์เพื่อเป็นฐานแนวคิดใหม่ได้ อันดับที่ 2 คือ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก เป็นการนำสิ่งนักเรียนสนใจมาร่วมกันศึกษา สร้างสรรค์นักเรียนมีอิสระทางความคิดและสร้างองค์ความรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเกิดความเข้าใจและตกผลึกออกมาเป็นชิ้นงานที่สะท้อนความเข้าใจ และอันดับ 3 คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก มีขั้นตอนในการวางแผนการเรียนรู้หลายขั้นตอน ซึ่งจะต้องค้นหาสิ่งที่ตนเองสนใจ และรวบรวมข้อมูลนำมาเสนอในชั้นเรียนและอภิปรายถึงองค์ความรู้ร่วมกัน และทำการประมวลผลปรับแก้องค์ความรู้ให้ชัดเจนและถูกต้อง จนตกผลึกออกมาเป็นผลงานและเป็นความรู้ที่เข้าใจของตัวนักเรียนเอง ซึ่งการจัดกระบวนการเหล่านี้ต้องถูกจำกัดในเรื่องของเวลา ทำให้นักเรียนไม่มีอิสระในการทำกิจกรรมได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นผู้ที่นำไปใช้สามารถนำการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกไปพัฒนาต่อยอดร่วมกับเทคนิคการสอนอื่น ๆ เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้

2. จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดเชิงระบบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งครูผู้สอนจะต้องจัดสรรเวลาเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดี เนื้อหาไม่ควรซับซ้อน เนื่องจากขั้นตอนการพัฒนาความสามารถการคิดเชิงระบบต้องใช้เวลา นักเรียนจะต้องวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าอย่างเป็นระบบ และสะท้อนออกมาเป็นชิ้นงาน

3. ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก เป็นวิธีหนึ่ง ที่พัฒนาความสามารถของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนสามารถคิดเป็นระบบ โดยในด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกส่งเสริมให้นักเรียนทำงานอย่างเป็นระบบและตัดสินใจร่วมกันกับผู้อื่น เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนสามารถเน้นในกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนได้ทำงานและร่วมกันตัดสินใจร่วมกับผู้อื่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก ในสาระการเรียนรู้อื่น ในสาระต่าง ๆ ของสังคมศึกษา
2. ควรนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึกไปใช้ในการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของนักเรียน เช่น ความสามารถการคิดสร้างสรรค์ มีวิจารณ์ญาณรู้เท่าทันสื่อ เป็นต้น เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการคิดให้กับนักเรียน
3. ควรมีการศึกษาค้นคว้าสถานการณ์ตัวอย่างที่เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจ ประเด็นที่ทันสมัย เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการตื่นตัวและเกิดความน่าสนใจในการศึกษา
4. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบตกผลึก จะต้องมีการตกผลึกเป็นงานเขียนวิชาการ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ทางผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนตกผลึกเป็นแผนผังความคิด แต่ถ้าผู้สนใจจะนำไปประยุกต์ใช้ สามารถออกแบบภาระงานในการตกผลึกที่หลากหลายรูปแบบได้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาในหลายด้าน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และแนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

นิวัต เรืองพานิช. (2556). **การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พชรมณต์ หมวดนุ่น. (2555). **การพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงระบบเพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2557). **หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: วิ.พันธ์ (1991).

สรลณี โชติดิกล. (2548). **การพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการคิดเชิงระบบ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุรัสวดี นราพงศ์เกษม. (2557). **การพัฒนาความสามารถในการเขียนบทความโดยใช้วิธีสอนแบบสร้างผลงานจากการตกผลึกทางปัญญา สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพมหานคร: פרקหวานกราฟฟิค.

ศิริธา จุฑารัตน์. (2549). **ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการคณิตไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรอนงค์ สุดสวาท. (2559). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง สถานการณ์และวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมและทักษะการประเมินของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกทางปัญญา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อลิศรา ชูชาติ, อมรา รอดดารา, สร้อยสน สกลรักษ์. (2549). **นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bowman, M. (1974). **Assessing College Student Attitudes Toward Environmental Issues**. *Journal of Environmental Education*, 6(may): 1-5.

- Senge, P. M. (1999). **The fifth discipline: The Art and Practice of the Learning Organization**. London: Random House Business Books.
- Senge, P. M. (2001). **Systems Thinking and Organizational Learning: Acting Locally and Thinking Globally in the Organization of the Future**. [Online]. Available : <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S037722179290011W>. 2018.
- Voutsina, Ch. (2012). **Procedural and Conceptual Changes in Young Children's Problem Solving**. *Educational Studies in Mathematics*, 79 (February): 193-214.

มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับ
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Development of Learning Management Plan Using Inquiry - Based Approach
with Online Science Learning Activity Packages for Grade 7 Students

ชัตติยะ โคตรธา*¹, สุวรรณ เบิ่งทอง², ไพฑูรย์ พิมดี²

Khattiya Khotatha, Suwanna Bengthong, Paitoon Pimdee

¹ นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์

² ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 10520

Master of Science Program in Science Education,

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok 10520 Thailand

*Corresponding author E-mail: khattiyakhotatha@gmail.com

(Received: October 19 2021; Revised: December 26 2021; Accepted: December 29 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ที่มีคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านแผนการจัดการเรียนรู้ และด้านชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ที่ได้จากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวนด้านละ 3 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) มา 1 ห้องเรียน จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ และแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

ผลการศึกษาพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ มีคุณภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์มีคุณภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 81.11/83.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80

คำสำคัญ : แผนการจัดการเรียนรู้, ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์, กระบวนการสืบเสาะหาความรู้

Abstract

This research aimed to develop learning management plans using an inquiry-based approach and quality online science learning activity packages. The sample group used in this research were as follows: three experts in each aspect of the learning management plan coupled with online science learning activity packages selected by using purposive sampling, and a class of 33 students enrolling in grade 7 of Matthayom Wat Nong Chok School in the academic year 2027 selected by using cluster random sampling. The research instruments used were the online science learning activity packages and the learning management plans of inquiry-based approach with online science learning activity packages. The data were analyzed statistically by using mean, standard deviation, and developmental testing the efficiency of the process (E_1) on the efficiency of the product (E_2).

The results showed that: 1) the overall learning management plans of inquiry-based approach with online science learning activity packages were at the highest level, and the online science learning activity packages were at the highest level. The efficiency of the process (E_1) on the efficiency of the product (E_2) was at 81.17/83.67, which was higher than the set criteria of 80/80.

Keywords : learning management plan, Online Science Learning Activity Pack, knowledge quest process

บทนำ

การเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล คิดสร้างสรรค์ มีนิสัยเป็นคนช่างสังเกต และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในการตัดสินใจ โดยอาศัยความรู้และข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้ และทำให้เกิดความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพและศักยภาพ ผลการประเมินการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทยกับหลายประเทศในอาเซียนด้วยกัน ผลการประเมินความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ของเด็กไทยอยู่ในระดับต่ำ สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการปฏิบัติเพื่อแสวงหาความรู้ ยังต้องได้รับการพัฒนา ซึ่งการสอนวิทยาศาสตร์เป็นการใช้หลักฐานอ้างอิง (สุนีย์ คล้ายนิล, 2555: 64-65)

การพัฒนาการเรียนการสอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอยู่บนพื้นฐานของการศึกษาในส่วนของเนื้อหาและหลักการด้านวิทยาศาสตร์โดยตรง ประกอบกับหลักการด้านจิตวิทยาพัฒนาการที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ ปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับแล้วว่าพัฒนาการทางสมองของมนุษย์ในวัยต่าง ๆ เป็นหัวใจสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จำเป็นต้องเน้นให้นักเรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยวิธีการคิดอย่างสมเหตุสมผล โดยใช้ความรู้ ทักษะต่าง ๆ และความเข้าใจในปัญหานั้นมาเพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2549: 17)

การเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้ Google classroom สำหรับการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ผ่าน Application ที่รวมเอาบริการของ Google ที่มีอยู่แล้ว ได้แก่ Drive, Docs, Gmail หรือ Sheet โดยจะใช้เป็นช่องทางของระบบการสื่อสารและอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนสามารถใช้คอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตเข้าไปเรียนในเว็บไซต์ ที่ออกแบบกระบวนการเรียนการสอนให้มีสภาพแวดล้อมคล้ายกับการเรียนในห้องเรียนแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนกับผู้เรียน โดยบรรยากาศเสมือนพบกันจริง (นิภา แยมวดี, 2552: 32)

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก ในปีการศึกษา 2562 พบว่า คะแนนเฉลี่ยรายวิชาวิทยาศาสตร์ เท่ากับ 28.65 คะแนน ต่ำกว่าระดับจังหวัด 32.25 คะแนน และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ 30.07 คะแนน และยังมีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์ระดับโรงเรียนต่ำกว่าระดับที่ตั้งไว้ (โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก, 2562: 5) แสดง

ให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกยังต้องพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทำได้โดยการสร้างนวัตกรรม การสอนที่สามารถนำมาพัฒนาการเรียนการสอนได้โดยจัดทำในรูปแบบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ และเนื่องจากในสถานการณ์ปัจจุบันไม่เอื้อต่อการเรียนในชั้นเรียน ทำให้การเรียนการสอนนั้นหยุดชะงัก ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ จะทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ จะช่วยลดภาระของผู้สอนโดยครูผู้สอนแนะนำในแต่ละชั้นตอน มีผลที่ชัดเจนต่อการเรียนของผู้เรียน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก เขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

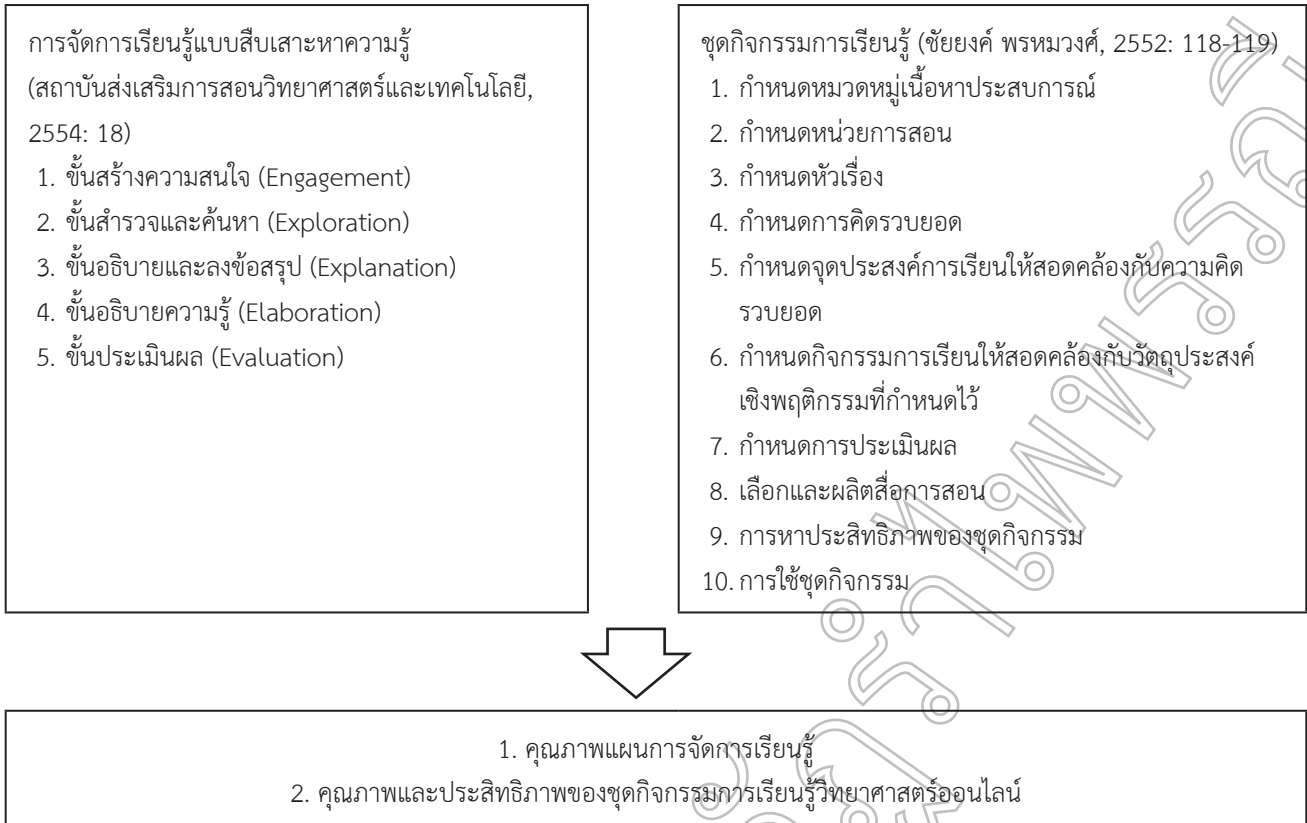
1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ที่มีคุณภาพ
2. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยประเภททดลอง

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่
  - 1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
  - 2.1 คุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้
  - 2.2 คุณภาพและประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1) ประชากร คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านแผนการจัดการเรียนรู้ และด้านชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านแผนการจัดการเรียนรู้ และด้านชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ ที่ได้จากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวนด้านละ 3 คน

2) ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 10 ห้องเรียน รวม 350 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) 1 ห้องเรียน จำนวน 33 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ และแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ จำนวน 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เรื่อง กระบวนการสืบพันธุ์ของพืช
ชุดที่ 2 เรื่อง ระบบลำเลียงของพืช
ชุดที่ 3 เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสง
พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ โดยใช้แนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2552: 118 - 119) ขั้นตอนการพัฒนาชุดกิจกรรมมีขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาประสบการณ์
2. กำหนดหน่วยการสอน
3. กำหนดหัวเรื่อง
4. กำหนดการคิดรวบยอด
5. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความคิดรวบยอด

6. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้

7. กำหนดการประเมินผล
8. เลือกและผลิตสื่อการสอน
9. การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม
10. การใช้ชุดกิจกรรม

ประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

2. ด้านการผลิตสื่อ

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ จำนวน 3 แผน

พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้โดยใช้แนวคิดของ อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553: 230-231) ขั้นตอนการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา
2. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้
4. วิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้
5. วิเคราะห์กระบวนการประเมินผล
6. วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้

ประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ 8 ด้าน ดังนี้

1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
3. สาระสำคัญ
4. สาระการเรียนรู้
5. กิจกรรมการเรียนรู้
6. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้
7. การวัดประเมินผล
8. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์

ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพด้านความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นจึงนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ที่มีคุณภาพไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง ด้วยการทดลองแบบ 1:3 โดยแบ่งนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน กลุ่มละ 3 คน รวมนักเรียน 9 คน เพื่อหาข้อผิดพลาดและทำการแก้ไข และนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 33 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E₁) ต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₂)

2. นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพด้านความเหมาะสม ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ

วิเคราะห์คุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ และคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายความว่า มีคุณภาพมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายความว่า มีคุณภาพมาก

2.51 - 3.50 หมายความว่า มีคุณภาพปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายความว่า มีคุณภาพน้อย

1.00 - 1.50 หมายความว่า มีคุณภาพน้อยที่สุด

วิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์โดยการหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E₁) ต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₂) ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

ผลการวิจัย

จากการศึกษากรพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด ($\bar{x} = 4.94$, $SD = 0.24$) เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสาระการเรียนรู้ ($\bar{x} = 5.00$, $SD = 0.00$) รองลงมาคือ ด้านองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.84$, $SD = 0.41$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.78$, $SD = 0.44$)

2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.88$, $SD = 0.32$) เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเนื้อหา ($\bar{x} = 4.92$, $SD = 0.28$) รองลงมาคือ ด้านการผลิตสื่อ ($\bar{x} = 4.84$, $SD = 0.38$)

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ มีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E₁) ต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₂) เท่ากับ 81.11/83.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80

ภาพประกอบที่ 2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์

ด้าน	ผู้เชี่ยวชาญ (n=3)		
	$\bar{x}$	SD	ระดับคุณภาพ
1. ด้านเนื้อหา	4.92	0.28	มากที่สุด
2. ด้านการผลิตสื่อ	4.84	0.38	มากที่สุด
รวม	4.89	0.32	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์

คะแนน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยที่ได้	ร้อยละของคะแนนที่ได้	ประสิทธิภาพ
ระหว่างเรียน	60	48.67	81.11	E ₁
หลังเรียน	30	25.10	83.67	E ₂

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์

ด้าน	ผู้เชี่ยวชาญ (n=3)		
	$\bar{x}$	SD	ระดับคุณภาพ
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้	4.84	0.41	มากที่สุด
2. จุดประสงค์การเรียนรู้	4.78	0.44	มากที่สุด
3. สาระสำคัญ	5.00	0.00	มากที่สุด
4. สาระการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
6. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้	4.89	0.33	มากที่สุด
7. การวัดประเมินผล	5.00	0.00	มากที่สุด
8. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้	4.84	0.41	มากที่สุด
รวม	4.94	0.24	มากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ เรื่อง กระบวนการดำรงชีวิตของพืช มีค่าคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94, S = 0.24$) และชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ เรื่อง กระบวนการดำรงชีวิตของพืช มีค่าคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88, SD = 0.32$)

2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ เรื่อง กระบวนการดำรงชีวิตของพืช มีอัตราส่วนระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.11/83.67 ซึ่งมีประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่า 80/80

อภิปรายผล

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ ผู้วิจัยนำเสนอผลการอภิปราย ดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ มีคุณภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์นั้นต้องศึกษาขั้นตอน เอกสารตำราเพื่อออกแบบจัดทำให้ถูกต้องตามหลักการของการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รวมถึงวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการสืบเสาะหาความรู้ ประกอบกับการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระหว่างการทดลอง และมีความสอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด เนื้อหาและกิจกรรมการสอน รวมถึงมีขั้นตอนการวัดและประเมินผลหลังการจัดการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคุณภาพที่ระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอับดุลเลาะ อุมาร์ (2559: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง สมดุลเคมี ที่มีต่อแบบจำลองทางความคิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเดชะปัตตนยานุกูล ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบจำลองทางความคิดเรื่องสมดุลเคมีครั้งที่ 1 ถึง 5 ของนักเรียนดีขึ้นตามลำดับ และพบว่าคะแนนเฉลี่ยแบบจำลองทางความคิดในแต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นครั้งที่ 3 กับครั้งที่ 5 และครั้งที่ 4 กับครั้งที่ 5 ส่วนแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมี และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยหา

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) อยู่ในระดับมากที่สุด และยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของณัชร สุวรรณหงษ์ (2560: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายเมือง 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยใช้ชุดกิจกรรมการสอนแบบ 5E ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 83.97/82.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74, S.D = 0.19$) 2) ผลการศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 74.09 3) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 4) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62, S.D = 0.48$) และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร เรืองสมบัติ (2559: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกับชุดกิจกรรม เพื่อสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวทางการจัดกิจกรรมการสอนวิชาวิทยาศาสตร์พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) มีอยู่ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นสำรวจและค้นหา 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป 4) ขั้นขยายความรู้ 5) ขั้นประเมิน 2) แผนการจัดกิจกรรมการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ (E_1/E_2) แผนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เท่ากับ 82.31/84.30.

2) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์มีคุณภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 81.11/83.67

ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านขั้นตอน กระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบและมีวิธีการที่เหมาะสม โดยเริ่มจากการเลือกและเรียบเรียงเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ การศึกษาเอกสารหลักสูตร คู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตลอดจนแนวทางในการวัดผลและประเมินผล รวมถึงการนำชุดกิจกรรมไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ มีกิจกรรมที่หลากหลาย ตอบสนองต่อการเรียนของนักเรียน โดยเฉพาะขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทุกสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง จึงแสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมทำให้เมื่อนำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง จึงส่งผลให้ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปานลดา เอกนวุฒิพันธุ์ (2560: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชใกล้ตัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชใกล้ตัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.00/81.20 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 2) ดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชใกล้ตัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่ากับ 0.69 3) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชใกล้ตัว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชใกล้ตัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนรัตน์ชนก โสภา (2561: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง พลังงานแสง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 89.86/86.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ 2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสง ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 4 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสง ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความพึงพอใจของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสง ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีความพึงพอใจ ซึ่งอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของชยากร เลิศอังกูร (2558: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์เรื่องการตรวจสอบสารเคมีปนเปื้อนในอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพของชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์เรื่องการตรวจสอบสารเคมีปนเปื้อนในอาหาร โดยผู้เชี่ยวชาญมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.69) 2) ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์เรื่อง การตรวจสอบสารเคมีปนเปื้อนในอาหาร มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 83.85/91.57 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสายรุ้ง เมืองวงษ์ (2552: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้ทฤษฎีพหุปัญญา เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความฉลาดทางอารมณ์ เรื่อง อาหารและสารเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ทฤษฎีพหุปัญญาเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความฉลาดทางอารมณ์ เรื่อง อาหารและสารเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยคำนึงถึงความสามารถที่แตกต่างของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและเรียนรู้อย่างมีความสุขซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยมีความเหมาะสมในองค์ประกอบต่าง ๆ ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากและมีประสิทธิภาพ 81.14/81.25

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนควรศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข 2560) เพื่อให้เข้าใจจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมเรียนการสอนจากมาตรฐานและตัวชี้วัด
2. ผู้สอนควรเตรียมความพร้อม โดยการจัดเตรียม สภาพแวดล้อมและอุปกรณ์ การเตรียมสื่อ ประเด็นปัญหา การกำหนดสถานการณ์ที่กระตุ้นความสนใจของนักเรียนเพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มตามศักยภาพ
3. กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกทางความคิด การพูด โดยครูจะต้องกระตุ้นและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างอิสระ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ นักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดรูปแบบการสอนแบบต่าง ๆ ร่วมกับวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ออนไลน์ เปรียบเทียบกันเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ชยากร เลิศอังกูร. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่องการตรวจสอบสารเคมีปนเปื้อนในอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ภาควิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2552). กระบวนการสันนิเวศนาการและระบบสื่อการสอนเอกสารประกอบการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.

ณัชกร สุวรรณหงษ์. (2560). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายเมือง 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยใช้ชุดกิจกรรมการสอนแบบ 5E. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชธานี.

นรัตน์ชนก โสภาก. (2561). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่องพลังงานแสง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

นิภา แยมวจิ. (2552). การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เสริมสร้างหรือทำลายการศึกษา. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.Moe.go.th/main2/article/article-sagob/article45_4.htm. 15 ตุลาคม 2563.

ปานลดา เอกนพคุณพันธ์. (2560). ผลการใช้ชุดกิจกรรม วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชใกล้ตัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก. (2562). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR). เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร.

ศิริพร เรื่องสมบัติ. (2559). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกับชุดกิจกรรม เพื่อสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2549. การจัดการการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สายรุ้ง เมืองวงษ์. (2552). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ทฤษฎีพหุปัญญาเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความฉลาดทางอารมณ์ เรื่อง อาหารและสารเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุนีย์ คล้ายนิล. (2555). การศึกษาวิทยาศาสตร์ไทย : การพัฒนาการและภาวะถดถอย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

อับดุลเลาะ อุมาร์. (2559). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่องสมดุลเคมี ที่มีต่อแบบจำลองทางความคิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเดชะปัตตานยานุกูล. ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2553. หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อความสามารถ
ในการให้เหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
The Effects of Inductive Instruction Activity Organizing with Active Learning on
Mathematical Reasoning Ability and Mathematics Learning Achievement of
Mathayomsuksa 4 Students

รัฐภูมิ เครือวัง*, เวชฤทธิ์ อังกะระภัทรขจร, พรรณทิพา ตันตินัย

Rattpoom Kruawang, Vetcharit Angganapattarakajorn, Pantipa Tantinai
สาขาการสอนคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

Mathematics Teaching, Faculty of Education, Burapha University, Chonburi 20131 Thailand

*Corresponding author e-mail: por_por_30069@hotmail.com

(Received: October 24 2021; Revised: December 26 2021; Accepted: December 29 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลและ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก กับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง เซต จำนวน 13 แผน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 และ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.71 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างหนึ่งกลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การสอนแบบอุปนัย, การเรียนรู้เชิงรุก, ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์, เซต

Abstract

The purposes of the research were to 1) compare mathematical reasoning abilities, and 2) compare mathematics learning achievement on the Sets with 70 percent criterion after obtaining instrumental inductive instruction activities organizing with active learning of Mathayomsuksa 4 students. The sample was a group of 33 Mathayomsuksa 4/6 students who were studying in the first semester of the 2021 academic year at Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University. They were selected by cluster random sampling method. The instruments used in research consist of the 7 lesson plans: 1) 13 lesson plans on the Sets, 2) mathematical reasoning ability test on the Sets with the reliability of 0.73, and 3) mathematics learning achievement test with the reliability of 0.7t. The data were statistically analyzed by using mean, standard deviation (S.D.), and t-test for one sample

The results were as follows:

1. The mathematical reasoning ability on the Sets of Mathayomsuksa 4 students after obtaining instrumental inductive instruction activity organizing with active learning was higher than 70 percent criterion with statistical significance at the .05 level.
2. The mathematical achievement on the Sets of Mathayomsuksa 4 students after obtaining instrumental inductive instruction activity organizing with active learning was higher than 70 percent criterion with statistical significance at the .05 level.

Keywords : Inductive Instruction, Active Learning, Mathematical Reasoning Ability, Mathematics Learning Achievement, Sets

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์วางแผนตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1) ทำให้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้จัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เป็น 3 สาระ ได้แก่ จำนวนและพีชคณิต การวัดและเรขาคณิต และสถิติและความน่าจะเป็น นอกจากนี้ยังได้กำหนดทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็นและต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ได้แก่ 1) การแก้ปัญหา 2) การสื่อสาร และการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ 3) การเชื่อมโยง 4) การให้เหตุผล และ 5) การคิดสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 2-3)

ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์เป็นความสามารถอย่างหนึ่งในการนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เรียนมาประยุกต์ใช้งานหรือแก้ปัญหาในชีวิตจริง (ศศิธร แม้นสงวน, 2556: 164) ทักษะหนึ่งที่สำคัญสำหรับวิชาคณิตศาสตร์และชีวิตจริง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ คือ ทักษะการให้เหตุผล (เวชฤทธิ์ อังกนะภักทรขจร, 2554: 32) การฝึกความสามารถในการให้เหตุผลจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ผู้เรียนต้องฝึกฝนให้เกิดเป็นทักษะหรือความชำนาญ ไม่ใช่มองในมุมมองที่ต้องผ่านเนื้อหาคณิตศาสตร์เรื่องตรรกศาสตร์เพียงเท่านั้น แต่ในปัจจุบัน การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้เรียน และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในกรทำงานหรือชีวิตประจำวันได้มากขึ้น (อัมพร ม้าคนอง, 2559: 48-49) ดังนั้น การให้เหตุผลจึงเป็นหัวใจสำคัญของการสอนคณิตศาสตร์ (สสวท., 2555 ก: 39)

แต่จากการศึกษาผลการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติหรือ PISA พบว่า ในปี 2018 ประเทศไทยได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 419 ซึ่งน้อยกว่าคะแนนมาตรฐาน OECD ที่ตั้งไว้ที่ 500 คะแนน (สสวท., 2561: 125) เมื่อพิจารณาผลการประเมินในกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่ใช้สอบ พบว่า นักเรียนมีกระบวนการตีความคิดเป็น 48.1% การใช้หลักคณิตศาสตร์คิดเป็น 33.6% และการคิดในเชิงคณิตศาสตร์คิดเป็น 24.2% (สสวท., 2556: 13-25) จะเห็นว่าคะแนน PISA ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และนักเรียน

ยังขาดการตีความ การใช้หลักคณิตศาสตร์ และการคิดในเชิงคณิตศาสตร์ จากการสัมภาษณ์ผู้สอนผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากไม่สามารถสังเกต เปรียบเทียบ หรือวิเคราะห์ เพื่อสรุปเนื้อหาออกมาเป็นสูตร หลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีได้ โดยเฉพาะเนื้อหาเรื่องเซตที่เป็นพื้นฐานในการเรียนเรื่องอื่น ๆ ของวิชาคณิตศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อีกทั้งนักเรียนส่วนใหญ่สร้างเงื่อนไขจากข้อความที่กำหนดให้ไม่ค่อยได้และไม่สามารถแสดงแนวคิด หรืออธิบายเหตุผลประกอบคำตอบจากการทำงานแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบได้ชัดเจน (เกษกนก พงษ์ขัน พัสกร แนวปรานิต ธนาวุฒิ สุนทรทรัพย์ และ พีรพัฒน์ สามัญ, สัมภาษณ์, 19 เมษายน 2562) และผลการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน O-NET ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มของโรงเรียนสาธิต ปีการศึกษา 2562 พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 48.32 และสาระพีชคณิตได้คะแนนเฉลี่ย 48.73 (สถาบันทดสอบทางการศึกษา, 2562, ออนไลน์) ปีการศึกษา 2563 พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 46.98 และสาระพีชคณิตได้คะแนนเฉลี่ย 47.84 (สถาบันทดสอบทางการศึกษา, 2563, ออนไลน์) นอกจากนี้คะแนน O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2561 ถึง 2563 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 51.87, 48.28 และ 44.23 ตามลำดับ จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนมีแนวโน้มที่ลดลงและไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50

จากสภาพปัญหาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ และประสบปัญหาเกี่ยวกับความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลและการใช้เหตุผลอธิบายความคิดของตน อาจเป็นเพราะผู้สอนมักจะเน้นความจำในเรื่องของสูตร บทนิยาม และวิธีการหาคำตอบที่ถูกต้อง โดยการสอนให้นักเรียนหาคำตอบด้วยวิธีการเดียว ขาดการปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการสังเกต สืบค้น คาดการณ์ รวมทั้งให้เหตุผลและพิสูจน์สิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง (กิตติ พัฒนตระกูลสุข อ่างถึงโน สุปิน ยมบ้านกวย, 2559: 85) นอกจากนี้อาจเกิดจากการที่ผู้สอนยังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว โดยธรรมชาติของวิชาคณิตศาสตร์ในส่วนของการเป็นนามธรรม การบรรยายล้วน ๆ ยากที่จะนำไปสู่ความเข้าใจ ซึ่งเป็นปัญหาต่อการเรียนรู้ ยากต่อการพัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหา การวิเคราะห์ และการนำไปใช้ต่อ ทำให้การเรียนการสอนไม่สนุกสนาน บรรยากาศการเรียนเครียดเกินไป ความรู้พื้นฐานของนักเรียนไม่เพียงพอ ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่กระตือรือร้น เฉื่อยชา ไม่รู้จักฝึกฝนตนเอง ส่งผลให้ขาดทักษะ (ศศิธร แม้นสงวน, 2556: 348-349) ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการเรียนการสอนแบบอุปนัย ซึ่งเป็นวิธีการเรียนการสอน

หนึ่งที่มีให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการสังเกต คิดวิเคราะห์ ทำให้เกิด การเรียนรู้ และสามารถสรุปหรือคิดหลักการ กฎเกณฑ์ ประเด็น สำคัญ หรือความคิดรวบยอดด้วยตนเอง (ชนันท์ ธาตุทอง, 2550: 196) สอดคล้องกับคำกล่าวของ ชมนาต เชื้อสุวรรณทวี (2561: 38) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนแบบอุปนัย เป็นวิธีการสอนที่มุ่งให้ นักเรียนสรุปองค์ความรู้ได้จากการยกตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่าง ให้นักเรียนเห็นรูปแบบ สังเกตเปรียบเทียบรูปแบบที่เหมือนกันหรือ มีลักษณะร่วมกัน นำไปสู่ข้อสรุป เป็นการค้นพบด้วยการสังเกต ซึ่งการเรียนการสอนแบบอุปนัย ช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดและไตร่ตรอง ด้วยเหตุผล และสามารถหาข้อสรุปด้วยตนเอง (เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร, 2555: 83) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยของ สนิมาภรณ์ แท่นศิลา (2558: 100) พบว่า ความสามารถในการให้ เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบอุปนัย สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยอื่นรัตน์ สังหรณ์ (2556) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้ เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการ จัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเรียนการสอนในห้องเรียน ผู้เรียนจำเป็นต้องมี บทบาทในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active) ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัด กระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ และจะต้องสร้างความหมาย ให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง โดยผู้เรียนสามารถจัดกระทำ ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ ทดลอง ลองผิดลองถูกกับสิ่งนั้น ๆ จนเกิดความเข้าใจขึ้น (ทีศนา เขมมณี, 2560: 94) ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการเรียนรู้อย่างรุก (Active Learning) ซึ่งสาวิตรี โรจนะสมิต อารีโนสค์ (2555: 7) ได้กล่าวไว้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง (Constructivism) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูมากกว่าการฟังบรรยาย เพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ทักษะ การพูด ฟัง อ่าน เขียน และไตร่ตรองความคิดต่อเนื้อหาที่เรียน อีกทั้งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของพิมพันธ์ เดชคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข (2562: 35-36) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกทำให้เกิดคุณค่า ช่วยให้ผู้เรียนได้คิด ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ อีกทั้งผู้เรียนสามารถ แก้ไขและปรับความเข้าใจในบทสนทนาที่คลาดเคลื่อนได้ทันทีจาก การเรียนรู้เชิงรุก นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยของศิริมา วงษ์สกุลดี (2558) พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาและ ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คณิตศาสตร์ด้วยการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง สถิติ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของธันวรรณ นัยเนตร (2560) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกร่วมกับคำถามระดับสูง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาถึงความสำคัญของคณิตศาสตร์ สภาพ ปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้ เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการให้เหตุผลและผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผล ทางคณิตศาสตร์หลังได้รับการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการ เรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ ร้อยละ 70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หลังได้รับการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ หลังได้รับการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังได้รับ การเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โปรแกรมทั่วไป ห้องเรียนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โรงเรียน สาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา อำเภอมือเมือง จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 4 ห้องเรียน รวมจำนวน นักเรียนทั้งสิ้น 170 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4/6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสาธิต “พิบูล บำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่ม แบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง เซต

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

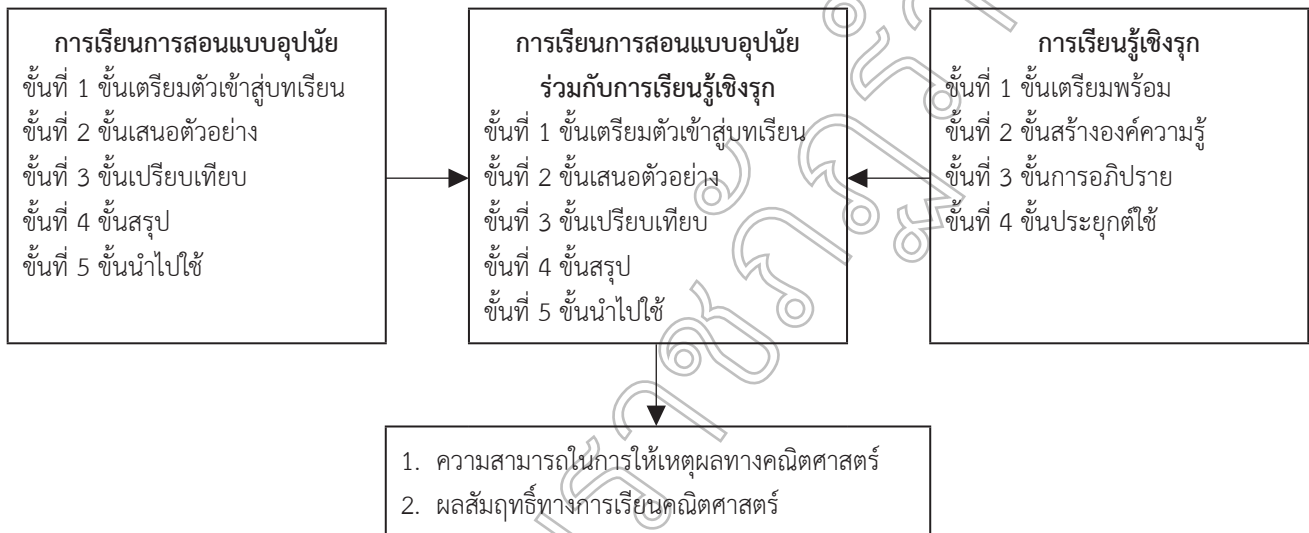
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์พื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (ปรับปรุง 2560) เรื่อง เซต จำนวน 13 ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ได้แก่ ลักษณะของเซต การเขียน

เซตแบบแจกแจงสมาชิก การเขียนเซตแบบบอกเงื่อนไข เซตจำกัด และเซตอนันต์ เอกภพสัมพัทธ์ การเท่ากันของเซต สับเซต แผนภาพเวนน-ออยเลอร์ ยูเนียน อินเตอร์เซกชัน คอมพลีเมนต์ ผลต่าง และการแก้โจทย์ปัญหาโดยใช้เซต

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนด้วยตนเองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โดยใช้เวลาในการดำเนินการวิจัย 15 ชั่วโมง แบ่งเป็นดำเนินการสอน 13 ชั่วโมง และการทดสอบ 2 ชั่วโมง คือ ทดสอบหลังเรียนวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ 1 ชั่วโมง และทดสอบหลังเรียนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ 1 ชั่วโมง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก รายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน เรื่อง เซต จำนวน 13 แผน ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแผนและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง 3) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อประเมินระดับความเหมาะสมของแผน (IOC) พบว่า ค่าความเหมาะสมของแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$) 4) ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 5) ทดลองนำร่องกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาปรับปรุง และ 6) นำไปทดลองใช้

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

แบบอัตร้อย จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแบบทดสอบและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง 3) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์ (IOC) พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 - 1.00 4) ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 5) ทดลองนำร่องกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 6) วิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ พบว่ามีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.38 - 0.78 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.25 - 0.75 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 โดยคำนวณได้จากสูตรสัมประสิทธิ์ (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) และ 7) นำไปทดลองใช้

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ มีขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2) สร้างแบบทดสอบและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง 3) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์ (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 - 1.00 4) ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 5) ทดลองนำร่องกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 6) วิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ พบว่ามีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.41 - 0.79, มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.24 - 0.53, และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.71 คำนวณได้จากสูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) และ 7) นำไปทดลองใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง เซต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยในครั้งนี้
2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง เซต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งใช้เวลาในการสอน 15 ชั่วโมง
3. ผู้วิจัยทำการวัดความสามารถในการให้เหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ แล้วบันทึกผลการทดสอบโดยใช้เวลาในการดำเนินการทดสอบ จำนวน 2 ชั่วโมง
4. ตรวจสอบให้คะแนนการทำแบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์

คะแนน	ความสามารถในการให้เหตุผล
4	- ตอบคำถามถูกต้อง และแสดงแนวคิดประกอบคำตอบได้อย่างสมเหตุสมผล
3	- ตอบคำถามถูกต้อง และแสดงแนวคิดประกอบคำตอบได้อย่างสมเหตุสมผลเกือบสมบูรณ์ - ตอบคำถามไม่ถูกต้อง แต่มีการแสดงแนวคิดประกอบคำตอบได้อย่างสมเหตุสมผล
2	- ตอบคำถามถูกต้อง และแสดงแนวคิดประกอบคำตอบได้อย่างสมเหตุสมผลบางส่วน - ตอบคำถามไม่ถูกต้อง แต่มีการแสดงแนวคิดประกอบคำตอบได้อย่างสมเหตุสมผลเกือบสมบูรณ์
1	- ตอบคำถามถูกต้อง แต่ไม่มีการแสดงแนวคิดประกอบคำตอบหรือแสดงแนวคิดประกอบคำตอบไม่ถูกต้อง - ตอบคำถามไม่ถูกต้อง แต่มีการแสดงแนวคิดประกอบคำตอบได้อย่างสมเหตุสมผลบางส่วน
0	- ไม่มีการตอบคำถามหรือตอบคำถามไม่ถูกต้อง และไม่มีการแสดงแนวคิดประกอบคำตอบหรือแสดงแนวคิดประกอบคำตอบไม่ถูกต้อง

5. ตรวจสอบให้คะแนนการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ทำถูกต้อง 1 คะแนน ทำผิดได้ 0 คะแนน

6. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่ได้ไปวิเคราะห์ผลและแปลผลข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต มาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังได้รับการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้ t-test for one sample
2. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังได้รับการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้ t-test for one sample

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัย ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 มีการนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์

การเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังได้รับการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมาวิเคราะห์ผล โดยใช้สถิติ t-test for one sample ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\mu_{(70\%)}$	$\bar{X}$	S	t	p
ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์	33	60	42	46.818	5.497	5.035*	.000
				ร้อยละ 78.03			

* p < 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเท่ากับ 46.818 คะแนน จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.03 และเมื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนมาวิเคราะห์ผล โดยใช้สถิติ t-test for one sample ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าสถิติทดสอบทีของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\mu_{(70\%)}$	$\bar{X}$	S	t	p
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์	33	20	14	14.82	2.128	2.209*	.017
				ร้อยละ 74.1			

* p < 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเท่ากับ 14.82 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 74.1 และเมื่อทำการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

อภิปรายผล

จากผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัย ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตาม

สมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการเรียนการสอนที่ทำให้ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการสังเกต คิดวิเคราะห์ ทำให้เกิดการเรียนรู้ และสามารถสรุปหรือคิดหลักการ กฎเกณฑ์ ประเด็นสำคัญ หรือความคิดรวบยอดด้วยตนเอง (ชนัท ธาตุทอง, 2550: 196) ซึ่งสอดคล้องกับทิตนา แชมมณี (2560: 340) ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนการสอนแบบอุปนัยเป็นการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ สามารถจับหลักการหรือประเด็นสำคัญไว้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้หลักการ แนวคิด หรือข้อความรู้ต่าง ๆ อย่างเข้าใจ นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจและจดจำได้นาน ช่วยพัฒนาทักษะการสังเกต คิดวิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล (ชนัท ธาตุทอง, 2550: 197) และการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองอย่างกระตือรือร้น โดยลงมือกระทำและสะท้อนคิดสิ่งที่ตนกำลังกระทำจากข้อมูลหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้รับผ่านทางการอ่าน พูด ฟัง คิด เขียน เพื่อนำไปสู่การแปลความและถ่ายทอด (คงรัฐ นวลแปง, 2554: 50) ในขณะเดียวกัน นักเรียนต้องใช้กระบวนการคิด โดยเฉพาะกระบวนการคิดขั้นสูงในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ด้วย (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข, 2562: 35) อีกทั้งผู้สอนใช้คำถามเพื่อช่วยให้นักเรียนได้เกิดการคิดและอภิปราย โดยใช้คำถามนำ คอยชี้แนะให้กำลังใจเมื่อนักเรียนให้เหตุผลไม่สมเหตุสมผล และคอยช่วยปรับปรุงแก้ไขการให้เหตุผลของนักเรียนให้มีความสมเหตุสมผลมากขึ้น

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาชั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นดังนี้ ชั้นที่ 1 ชั้นเตรียมตัวเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นที่ผู้สอนทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมเพื่อไปสู่ความรู้ใหม่ โดยผู้สอนใช้คำถามกระตุ้น เพื่อเตรียมความพร้อมในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการนำความรู้เดิมมาช่วยในการเชื่อมโยงและสามารถสร้างข้อสรุปด้วยตนเองอย่างสมเหตุสมผล ชั้นที่ 2 ชั้นเสนอตัวอย่าง เป็นขั้นที่ผู้สอนนำเสนอตัวอย่างที่หลากหลายให้แก่ นักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้พิจารณา สังเกต และวิเคราะห์ตัวอย่างที่นำเสนอ เพื่อหาความสัมพันธ์จากตัวอย่างนั้น ๆ ด้วยตัวของนักเรียนเอง ชั้นที่ 3 ชั้นเปรียบเทียบ เป็นขั้นที่ผู้สอนให้นักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมกลุ่ม รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การค้นหา เปรียบเทียบ หรือการวิเคราะห์ของตัวอย่างที่นำเสนอในชั้นที่ 2 โดยมีการสะท้อนคิด หรือบอกความคิดของตนเองให้คนในกลุ่มได้รับรู้ เพื่อค้นหาความคล้ายคลึง ความแตกต่างของตัวอย่าง แล้วสรุปออกมาเป็นองค์ความรู้ภายในกลุ่มของตน โดยผู้สอนคอยใช้คำถามกระตุ้นและให้คำชี้แนะแก่นักเรียนในการสร้างองค์ความรู้ภายในกลุ่ม ชั้นที่ 4 ชั้นสรุปเป็นขั้นที่นักเรียนนำข้อสรุปที่ได้จากชั้นที่ 3 มาอภิปรายแสดงแนวคิด

กับกลุ่มอื่น เพื่อที่จะสรุปเป็นองค์ความรู้ ผู้สอนคอยใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดให้เหตุผล มีส่วนร่วมในการอภิปราย คอยให้คำแนะนำ จนนักเรียนสามารถสร้างข้อสรุปที่สมเหตุสมผล จากนั้นผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน รวมถึงชั้นที่ 5 ชั้นนำไปใช้ เป็นขั้นที่นักเรียนนำข้อสรุปหลักการ แนวคิด หรือสูตรต่าง ๆ ที่ได้จากชั้นที่ 4 มาใช้ในการปัญหาอย่างเหมาะสม เพื่อให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่ตนเองสรุปมาได้อย่างลึกซึ้ง เพื่อช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดการให้เหตุผล ทั้งนี้ผู้สอนคอยให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนเพื่อให้สามารถอธิบายและให้เหตุผลประกอบคำตอบได้อย่างสมเหตุสมผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล แผลงทับทอง (2558) พบว่า ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีจำนวนเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอุปนัยและนิรนัย สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริมา วงษ์สกุลดี (2558: 123) พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง สถิติ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เซตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมกลุ่ม รวบรวมข้อมูลการสังเกต ค้นหา เปรียบเทียบ และวิเคราะห์ เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิด และสะท้อนคิดภายในกลุ่มของตน อีกทั้งมีการอภิปรายแสดงแนวคิดกับกลุ่มอื่น ๆ และร่วมกันสรุปองค์ความรู้โดยผ่านการกระตุ้นจากผู้สอน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดจากความสนใจของนักเรียนเอง ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ ได้ดีมากกว่าการจดจำ สอดคล้องกับคำกล่าวของทิตนา แชมมณี (2560: 342) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนการสอนแบบอุปนัยเป็นวิธีการสอนที่นักเรียนสามารถค้นพบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จึงทำให้เกิดความเข้าใจและจดจำได้ดี สอดคล้องกับคำกล่าวของ บุญเลี้ยง ทุมทอง (2556: 84) ที่ได้กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียน โดยการเพิ่มแรงจูงใจต่อการเรียนรู้ ลดการแข่งขัน และการแยกตัวจากชั้นเรียน รู้จักที่จะทำงานร่วมกัน และสามารถได้ข้อมูลย้อนกลับทันที เนื่องจากการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าที่ได้จากการเรียนรู้กับเพื่อนมีคุณค่า ทั้งยังช่วยส่งเสริมความจำในระยะยาว และช่วยให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการใฝ่เรียนรู้

จากเหตุผลในข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ช่วยส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนวรรณ นัยเนตร (2560) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับคำถามระดับสูง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ผู้สอนควรตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมถึงการสะท้อนคิด เน้นให้ผู้เรียนได้หาเหตุผล ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ และสรุปความคิดรวบยอดได้อย่างลึกซึ้ง
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เป็นวิธีการสอนที่ผู้เรียนต้องคิดหาคำตอบด้วยตนเอง หากผู้เรียนขาดทักษะพื้นฐานในการคิด อาจจะได้ข้อสรุปที่ไม่ถูกต้อง ผู้สอนควรตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อประเมินความรู้ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกในเรื่องคณิตศาสตร์อื่น ๆ เช่น จำนวนจริง ฟังก์ชัน สถิติ
2. ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีต่อความสามารถทางคณิตศาสตร์ด้านอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการเชื่อมโยง ความสามารถในการสื่อสาร หรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ในเนื้อหาคณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการวิจัยอื่น ๆ เช่น ทดลองกลุ่มเดียว เปรียบเทียบก่อนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก หรือเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกกับกลุ่มปกติ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. สืบค้น 2 กันยายน 2561, จาก <https://www.ipst.ac.th/wp-content/uploads/2021/04/IndicatorMath2560.pdf>
- เกษกนก พงษ์นัน, พัสกร แนวประณีต, ธนาวุฒิ สุคนธ์ทรัพย์ และ พิรพัฒน์ สามัญ. (19 เมษายน 2562). ผู้สอนคณิตศาสตร์ โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา. สัมภาษณ์.
- คงรัฐ นวลแปง. (2554). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมจิตแห่งวิทยาการ จิตแห่งการสังเคราะห์ และจิตแห่งการสร้างสรรคสำหรับนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**. ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนันท์ ธาตุทอง. (2550). **การออกแบบการสอนและบูรณาการนครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์**.
- ชนานาต เชื้อสุวรรณทวี. (2561). **การเรียนการสอนคณิตศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิศนา แคมมณี. (2560). **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนวรรณ นัยเนตร. (2560). **ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับคำถามระดับสูงที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉัตรรัตน์ สังห์กรม. (2556). **ผลของการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัย-นิรนัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ความสามารถในการให้เหตุผลและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/>
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2556). **ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพิมล พรพิรชนม์. (2550). **การจัดการกระบวนการเรียนรู้**. สงขลา: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2562). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร. (2554). เอกสารคำสอน รายวิชา 410541 ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. เอกสารการสอน.
- เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร. (2555). ครบเครื่องเรื่องควรรู้สำหรับครูคณิตศาสตร์ หลักสูตรการสอนและการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ศศิธร แม้นสงวน. (2556). พฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริมา วงษ์สกุลดี. (2558). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญา นิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2562). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562. สืบค้น 3 สิงหาคม 2563, จาก www.newoneresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONETM6_2562.pdf
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2563). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563. สืบค้น 8 กันยายน 2564, จาก www.newoneresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONETM6_2563.pdf
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555ก). การวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2556). รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น: โครงการ PISA 2012. สืบค้น 13 กันยายน 2561. [online]. เข้าถึงได้จาก <http://www.ipst.ac.th>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). คู่มือการใช้หลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. สืบค้น 2 กันยายน 2561. [online]. เข้าถึงได้จาก <http://www.scimath.org/e-books/8379/8379.pdf>
- สาวิตรี โจรณะสมิต อาร์โนลด์. (2555). การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สิณมากรณ์ แทนศิลา. (2558). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอุปนัย ที่มีต่อมโนทัศน์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินญา นิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุบิน ยมบ้านกวย. (2559). ผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 9(3), 83-96.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2551). 21 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- อัมพร ม้าคนอง. (2559). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Baldwin, J., and Williams, Hank. (1988). *Active learning: A trainer's guide*. Oxford: Basil Blackwell.
- Hazzan, O., Lapidot, T., and Ragonis, N. (2011). *Guide to Teaching Computer Science: An Activity Based Approach*. Retrieved March 13, 2018. [online]. From http://dahlan.unimal.ac.id/files/ebooks/2011%20Guide_to_Teaching_Computer_Computer_Science_An_Activity_Based_Approach.pdf
- Lardizabal, A.S. (1970). *Methods and principles of teaching*. Quezon City: Alema-Phoenix.
- Matveev, Alexei V., and Milter Richard G. (2010). An Implementation of Active Learning: Assessing the Effectiveness of the Team Informercial Assignment. *Innovation in Education and Teaching International*. 47(2): 201-213.

การพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรเพื่อสนับสนุนความได้เปรียบในการแข่งขัน
ของอุตสาหกรรมการผลิตไม้ผลในจังหวัดจันทบุรี

Developing Agri-entrepreneurship to Sustain Competitive Advantage of the Fruit
Industry in Chanthaburi Province of Thailand

ภวัต เจียมจินณวัตร*

Bhawat Chiamjinnawat

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี 11120

School of Agriculture and Cooperatives, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi 11120 Thailand

*Corresponding author E-mail: bhawat.chi@stou.ac.th

(Received: October 29 2021; Revised: December 12 2021; Accepted: February 4 2022)

บทคัดย่อ

การพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจท้องถิ่นให้เติบโตอย่างยั่งยืน ผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรนอกจากต้องทำหน้าที่ในการผลิตสินค้าเกษตรแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่สามารถตอบสนองต่อตลาดและสร้างสรรค์ ผลิตผลให้มีคุณค่าเพิ่มขึ้น การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร และเพื่อกำหนด กลยุทธ์ในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน กรณีผู้ผลิตไม้ผล จังหวัดจันทบุรี วิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ผลิตไม้ผล และผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับผู้ผลิตไม้ผล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์กรอบงาน

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่แสดงถึงความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐาน ทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเศรษฐกิจสังคม 2) คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ ในด้านการคิดเชิงบวก การแสวงหาความรู้ การคิด เจริญสร้างสรรค์ และการมุ่งความยั่งยืน และ 3) สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ในด้านการจัดการทรัพยากรภายใน การจัดการการตลาด และการจัดการความเสี่ยง การพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความได้เปรียบ ในการแข่งขัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ผลิตไม้ผลดำเนินกลยุทธ์การแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งกลยุทธ์ด้านนวัตกรรม ต้นทุน ความเฉพาะ ความสมดุล และความสัมพันธ์

คำสำคัญ : การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร, ผู้ผลิตไม้ผล, ความได้เปรียบในการแข่งขัน

Abstract

Agri-entrepreneurship development is a key element in driving Thailand's local economy to sustainable growth. Agri-entrepreneurs not only perform the production of agricultural products but must also have the ability to respond to the market and have the initiative thinking to develop more value-added products. This research aimed to study the components of agri-entrepreneurship and to determine competitive strategies by studying fruit producers in Chanthaburi Province. The research method was qualitative research. Data were collected from fruit producers and experts having the direct experiences in the fruit farm business by using in-depth interviews and focus groups. The collected data were analyzed by content analysis and framework analysis.

The results demonstrated that the components representing the agri-entrepreneurship ability were as follows: 1) basic information, both personal and socio-economic factors; 2) entrepreneurial orientation in terms of positive thinking, knowledge-seeking, creative thinking and sustainability focus; and 3) entrepreneurial competence in internal resource management, marketing management, and risk management. Capacity building agri-entrepreneurship is an important foundation for sustaining competitive advantage, enabling fruit producers to effectively implement competitive strategies, consisting of innovation, cost, focus, balance, and relationship strategies.

Keywords : agri-entrepreneurship, fruit producer, competitive advantage

บทนำ

ธุรกิจการเกษตรนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยมาอย่างยาวนาน นับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา ธุรกิจการเกษตรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาในฐานะที่เป็นอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐานของประเทศ โดยยุทธศาสตร์ของการพัฒนาในอดีตมีตั้งแต่การเน้นด้านการผลิตเพียงพอต่อการบริโภคและการค้าภายในประเทศ มีการส่งเสริมด้านคุณภาพและมาตรฐานการผลิต และการสร้างมูลค่าให้แก่สินค้าเกษตร โดยอุตสาหกรรมทางการเกษตรที่มีศักยภาพในด้านการเติบโตที่สำคัญอย่างหนึ่งในปัจจุบันคือ อุตสาหกรรมผลไม้ ซึ่งจังหวัดจันทบุรีจัดว่าเป็นแหล่งที่มีการผลิตไม้ผลสำคัญของไทย และยังเป็นจังหวัดที่มีรายได้ประชากรค่อนข้างสูง ข้อมูลจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562) รายงานว่า ปี 2560 ณ ราคาประจำปี จังหวัดจันทบุรีมีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด 138,443 ล้านบาท เป็นมูลค่าผลิตภัณฑ์ในภาคการเกษตรสูงถึง 80,326 ล้านบาท หรือร้อยละ 58.0 ในขณะที่ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศภาคการเกษตรของไทยมีเพียงร้อยละ 8.3 หรือ 1,334,796 ล้านบาท จากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ 13,230,305 ล้านบาท และแม้ว่ารายได้ของประชากรในจังหวัดจันทบุรีจะพึ่งพาการผลิตผลไม้เป็นหลัก แต่ก็ยังมีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวเท่ากับ 254,582 บาทต่อปี ซึ่งสูงเป็นอันดับ 14 ของประเทศ แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการทำสวนผลไม้ที่สามารถสร้างรายได้สูงให้ประชาชน

อย่างไรก็ตามในด้านการตลาดผลผลิตส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาตลาดต่างประเทศเป็นหลัก ข้อมูลจากสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (2563) ระบุว่า ในช่วงปี 2559-2562 ปริมาณการส่งออกทุเรียนไทยเพิ่มจาก 404 พันตัน เป็น 655 พันตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 62 โดยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก 503 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็น 1,465 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 191 โดยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยตลาดหลักได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 70 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด และแม้การเติบโตของอุตสาหกรรมผลไม้มีแนวโน้มที่สดใส แต่ก็มี การกระจุกตัวเฉพาะตลาดหลักเพียงประเทศเดียวซึ่งครอบคลุมอง สัดส่วนการส่งออกเป็นปริมาณมาก ทำให้อุตสาหกรรมผลไม้มีความเสี่ยงทางการตลาดสูงหากมีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทาง เศรษฐกิจ (ณัฐชดา เดชพวง และกนกพร ชัยประสิทธิ์, 2561) ดังนั้นในการคงความได้เปรียบในการแข่งขันของอุตสาหกรรมผลไม้ จึงต้องมีการกระจายความเสี่ยง โดยการเจาะตลาดภายในประเทศให้มากขึ้น เพิ่มความหลากหลายของช่องทางการตลาด พัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่ม พัฒนาตลาดต่างประเทศจากตลาดภูมิภาค ไปสู่ตลาดในระดับโลก (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, 2563) ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวจะประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ได้นั้น ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือ ศักยภาพของผู้ประกอบการ ธุรกิจการเกษตรในการพัฒนาผลผลิตที่มีคุณภาพ มีความสามารถในการตอบสนองต่อตลาด ตลอดจนการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการพัฒนาผลผลิตให้มีคุณค่าเพิ่มขึ้น

การพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurship) นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโต มีการศึกษาวิจัยในต่างประเทศจำนวนมากได้ยืนยันถึงความสำคัญของคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการต่อการอยู่รอดและเติบโต ของธุรกิจและเศรษฐกิจ ส่วนในประเทศไทยยังมีการศึกษา ในประเด็นดังกล่าวค่อนข้างจำกัด ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นศึกษาการเป็น ผู้ประกอบการในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนประเด็นด้าน การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร (agri-entrepreneurship) นั้น ยังไม่พบผู้ใดศึกษาในบริบทของเกษตรกรเพื่อสร้างความได้เปรียบ ในการแข่งขันของภาคการเกษตรไทย โดยการศึกษาภายในประเทศ ในด้านการพัฒนาการเกษตรที่ผ่านมาจะเน้นในด้านการเสริมสร้าง ศักยภาพการเกษตรด้านการผลิตเป็นสำคัญ อาทิ การเพิ่มผลผลิต การผลิตโดยการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนจากประสิทธิภาพปัจจัย การผลิต หรือการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างตลาดและนโยบายของรัฐ ในการสนับสนุนการเติบโตของภาคเกษตร เป็นต้น (กระทรวงเกษตร และสหกรณ์, 2558; นิพนธ์ พัวพงศกร, 2561) การศึกษาเกี่ยวกับ องค์ประกอบในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรจะเป็นส่วน เดิมเติมที่จะแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่อยู่ภายในตัวเกษตรกร กล่าวคือ การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรเป็นปัจจัยที่สะท้อนถึง ความสามารถของเกษตรกรในการดำเนินงานแบบมืออาชีพ สามารถ นำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน เป็นแนวทางในการเพิ่มศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ การเกษตรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจผลไม้ไทยให้เติบโตได้ อย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการเป็นผู้ประกอบการ ธุรกิจการเกษตร กรณีผู้ผลิตไม้ผล จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการสร้างความได้เปรียบในการ แข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร กรณีผู้ผลิตไม้ผล จังหวัด จันทบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

การเป็นผู้ประกอบการ

ความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการได้มีการศึกษากัน อย่างกว้างขวางในหลายศาสตร์ เช่น เศรษฐศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา และจิตวิทยา เป็นต้น จึงทำให้แนวคิดเกี่ยวกับการเป็น ผู้ประกอบการมีความหลากหลาย (Chepurenko, 2015) ทำให้เกิด

การผสมผสานแนวคิดในการค้นคว้าหาองค์ความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการซึ่งอธิบายได้โดยปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม เป็นต้น และยังได้ประยุกต์มาใช้ในการดำเนินงานทางธุรกิจด้วย ซึ่ง Ahmad and Hoffman (2007) ได้กล่าวถึงความหมายของการเป็นผู้ประกอบการว่าเป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการประกอบการเพื่อสร้างคุณค่าผ่านการสร้างสรรค์หรือการขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยการค้นหาและใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ กระบวนการ หรือตลาดใหม่ ๆ นอกจากนี้ผู้เขียนยังกล่าวถึงองค์ประกอบอีกอย่างที่สำคัญก็คือ ตัวของผู้ประกอบการเองในฐานะเจ้าของธุรกิจ

จากความหมายดังกล่าวพบว่า การเป็นผู้ประกอบการนั้นเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ตัวผู้ประกอบการ และกิจกรรมการประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคนอื่น ๆ ซึ่งมีการศึกษาถึงคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurial orientation) และสมรรถนะของการเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurial competence)

1. คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ เป็นสิ่งที่แสดงถึงคุณภาพของการเป็นผู้ประกอบการที่ส่งผลให้กิจการประสบความสำเร็จภายใต้สภาวะแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลง โดย Dess, McNamara, & Eisner (2016) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการที่ควรมีใน 5 มิติ ได้แก่ 1) การเป็นอิสระในการบริหารงาน (autonomy) 2) การสร้างนวัตกรรม (innovativeness) 3) การทำงานเชิงรุก (pro-activeness) 4) การก้าวหน้าเชิงแข่งขัน (competitive aggressiveness) และ 5) การเผชิญความเสี่ยง (risk taking) ส่วน Allen (2016) ได้เสนอคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการที่สำคัญมีอยู่ 5 ประการ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดของ Dess, McNamara, & Eisner (2016) ประกอบด้วย 1) การเผชิญกับความเสี่ยง (risk taking) 2) ความต้องการประสบความสำเร็จ (need for achievement) 3) ความเป็นอิสระ (a sense of independence) 4) การควบคุมปัจจัยภายใน (internal locus of control) และ 5) ความอดทนต่อความไม่ชัดเจน (tolerance for ambiguity) การศึกษาถึงคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการอาจมีความเฉพาะเจาะจงในคุณลักษณะบางประการที่ส่งผลถึงแรงผลักดันของผู้ประกอบการในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ หรือนวัตกรรมทั้งในด้านผลิตภัณฑ์ กระบวนการ และตลาด Bujor and Avasilcai (2016) พบว่าผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์จะก่อให้เกิดนวัตกรรมทั้งผลิตภัณฑ์และกระบวนการที่สร้างสรรค์ สมานิก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, พัทธรงค์ วัฒนสินธุ์, อัจฉรา จันทร์ฉาย และประกอบ คุปรัตน์ (2553) ได้ศึกษาถึงนวัตกรรมในด้านความหมาย ประเภท และความสำคัญต่อการเป็นผู้ประกอบการ พบว่า นอกจากนวัตกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของ

ผู้ประกอบการแล้ว การเป็นผู้ประกอบการก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างนวัตกรรมด้วยเช่นกัน โดยประเทศที่พัฒนาแล้ว จะให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อสร้างผู้ประกอบการให้มีความรู้และความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่นในการสร้างธุรกิจ มีความกล้าเผชิญกับความเสี่ยง เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี เป็นผู้นำ และมีเครือข่าย

2. สมรรถนะของการเป็นผู้ประกอบการ เป็นสิ่งที่แสดงถึงความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจ Ahmad and Seymour (2008) กล่าวว่า การเป็นผู้ประกอบการหมายถึง การกระทำมากกว่าทัศนคติหรือความตั้งใจ กล่าวคือ กิจกรรมของการประกอบการ หรือสิ่งที่ผู้ประกอบการกระทำสะท้อนถึงความเป็นผู้ประกอบการ กิจกรรมการประกอบการรวมถึง 1) การเริ่มต้นกิจการ 2) การค้นหาโอกาสและการดำเนินงานทางการตลาด 3) การจัดการเชิงกลยุทธ์ 4) การสร้างคุณค่า Ahmad and Hoffman (2007) กล่าวว่า กิจกรรมของการประกอบการเป็นเครื่องมือวัดความสามารถของผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถสร้างขึ้นได้ โดยการฝึกฝน อบรมให้ความรู้ และสร้างประสบการณ์ เพื่อให้เกิดทักษะในด้านการประกอบการทางธุรกิจ

การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร

การเกษตรแบบดั้งเดิมนั้นเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและการดำรงชีพในท้องถิ่นเป็นหลัก เกษตรกรหรือผู้ประกอบการอาชีพทางการเกษตรจึงมีภาพลักษณ์แบบประเพณีนิยมและมีวิวัฒนาการน้อย (Shelman and Connolly, 2012) ธุรกิจการเกษตรและอุตสาหกรรมทางการเกษตรก็เช่นเดียวกัน มักถูกมองว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีต่ำ เน้นเพียงการพัฒนาการผลิตให้ดีขึ้นมากกว่าการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ (Lans, Seuneke and Klerkx, 2013) ในความเป็นจริงภาคการเกษตรทั่วโลกนั้นได้มีการปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัยมาโดยตลอด เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางโครงสร้างตลาดสินค้าเกษตรและอาหาร ผู้บริโภคทั่วโลกเข้าถึงข้อมูลและใส่ใจในมาตรฐานความปลอดภัยในการผลิตอาหารมากขึ้น การพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงด้านการสื่อสารและระบบกระจายสินค้า ตลอดจนการเน้นด้านความยั่งยืน เป็นต้น (Lans, Seuneke and Klerkx, 2013; Shelman and Connolly, 2012) การเปลี่ยนแปลงนั้นได้เกิดขึ้นทั่วโลกไม่เว้นแต่ประเทศไทย ในหลายทศวรรษที่ผ่านมาโดยเฉพาะหลังวิกฤติเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ภาคเกษตรไทยมีการปรับตัวอย่างรวดเร็วตามโครงสร้างทางเศรษฐกิจ พฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลง มีการคำนึงถึงคุณภาพมาตรฐานของการผลิตเพิ่มขึ้น และการขยายตัวของธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ล้วนเป็นความท้าทายทางการตลาดสินค้าเกษตรและอาหารของไทย (นิพนธ์ พัวพงศกร, 2561)

ความการต้องการการปรับตัวและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในการทำเกษตรและธุรกิจการเกษตร ทำให้เกษตรกรยุคใหม่ต้องมี

ความคิด มีทักษะ ในด้านต่าง ๆ ที่กว้างกว่าการทำอาชีพเกษตรกรหรือ การพยายามผลิตสินค้าเกษตรเท่านั้น แต่ยังคงมีการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการอีกด้วย (Kahan, 2012; Sullivan, 2017) คำถามที่เกิดขึ้นก็คือ การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรกับการเป็นผู้ประกอบการโดยทั่วไปนั้นมีความแตกต่างกันอย่างไร Lans, Seuneke and Klerkx (2013) ชี้ให้เห็นว่าอาจมีส่วนที่แตกต่างกัน ขึ้นกับประเภทและบริบทของการประกอบการ โดยการวิจัยเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรควรพิจารณาถึงประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ 1) ความก้าวหน้าของการเกษตรในยุคที่ผ่านมา 2) สภาพแวดล้อมด้านภูมิศาสตร์ส่งผลต่อการเป็นผู้ประกอบการ และ 3) การทำการเกษตรเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและครอบครัวของเกษตรกร

ดังนั้นการศึกษาตัวแปรในด้านการสร้างนวัตกรรม การเผชิญความเสี่ยง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บริการ และตลาด ตลอดจนการทำงานเชิงรุกเพื่อแสวงหาโอกาสทางการตลาด จึงควรมีการศึกษาเชิงลึกในบริบทต่าง ๆ เป็นการเฉพาะ (Verhees, Lans and Verstegen, 2012) การศึกษาถึงความหลากหลายของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้ทราบความแตกต่างของเกษตรกรแต่ละกลุ่มซึ่งอาจมีระดับของการเป็นผู้ประกอบการที่แตกต่างกัน เช่น การศึกษาถึงรูปแบบหรือบทบาทการเป็นผู้ประกอบการของเกษตรกรเพื่อทราบถึงความสามารถเชิงกลยุทธ์ที่แตกต่างกัน (Lans, Verstegen and Mulder, 2011) นอกจากนี้การศึกษาเกี่ยวกับการประกอบการธุรกิจการเกษตรในแง่มุมต่าง ๆ เช่น เกษตรกรที่มีความชำนาญ เกษตรกรรุ่นใหม่ เกษตรกรที่ทำกิจการชนิดเดียว หรือหลายชนิด อาจทำให้ได้รับคำตอบที่น่าสนใจแตกต่างกันในแง่ของการดำเนินงานและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์เชิงธุรกิจ (Kahan, 2012)

ความได้เปรียบในการแข่งขัน

ความได้เปรียบในการแข่งขันเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จผ่านการนำเสนอคุณค่าหรือคุณประโยชน์ที่มากกว่าไปสู่ลูกค้า (Jeffs, 2008) ความได้เปรียบในการแข่งขันจะยังคงอยู่ได้นั้นผู้ประกอบการจะต้องดำเนินกลยุทธ์ที่แตกต่างโดยการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่มีคุณค่า (Porter, 1998) กลยุทธ์การแข่งขันนี้เป็นกลยุทธ์กิจการที่เกิดขึ้นจากการตั้งคำถามเกี่ยวกับการเอาชนะคู่แข่งในอุตสาหกรรมใน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) กิจการที่ดำเนินอยู่ควรอยู่บนพื้นฐานของการมีต้นทุนต่ำ หรือ กิจการควรสร้างความแตกต่างให้ผลิตภัณฑ์ อาทิ คุณภาพของผลิตภัณฑ์มากกว่าการมีต้นทุนต่ำ และ 2) กิจการควรแข่งขันกับคู่แข่งหลักเพื่อครองตลาด หรือ กิจการควรมุ่งไปสู่ส่วนตลาดที่เล็กกว่า (niche) แต่สามารถสร้างผลกำไรให้แก่กิจการได้ กลยุทธ์การแข่งขันเป็นกลยุทธ์ทั่วไป (generic) เนื่องจากเป็นกลยุทธ์ที่สามารถใช้ได้โดยทั่วไปทั้งกิจการที่มีขนาดใหญ่จนกระทั่งขนาดเล็ก

Porter (1998) ได้เสนอกลยุทธ์การแข่งขันไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1) การเป็นผู้นำด้านต้นทุน (Cost Leadership) 2) การสร้างความแตกต่าง (Differentiation) และ 3) การมุ่งเฉพาะเจาะจง (Focus)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งหวังเนื้อหาเป็นสำคัญ โดยอาศัยข้อมูลที่เกิดจากประสบการณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก และมีได้ให้ความสำคัญต่อการเป็นตัวแทนของประชากร ดังนั้นการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจึงใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยกำหนดตามผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผู้ที่รู้ในเนื้อหาของเรื่องที่ต้องการศึกษาเพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูล (key informants) การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาทำความเข้าใจถึงองค์ประกอบในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร โดยมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 4 คน ประกอบด้วย 1) ผู้ประกอบการที่เป็นผู้นำกลุ่มเกษตรกรที่เรียกว่า กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ 2) ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ที่เป็นเกษตรกรผู้นำในกลุ่ม Young Smart Farmers 3) นักส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ของสำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี ผู้ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี ในการส่งเสริมและสัมผัสกับเกษตรกรชาวสวนผลไม้ของจังหวัดจันทบุรีโดยตรง และ 4) ผู้อำนวยการสำนักงานวิจัยและพัฒนาการเกษตร กรมวิชาการเกษตร เป็นผู้ทำหน้าที่ในตรวจสอบรับรองมาตรฐาน GAP เป็นผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรชาวสวนมาเป็นเวลามากกว่า 30 ปี

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยมีประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ องค์ประกอบเชิงเศรษฐกิจสังคม คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และสมรรถนะของการเป็นผู้ประกอบการ ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกลยุทธ์ในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร โดยมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้ประกอบการชาวสวนผลไม้ที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP จำนวน 5 คน และ 2) ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประกอบการธุรกิจสวนผลไม้ จำนวน 5 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสนทนากลุ่ม จำนวน 2 ครั้ง แยกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยมีประเด็นการสนทนากลุ่ม ได้แก่ รูปแบบของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสวนผลไม้ กลยุทธ์การสร้าง ความได้เปรียบในการแข่งขัน และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์กรอบงาน (framework analysis) โดยการหากรอบประเด็นที่เกี่ยวข้อง การจัดทำแผนภาพเพื่อสรุปกรอบกลยุทธ์ในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ในด้านองค์ประกอบของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร และกลยุทธ์การสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร กรณีผู้ผลิตไม้ผล จังหวัดจันทบุรี มีดังต่อไปนี้

องค์ประกอบของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร

ผลของการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า องค์ประกอบของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร กรณีผู้ผลิตไม้ผล จังหวัดจันทบุรี แบ่งได้ 3 องค์ประกอบ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร

1. ข้อมูลพื้นฐาน (basic information) เกี่ยวข้องกับสภาพทั่วไปของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเศรษฐกิจสังคม ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกมีความคิดเห็นว่า การเป็นผู้ประกอบการเกี่ยวข้องช่วงวัย การศึกษา และประสบการณ์ ผู้ประกอบการธุรกิจสวนผลไม้รุ่นใหม่มักมีแนวคิดเชิงธุรกิจ การคิดที่เป็นระบบ เชื่อมโยงไปสู่การประกอบการสมัยใหม่มากกว่าผู้ประกอบการรุ่นเก่าที่มีกรอบแนวคิดเดิม กล่าวคือมีการดำเนินงานตามระเบียบแบบแผนที่วางไว้อย่างเป็นขั้นตอนและไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ผู้ประกอบการรุ่นใหม่มักมีการศึกษาที่สูงกว่ารุ่นพ่อแม่ การศึกษาทำให้คนรุ่นใหม่มีการพัฒนาความคิดเชิงระบบ มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูล มีการตัดสินใจที่รวดเร็ว มักริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ และยอมรับวิทยาการต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามในการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการสวนผลไม้จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ในการบ่มเพาะ ผู้ประกอบการรุ่นเก่ามักเป็นผู้ที่มีวิจาร์ณญาณและความรอบคอบในการดำเนินงาน ในด้านปัจจัยเศรษฐกิจสังคม ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่า ขนาดของกิจการเกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการสวนผลไม้เนื่องจากสวนขนาดเล็กมักมีข้อจำกัดในการต่อรองกับผู้ซื้อเพราะมีผลผลิตจำนวนน้อย ในขณะที่สวนขนาดใหญ่มักมีความสามารถในการต่อรองและการสื่อสารกับตลาดได้ดีกว่า สวนขนาดใหญ่เป็นกิจการที่หารายได้สูงซึ่งสามารถดึงดูดผู้ประกอบการรุ่นใหม่ให้สืบทอดการทำสวนผลไม้ได้จำนวนมาก ส่วนสวนผลไม้ขนาดเล็กหากต้องการรายได้เพิ่มก็มักขยายกิจการให้หลากหลายมากขึ้น เช่น ธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการทำอาชีพอื่น

นอกจากนี้สวนขนาดเล็กก็อาจพัฒนาตนเองในลักษณะของการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อลดข้อจำกัดในการต่อรองกับผู้ซื้อผลผลิต การร่วมกันดำเนินงานด้านการตลาด การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการแสวงหาช่องทางการตลาดใหม่ ๆ

2. คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurial orientation) เกี่ยวข้องกับการคิดหรือการมุ่งเน้นของผู้ประกอบการ ได้แก่ การคิดเชิงบวก การแสวงหาความรู้ การคิดเชิงสร้างสรรค์ และการมุ่งความยั่งยืน ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกระบุว่า ผู้ประกอบการสวนผลไม้ควรมีคุณสมบัติในด้านของการคิดเชิงบวก กล่าวคือ มีความรักในอาชีพ และมีทัศนคติต่อการประกอบการว่าอาจมีทั้งประสบความสำเร็จและล้มเหลว เนื่องจากการประกอบการสวนผลไม้ขึ้นกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและความสามารถในการดำเนินงาน ผู้ประกอบการต้องกล้าที่จะเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น คุณลักษณะอีกประการหนึ่งคือ เป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ อยู่เสมอทั้งความรู้ในด้านการตลาดและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สามารถช่วยพัฒนาการผลิตทั้งในด้านประสิทธิภาพและคุณภาพของผลผลิต ดังนั้นจึงต้องเป็นผู้ที่เปิดใจกว้างรับความรู้ใหม่ ๆ ในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ที่เื้อื่อเพื่อแบ่งปันความรู้ หรือแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น ผู้ประกอบการสวนผลไม้ในปัจจุบันยังต้องเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถคิดค้นสิ่งใหม่หรือวิธีการใหม่ในการดำเนินงาน มีความคิดเชิงออกแบบ พัฒนาองค์ความรู้ของตนเองเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้ยังควรเป็นผู้ที่มุ่งในด้านความยั่งยืน เนื่องจากการทำสวนผลไม้จะต้องอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งผลิต

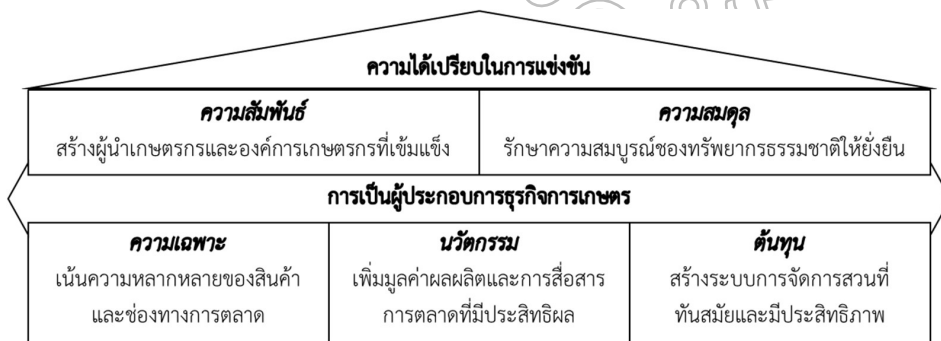
การผลิตผลผลิตที่มีคุณภาพและความปลอดภัยต่อผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญ

3. สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurial competence) เกี่ยวข้องกับการมีความรู้ความสามารถในการจัดการด้านต่าง ๆ ได้แก่ การจัดการทรัพยากรภายใน การจัดการการตลาด และการจัดการความเสี่ยง โดยผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกชี้แนะว่า การประกอบการสวนผลไม้ให้ประสบความสำเร็จนั้นผู้ประกอบการจะต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการทรัพยากรภายในโดยเฉพาะในเรื่องของแรงงานและเงินทุน เนื่องจากแรงงานเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานสวนผลไม้โดยเฉพาะในช่วงการเก็บเกี่ยว การจัดการแรงงานจากภายนอก การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงาน การบริหารต้นทุนแรงงานให้มีประสิทธิภาพ มีการวางแผนทางการเงิน การจัดทำบัญชี การวิเคราะห์ทางการเงิน รวมทั้งการใช้ปัจจัยการผลิตอื่น ๆ สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการอีกประการหนึ่งคือ ความสามารถด้านการจัดการการตลาด ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องรู้เรื่องความเคลื่อนไหวของตลาดและราคาผลผลิต สามารถจัดการช่องทางการตลาดได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ รวมทั้งการเพิ่มมูลค่าผลผลิต เช่น การคัดแยกผลผลิตตามคุณภาพที่ตลาดต้องการ การแปรรูปผลผลิต และการจัดการโลจิสติกส์ เป็นต้น นอกจากนี้ในการประกอบการสวนผลไม้ย่อมต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เช่น การเกิดภัยธรรมชาติ และความเสี่ยงทางการตลาด ดังนั้นผู้ประกอบการจึงต้องมีความสามารถในการจัดการความเสี่ยง มีการวิเคราะห์วางแผนการผลิตและการตลาดในสถานการณ์ต่าง ๆ

กลยุทธ์การสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน

จากความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ช่วยให้เข้าใจถึงบริบทของการเป็นผู้ประกอบการในกรณีดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น ในการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันเพื่อให้อุตสาหกรรมการผลิตไม้ผลสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา โดยผลจากการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ให้ข้อเสนอแนะกลยุทธ์การสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน 5 ด้าน โดยกำหนดกรอบการดำเนินงานได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กลยุทธ์การสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการ

1. **ด้านนวัตกรรม** เพิ่มมูลค่าผลผลิตและการสื่อสารการตลาดที่มีประสิทธิผล เป็นกลยุทธ์ที่ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ทั้งในด้านผลผลิตและกระบวนการในการดำเนินงานที่ช่วยทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มของผลผลิต ตลอดจนวิธีการใหม่ ๆ ในการสื่อสารการตลาดไปสู่ผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การสื่อสารการตลาดออนไลน์และการใช้เน็ตไอคอลลในการสื่อสาร เป็นต้น กลยุทธ์ในด้านนี้สอดคล้องประสานกับการสร้างระบบการจัดการที่ทันสมัย มีสินค้าและช่องทางการตลาดที่หลากหลาย

2. **ด้านต้นทุน** สร้างระบบการจัดการสวนที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ เป็นกลยุทธ์การสร้างระบบการจัดการสวนที่ทันสมัยจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ เช่น มีระบบบันทึกการผลิต การวิเคราะห์ข้อมูลการผลิต และการวางแผน

3. **ด้านความเฉพาะ** เน้นความหลากหลายของสินค้าและช่องทางการตลาด เนื่องจากเกษตรกรผู้ผลิตไม้ผลส่วนใหญ่

เป็นเกษตรกรรายเล็กถึงปานกลาง การแสวงหาทางเลือกแตกต่างจากเดิม โดยการพัฒนาผลผลิตที่มีเอกลักษณ์และการมีช่องทางการตลาดเฉพาะ จะช่วยลดความเสี่ยงในด้านการประกอบการได้

4. **ด้านความสมดุล** รักษาความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน เนื่องจากความสามารถในการแข่งขันที่ผ่านมาได้อาศัยทรัพยากรธรรมชาติในการผลิต โดยเฉพาะป่าและน้ำ แต่ในปัจจุบันได้ประสบปัญหาความไม่สมดุลของระบบนิเวศน์เกิดขึ้น การรักษาทรัพยากรน้ำและป่า รวมทั้งการมีมาตรฐานการผลิตที่ดีเป็นแนวทางในการสร้างความสมดุลเพิ่มขึ้น

5. **ด้านความสัมพันธ์** สร้างผู้นำเกษตรกรและองค์การเกษตรกรที่เข้มแข็ง เป็นกลยุทธ์ในการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือที่เข้มแข็ง สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งในด้านของการสร้างวิธีการหรือโมเดลธุรกิจใหม่ ๆ และร่วมมือร่วมใจกันในการสร้างความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ เน้นการพึ่งพาตนเองและ

การมุ่งพัฒนาในระยะยาว ทั้งนี้ต้องอาศัยผู้นำองค์กรที่มีความรู้ความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ นำพาองค์กรให้เท่าทันกับยุคสมัย

ผลจากการสนทนากลุ่มยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันนอกจากอาศัยปัจจัยด้านผู้ประกอบการธุรกิจการผลิตไม่ผลแล้ว ยังต้องอาศัยการเชื่อมโยงไปสู่อุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำด้วย เช่น การประสานความร่วมมือกับผู้ประกอบการการค้าปลีกเพื่อเพิ่มโอกาสและช่องทางในการกระจายผลผลิตภายในประเทศ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญการตลาดผลไม้ในต่างประเทศและคู่ทางการค้า และการสร้างโมเดลธุรกิจใหม่ ๆ ร่วมกับภาคบริการท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร จะช่วยสร้างโอกาสในการดำเนินงานที่สร้างสรรค์และหลากหลายมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้บูรณาการการดำเนินงานกับภาคส่วนที่ให้การสนับสนุนโดยควรจัดตั้งองค์การที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวก การให้คำปรึกษา และการสนับสนุนการตัดสินใจ คำนี้ถึงเป้าหมายการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในระยะยาว และเชื่อมโยงกับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ให้เป็นตัวขับเคลื่อนการเติบโตของอุตสาหกรรมผลไม้ไทย โดยคำนึงถึงการกระจายผลประโยชน์สู่ผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

อภิปรายผล

การเป็นผู้ประกอบการสามารถชี้วัดได้จากข้อมูลพื้นฐานทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเศรษฐกิจสังคม (Afzal, Mansur and Manni, 2018) ซึ่งแสดงถึงศักยภาพในการประกอบการ ในการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจแบบครอบครัว ประกอบด้วยสมาชิกที่มีช่วงวัย การศึกษา และประสบการณ์ร่วมกันในการประกอบการจะสามารถช่วยส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการใช้ภูมิปัญญาผนวกกับข้อมูลความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ข้อมูลพื้นฐานแล้ว สิ่งสำคัญที่บ่งชี้ถึงความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรก็คือ คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งสะท้อนถึงความคิด และการกระทำ (Bacigalupo, Kampylis, Punie, and Van den Brande, 2016) ในงานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นถึงวิถีคิดของผู้ประกอบการนั้นควรมีความคิดเชิงบวกต่ออาชีพการทำสวนผลไม้ มีการติดตามแสวงหาความรู้ในสถานการณ์ด้านเทคโนโลยีและการตลาดที่เปลี่ยนแปลง มีความคิดสร้างสรรค์ และคำนึงถึงความยั่งยืน เนื่องจากต้องพึ่งพาปัจจัยด้านความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและความยั่งยืน ส่วนในด้านการกระทำ ผู้ประกอบการควรพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะในด้านการจัดการทรัพยากรภายในทั้งเรื่องแรงงานและการเงิน การจัดการการตลาด และการจัดการความเสี่ยงในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

การพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ประการแรกคือ การสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตและการสื่อสารการตลาดที่มีประสิทธิผล สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ตลาดและเพิ่มโอกาสทางการตลาดที่มีมูลค่าสูง โดยสมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และคณะ (2553) ได้กำหนดกรอบแนวคิดด้านนวัตกรรมว่าเป็นความใหม่ที่สามารถใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้ โดยสามารถพัฒนาได้ทั้งตัวผลิตภัณฑ์และกระบวนการในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ เสวลลักษณ์ พันธบุตร (2560) ระบุว่า ในยุคดิจิทัลเทคโนโลยีและการสื่อสารส่งผลต่อวิถีคิดของคนในสังคม ซึ่งต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันยุคสมัย Chaihanchai and Anantachart (2019) เสนอว่า การใช้การสื่อสารแบบบูรณาการเป็นการสื่อสารการตลาดที่มีประสิทธิผลในยุคดิจิทัลโดยอาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและความเข้าใจของผู้ประกอบการ นอกจากนี้ยังต้องสร้างความเข้มแข็งภายในโดยการสร้างระบบการจัดการสวนที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ เป็นการยกระดับความสามารถในการจัดการภายในเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัล สอดคล้องกับ Raungpaka & Savetpanuvong (2017) ซึ่งเสนอว่า ควรให้เกษตรกรมีความรู้ในการดำเนินธุรกิจการเกษตร พัฒนาความสามารถในการจัดการสารสนเทศ และยกระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อดำเนินงานทางการเกษตร

เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นรายเล็ก การสร้างความเฉพาะซึ่งเน้นความหลากหลายของสินค้าและช่องทางการตลาดเพิ่มโอกาสทางการตลาด และลดการพึ่งพาตลาดที่กระจุกตัวเป็นวิธีการที่ช่วยลดความเสี่ยงทางธุรกิจ และสร้างให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดและเติบโตได้โดยกลยุทธ์ทำให้หลากหลาย (diversification) สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ Khanal (2020) ที่ระบุว่า การทำให้หลากหลายมีหลายวิธี ได้แก่ การทำฟาร์มให้หลากหลาย การทำกิจกรรมทางธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับฟาร์ม การใช้สิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย และการทำกิจการอื่น เนื่องจากการทำสวนผลไม้ของจังหวัดจันทบุรีมีแนวโน้มในด้านความหลากหลายน้อยลง จึงส่งผลต่อความเสี่ยงที่มากขึ้น หากเพิ่มกิจกรรมทางธุรกิจใหม่ ๆ โดยเฉพาะใช้การตลาดดิจิทัล เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้สามารถเข้าสู่ตลาดใหม่ ๆ ได้ อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการการเกษตรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การให้บริการลูกค้าและการตอบสนองต่อลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจ มีมนุษยสัมพันธ์ และแก้ไขปัญหาให้กับลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว (สมทบ แก้วเชื้อ, บัณฑิต ผังนิรันดร์ และธนพล ก่อฐานะ, 2562) นอกจากนี้ยังต้องมีความรับผิดชอบในด้านคุณธรรมจริยธรรม มีความยืดหยุ่น และอดทนในการแก้ไขปัญหา และการสร้างความเชื่อถือโดยการผสมผสานทั้งรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์เป็นสิ่งจำเป็นในการ

ประกอบการธุรกิจการเกษตร (Ji, Chen and Zho (2020) นอกจากนี้ความหลากหลายยังสามารถเพิ่มขึ้นได้จากการดำเนินกิจการอื่น โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งเป็นธุรกิจที่มีศักยภาพในจังหวัดจันทบุรี Pitchayadejanant & Nakpathom (2018) แนะนำว่า กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวนิยมทำในการท่องเที่ยวสวนผลไม้มากที่สุด ได้แก่ การเก็บและชิมผลไม้ การเดินเที่ยวสวน การซื้อผลไม้และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ และการให้อาหารสัตว์ในสวน

กลยุทธ์ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การรักษาความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน สามารถต่อยอดธุรกิจบนฐานทรัพยากรที่มีอยู่ โดยเฉพาะปัญหาด้านสภาพอากาศและความต้องการใช้ทรัพยากรน้ำที่เพิ่มสูงขึ้นจากการขยายการผลิต จากการศึกษาของ Apiratikorn, et al. (2012) พบว่า ความแปรปรวนของสภาพอากาศในจังหวัดพิจิตร ทั้งในด้านปริมาณฝน จำนวนวันฝนตก และอุณหภูมิ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงชีวภูมิอากาศ (phenological changes) ซึ่งกระทบต่อการออกดอกของมังคุด ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับจังหวัดจันทบุรีที่ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มระบุว่า ภูมิอากาศมีแนวโน้มแห้งแล้งมากขึ้นและปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการผลิตไม้ผลจนอาจส่งผลกระทบต่อการทำสวนผลไม้และรายได้ของเกษตรกรในอนาคตอันใกล้ การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติต้องอาศัยความร่วมมือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่อย่างเข้มแข็ง ซึ่งกลยุทธ์การสร้างผู้นำเกษตรกรและองค์การเกษตรกรที่เข้มแข็ง จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามกลยุทธ์เพื่อการแข่งขันในทุก ๆ ด้าน แต่จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมักไม่เน้นการดำเนินงานเชิงรุก และยังมีขาดภาวะความเป็นผู้นำ จึงมักเป็นผู้พึ่งพาภาครัฐมากกว่าการดำเนินงานด้วยตนเองอย่างจริงจัง จึงทำให้การรวมกลุ่มเกษตรกรมักประสบกับความล้มเหลว ในการรวมกลุ่มเกษตรกรให้ประสบความสำเร็จ จึงควรเน้นเรื่องการสร้างภาวะผู้นำ การสร้างทีม และโมเดลธุรกิจใหม่ ๆ ตลอดจนการเน้นการพึ่งพาตนเองมากกว่าการรอการสนับสนุนจากภาครัฐ งานวิจัยของ Kumar and Ali (2010) พบว่าการสร้างทีม ความรู้และประสบการณ์ของผู้นำเกษตรกรผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่สำคัญในการประกอบการธุรกิจ เช่นเดียวกับ Mupfasoni, et al. (2020) พบว่า การรวมกลุ่มของเกษตรกรที่ยั่งยืนไม่ได้เกิดจากความสนใจร่วมเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากผลตอบแทนและภาวะผู้นำที่มีความรับผิดชอบด้วย

ข้อเสนอแนะ

ผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการ โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบของการเป็นผู้ประกอบการทั้งสามด้าน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง สามารถประเมินจุดแข็งจุดอ่อนของตนเองในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาจุดแข็ง และพยายาม

ลดข้อจำกัดของตนเองเพื่อเพิ่มศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรสู่ความได้เปรียบในการแข่งขัน องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันเพื่อให้อุตสาหกรรมผลไม้มีการเติบโต โดยองค์การรัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมพัฒนาชุมชน กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร สมาคมผู้ค้าและส่งออกผลไม้ไทย ควรร่วมกันเสริมสร้างศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของเกษตรกรผู้ผลิตไม้ผล เช่น การให้ข้อมูลสารสนเทศ การร่วมสร้างนวัตกรรมในด้านต่าง ๆ การสนับสนุนการฟื้นฟูและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และการให้ความร่วมมือในด้านการพัฒนาบุคลากรและการตลาด เป็นต้น นอกจากนี้ในการพัฒนาความได้เปรียบในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยังควรคำนึงถึงต้นทุน การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแก้ไขปัญหาแรงงานภาคการเกษตร ตลอดจนการตลาดและการสร้างคุณค่าทางการตลาดใหม่ ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ยุทธศาสตร์การวิจัยด้านการเกษตร และอุตสาหกรรมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. 2558-2564). [online]. สืบค้นจาก https://tarr.arda.or.th/static2/docs/str_research.df.2558.
- ณัฐชุตตา เดชพวง และ กนกพร ชัยประสิทธิ์. (2561). ความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศที่มีผลต่อการส่งออกทุเรียนไปสาธารณรัฐประชาชนจีน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์, 8(1): 333-340.
- นิพนธ์ พัวพงศกร. บทบาทของเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรไทย: อะไร คือ กุญแจสำคัญ. การสัมมนาวิชาการเรื่อง ดั่งเครื่องการพัฒนาการเกษตรไทยด้วย. [online]. สืบค้นจาก https://www.pier.or.th/wp-content/uploads/2018/04/Workshop2018_Agri_Nipon_session1.pdf. 2561.
- สมทบ แก้วเชื้อ บัณฑิต ผังนิรันดร์ และธนพล ก่อฐานะ (2562). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจออนไลน์ในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม, 15(2): 33-44.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ พัทธร์ผจง วัฒนสินธุ์ อัจฉรา จันทร์ฉาย และประกอบ คุปรัตน์ (2553). นวัตกรรม: ความหมาย ประเภท และความสำคัญต่อการเป็นผู้ประกอบการ. วารสารบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 33(128): 49-65.

- เสาวลักษณ์ พันธบุตร. (2560). อยู่อย่างคนร่วมสมัยในยุคดิจิทัล. **วารสารนวัตกรรมสื่อสารสังคม**. 5(2): 161-167.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. **New Equilibrium of New Normal “ถอดบทเรียนจุดสมดุลใหม่หลังวิกฤติเศรษฐกิจ 2008 สู่นโยบายการค้าหลังโควิด-19”**. [online]. สืบค้นจาก <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZnRpa20uY29tfGRlbW9rbXxneDo0NjEyNWU2NmZiNjZmOWNj>. 2563.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **ตารางผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ อุนกรมเวลา 2538-2560 GPP CVMs Time Series Data 1995-2017 (Excel File)**. [online]. สืบค้นจาก https://www.nesdb.go.th/main.php?filename=gross_regional 2562.
- Afzal, M. N. I., Mansur, K. and Manni, U. H. (2018). Entrepreneurial capability (EC) environment in ASEAN-05 emerging economies: An empirical approach. **Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship**. 12(2), 206-221.
- Ahmad, N. & Hoffman, A. (2007). **A Framework for Addressing and Measuring Entrepreneurship**. Paris: OECD Publishing.
- Ahmad, N. and R. Seymour. (2008). Defining entrepreneurial activity: definitions supporting frameworks for data collection, In **OECD Statistics Working Papers, 2008/01**. Paris: OECD Publishing.
- Allen, K. R. (2016). **Launching New Venture: An Entrepreneurial Approach**. (7th ed.) Boston: Houghton Mifflin.
- Apiratikorn, S., Sdoodee, S., Lerslerwong, L. and Rongsawat, S. (2012). The impact of climatic variability on phenological change, yield and fruit quality of mangosteen in Phatthalung province, Southern Thailand. **Kasetsart Journal (Natural Sciences)**. 46: 1-9.
- Bacigalupo, M., Kampylis, P., Punie, Y., and Van den Brande, G. (2016). **EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework**. Luxembourg: Publication Office of the European Union.
- Bujor, A. & Avasilcai, B. (2016). The creative entrepreneur: a framework of analysis. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**. 211(2016): 21-28.
- Chaihanchai, P. & Anantachart, S. (2019). Through the looking glass: Understanding Thai academics' viewpoints on integrated marketing communications. **Kasetsart Journal of Social Sciences**. 40: 402-419.
- Chepurenko, A. (2015). Entrepreneurship Theory: New Challenges and Future Prospects. **Foresight-Russia**. 9(2): 44-57.
- Dess, G., McNamara, G., & Eisner, A. (2016). **Strategic Management: Creating Competitive Advantage**. (8th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Jeffs, C. (2008). **Strategic management**. Los Angeles; London: SAGE.
- Ji, C., Chen, Q. and Zhuo, N. (2020). Enhancing consumer trust in short food supply chains: The case evidence from three agricultural e-commerce companies in China. **Journal of Agribusiness in Developing and Emerging Economies**. 10(1): 103-116.
- Kahan, D. (2012). **Entrepreneurship in Farming**. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations.
- Khanal, A. R. (2020). Interlinked diversification strategies: evidence from the US farm business households. **Journal of Agribusiness in Developing and Emerging Economies**. 10(3): 253-268.
- Kumar, S. & Ali, J. (2010). Indian agri-seed industry: understanding the entrepreneurial process. **Journal of Small Business and Enterprise Development**. 17(3): 455-474.
- Lans, T., Seuneke, P. and Klerkx, L. (2013). Agriculture entrepreneurship. In Llias G. Carayannis (Eds.), **Encyclopedia of Creativity, Invention, Innovation and Entrepreneurship**. Verlag Berlin Heidelberg: Springer. pp.1-6.

- Lans T, Verstegen J, Mulder M. (2011). Analysing, pursuing and networking: a validated three-factor framework for entrepreneurial competence from a small business perspective. **International Small Business Journal**. 29(6): 695-713.
- Mupfasoni, B., Kessler, A., Lans, T. and Ngenzebuke, R. L. (2020). Exploring entrepreneurial-group formation by smallholder Burundian farmers. **Journal of Agribusiness in Developing and Emerging Economies**. 10(1): 85-102.
- Pitchayadejanant, K. & Nakpathom, P. (2018). Data mining approach for arranging and clustering the agro-tourism activities in orchard. **Kasetsart Journal of Social Sciences**. 39: 407-413.
- Porter, M. E. (1998). **Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors**. New York: Free Press.
- Raungpaka, V. & Savetpanuvong, P. (2017). Information orientation of small-scale farmers' community enterprises in Northern Thailand. **Kasetsart Journal of Social Sciences**. 38 (2017), 196-203.
- Shelman, M. & Connolly, A. J. (2012). The human capital issue: ensuring the future of food and agribusiness. **International Food and Agribusiness Management Review**. 15(special issue A): 1-2.
- Sullivan, P. (2017). Agri-entrepreneurs and their characteristics. In C. Chan et al. (Eds.) **Enabling Agri-entrepreneurship and Innovation: Empirical Evidence and Solutions for Conflict Regions and Transitioning Economies**. CAB International. pp.1-17.
- Verhees, F.J.H.M., Lans, T. and Verstegen, J.A.A.M. (2012). The influence of market and entrepreneurial orientation on strategic marketing choices: the cases of Dutch farmers and horticultural growers. **Journal on Chain and Network Science**. 12(2): 167-180.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง

การศึกษาติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนที่เข้าร่วม
โครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ
A Follow-up Study: Academic Achievement and Related Factors
among Students who attended in the Promotion and Development Project
of Accelerated Program

พรนันท์ คุณธรณ์*, มฤชฎี แก้วจินดา

Phonranan Khunthon, Marid Kaewchinda

นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10900

Student of Master of Arts Program in Educational Psychology and Guidance, Faculty of Education,

Kasetsart University, Bangkok 10900 Thailand

*Corresponding author E-mail: phonranan@gmail.com

(Received: October 31 2021; Revised: December 21 2021; Accepted: December 29 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาติดตามผลการเรียนหลังจากการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับอุดมศึกษาของผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ

กลุ่มเป้าหมายจำนวน 25 คน เป็นผู้เรียนที่เคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและสำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2557-2561 คัดเลือกจากผู้ที่มีสมัครใจเข้าร่วมงานวิจัยนี้โดยเป็นศิษย์เก่าทั้งหมดจำนวน 177 คน ที่เคยร่วมโครงการฯ และสำเร็จการศึกษาในช่วงเวลาดังกล่าว เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Spearman Rank Correlation วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากความคิดเห็นของผู้เรียนต่อโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีเกรดเฉลี่ยสะสมเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยมีค่าเฉลี่ยรวมที่ 3.52 (S.D. = 0.31) และเกรดเฉลี่ยสะสมภาคเรียนสุดท้ายของระดับอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.25 (S.D. = 0.33) แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ สามารถพัฒนาความสามารถพิเศษในด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ และประสบความสำเร็จในการเรียนกับโครงการฯ และสามารถศึกษาเรียนรู้ต่อระดับอุดมศึกษาในสาขาที่ตนสนใจและสามารถปรับตัวใช้ชีวิตกับการเรียนระดับอุดมศึกษาได้ดี รวมทั้งยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์สูง ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\bar{X} = 2.82$, S.D. = 0.50, $r = .60$, $p = 0.001$) ผู้เรียนรับรู้ว่าคุณสมบัติด้านผู้เรียนมีผลต่อการศึกษานประสบความสำเร็จ และผู้เรียนสามารถตั้งศักยภาพในตัวเองออกมาให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การศึกษาติดตาม, โครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ

Abstract

The objectives of this research study were: 1) to follow up the academic achievement of former students who attended the Promotion and Development Project of Accelerated Program at their graduation of high school level and undergraduate level, and 2) to investigate relationships between the related factors and their learning achievement in undergraduate level among learners who participated in the program.

The participants were 25 alumni who attended in the Promotion and Development Project of Accelerated Program and graduated during the academic years of 2014 to 2018. Twenty-five participants were recruited to this study with their voluntary from 177 alumni who attended the program and graduated during those periods. The samples were selected by convenience sampling. The research instrument was a questionnaire of related factors toward academic achievement. The quantitative data analysis tools consisted of percentage, mean, standard deviation and Spearman Rank Correlation to analyze academic achievement and relationships between the related factors and their learning achievement in undergraduate level. The qualitative data of opinions of participants toward the program using content analysis method described in details.

The findings showed that the average of GPAX of high school level among participants was 3.52 (S.D. = 0.31) and the average of GPAX of last semester of their undergraduate level was 3.25 (S.D. = 0.33). This showed that the participants could improve their abilities in Mathematics, Science, and English, Could have academic success in the program, and could study and adjust themselves well in undergraduate level. They also had a high level of academic achievement. Furthermore, the results showed statistically significant relationships between academic achievement and learner factors ($\bar{X} = 2.82$, S.D. = 0.50, $r = .60$, $p = 0.001$). The participants perceived that the learner's abilities affected their academic success and they could develop their potentials to present in their academic performance in a high level.

Keywords : Academic achievement, A Follow-up Study, The Promotion and Development Project of Accelerated Program

บทนำ

การศึกษาไทยปัจจุบันใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาประกอบอาชีพตามความสามารถและความถนัดของตนเอง โดยมีความรู้ความชำนาญ เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) เน้นที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นสำคัญ เนื่องจากวัยนี้มีการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีสติปัญญาเลิศ ในประเทศไทย กรมสามัญศึกษาจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้เรียน มีโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ได้มีการดำเนินการในปี พ.ศ. 2534 มีหลายโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ แต่ในปัจจุบันมีโรงเรียนในโครงการจำนวนน้อยลง การศึกษาเป็นรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียนปกติทั่วไป สำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ โดยจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนในลักษณะการผสมผสานใช้วิธีเพิ่มพูนประสบการณ์ ลดระยะเวลาการเรียน และจัดให้มีเนื้อหาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมุ่งพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ มีพื้นฐานความดี มีความพร้อมเป็นพลเมืองของสังคมในระดับสากล และมุ่งให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียน โดยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนตามศักยภาพ เนื่องจากผู้เรียนมีความต้องการและความถนัดไม่เหมือนกัน การปรับรูปแบบการเรียนรู้อาจมีความเหมาะสม หลายสถาบันการศึกษาได้พัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะรูปแบบการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ เนื่องจากผู้เรียนเหล่านี้มีความสามารถในการเรียนรู้และทำกิจกรรมได้เร็วและดีกว่าผู้เรียนทั่วไป การส่งเสริมและพัฒนาความสามารถผู้เรียนเหล่านี้ เช่น เน้นพัฒนาผู้ที่มีศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์ ด้านกีฬา หรือด้านดนตรี เป็นต้น โรงเรียนจึงได้มีการส่งเสริมทางวิชาการให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีศักยภาพในการพัฒนาความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ได้ศึกษาในหลักสูตรภายในระยะเวลา 2 ปี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ซึ่งการศึกษารูปแบบเร่งรัดนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความสามารถในการเรียนรู้เร็วได้จบการศึกษาในระยะเวลาสั้นกว่าหลักสูตรปกติและตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานที่มีการแข่งขันสูง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) แม้โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) (OECD, 2013) พบว่า เวลาเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และส่งผลให้การเรียนรู้

มีประสิทธิภาพสูงขึ้น แต่การปรับเพิ่มลดเวลาเรียนอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ แต่ต้องมีหลักสูตรที่ดี ครูที่มีคุณภาพ และสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เหมาะสมด้วย

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ใช้กันในปัจจุบันเป็นการพิจารณาจากเกณฑ์คะแนนสอบหรือมาตรฐานผลงานของผู้เรียนที่ครูกำหนดไว้ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ความสำเร็จจากกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งเน้นการเรียนรู้ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะทางด้านวิชาการ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เกิดประสบการณ์เรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบ่งออกตามวัตถุประสงค์การเรียนที่แตกต่างกัน (ปราณี กองจินดา, 2549) ตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ McClelland ได้อธิบายว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ การพยายามทำงานเพื่อให้สำเร็จโดยไม่หวังให้คนอื่นยกย่อง ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น มีความรับผิดชอบ และมีความทะเยอทะยาน ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีผลมาจากปัจจัยอื่น ๆ ด้วย เช่น ทศนคติต่อการเรียน รูปแบบการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา คุณภาพการสอนของผู้สอน เป็นต้น McClelland (1987 อ่างใน กิริติ คุวานันท์, 2560; สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2529) ได้นำเสนอแนวคิดคลาสสิกเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการอธิบายถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นความต้องการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ซึ่งประกอบด้วยความต้องการความสำเร็จ ความต้องการความสัมพันธ์ และความต้องการในอำนาจ ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้บุคคลมุ่งส่งความสำเร็จของผลงานที่ออกมา แนวคิดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียน ประกอบด้วยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน นิสัยในการเรียน และการเรียนพิเศษ ที่เป็นส่วนทำให้ผู้เรียนแสดงออกภายในตัวเองต่อการเรียน 2) ด้านครอบครัว ประกอบด้วย สัมพันธภาพภายในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู ความคาดหวังของครอบครัว ที่แสดงออกทางการรับรู้ต่อความคิด ความรู้สึก และความต้องการในการวางเป้าหมายทางการศึกษาของบุตรหลานให้มีการพัฒนาส่งเสริมด้านการเรียน และ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน หลักสูตรการสอน ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอนของครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ที่เป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาจากภายนอกที่เป็นแรงผลักดันและเอื้อต่อการเรียนรู้ การแสดงพฤติกรรมเชิงบวก ความสนใจนักเรียน การรับฟังความคิดและเหตุผลให้ความช่วยเหลือถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่งผลต่อโอกาสที่ดีในการเลือกศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นตามสาขาวิชาที่ผู้เรียนมุ่งหวัง

ผู้เรียนส่วนใหญ่เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ) แล้วมักเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งต้องตัดสินใจเลือกสาขาที่ตนเองชอบและถนัด ผู้เรียนบางส่วนยังไม่สามารถตัดสินใจเลือกสาขาได้ เพราะขาดทักษะบางประการ เช่น การวิเคราะห์ตนเอง การวิเคราะห์อาชีพประกอบกันและองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ ได้แก่ ความสนใจ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน สถานะเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว (วัชรวิทย์ ทรัพย์มี, 2523) ระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ใช้คะแนน GPAX คะแนนการสอบ GAT/PAT, 9 วิชาสามัญ, O-NET และสำหรับบางสาขาต้องใช้คะแนนสอบความถนัดเฉพาะทางด้วย ทั้งหมดเป็นองค์ประกอบของเกณฑ์การสอบคัดเลือก ซึ่งมีการคัดเลือก 5 รอบ ได้แก่ รอบที่ 1 ยื่น Portfolio เป็นการพิจารณาความสามารถพิเศษ รอบที่ 2 รับตรงโควตา เป็นการพิจารณาในเขตพื้นที่ในการยื่นคะแนนสอบ GAT/PAT และ 9 วิชาสามัญ รอบที่ 3 รับตรงร่วมกัน เป็นการจัดสอบที่ใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัย รอบที่ 4 Admission รอบที่ 5 สอบตรงอิสระ และในปี พ.ศ. 2564 ได้ลดการสอบคัดเลือกเหลือ 4 รอบ ได้แก่ รอบที่ 1 ยื่น Portfolio รอบที่ 2 รับตรงโควตา รอบที่ 3 รับตรงร่วมกัน (Admission) และรอบที่ 4 สอบตรงอิสระ (Admission Premium, 2564)

ทั้งนี้ผู้บริหารของโรงเรียนหลายแห่งให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ภายใต้ข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการในการส่งเสริมด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ และด้านภาษาอังกฤษ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้เหมาะสมตามวัย ศักยภาพ และลดระยะเวลาในการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากปกติใช้เวลาเรียน 3 ปี เป็น 2 ปี ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้เร็วขึ้น และลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ด้วยระยะเวลาการเรียนที่สั้นและเนื้อหาที่เข้มข้นอาจส่งผลให้ผู้เรียนบางคนเกิดความเครียด แต่มีงานวิจัยของ อาพร บัวสมบุรณ์ (2538) พบว่า ผู้เรียนที่สามารถปรับตัวและควบคุมอารมณ์ของตนได้ดีจะสามารถจัดการกับความเครียดและแรงกดดันในระหว่างการเรียนรู้ได้ ผู้วิจัยพบว่า มีผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในโครงการพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษจำนวนหลายรุ่น หลายหลายสถาบันการศึกษา แต่ยังคงขาดการศึกษาติดตามผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนภายหลังที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาติดตามผลการเรียนของผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และผลการเรียนเมื่อได้ไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการทำงานแนะแนวการศึกษา การเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา และศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินคุณภาพ พัฒนา ปรับปรุงด้านโครงสร้างหลักสูตรให้เหมาะสมกับช่วงวัย และศักยภาพผู้เรียนที่มีการพัฒนาในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาติดตามผลการเรียนหลังจากการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับอุดมศึกษาของผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ

สมมติฐานการวิจัย

จากการสังเกตและประสบการณ์ทำงานอยู่กับนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษมานานทำให้ได้สมมติฐานดังนี้

1. ผู้เรียนที่เคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับอุดมศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่สูง ($GPAX \geq 3.00$)
2. ปัจจัยด้านผู้เรียนและด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นผู้เรียนจำนวน 177 คน ของโรงเรียนเอกชนชายล้วนแห่งหนึ่งในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ที่เคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และสำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2557-2561

กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้เรียนจำนวน 25 คน จากกลุ่มประชากรข้างต้น งานวิจัยนี้ใช้เกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ 1) เป็นผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ 2) มีความสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ทั้งนี้ผู้เรียนจำนวน 25 คน ได้มาจากกลุ่มประชากรข้างต้นจำนวน 177 คน ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ และมีข้อมูลที่สามารถติดต่อได้ครบถ้วนจำนวน 90 คน ผู้วิจัยได้ส่งแบบประเมินทั้งหมด พบว่า มีผู้ที่สมัครใจในการตอบแบบประเมินกลับมา 25 คน

เครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล เป็นแบบประเมินปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ชุด ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงและพัฒนามาจากเครื่องมือวิจัยของ นันทวุฒิ ทองอ่อน และมฤฎ์ แก้วจินดา(2561) แบบประเมินนี้ได้รับการตรวจสอบและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วยข้อคำถาม 58 ข้อ แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ 2) คำถามประเมินปัจจัยด้านผู้เรียน 3) คำถามประเมินปัจจัยด้านครอบครัว 4) คำถามประเมินปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน โดยเครื่องมือสำหรับ

เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพอยู่ในตอนที่ 1 และข้อมูลเชิงปริมาณอยู่ในตอนที่ 1 (คำถามบางส่วน) ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 การตอบแบบประเมินเป็นการให้ผู้ตอบเลือกตอบแบบ Likert Scale 4 ระดับ และตอบแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha ทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการสืบค้นข้อมูลจากโรงเรียน มีนักเรียนที่ศึกษาในโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษและสำเร็จการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 - 2561 พบว่ามีข้อมูลในระบบที่ครบถ้วนเพื่อส่งแบบประเมินจำนวน 90 คน และดำเนินการติดต่อเพื่อเก็บข้อมูลกับผู้ที่มีสมัครใจในการตอบแบบประเมิน มีจำนวน 25 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมและตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบประเมิน บันทึกและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย สถิติพรรณนาข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานสำหรับตรวจสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องด้วย Spearman Rank Correlation การแปลความหมายใช้กับข้อคำถาม 2 ลักษณะ 1) ระดับความรู้สึก คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.75 หมายถึง ไม่เห็นด้วย คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.76 - 2.50 หมายถึง เห็นด้วย คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.25 หมายถึง เห็นด้วยมาก และ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.26 - 4.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด 2) ระดับพฤติกรรม คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.75 หมายถึง ไม่เคยเลย คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.76 - 2.50 หมายถึง นาน ๆ ครั้ง คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.25 หมายถึง บ่อยครั้ง และ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.26 - 4.00 หมายถึง เป็นประจำ (นันทวุฒิ ทองอ่อน

และมฤชฎี แก้วจินดา, 2561) และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากความคิดเห็นของผู้เรียนต่อโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้เรียน 25 คน ปัจจุบันมีอายุเฉลี่ย 21 ปี 3 เดือน (S.D. = 1 ปี 4 เดือน) ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลติดตามผลการเรียนหลังจากการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา พบว่า เกณฑ์เฉลี่ยสะสมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของผู้เรียนกลุ่มนี้มีค่าเฉลี่ยที่ 3.52 (Max = 4, Min = 2.98, S.D. = 0.31) และเกณฑ์เฉลี่ยสะสมภาคเรียนสุดท้ายในระดับอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 (Max = 3.98, Min = 2.4, S.D. = 0.33) ส่วนใหญ่มีการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในด้านสุขภาพและการแพทย์ ด้านวิศวกรรมศาสตร์ และยังพบว่ามีการเปลี่ยนสาขาการเรียนระหว่างการศึกา จำนวน 4 คน

การประเมินปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากประสบการณ์การเข้าร่วมโครงการฯ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย 3 ด้านต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\bar{X} = 2.82, S.D. = 0.50, r = .60, p = 0.001$) แต่ไม่พบความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับปัจจัยด้านครอบครัว ($\bar{X} = 3.35, S.D. = 0.46, r = .30, p = 0.140$) และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ($\bar{X} = 2.67, S.D. = 0.51, r = .24, p = 0.253$) ดังปรากฏผลตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับอุดมศึกษา

(n = 25)

ปัจจัย	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			
	$\bar{X}$	S.D.	r	p
ด้านผู้เรียน	2.82	0.50	.60*	0.001
ด้านครอบครัว	3.35	0.46	.30	0.140
ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน	2.67	0.51	.24	0.253

* $p \leq .05$

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรย่อยด้านผู้เรียน พบว่า ปัจจัยย่อยด้านผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การเรียนพิเศษ ($\bar{X} = 2.93, S.D. = 0.93$)

2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 2.90, S.D. = 0.76$) 3) นิสัยในการเรียน ($\bar{X} = 2.88, S.D. = 0.50$) และ 4) เจตคติต่อการเรียน ($\bar{X} = 2.56, S.D. = 0.55$) ดังปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามปัจจัยย่อยด้านผู้เรียน

(n = 25)

ปัจจัยด้านผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การเรียนรู้พิเศษ	2.93	0.93	เห็นด้วยมาก
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	2.90	0.76	เห็นด้วยมาก
นิสัยในการเรียน	2.88	0.50	บ่อยครั้ง
เจตคติต่อการเรียน	2.56	0.55	เห็นด้วยมาก

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรย่อยด้านครอบครัว พบว่า ปัจจัยย่อยด้านครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การอบรมเลี้ยงดู ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.52) 2) สัมพันธภาพในครอบครัว ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.71) และ 3) ความคาดหวังของครอบครัว ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 0.51) ดังปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามปัจจัยย่อยด้านครอบครัว

(n = 25)

ปัจจัยด้านครอบครัว	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การอบรมเลี้ยงดู	3.55	0.52	เป็นประจำ
สัมพันธภาพในครอบครัว	3.32	0.71	เห็นด้วยมากที่สุด
ความคาดหวังของครอบครัว	3.22	0.51	เห็นด้วยมาก

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรย่อยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน พบว่า ปัจจัยย่อยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 0.86) 2) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ($\bar{X} = 2.84$, S.D. = 0.74) 3) พฤติกรรมการสอนของครู ($\bar{X} = 2.78$, S.D. = 0.45) 4) หลักสูตรการสอน ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.62) 5) ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.38$, S.D. = 0.69) และ 6) ผู้บริหารโรงเรียน ($\bar{X} = 1.98$, S.D. = 0.67) ดังปรากฏตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามปัจจัยย่อยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน

(n = 25)

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	3.24	0.86	เห็นด้วยมาก
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	2.84	0.74	เห็นด้วยมาก
พฤติกรรมการสอนของครู	2.78	0.45	บ่อยครั้ง
หลักสูตรการสอน	2.50	0.62	เห็นด้วย
ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน	2.38	0.69	เห็นด้วย
ผู้บริหารโรงเรียน	1.98	0.67	เห็นด้วย

การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ

ผู้เรียนส่วนใหญ่แสดงความเห็นด้วยต่อโครงการฯ ในเรื่องการเสริมสร้างความรู้ให้ผู้เรียนโดยใช้บุคลากรภายในและผู้เชี่ยวชาญ

จากภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาอย่างมีคุณภาพและยังเห็นว่าโครงการนี้ยังมีผลกระทบต่อนักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองและหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังมี

ความคิดเห็นว่าการเรียนในโครงการฯ เป็นการช่วยลดเวลาและภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองในระหว่างการศึกษาช่วงมัธยมศึกษาอีกด้วย เมื่อเทียบกับการเรียนในหลักสูตรปกติที่ใช้เวลาในการศึกษา 3 ปี

ผู้เรียนจำนวนหนึ่งไม่เห็นด้วยต่อโครงการฯ แม้ว่าจะมีการคัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมโครงการฯ โดยพิจารณาจากผลการเรียน แต่ด้วยการเรียนในระยะเวลาที่จำกัด คือ ใช้เวลา 2 ปี เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถดำเนินการเรียนการสอนเนื้อหาที่ถูกต้องครบถ้วนได้ในหลักสูตรปกติซึ่งใช้เวลา 3 ปีการศึกษา ทำให้การเรียนในโครงการฯ มีความเข้มข้นและอัดแน่นของเนื้อหาในการเรียน และต้องเรียนต่อเนื่องตลอดระยะเวลาโดยมีการหยุดพักระหว่างภาคเรียนที่สั้นมากคือเพียง 1 สัปดาห์ ดังนั้นนักเรียนที่ไม่พร้อมกับการเรียนในโครงการฯ อาจส่งผลให้เกิดความกดดัน ความเครียด และความท้อถอย และอาจทำให้ไม่ประสบความสำเร็จกับการเรียนในโครงการฯ

สรุปและอภิปรายผล

ผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 (S.D. = 0.31) ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้มาจากการเลือกเรียนตามความสมัครใจ ความสามารถ และความถนัดในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษที่สามารถเรียนรู้และปรับตัวจนมีผลการเรียนในระดับที่ดีมาก ผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการนี้ ต้องมีเกรดเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 5 ภาคเรียนไม่ต่ำกว่า 3.25 และมีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์การสอบคัดเลือกของโรงเรียน ผู้เรียนหลังสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้สอบเข้าศึกษาต่อคัดเลือกทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน โดยส่วนใหญ่เข้าศึกษาทางด้านสุขภาพและการแพทย์ ร้อยละ 48 รองลงมาเป็นด้านวิศวกรรมศาสตร์ร้อยละ 32 เหตุผลในการเลือกศึกษาจากความสนใจและมองเห็นความมั่นคงในการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับงานของดาวรุ่ง ชะระอำ แสงสุข พิทยานุกุล และมะลิวรรณ ทองอ่อน (2561) งานวิจัยนี้พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสะสมระดับอุดมศึกษาของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 (S.D. = 0.33) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สูง การเข้าศึกษาต่อส่วนใหญ่เป็นสาขาที่เน้นความรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ในระดับมัธยมศึกษาที่เรียนมาเป็นพื้นฐานในการศึกษาระดับอุดมศึกษา แต่มีผู้เรียนที่เปลี่ยนสาขาการเรียนในระหว่างการศึกษา 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ซึ่งเหตุผลของการเปลี่ยนสาขา คือ ไม่ชอบและไม่ถนัดในสาขาที่เรียน ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและเรียนต่อสาขาที่ตนเองสนใจ รวมทั้งยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับอุดมศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่สูง แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจและมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จและสามารถปรับตัวศึกษาเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาได้ดี

ปัจจัยด้านผู้เรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพียงด้านเดียว ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ รายละเอียดตามปัจจัยทั้ง 3 ด้านดังนี้

ปัจจัยด้านผู้เรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 2.82 S.D. = 0.50) ผู้เรียนแสดงความเห็นด้วยกับด้านย่อย จากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการเรียนพิเศษ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านนิสัยการเรียน และด้านเจตคติต่อการเรียน พบว่าผู้เรียนให้ความสำคัญกับการเรียนด้วยการหาความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนพิเศษทั้งภายในโรงเรียนช่วงเวลาหลังเลิกเรียนและวันเสาร์ และภายนอกโรงเรียนจากสถาบันต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงตามคำแนะนำของกลุ่มเพื่อน ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในวิชาที่สนใจและเพิ่มเติมความรู้บางรายวิชาที่เป็นจุดอ่อน มีความตั้งใจมุ่งมั่นหาความรู้เพื่อใช้สอบเข้าเรียนต่อในสาขาอาชีพที่ตนเองสนใจ สอดคล้องกับงานของกนกวรรณ รุ่งตาล (2558) ที่ว่าการเรียนการสอนพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาไทยที่ทำให้ผู้เรียนมั่นใจในการสอบ และช่วยให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนเพิ่มขึ้น จึงทำให้เห็นว่าปัจจัยด้านผู้เรียนมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยด้านครอบครัวส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 3.35 S.D. = 0.46) ผู้เรียนแสดงความเห็นด้วยกับด้านย่อย จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว และด้านความคาดหวังของครอบครัว พบว่า ผู้เรียนแสดงความเห็นว่าประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ครอบครัวมีการอบรมเลี้ยงดูเรื่องการเรียนในการส่งเสริมผู้เรียนให้คิดตัดสินใจด้วยตัวเอง มีการให้คำแนะนำเรื่องการเรียน มีความเข้าใจยอมรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน มีความคาดหวังในเรื่องของการเรียนให้ได้ผลการเรียนที่ดี และมีความต้องการให้ประกอบอาชีพที่ครอบครัวคาดหวัง ปัจจัยด้านครอบครัวจึงเป็นส่วนช่วยในการเลี้ยงดูให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดุลยา จิตตะยโสธร (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรหลานของผู้ปกครองที่เป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยเหลือหลอมให้เด็กและเยาวชนเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพ แต่ผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 2.67 S.D. = 0.51) ผู้เรียนแสดงความเห็นด้วยกับด้านย่อย จากมากไปน้อยได้แก่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างตนเองกับเพื่อน ด้านสัมพันธภาพระหว่างตนเองกับครู ด้านพฤติกรรมการสอนของครู ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน และด้านผู้บริหารโรงเรียน ตามลำดับ พบว่า 3 ด้านแรกมีส่วนสำคัญ ผู้เรียนมีการแสดงความเห็นระดับมากต่อ

การเรียนรู้ และเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดมากที่สุดเมื่ออยู่ที่โรงเรียน เพื่อน จะมีส่วนช่วยในการเรียน แลกเปลี่ยนความรู้ และยังเป็นแรงกระตุ้น ให้เกิดการแข่งขันในการเรียน สอดคล้องกับงานของ ชลชาติ สร้อยทอง (2562) ซึ่งพบว่าความสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับ เพื่อน และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีส่วนในการส่งเสริม ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ทั้งนี้ผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความเห็นว่าครูมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีด้วยความรักความจริงใจ มีความเป็นกันเอง สร้างบรรยากาศในการเรียน ให้น่าสนใจ มีเทคนิคและวิธีการสอนให้เข้าใจง่าย ครูผู้สอนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากภายนอกมาสอนเพื่อกระตุ้น ศักยภาพของผู้เรียนที่มีความสามารถในหลักสูตรที่มีความเข้มข้น และ 3 ด้านสุดท้าย ผู้เรียนมีการแสดงความคิดเห็นระดับบ่อยครั้ง ต่อการเรียน โรงเรียนใช้สื่อและเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย ในการส่งเสริมการเรียนรู้ และด้านผู้บริหารโรงเรียนมีความผลต่อการเรียนค่อนข้างน้อยเนื่องจากผู้บริหารไม่ได้ลงมาทำงานโดยตรง กับนักเรียน ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับน้อย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัย ด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนใช้ความสามารถด้านผู้เรียนในการศึกษา จนประสบความสำเร็จ และสามารถดึงศักยภาพในตัวเองออกมา ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูงด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ใช้เป็นแนวทางให้ผู้ดูแลโครงการส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้นำไปพัฒนาดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ในด้านการพัฒนาผู้เรียนอย่างไรให้ดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจเรียนโครงการส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดขึ้นกับ นักเรียนที่เรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนฯ เช่น ความกดดัน ความเครียด เป็นต้น
2. ควรศึกษาข้อมูลในส่วนของผู้สอนหรือครูประจำชั้น และผู้ปกครองในด้านปัจจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ รุ่งตาล. (2558). การสอนพิเศษ: ความจำเป็นที่ถูก สร้างขึ้นจากโครงสร้างการศึกษา. *วารสารสังคมวิทยา มานุษยวิทยา*. 34(1): 133-151.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กิริติ คุวานนท์. (2560). *การจัดการเรียนรู้วิถีผู้เรียนเป็นสำคัญ*. ปทุมธานี: บริษัทหนังสือพิมพ์ จำกัด.

ชลชาติ สร้อยทอง. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปทุม คงคา. *การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 14*, 19 ธันวาคม 2562.

ดาวรุ่ง ชะระอำ, แสงสุข พิทยานุกุล และ มะลิวรรณ ทองอ่อน. (2561). เหตุผลและความสนใจในการเลือกอาชีพและ ศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัด พระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง. ใน *การประชุม ชาติใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ*. ครั้งที่ 9, หน้า 205-216.

ดุลยา จิตตะยโสธร. (2552). รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แนวคิด ของ Diana Baumrind. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย หอการค้าไทย*. 29(4): 173-187.

นันทวดี ทองอ่อน และ มฤชฎี แก้วจินดา. (2561). ปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย ราชภัฏศรีสะเกษ*. 12(2): 129-138.

วัชรวิ ทรัพย์มี. (2523). *การแนะแนวอาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปราณี กองจินดา. (2549). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเลขในใจของ นักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบซิปปาโดยใช้แบบ ฝึกหัดที่เน้นทักษะการคิดเลขในใจกับนักเรียนที่ได้รับการ สอนโดยใช้คู่มือครู*. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต หลักสูตร และการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2529). *ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2546). *ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สถิติการศึกษาของ ประเทศไทย ปีการศึกษา 2559-2560*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *การศึกษาแนวโน้มความต้องการ แรงงานของตลาดแรงงานในประเทศไทย ช่วงปี 2560-2564*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

อาทร บัวสมบูรณ์. (2538). การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในชีวิต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความเครียดของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางการเรียน (สพพ.) โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพมหานคร. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Admission Premium. **สรุปการรับสมัคร TCAS64.** (Online). เข้าถึงได้จาก : <https://www.admissionpremium.com/content/5718>. 2564.

McClelland, D.C. (1987). **Human Motivation.** New York: Cambridge University Press.

OECD. (2013). **PISA 2012 Results: What Makes Schools Successful?.** Paris: OECD publications.

การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตนักเรียน Developing Activities to Strengthen Student Honesty

กรรณวิชณ์ ช่วยอุปการ*, กัญญาวีร์ แก้วนุ่น

Kannawish Chuai-upprakan, Kanyawee Kaewnuy

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000

Department of Developmental Strategy, Faculty of Political Science,

Chaiyaphum Rajabhat University, Chaiyaphum 36000 Thailand

*Corresponding author E-mail: maikow_9@hotmail.com

(Received: November 2 2021; Revised: December 28 2021; Accepted: January 10 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียน 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ศึกษาจากประชากรนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 58 คน และกลุ่มภาคีพัฒนา ได้จากเลือกแบบเจาะจง จำนวน 12 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินพฤติกรรมการซื่อสัตย์สุจริต 2) ประเด็นสนทนากลุ่ม 3) แผนกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต 4) แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน 5) แบบติดตามพฤติกรรมนักเรียน 6) แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนมีพฤติกรรมการซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับมาก 2) การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ในระดับดี ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีพฤติกรรมการซื่อสัตย์ต่อตนเอง ครอบครัวและโรงเรียนดีขึ้น มีความพึงพอใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

คำสำคัญ : ความซื่อสัตย์สุจริต, กิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต, การพัฒนากิจกรรม, ไตรสิกขา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the honest behavior of students and 2) to develop activities to strengthen student honesty of Ban Nong Ya Plong School, Na Fai Subdistrict, Mueang Chaiyaphum District Chaiyaphum Province. This research use mix methodology combines quantitative and qualitative methods. The population consisted 58 primary school students and development partners group 12 people. The samples were selected by using purposive sampling. The research instruments were : 1) honest behavior assessment, 2) focus group discussion issues, 3) strengthen honesty activities plan, 4) student behavior observation form, 5) student behavior monitoring form, and 6) interview form. The statistics used in the quantitative data analysis were percentage, mean, and standard deviation. The qualitative data used content analysis method. The results showed that : 1) The students honest behavior was high level 2) developing activities to strengthen student honesty showed that students' performing activities had a good level. Students actually practice be better honest behavior with themselves, family and school can be satisfied and applied in daily life

Keywords : Honesty, Activities to Strengthen Honesty, Activities Development, Threefold Training

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยน่าเป็นห่วงยิ่ง เนื่องจากผู้คนต่างแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ส่วนตนตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่มุ่งความเจริญเติบโตของทุนและวัฒนธรรมบริโภคนิยม ส่งผลให้สังคมไทยต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตหลายด้าน โดยเฉพาะปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันไทย ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลในสังคม (สัมฤทธิ์ น่วมศิริ และคณะ, 2561) และหากผู้ในระดับประเทศเข้าไปพัวพันการทุจริตด้วยแล้ว จะยิ่งส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตัวแบบปฏิบัติที่ดี โดยเพิ่มน้ำหนักฝ่ายมิถิลา คือเห็นผิดเป็นชอบของเยาวชนให้เติบโตมากขึ้น

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยได้เปิดเผยผลสำรวจดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย (CSI) ซึ่งสำรวจเดือนมิถุนายน 2561 จากกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม รวม 2,400 ตัวอย่าง ทั้งประชาชนผู้ประกอบการ และข้าราชการ พบว่า ดัชนีแนวโน้มสถานการณ์คอร์รัปชันไทย อยู่ที่ 57 เพิ่มขึ้นจากที่ 53 ระบุสาเหตุของการคอร์รัปชัน ส่วนใหญ่เกิดจากความล่าช้า ความยุ่งยากในขั้นตอนการดำเนินงานของราชการ กฎหมายเปิดช่องเอื้อต่อการทุจริต และความไม่เข้มงวดของการบังคับใช้กฎหมาย โดยรูปแบบที่พบในการทุจริตส่วนใหญ่เป็นการให้สินบน การทุจริตเชิงนโยบาย และการใช้ตำแหน่งทางการเมืองเอื้อประโยชน์แก่พรรคพวก อย่างไรก็ตามกลุ่มเป้าหมายเห็นว่า การทุจริตเป็นเรื่องใกล้ตัว ไม่เกี่ยวกับตัวเองโดยตรง และถ้าหากว่ารัฐบาลทุจริตแต่มีผลงานและทำประโยชน์ให้สังคมเป็นเรื่องที่รับได้ แต่ไม่เห็นด้วยในการให้สินน้ำใจ (เงินพิเศษ) แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งคนไทยส่วนหนึ่งไม่ชอบการทุจริต แสดงความประสงค์ร่วมป้องกันปัญหา และมีกระแสต่อต้านการทุจริตมากขึ้น (ไทยโพสต์ออนไลน์, 2561)

การแก้ไขปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือที่เหมาะสมในการพัฒนาคนและชุมชน เน้นการเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต ให้มองเห็นคุณค่าแห่งตนในการดำรงอยู่ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ สละผลประโยชน์ส่วนตน คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยที่ความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนนั้น เป็นคุณธรรมภายในจิตใจที่สามารถแสดงออกเป็นพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ต่อตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และส่วนรวมอย่างตรงไปตรงมาต่อความจริง มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ทักษะจิต ความซื่อสัตย์สุจริต ได้แก่ การมีสติ การใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดู ลักษณะเพื่อน การเห็นคุณค่าตน ตัวแบบจริยธรรม 2) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน ได้แก่ การรักษาความสัจ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเอง ความเพียร การทบทวนปรับปรุง ความร่วมมือทำงาน 3) ความมีน้ำใจ ได้แก่ ความมีเมตตา การลงมือช่วยเหลือ ความเสียสละ ความมีเมตตาจิต การรู้จักละวางความชั่ว ประพฤติ

ปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม (วินัย ไมถึง, 2548; พรณรงค์ สิงห์สำราญ, 2551) หากองค์ประกอบทั้งสามมีความสัมพันธ์ในทางบวก จะส่งผลต่อแบบแผนความประพฤติของบุคคลนั้นอย่างเกื้อกูลและช่วยกันสร้างสังคมไทยให้น่าอยู่ นักเรียนจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตให้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในอนาคตได้อย่างเท่าทัน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกลไกหนึ่งในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ เป็นโรงเรียนคุณธรรมในระดับดีของเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลภาคสนามเบื้องต้น พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อความซื่อสัตย์ รู้ว่าการขโมยและการทุจริตโกหกเป็นเรื่องที่ไม่ดี แต่เคยทุจริตโกหกและหยิบจับสิ่งของเพื่อนไปใช้แล้วไม่คืนในบางครั้ง โดยที่พระสงฆ์ครูและผู้ปกครองเห็นว่าควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตด้วยหลักไตรสิกขา เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันผ่านกิจกรรมการคิดวิเคราะห์ สร้างแรงจูงใจให้ทำความดีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความมั่นคงในคุณงามความดี โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน โดยเฉพาะนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เป็นช่วงที่ประพฤติตามตัวแบบ เพื่อนจะมีอิทธิพลสูงต่อพฤติกรรมทางสังคม และมีความอ่อนไหวต่อการชักนำของสื่อออนไลน์ จำเป็นต้องได้รับการเสริมภูมิคุ้มกันความซื่อสัตย์สุจริต ให้มีความมั่นคงและก้าวหน้าขึ้นให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงบริบทสังคม

การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือกระทำกิจกรรมให้มากที่สุด จะช่วยให้มีทัศนคติที่ถูกต้อง ซึ่งจะได้ผลดีต่ออาศัยระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ คือ 1) ด้านพฤติกรรม ทำดีด้วยความเคยชิน 2) ด้านจิตใจ มีความสุขในการลงมือทำ จะมีความมั่นคงในการทำดียิ่งขึ้น 3) ด้านปัญญา เข้าใจเหตุผล มองเห็นคุณค่าประโยชน์ของการกระทำนั้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2538) ไตรสิกขาเป็นหลักปฏิบัติในฝึกอบรมกาย วาจา ใจ และปัญญา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา โดยมีปัญญาเป็นเครื่องช่วยนำทางให้การพัฒนาดำเนินไปในทางที่ถูกต้องดีงาม ลดละความเห็นแก่ตัว (พระครูธรรมธราชารย์ มนูญ วิศวกรรม และวิมลพร สุวรรณแสนทวี, 2560; พระสมพงษ์ สุวโจ (ไชยณรงค์), 2561) ซึ่งสามารถเรียนรู้โดยสอดแทรกในชั้นเรียนปกติ และการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมพิเศษตลอดปีการศึกษา

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ควรพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ตามหลักไตรสิกขา ผ่านการออกแบบกระบวนการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต จำแนกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) ชั้นศึกษาพฤติกรรม ความซื่อสัตย์สุจริต 2) ชั้นสร้างกิจกรรม 3) ชั้นทดลองจัดกิจกรรม

และ 4) ขั้นตอนติดตามประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน จะช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ให้มีทัศนคติต่อความซื่อสัตย์ มีลักษณะมุ่งมั่นอนาคตและควบคุมตนเอง และความมีน้ำใจ ซึ่งนักเรียนยอมรับนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันความซื่อสัตย์สุจริตให้กับนักเรียน อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เลขที่ใบรับรอง HE-152-2563 รูปแบบเป็นการวิจัยและพัฒนา ใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสานวิธี ทั้งการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

1. เป็นการศึกษาจากประชากร ประกอบด้วย 1) นักเรียนระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 58 คน และ 2) กลุ่มภาคีพัฒนา จำแนกประเภทตาม “บวร” ได้แก่ ตัวแทนบ้าน (ชุมชน) ตัวแทนวัด และตัวแทนโรงเรียน จำนวน 12 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จากผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้มีใจในชุมชนที่มีบทบาทเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน หรือเป็นผู้ได้รับรางวัลพ่อแม่ตัวอย่าง เป็นที่ยอมรับในการปลูกฝังคุณธรรมบุตรหลานในชุมชน ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดสำโรง ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง ครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง จำนวน 3 คน ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง ระดับละ 2 คน จำนวน 6 คน รวมจำนวน 12 คน

2. ขั้นตอนการศึกษา กำหนดเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นศึกษาพฤติกรรมการความซื่อสัตย์สุจริต ศึกษาจากประชากร คือ นักเรียนระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 58 คน และกลุ่มภาคีพัฒนา จำนวน 12 คน รวม 70 คน เครื่องมือวิจัยและการสร้างเครื่องมือ ประกอบด้วย 1) แบบประเมินพฤติกรรมการความซื่อสัตย์สุจริต ใช้ศึกษาพฤติกรรมการความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียน ได้แก่ (1) ทัศนคติความซื่อสัตย์สุจริต (2) ลักษณะมุ่งมั่นอนาคตและควบคุมตนเอง (3) ความมีน้ำใจ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติได้มากที่สุด ปฏิบัติได้มาก ปฏิบัติ

ได้ปานกลาง ปฏิบัติได้น้อย ปฏิบัติได้น้อยที่สุด สร้างตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านตาตโตน (ครูประชาสามัคคี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 (สปพ.ชย.1) จำนวน 30 คน ได้รับความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.962 และ 2) ประเด็นสนทนากลุ่ม ใช้ศึกษาสถานการณ์ปัญหาและการออกแบบแผนกิจกรรมกับกลุ่มภาคีพัฒนา ได้แก่ (1) ผลการประเมินพฤติกรรมการความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียน (2) สาเหตุและการแก้ปัญหา (3) การออกแบบแผนกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต สร้างตามแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป นำไปทดลองใช้กับผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านตาตโตน (ครูประชาสามัคคี) สังกัด สปพ.ชย.1 จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ใหญ่บ้านจัดประชุมกลุ่มนักเรียนและกลุ่มภาคีพัฒนาพร้อมเอกสารชี้แจงอาสาสมัครและหนังสือยินยอมเข้าร่วมการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ยประชากร และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร กำหนดช่วงคะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมการความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มีพฤติกรรมการความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง มีพฤติกรรมการความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง มีพฤติกรรมการความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง มีมีพฤติกรรมการความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับน้อยที่สุด ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

- 2) ขั้นสร้างกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตศึกษาจากประชากรนักเรียนระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 58 คน เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต ใช้ศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตให้กับนักเรียน จำนวน 4 แผน ได้แก่ (1) แผนกิจกรรมศีลรักษาใจ รากฐานแห่งความซื่อสัตย์ (2) แผนกิจกรรมลมหายใจแห่งความซื่อสัตย์ สมบัติทิพย์คู่กาย (3) แผนกิจกรรมพัฒนาจิตด้วยกรรมฐาน สัจจอธิษฐานเปลี่ยนชีวิต (4) แผนกิจกรรมปัญญาปฏิบัติสู่แปลงผักปลอดสารเคมี รูปแบบแผนกิจกรรมมี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อแผนกิจกรรม วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม แนวคิดสำคัญ เนื้อหาการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ค่านิยม สื่อวัสดุอุปกรณ์ การประเมินผล และเกณฑ์การประเมิน โดยจัดให้เรียนรู้เป็นกลุ่มคละชั้นเรียน และลงมือปฏิบัติจริงในแต่ละกิจกรรม ใช้เวลาเรียนรู้

แผนละ 3 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง และ 2) แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ใช้ศึกษาพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียน ขณะร่วมกิจกรรมเรียนรู้ ได้แก่ (1) แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนกิจกรรมศีลรักษาใจ รากฐานแห่งความซื่อสัตย์ (2) แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนกิจกรรมลมหายใจแห่งความซื่อสัตย์ สมบัติทิพย์คู่กาย (3) แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนกิจกรรมพัฒนาจิตด้วยกรรมฐาน สัจจอธิฐานเปลี่ยนชีวิต (4) แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนกิจกรรมปัญญาปฏิบัติ สู่แปลงผักปลอดสารเคมี สำหรับครูประจำชั้น และหัวหน้าทีมนักเรียน การสร้างเครื่องมือวิจัย ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและพฤติกรรมบ่งชี้ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป นำแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนไปทดลองใช้กับครูประจำและนักเรียน ชั้นประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านตาดโตน (ครูประชาสามัคคี) สังกัด สปพ.ชย.1 จำนวน 6 คน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนจัดกิจกรรม นัดประชุมนักเรียนและครูประจำชั้นเพื่อชี้แจงรายละเอียดการร่วมกิจกรรม ขออนุญาตจับบันทึก ถ่ายภาพและบันทึกเสียง โดยให้ครูประจำชั้นร่วมประเมินพฤติกรรมนักเรียน และการติดตามพฤติกรรมหลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรม

3) ขั้นตอนทดลองจัดกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต ศึกษาจากประชากรนักเรียนระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 58 คน ประกอบด้วย 1) การทดลองจัดแผนกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต ระหว่างวันที่ 12-15 มกราคม 2564 เวลา 13.00-1600 น. จำนวน 4 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง 2) การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนระหว่างการทดลองจัดกิจกรรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ จำนวน 4 ฉบับ สังเกตระดับการปฏิบัติกิจกรรม กำหนดให้ครูประจำชั้น จำนวน 3 คน และหัวหน้าทีมนักเรียน จำนวน 6 คน เป็นผู้ประเมินและบันทึกผลหลังจัดกิจกรรม การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนดำเนินจัดกิจกรรม จัดประชุมนักเรียนและครูประจำชั้นเพื่อชี้แจงรายละเอียดการร่วมกิจกรรม การสังเกตพฤติกรรมระหว่างร่วมกิจกรรม และการติดตามพฤติกรรมหลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติค่าเฉลี่ยคะแนนรวม กำหนดช่วงคะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.01 - 3.00 หมายถึง ปฏิบัติได้ระดับดี ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.01 - 2.00 หมายถึง ปฏิบัติได้ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.01 - 1.00 หมายถึง ปฏิบัติได้ระดับน้อย ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

4) ขั้นตอนติดตามประเมินผลกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต ศึกษาจากประชากรนักเรียนระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 58 คน และกลุ่มภาคีพัฒนา จำนวน 12 คน

เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบติดตามพฤติกรรมนักเรียน หลังร่วมกิจกรรมเรียนรู้ ใช้ศึกษาพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนหลังร่วมกิจกรรมเรียนรู้ ได้แก่ (1) พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตส่วนบุคคล (2) พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตต่อครอบครัว (3) พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตต่อโรงเรียน มีลักษณะเป็นการบันทึกพฤติกรรม โดยให้นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและครูประจำชั้น เป็นผู้เขียนบันทึก การสร้างเครื่องมือวิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป นำไปทดลองใช้กับนักเรียนประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านตาดโตน (ครูประชาสามัคคี) สังกัด สปพ.ชย. 1 จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ และ 2) แบบสัมภาษณ์ ใช้ศึกษาผลการทดลองใช้กิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตในภาพรวมกับกลุ่มภาคีพัฒนา ได้แก่ (1) ด้านพฤติกรรมนักเรียน (2) ด้านความเหมาะสมของกิจกรรม (3) ด้านประโยชน์และความคุ้มค่า มีลักษณะเป็นประเด็นคำถามปลายเปิด ให้กลุ่มภาคีพัฒนาแสดงความคิดเห็น การสร้างเครื่องมือวิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป นำไปทดลองใช้กับผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านตาดโตน (ครูประชาสามัคคี) สังกัด สปพ.ชย. 1 จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ขออนุญาตครูประจำชั้น ผู้ปกครองนักเรียน และประสานงานกลุ่มภาคีพัฒนา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติร้อยละ ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียน นักเรียนตอบแบบประเมิน จำนวน 57 คน (ขออนอกจากการวิจัย 1 คน) คิดเป็นร้อยละ 98.28 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\mu = 3.87$) เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านทัศนคติความซื่อสัตย์สุจริต ($\mu = 3.94$) ข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ (1) นักเรียนเลือกคบเพื่อนที่จริงจัง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\mu = 4.16$) (2) นักเรียนเห็นว่าเป็นชีวิตนี้มีคุณค่า สร้างประโยชน์ได้มากมาย ($\mu = 4.16$) ลำดับสุดท้าย คือนักเรียนมีสติรู้ตัว ระมัดระวังการกระทำของตนเอง ($\mu = 3.78$) 2) ด้านลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน ($\mu = 3.88$) ข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ 1) นักเรียนให้ความร่วมมือทำงานกับหมู่คณะอย่างเต็มใจ ($\mu = 4.22$) 2) นักเรียนขมใจไม่กระทำ ไม่นินทาด้วยความชั่วทั้งปวง ($\mu = 3.90$) ลำดับสุดท้าย คือ นักเรียนรักษาความสัตย์

คำมั่นสัญญา พุดจริงทำจริง ($\mu = 3.67$) 3) ด้านความมีน้ำใจ ($\mu = 3.78$) ข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ 1) นักเรียนมีจิตเมตตากรุณาช่วยเหลือผู้อื่น ($\mu = 4.12$) 2) นักเรียนลงมือทำในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ($\mu = 3.93$) ลำดับสุดท้าย คือ นักเรียนสละเวลาทรัพย์สิน สิ่งของ ช่วยเหลือผู้กำลังเดือดร้อน ($\mu = 3.59$)

2. ผลการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ นำเสนอตามขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

2.1 ขั้นสร้างกิจกรรมเสริมสร้างพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียน โดยใช้ประเด็นสนทนากลุ่ม กับกลุ่มภาคีพัฒนา พบว่า สถานการณ์ความซื่อสัตย์ของนักเรียนในชุมชนยังมีแนวโน้มที่ดี เพราะนักเรียนยังอยู่ในช่วงวัยเด็ก ชอบเล่นสนุกสนาน มีพฤติกรรมเลียนแบบ ควรมีกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วยแผนกิจกรรมการเรียนรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนจำนวน 4 ฉบับ ดังนี้ 1) แผนกิจกรรมศีลรักษาใจ รากฐานแห่งความซื่อสัตย์ 2) แผนกิจกรรมลมหายใจแห่งความซื่อสัตย์ สมบัติทิพย์คู่กาย 3) แผนกิจกรรมพัฒนาจิตด้วยกรรมฐาน สัจจอริชฐานเปลี่ยน 4) แผนกิจกรรมปัญญาปฏิบัติ สู่แปลงผักปลอดสารเคมี

2.2 ขั้นทดลองจัดกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต โดยใช้แผนกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตกับกลุ่มนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตนักเรียนได้ในระดับดี บรรลุวัตถุประสงค์ทุกกิจกรรม เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) กิจกรรมปัญญาปฏิบัติ สู่แปลงผักปลอดสารเคมี ($\mu = 2.46$) นักเรียนอธิบายได้ว่าปัญญา คือ ความรู้ความเข้าใจชัดเจน เกิดได้จากการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ และการลงมือปฏิบัติ สามารถใช้ปัญญาพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เป็นไปอย่างเที่ยงตรง เป็นเหตุเป็นผลเกี่ยวเนื่องกัน ผู้ที่จิตดีมีปัญญาจะสร้างประโยชน์ได้ในปัจจุบันและอนาคต 2) กิจกรรมศีลรักษาใจ รากฐานแห่งความซื่อสัตย์ ($\mu = 2.44$) นักเรียนอธิบายได้ว่าศีล คือ ความปกติของกายวาจาใจ ศีล 5 มีประโยชน์ในการควบคุมรักษาความประพฤติของนักเรียนให้เป็นปกติ การรักษาศีล คือ การรักษาความจริงใจ พุดจริง ทำจริง ฝึกข่มจิตควบคุมใจ แก้ไขปรับปรุงตนเองด้วยความอดทนเข้มแข็ง เสียสละประโยชน์ตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม นักเรียนส่วนใหญ่สามารถอาราธนาศีล 5 ได้อย่างถูกต้อง 3) กิจกรรมลมหายใจแห่งความซื่อสัตย์ สมบัติทิพย์คู่กาย ($\mu = 2.42$) นักเรียนอธิบายได้ว่าความซื่อสัตย์ คือ ความซื่อตรง มั่นคงอยู่ในศีลธรรม มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความสุจริตทางกาย ทางวาจา และทางใจ การประพฤติในทางที่ถูกต้อง สามารถเสนอแนวทางแก้ไขพฤติกรรมจากกรณีตัวอย่างได้ 4) กิจกรรมพัฒนาจิตด้วยกรรมฐาน สัจจอริชฐานเปลี่ยนชีวิต ($\mu = 2.21$) นักเรียนอธิบายได้ว่าการพัฒนาจิต คือ การฝึกจิตให้สงบตั้งมั่น

ฝึกสติให้รู้ทันจิต ทำให้จิตมีกำลังมั่นคง ทำให้จิตดีมีปัญญาแก้ไขปัญหาชีวิตและการทำงานได้ นักเรียนส่วนใหญ่นั่งสมาธิได้สงบนิ่ง และให้สัจจะว่าจะปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ และอธิฐานจิตอุทิศบุญกุศลได้

2.3 ขั้นติดตามประเมินผลกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต หลังร่วมกิจกรรมเรียนรู้ 30 วัน โดยใช้แบบติดตามพฤติกรรมนักเรียนหลังร่วมกิจกรรมเรียนรู้ พบว่า 1) พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตส่วนบุคคลที่ปฏิบัติได้มากกว่าร้อยละ 50 เรียงตามลำดับ คือ ช่วยเหลืองานพ่อแม่ ชายของ หุงข้าว ทำอาหารจัดสำรับ ดูแลน้อง ร้อยละ 82.46 กวาดบ้าน ถูบ้าน ร้อยละ 75.44 ซักผ้า พับผ้า รีดผ้า ร้อยละ 66.67 เก็บขยะ ร้อยละ 54.39 2) พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริต ต่อครอบครัวที่ปฏิบัติได้มากกว่าร้อยละ 50 เรียงตามลำดับ คือ ช่วยเหลืองานบ้าน งานอาชีพ หุงข้าว ร้อยละ 80.70 กวาดบ้าน กวาดบ้าน ถูบ้าน ร้อยละ 78.95 ซักผ้า รีดผ้า ร้อยละ 56.14 ทำอาหาร รดน้ำต้นไม้ ล้างจาน ร้อยละ 52.63 ตั้งใจเรียน ทำการบ้าน ร้อยละ 50.88 3) พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตต่อโรงเรียนที่ปฏิบัติได้มากกว่าร้อยละ 50 เรียงตามลำดับ คือ มีความรับผิดชอบมากขึ้น ร้อยละ 66.67 ขยัน ตั้งใจเรียน ร้อยละ 63.16 ช่วยเหลือคุณครู ร้อยละ 52.63 ทำเวรชั้นเรียน ปิดหน้าต่าง ลบกระดานดำ ร้อยละ 50.88 และการสัมภาษณ์กลุ่มภาคีพัฒนา พบว่า 1) ด้านพฤติกรรมนักเรียน กิจกรรมช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าของความซื่อสัตย์ เกิดการยอมรับและนำไปปฏิบัติให้ตนเองเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่ซื่อสัตย์ 2) ด้านความเหมาะสมของกิจกรรม เนื้อหาสาระมีเหมาะสมกับนักเรียน วิทยากรครูฝึกและทีมผู้ช่วยมีความหลากหลายจัดกิจกรรมได้ต่อเนื่อง สนุกเพลิดเพลิน ได้ลงมือปฏิบัติจริงเป็นทีม 3) ด้านประโยชน์และความคุ้มค่า บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นไปตามกระบวนการที่กำหนดสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. นักเรียนมีพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการเลือกคบเพื่อนที่จริงใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเห็นว่าชีวิตนี้มีคุณค่า สร้างประโยชน์ได้มากมาย การให้ความร่วมมือทำงานกับหมู่คณะอย่างเต็มใจ และการข่มใจไม่กระทำไม่ยินดีกับความชั่วทั้งปวง การมีจิตเมตตากรุณาช่วยเหลือผู้อื่นลงมือทำในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 เป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาเริ่มทำงานได้ดี สามารถให้เหตุผลที่เป็นนามธรรมได้ แยกแยะความดีความชั่วได้ เข้าใจการเลือกคบเพื่อนจากคำแนะนำของครอบครัว มีครอบครัวที่คอยปลูกฝังการพึ่งตนเอง มีเพื่อนฝูง มีเพื่อนพุดคุย ให้กำลังใจ ช่วยเหลือกันและกัน แม้พบเจอกับความทุกข์บ้างก็ลืมได้เร็ว ซึ่งอิทธิพลของการเลี้ยงดูและสิ่งแวดล้อม

ดังกล่าว จะช่วยให้นักเรียนสามารถคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ จึงเลือกปฏิบัติตนให้เหมาะสมตามกาลเทศะ ไม่ฝ่าฝืนความเป็นคนดีตามหลักศีลธรรมและกฎระเบียบโรงเรียน เห็นความสำคัญของหน้าที่ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และเมื่อเข้าศึกษาในโรงเรียนทำให้มีความคุ้นเคย เกิดความร่วมมือกับหมู่คณะ รับผิดชอบต่อหน้าที่ตามหลักพุทธศาสนา กับทั้งการให้ความเคารพอ่อนน้อมต่อผู้อาวุโส ช่วยเหลือหลอมให้เกิดความยับยั้งชั่งใจไม่ให้ประพฤติดื้อ ไม่นินทาด้วยความชั่วได้ โดยที่ครอบครัวในสังคมไทยพยายามปลูกฝังความประพฤติตามหลักสังคหวัตถุ 4 คือ การให้ มีน้ำใจ พุทธิ พุติเป็นประโยชน์ ช่วยเหลือกัน วางตนเสมอต้นเสมอปลาย และหลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา ปราบปรามดี กรุณาอยากช่วยเหลือผู้อื่น มุทิตาพลอยยินดี อุเบกขา ใจเป็นกลางมองเห็นความจริง จึงลงมือทำในสิ่งที่จำเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นนั้น เพื่อแสดงถึงความเป็นผู้ที่มีน้ำใจจะเห็นคุณค่าตนเอง เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน โดยอาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา เพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงาม โดยที่ทฤษฎีพัฒนาการทางเหตุผลเชื่อว่าช่วงอายุ 10-16 ปี เป็นขั้นปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ เลือกกระทำบางสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นยอมรับ ต้องอาศัยการควบคุมอยู่บ้าง จึงส่งผลให้ผลการพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภักดิ์ทิพา เพรียวพาณิชย์, ลำไย มากเจริญ และทิพสุดา คมวงศ์วิวัฒน์ (2560) และลือรัตน์ อนุรัตน์พานิช และคณะ (2561) พบว่า ทศนคติต่อจริยธรรมโดยภาพรวมและรายด้านของนักเรียนอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นผลมาจากการพัฒนาการช่วงวัย ความต้องการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การรักษากฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคม การได้รับการตักเตือนจากพ่อแม่หรือครู และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้สึกของกลุ่มเพื่อน ส่วนลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ได้จากการอบรมเลี้ยงดูแบบรักกันสนับสนุน พ่อแม่เอาใจใส่ชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้อง ทำกิจกรรมร่วมกัน มีวินัยในตนเองสูง มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มองเห็นความสำคัญของผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และความมีน้ำใจเกิดจากกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบ ซึ่งการสังเกตจะไม่แสดงพฤติกรรมนั้นทันที แต่จะแสดงพฤติกรรมนั้นเมื่อเห็นคุณค่า

2. นักเรียนมีพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับมาก แต่เป็นลำดับสุดท้ายของค่าเฉลี่ย เรียงตามลำดับ ดังนี้

- 1) การมีสติรู้ตัว ระมัดระวังการกระทำของตนเอง
- 2) การรักษาความสัตย์ คำนึงสัญญา พุดจริงทำจริง
- 3) นักเรียนสละเวลาทรัพย์สิน สิ่งของ ช่วยเหลือผู้กำลังเดือดร้อน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการมีสติรู้ตัวนั้น เป็นสิ่งที่กระทำต่อเนื่องได้ยาก นักเรียนอาจเพียงแค่รู้ความหมาย และเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยาก เข้าไม่ถึงวิธีการฝึกฝน

หรือตั้งใจเกินไป จึงทำได้เพียงเอาสติจดจ่อกับสิ่งที่สนใจชั่วคราว ไม่ใคร่ระมัดระวังพฤติกรรมที่แสดงออกนัก ส่วนการรักษาความสัตย์นั้น เป็นอาการที่สอดคล้องกับการมีสติรู้ตัว หากขาดสติระลึกรู้ปัจจุบัน ไม่ได้ ก็พลังพลอยหลงลืมสั่งจาวาใจไว้ เมื่อทำผิดจึงพูดแก้ตัวไปให้พ้นตัว อีกทั้งเคยเห็นบุคคลอื่นพูดอย่างทำอย่าง ไม่เห็นโทษของการพูดไม่จริง ผิดสั่งจะจนเคยชิน เห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยในชีวิต อีกทั้งมีทัศนคติรวมและความเข้าใจถึงความหมายของการสละไม่ถือซึ่งดีพอ เข้าไม่ถึงรูปแบบและวิธีการ โดยบุญในหลักพุทธศาสนานั้น แม้ว่าไม่มีทรัพย์ก็สามารถเข้าถึงความดีได้ด้วยจิตใจสละอย่างเต็มที่ เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา ก็ได้ อานิสงส์ไม่มีประมาณ ทำให้การมีสติรู้ตัว การรักษาความสัตย์ และการเสียสละมีค่าเฉลี่ยในลำดับท้าย

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธธัญญา โอบอ้อม และคณะ (2563) ไพบุลย์ (สุขเจตน์, ยุทธนา ประณีต และสุรพล สุขะพรหม (2563) พบว่า พฤติกรรมด้านจิตภาวนาอยู่ในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาจิตให้มีความพร้อมด้านคุณธรรมต้องรอเวลา รอโอกาส ต้องใช้เวลาในการแสดงผล สังเกตได้จาก การสละเวลา แรงงาน ช่วยเหลือผู้กำลังเดือดร้อน ช่วยกระตุ้นให้รู้จักคิดอย่างถูกต้อง จึงควรให้ความสำคัญกับสั่งจะ พุดจริงทำจริง มีสติรู้ตัว และการสละเวลา ทรัพย์สิน สิ่งของ ช่วยเหลือผู้กำลังเดือดร้อน เป็นคุณธรรมที่เกื้อหนุนส่งเสริมกันให้เกิดความไว้วางใจ

3. สถานการณ์ความซื่อสัตย์ของนักเรียนในชุมชนยังมีแนวโน้มที่ดี ควรมีกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน โดยการประยุกต์หลักไตรสิกขาเป็นเครื่องมือในการรักษากาย วาจา ใจ ให้สุจริต ประกอบด้วยแผนกิจกรรมการเรียนรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน จำนวน 4 ฉบับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง เป็นชุมชนเกษตรกรรม มีลักษณะเป็นสังคมเครือญาติ การอบรมเลี้ยงดูได้รับอิทธิพลมาจากหลักธรรมในพุทธศาสนา นักเรียนช่วงวัยนี้กำลังเรียนรู้กฎเกณฑ์และตัวแบบที่ดีในสังคม อีกทั้งความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่สนับสนุนให้ธรรมข้ออื่นดำรงอยู่ได้ การเป็นคนซื่อสัตย์ พุดจริง ทำจริง เป็นคนจริงใจ เป็นคนตรง จะทำให้เป็นที่เชื่อถือ นำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนและการทำงานต่อไป โดยเฉพาะศีล 5 เป็นการรักษากาย วาจา ใจ ให้เป็นปกติ และใช้สมาธิพัฒนาจิตให้มีกำลัง ควบคุมกาย วาจา ใจ ให้ตั้งมั่นในคุณงามความมั่นคงในความซื่อสัตย์สุจริต ทำให้จิตดีมีปัญญา ใช้ปัญญาไปแก้ปัญหา งาน ปัญหาชีวิตได้ ซึ่งกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ช่วยให้ผู้คนได้เรียนรู้เพื่อปรับตัวให้บุคคลมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในสังคม เป็นการเรียนรู้โดยบังเอิญและการเลียนแบบจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทำให้ภาคีพัฒนามีความเห็นตรงกันว่าควรจัดกิจกรรมเรียนรู้โดยใช้หลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระครูธรรมธราชารย์, มนูญ ศีวารมย์ และวิมลพร สุวรรณแสนทวี (2560) อัจฉริยา สุวรรณเชษฐ (2560) และพระสมพงษ์ สุวโจ (ไชยณรงค์) (2561) พบว่า นักเรียนจะเลียนแบบและซึมซับพฤติกรรมต่าง ๆ จากสภาพแวดล้อม การสร้างความตระหนัก โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการลงมือปฏิบัติ ทำให้เกิดพลังนำไปสู่การพัฒนาความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน ในสังคมยุคดิจิทัลนั้น ไตรสิกขาถือเป็นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมกาย วาจา จิตใจ และปัญญา โดยใช้ปัญญาเป็นเครื่องช่วยนำทางให้การพัฒนาดำเนินไปในทางที่ถูกต้องดีงาม ส่งเสริมให้มีมนุษยธรรม ลดละความเห็นแก่ตัว กิเลสเบาบางลง นำทางสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข องค์รวมการพัฒนาบุคคลอย่างมีคุณภาพ คือ 1) ศีล เป็นการฝึกวินัยเพื่อให้เกิดพฤติกรรมเคยชินที่ดี 2) สมาธิ เป็นการฝึกจิตด้านคุณธรรมและด้านความสุข 3) ปัญญา เป็นการฝึกรู้ความจริง จนถึงขั้นรู้เท่าทันความธรรมดาของสิ่งทั้งปวง

4. นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตนักเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับดี ทุกชั้นปี ทุกกิจกรรม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โดยภาพรวมตามแผนกิจกรรมเรียนรู้ได้ออกแบบตามทฤษฎีจำแนกระดับคุณภาพการเรียนรู้ด้านจิตใจ การออกแบบแผนกิจกรรม มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อแผนกิจกรรม วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม แนวคิดสำคัญ เนื้อหาการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ค่านิยม สื่อวัสดุอุปกรณ์ การประเมินผล เกณฑ์การประเมิน โดยให้เรียนรู้เป็นกลุ่มคลัสต์ชั้นเรียนและลงมือปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ในแต่ละฐานที่กำหนด จำนวน 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง แต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันวางแผนออกแบบกระบวนการเรียนรู้เชิงระบบโดยภาคีพัฒนา นักเรียนได้ฝึกวางและลงมือปฏิบัติจริงเป็นทีม กิจกรรมเรียนรู้มีความสนุกสนาน มีการเสริมแรงทางบวก ได้แสดงบทบาทผู้นำผู้ตามในการแก้ปัญหา ประเมินผลกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ได้เร็ว ซึ่งทฤษฎีจำแนกระดับคุณภาพการเรียนรู้ด้านจิตใจ เชื่อว่าเจตคติของบุคคลเกิดขึ้นตามลำดับ คือ การรับรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบ และการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย ทำให้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ได้

สอดคล้องกับผลการวิจัยของวชิรติล คำศิริรักษ์, อุษาปราบหงษ์ และถาดทอง ปานศุภวัชร (2559) และอาภรณ์ ดวงรัตน์ (2561) พบว่า รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบตามทฤษฎีทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม มีเหตุผล มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังเรียนสูงขึ้น ทำให้เกิดแรงจูงใจ มีความสนใจ สามารถค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองภายใต้การสนับสนุนของครู โดยเฉพาะการสอนด้วยเกม นักเรียนได้ทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน มีบรรยากาศผ่อนคลาย ทำให้นักเรียนมีความสามารถ

ในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ส่วนการฝึกสมาธิมีผลทำให้กรรับรู้ดีขึ้น สามารถช่วยพัฒนาความเร็วของเวลาในปฏิกิริยาตอบสนอง การเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีจิตใจที่สงบและตั้งมั่น เกิดความตั้งใจขั้นสูง ร่างกายใช้ออกซิเจนลดลง หัวใจเต้นช้าลงและมีความดันโลหิตลดลง ส่งผลให้ระดับแลคเตทในเลือดลดลง ร่างกายหลังสารเอ็นโดรฟินมากขึ้น จะช่วยสร้างอารมณ์รู้สึกเป็นสุขจิตสงบ

5. การติดตามประเมินผลกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต ภายหลังกิจกรรมเรียนรู้ 30 วัน นักเรียนมีพฤติกรรมความดีโดยภาพรวมดีขึ้น มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนมีทัศนคติ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตเพิ่มขึ้น จึงพยายามควบคุมพฤติกรรมตนเองตามความเข้าใจนั้น เพื่อแสดงถึงความเป็นคนดีที่ซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตนเอง ครอบครัวและโรงเรียน ถือเป็นสัมมาทิฐิหรือเห็นชอบด้วยปัญญานำไปสู่ความคิดในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดี นอกจากนั้นแล้วการมอบหมายงานบ้านตามช่วงวัย ยังถือเป็นการสอนความจริงของชีวิตและโลก นำทางไปสู่ทักษะการจัดการชีวิตและการพึ่งตนเองตามบริบทของครอบครัว เมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาจะส่งผลให้มีคุณภาพการทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งกิจกรรมเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าของความซื่อสัตย์ซัดเจงขึ้น นำสู่การจัดระบบคุณค่าในใจว่าการทำงานทุกสิ่งมีคุณค่า มีประโยชน์ช่วยฝึกฝนวินัยความรับผิดชอบ มีน้ำใจ ใส่ใจ ช่วยเหลือแบ่งปัน อีกทั้งงานบ้านยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการหล่อหลอมพฤติกรรมนักเรียนให้ยอมรับทำตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ ประกอบกับการออกแบบกิจกรรมเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับช่วงวัยและบริบทชุมชน การจัดลำดับเนื้อหาไม่ซับซ้อน จัดบรรยากาศเป็นกันเอง มีการเสริมแรงประเมินผลในระบบทีม และมีครูฝึกคอยช่วยเหลือแนะนำ ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงจัดระบบได้ง่าย เข้าใจได้รวดเร็วขึ้น โดยที่ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่เชื่อว่า สถาบันครอบครัวมีหน้าที่หล่อหลอมให้สมาชิกมีพฤติกรรมตามแบบแผน ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมและความภาคภูมิใจที่แตกต่างกัน ประกอบกับการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมทำให้สนุกและน่าสนใจ มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประภัสสร มีน้อย และประสพชัย พสุนนท์ (2560) และวัชรินทร์ เอี่ยมศิริ (2561) พบว่า ความเห็นที่ถูกต้องเป็นสัมมาทิฐิ ทำให้กระบวนการทำงานทางจิตหรือสัมผัสกับปะเกิดความถูกต้องตามไปด้วย ส่งผลให้วิถีชีวิตดำเนินไปในเส้นทางแห่งอริยมรรค การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง การรวมกลุ่มทำกิจกรรม และการได้รับข้อมูลข่าวสารทำให้เกิดทัศนคติทางบวกต่อจิตสาธารณะได้ ครอบครัวมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู ปลูกฝังและถ่ายทอดค่านิยมพฤติกรรม และรักษาไว้ซึ่งประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้งวรรณคดี เนตรทิพย์, จตุพล ยงคร และราชันย์ บุญธิดา (2560) และอรอนงค์

โฆษิตพิพัฒน์ (2561) พบว่า เด็กที่มีโอกาสได้ทำงานบ้านเป็นกิจวัตรประจำวัน จะมีความรับผิดชอบ มีทักษะในการเข้าใจผู้อื่นได้ดี มีความสามารถในการบริหารจัดการตนเองและสภาพแวดล้อมรอบตัว ส่งผลต่อความคิดอ่าน และความเป็นผู้ใหญ่ต่อไป รวมทั้งการทำงานเป็นทีมช่วยให้นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความใส่ใจ รับฟังข้อคิดเห็น ทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ทำให้เกิดความสามัคคี และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับมาก และ Fitriah M. Suud and Abd. Madjid (2019) พบว่า ความซื่อสัตย์สามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยระบบโรงเรียนที่เข้มแข็ง มีขั้นตอน คือ 1) การป้องกัน 2) การสร้างความเคยชิน 3) การสังเกตพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และ 4) การกำหนดนโยบาย จัดโปรแกรมและจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกที่มุ่งเน้นการก่อตัวของวัฒนธรรมความซื่อสัตย์สำหรับนักเรียนและบุคลากรทุกคนในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ในครอบครัว พ่อแม่ควรมอบหมายให้มีหน้าที่รับผิดชอบงานบ้านตามความเหมาะสม โดยไม่มีรางวัลหรือเงื่อนไขในผลสำเร็จของงาน ให้ถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน การทำงานควรเน้นย้ำเรื่องความซื่อสัตย์ การพูดจริงทำจริง เผื่อระวังใส่ใจตักเตือนเรื่องความรับผิดชอบ พ่อแม่ควรเป็นตัวอย่างที่ดี วางตนเป็นเพื่อน อธิบายเหตุผล สอนให้เข้มแข็งสู้งาน รับผิดชอบไม่ตี ไม่ให้เคยชิน ให้คำปรึกษาหารือ พาไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิจนเป็นนิสัย

2) ในโรงเรียน คุณครูควรให้ความสำคัญเน้นย้ำใส่ใจกับการรักษาระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ กำหนดความรับผิดชอบในงานกิจกรรม การบ้านและพื้นที่รับผิดชอบ ฝึกความอดทนเข้มแข็ง การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การรักษาความตั้งใจ พูดจริงทำจริง การประพฤติในทางที่ถูกต้องตามหลักของเบญจศีลเบญจธรรม การฝึกสมาธิก่อนเรียนและหลังเรียน เมื่อจิตสงบเป็นสมาธิให้ปลูกฝังเกี่ยวกับคุณค่าของชีวิตและการทำงาน เป้าหมายและการเรียนรู้ การสร้างประโยชน์ตอบแทนคุณแผ่นดิน นำนักเรียนร่วมกิจกรรมทางศาสนาทุกวันสำคัญ ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนากิจกรรมเฉพาะพื้นที่ จึงควรมีการขยายการวิจัยและพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในจังหวัดชัยภูมิ

2) ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้นำมีผลต่อพฤติกรรมของทีม จึงควรวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำคุณธรรมนักเรียนจังหวัดชัยภูมิ

เอกสารอ้างอิง

- ประภัสสร มีน้อย และประสพชัย พสุนนท์. (2560). การศึกษาปัจจัยการขัดเกลาทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*. 9(1): 215-228.
- พระครูธรรมธราจารย์, มนุญ ศิวารมย์ และวิมลพร สุวรรณแสนทวี. (2560). กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *ธรรมทรรศน์*. 17(2): 61-73.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2538). *วินัยเรื่องใหญ่กว่าที่คิด*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์สวย.
- พระสมพงษ์ สุวโจ (ไชยณรงค์). (2561). การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*. 2(1): 15-23.
- ไพบูลย์ สุขเจตน์, ยุทธนา ประณีต และสุพล สุขะพรหม. (2563). การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยนครสวรรค์*. 7(10): 234-247.
- ภัทร์ทิพา เพรียวพานิชย์, ลำไย มากเจริญ และทิพสุดา คมวงศ์วิวัฒน์. (2560). พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*. 14(1): 21-29.
- ลีอรัตน์ อนุรัตน์พานิช และคณะ. (2561). ทศนคติด้านความซื่อสัตย์สุจริตและด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักศึกษาเภสัชศาสตร์. *Veridien E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 11(1): 3228-3245.
- วชิรตล คำศิริรักษ์, อุษา ปราบหงษ์ และถาดทอง ปานศุภวัชร. (2559). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*. 6(1): 97-105.
- วรสรณ์ เนตรทิพย์, จตุพล ยงศรี และราชันย์ บุญธิมา. (2560). องค์ประกอบของพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นทีมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 22(2): 229-241.

- วัชรินทร์ เอี่ยมศิริ. (2561). การขัดเกลาทางสังคมในเรื่องเพศของครอบครัวนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- “สถานการณ์คอร์รัปชันไทยดีขึ้น ชี้คนมีจิตสำนึกดีที่สุดในรอบ 8 ปี”. ไทยโพสต์ออนไลน์. 17 สิงหาคม 2561. [Online]. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/15581>. 2564.
- สุทธญาณ โอบอ้อม และคณะ. (2563). การเสริมสร้างจิตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมประชาธิปไตยของนักเรียนในจังหวัดนครปฐม. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง. 9(2): 65-77.
- สัมฤทธิ์ น่วมศิริ และคณะ. (2561). การทุจริตคอร์รัปชันกับสังคมไทย. วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 16(2): 273-282.
- อรอนงค์ โฆษิตพิพัฒน์. (2561). การพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีมด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือทำงานเป็นทีม ในรายวิชาสัมมนาวารสารศาสตร์ สำหรับนักศึกษาสาขาเนเทศศาสตร์ ระดับชั้นปีที่ 4 คณะวิทยาการจัดการ. วารสารครุพิบูล. 5(1): 77-86.
- อาภรณ์ ดวงรัตน์. (2561). ผลการใช้โปรแกรมการฝึกสติเพื่อพัฒนาความตั้งใจจดจ่อในเด็กสมาธิสั้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัจฉริยา สุวรรณเชษฐ. (2560). รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเองระดับประถมศึกษา โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Fitriah M. Suud and Abd. Madjid. (2019). The study of educational honesty stages implementation in an Indonesian school. *Humanities & Social Sciences Reviews*. 7(4): 502-510.

ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Effects of Learning Management Using Active Learning on Ratio, Proportion and Percentage for Mathayomsuksa 1 Students

วันชพร ชมชื่นใจ*, สมวงษ์ แปลงประสพโชค, กฤษณะ โสขุมา

Wanutchaporn Chomchunjai, Somwong Plangprasopchok, Kritsana Sokhuma

สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร 10220

Mathematics Education, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok 10220 Thailand

*Corresponding author E-mail: wanutchaporn@pw.ac.th

(Received: November 7 2021; Revised: December 12 2021; Accepted: December 29 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปทุมวิไล ปทุมธานี จำนวน 15 ห้องเรียน จำนวน 641 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 44 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับพอใจมาก

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, อัตราส่วน, สัดส่วน, และร้อยละ

Abstract

The purposes of this study were to; 1) compare students' pretest and posttest scores, 2) compare the mathematics achievement with criteria at 70 percent, and 3) investigate students' satisfaction toward active learning. The target population consisted of 641 Mathayomsuksa 1 students of Pathumwilai School, Pathum Thani. The samples were 44 Mathayomsuksa 1 students selected by using cluster random sampling technique. The instruments used in this study were, 1) lesson plans, 2) achievement tests, and 3) satisfaction survey form. The statistics used in the study were descriptive statistics, mean, standard deviation and t-test.

The results of the study were as follows; 1) students' post-test mean score was significantly higher than the pre-test one at the level of .05, 2) students' Mathematical achievement was statistically significant higher than 70 percent at the .05 level, and 3) students' satisfaction towards mathematical active learning was at a high level.

Keywords : Learning Management Using Active Learning, Ratio, Proportion, and Percentage

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหา หรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ และถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพ และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันสมัย และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1)

จากการศึกษาผลการทดสอบโครงการประเมินผลผู้เรียนนานาชาติหรือ PISA ที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพการศึกษาของไทยที่ค่อนข้างตกต่ำ โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ ถ้าพิจารณาผลการประเมินในกระบวนการทางคณิตศาสตร์ พบว่า ผู้เรียนของประเทศไทยมีความสามารถค่อนข้างต่ำในเรื่องกระบวนการคิด วิธีการหรือการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ นั่นคือ การคิดปัญหาตามสภาพการณ์ในบริบทให้เป็นวิธีการทางคณิตศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2556: 4-13) ซึ่งล้วนสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เรียนไทยประสบปัญหาในด้านการนำความรู้ และทักษะทางคณิตศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตรจริง ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานผลการทดสอบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) โรงเรียนปทุมวิไล จังหวัดปทุมธานี ย้อนหลัง 3 ปี (ปีการศึกษา 2561-2563) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยคะแนนการทดสอบคิดเป็นร้อยละ 28.14 ร้อยละ 29.56 ร้อยละ 28.09 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าครึ่งของคะแนนเต็ม และมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งในระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับสังกัด และในระดับโรงเรียน (งานวิชาการโรงเรียนปทุมวิไล, 2563)

สาระการเรียนรู้จำนวนและพีชคณิตจัดว่าเป็นสาระที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นสาระพื้นฐานที่นำไปสู่การคำนวณในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งในสาระนี้ประกอบด้วยเนื้อหาหลายเรื่อง รวมไปถึงเรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ ที่นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์ อาจสืบเนื่องมาจากปัญหาที่สำคัญคือ นักเรียนอ่านโจทย์ หรือตีความจากโจทย์ไม่ได้ ขาดทักษะการคิดแก้ปัญหา ซึ่งปกติการจัดการเรียนการสอนเรื่องอัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ จะเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกทักษะการคิดคำนวณพื้นฐานในมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนำไปเชื่อมโยงในเรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ ในปี

ถัดไปได้ แต่ในปี 2560 ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรโดยนำเนื้อหา เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ มาจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ โรงเรียนปทุมวิไล จังหวัดปทุมธานี พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนเข้าใหม่จึงมีพื้นฐานความรู้ที่ค่อนข้างแตกต่างกัน นักเรียนบางคนท่องสูตรคูณไม่คล่อง ทำให้การคูณหารคณิตศาสตร์ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้นักเรียนยังขาดความรอบคอบในการคิดคำนวณ ขาดความสามารถในการอ่านและวิเคราะห์โจทย์ ขาดการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง อันเป็นสาเหตุทำให้ไม่สามารถเรียนรู้เนื้อหาที่ยากขึ้นได้ กล่าวได้ว่าการเรียนการสอนคณิตศาสตร์นั้นจำเป็นต้องมีแบบที่เหมาะสม และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ เป็นเนื้อหาคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ซึ่งพบว่านักเรียนมีปัญหาในการเรียนเรื่องนี้เช่นเดียวกัน ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละของนักเรียนต่ำ ประเมินจากผลสอบกลางภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปทุมวิไล (งานวิชาการโรงเรียนปทุมวิไล, 2563) โดยปัญหาที่พบในการเรียน ได้แก่ 1) นักเรียนไม่สามารถเขียนอัตราส่วนแสดงปริมาณสิ่งของที่กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง 2) นักเรียนไม่สามารถหาอัตราส่วนต่อเนื่องของจำนวนหลาย ๆ จำนวนที่กำหนดให้ได้ 3) นักเรียนไม่สามารถหาค่าของตัวแปรในสัดส่วนที่กำหนดให้ จากปัญหาที่กล่าวมาส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับอัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละได้ จากปัญหาการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ ดังกล่าวพบว่า สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นการสอนแบบบรรยาย ยกตัวอย่างแล้วให้ทำแบบฝึกหัดครูไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยกิจกรรมเหล่านี้ขาดการมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน เป็นการสื่อสารทางเดียวส่งผ่านความรู้จากครูไปถึงนักเรียนข้างเดียว ขาดการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ กิจกรรมที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน จึงทำให้ผู้เรียนไม่สามารถสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความหมายการนำไปใช้ในเรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละได้ (นภภรณ์ เป็งด้วง, 2554) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ ให้ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา และการแก้โจทย์ปัญหา

เกี่ยวกับสัดส่วน และร้อยละ โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพพฤกษศาสตร์ (2558) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ หรือสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรคทางปัญญาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สภาพพฤกษศาสตร์, 2558) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้ให้คำแนะนำ ผู้ช่วยเหลือ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ และควรเริ่มต้นจากจุดเล็ก โดยเริ่มจากเทคนิคง่าย ๆ และบางห้องเรียนที่รับผิดชอบ ควรคำนึงถึงการอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือผู้เรียนในแต่ละกระบวนการขั้นตอนให้การจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ประสบความสำเร็จทั้งด้านกิจกรรม อุปกรณ์ เวลา ซึ่งควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมกลุ่มย่อย มีการสรุปทบทวนความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มที่สำคัญคือต้องให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม ผลที่เกิดจากการเรียนรู้เชิงรุก จะทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งแสดงถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนนำไปสู่การเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงาน มีความสามารถในการสื่อสาร มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ เป็นไปตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ การเรียนรู้แบบเชิงรุก ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมที่มีความสนุก ทำท่ายและเข้าใจให้ติดตามอยู่เสมอ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังสามารถจัดระบบการคิด และสร้างวินัยต่อกระบวนการแก้ปัญหา รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและรู้ว่าสิ่งที่เรียนนั้นคืออะไร การเรียนรู้แบบเชิงรุก ทำให้ได้ตื่นขึ้นเรียนที่มีผู้เรียนทั้งเก่งและอ่อน โดยผู้สอนใช้วิธีการที่แตกต่างกันเพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนเข้าใจ และสามารถมอบหมายให้ผู้เรียนที่เรียนได้เร็วกว่าอธิบายความเข้าใจให้เพื่อนฟัง เป็นการสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อน ส่งเสริมเจตคติทางบวกต่อการเรียน เนื่องจากผู้เรียนได้รับความพอใจจากเนื้อหาและแบบฝึกหัดที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ทำให้เห็นความสำคัญ เกิดความพยายาม และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้มากขึ้น

อันเนื่องจากการเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ที่ตนเองได้ลงมือปฏิบัติจริง ซาเลมิ (Salemi, 2001: 27)

จากสภาพปัญหาผู้เรียนในปัจจุบันร่วมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถนำมาใช้ใน การแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ โดยครูผู้สอนต้อง ออกแบบกิจกรรมที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และ เน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง จัดกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่า เนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งถือเป็นหัวใจหลัก ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากเหตุผลที่กล่าวมาผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปทุมวิไล ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัย ในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนบรรลุผลตามเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ เป็นแนวทางให้ ครูผู้สอนสร้างความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนคณิตศาสตร์ และพัฒนา การจัดการเรียนรู้ กระบวนการทางคณิตศาสตร์ของครูผู้สอนให้มี ประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อน และหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนปทุมวิไล อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 15 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 641 คน โดยคละความสามารถในแต่ละห้องเรียน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนปทุมวิไล อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 44 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
3. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับพอใจมาก

เครื่องมือและวิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 แผน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าดัชนีความยากง่าย (p) ก่อนเลือกข้อที่มีค่า p อยู่ระหว่าง 0.2 - 0.8 และข้อที่มีค่าดัชนีอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป เลือกข้อสอบที่มีเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว จำนวน 22 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.45 - 0.80 และค่าดัชนีอำนาจจำแนก (r) ค่าระหว่าง 0.23 - 0.55 และหาคุณภาพของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรคำนวณค่าดัชนีความเชื่อมั่น KR-20 พบว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ จำนวน 17 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 และค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

1. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ ซึ่งครอบคลุมทั้งเนื้อหา และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนปทุมวิไล แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และดำเนินการสอนด้วยตนเอง ใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 3 คาบเรียน รวมเวลาทดสอบ 10 คาบเรียน

3. หลังจากการทดลองสิ้นสุดลงจึงทำการทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเช็ดเดียวกับข้อสอบก่อนเรียน ตรวจเก็บคะแนน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตรวจคะแนนเพื่อนำไปวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากผลการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนำผลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบที (t-test for dependent Samples)
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติทดสอบที (One Samples t-test)
3. วิเคราะห์หาค่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การทดลอง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	t	p-value
ก่อนเรียน	44	20	5.84	1.97	43.95	.000*
หลังเรียน	44	20	16.39	2.37		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 5.84 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียน 16.39 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดลอง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	% of Mean	t	p-value
กลุ่มตัวอย่าง	44	20	16.39	2.37	81.93	6.69	.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 16.39 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.93 และเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนสอบของผู้เรียนหลังเรียนพบว่า คะแนนสอบของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยหาได้จากข้อมูลที่ได้จากแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมของระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ความพึงพอใจในแต่ละด้าน	n = 44		แปลความหมาย
	$\bar{X}$	SD	
ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้	4.51	0.63	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.38	0.68	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้	4.18	0.80	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.36	0.71	มากที่สุด
รวม	4.37	0.71	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยภาพรวมเฉลี่ย มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$, $SD = 0.71$) เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด 3 ด้านเรียงตามลำดับ คือ ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.51$, $SD = 0.63$), ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.38$, $SD = 0.68$)

และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.36$, $SD = 0.71$) ด้านที่มีความพึงพอใจมาก คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.80$)

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถนำข้อมูลมาอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญตามสมมติฐาน ได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามปัญหา ร่วมแสดงความคิดเห็น และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนคอยให้คำชี้แนะ นักเรียนส่วนใหญ่มีการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรษา เจริญยิ่ง (2559) ที่พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง คู่อันดับและกราฟของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบเชิงรุก สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒน์ศิริ ชมหมู่ (2561) ที่พบว่า การใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ร่วมกับแอปพลิเคชันวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางแพปฐมวิทยา ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการเรียนรู้แบบเชิงรุก เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนจะต้องควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองในการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้มีโอกาสคิด และตัดสินใจเกี่ยวกับการพูด การฟัง การอ่าน การเขียนการสะท้อนแนวความคิด และความรู้ที่ได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และผู้สอน ตลอดจนมีการทบทวนความรู้ และซักซ้อม การตอบข้อคำถามโดยผู้สอนสร้างสถานการณ์กระตุ้น ชี้แนะรับฟังความคิดเห็น และอำนวยความสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี โรจน์อรุณ (2559) ที่พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ทิศ แผนที่ และแผนผัง หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับกระบวนการกลุ่มสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของเชิดศักดิ์ ภัททิโรจน์ (2556: 172-175) ที่พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหา

ทางคณิตศาสตร์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด สืบเนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อิสระในการคิด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขสานไปพร้อมกับการเรียนรู้มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี แก้วมา (2563) ที่ศึกษาการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ แบบเชิงรุก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 1 พบว่า ด้านครูผู้สอน ในภาพรวมครูผู้สอนคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกอยู่ในระดับมาก ด้านครูผู้เรียนในภาพรวมครูผู้สอนคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกในระดับพอใจมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูควรนำประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน ที่เกี่ยวกับอัตราส่วนและร้อยละนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น

1.2 ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น และสามารถ อภิปรายแนวคิดในการแก้ปัญหาได้

1.3 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก บางกิจกรรมอาจใช้เวลา ในการจัดกิจกรรมนาน เนื่องจากความสามารถในการแก้ปัญหา ของแต่ละคนไม่เท่ากัน ครูผู้สอนควรมีการยืดหยุ่นด้านเวลาพอสมควร เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสทบทวนวิธีการของตนเองมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในเรื่อง อื่น ๆ ระดับชั้นอื่น ๆ ให้มากขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เน้นให้ผู้เรียนให้เกิดความคิดขั้นสูง ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปแก้ปัญหา ในการดำเนินชีวิตของตนเอง

2.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์อื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- งานวิชาการ โรงเรียนปทุมวิไล. (2563). **รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. เข้าถึงเมื่อ 17 พฤษภาคม, เข้าถึงได้จาก <http://www.pw.ac.th>
- เชิดศักดิ์ ภักดีวิโรจน์. (2556). **ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภาพรณ เบ็งด้วง. (2554). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและสัดส่วน โดยเชื่อมโยงคณิตศาสตร์ กับแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนบ้านแม่อนขี้เหล็ก จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปราณี แก้วมา. (2563). **การศึกษาการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์แบบ Active Learning ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดง เขต 1**. การศึกษาค้นคว้าการฝึกประสบการณ์นิเทศการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดง เขต 1.
- มยุรี โรจน์อรุณ. (2559). **ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกระบวนการกลุ่มที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัฒน์ศิริ ชมหมู่. (2561). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ร่วมกับแอปพลิเคชัน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางแพปฐมวิทยา**. งานวิจัยโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลปเป้า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). **การวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ด ยูเคชั่น.
- _____. (2556). **ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่านและวิทยาศาสตร์ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร**. กรุงเทพมหานคร: แอดวานซ์ ฟรินติ้งเซอร์วิส.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2563). **รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET)**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- สถาพร พงษ์มงคล. (2558). **คุณภาพผู้เรียน เกิดจากกระบวนการเรียนรู้**. สระแก้ว: คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว.
- อรุษา เจริญยิ่ง. (2559). **การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง คู่ อันดับและกราฟ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดลาดหญ้าไทร (สิงห์วิทยาคาร) โดยใช้การเรียนแบบเชิงรุก (Active Learning)**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Salemi, M.K. (2001). **An Iustrated Case for Active Learning**. University of North Carolina. Retrieved April 15, 2013 from http://www.unc.edu/salemi/Active_Learning/Illustrated_Case.pdf.

การเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ลำดับและอนุกรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI กับการสอนแบบปกติ
Comparison of the Results Learning Management on the Sequence and
Series of Mathayomsuksa 5 Students by Using the TAI Collaborative
Learning Techniques with the Conventional Teaching Method

อัจฉิมา บรรพต*, กฤษณะ โสขุมมา, เดช บุญประจักษ์

Achima Banpot, Kritsana Sokuma, Dech Boonprajak

สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร 10220

Mathemathtics Education, College of Teacher Education, Phranakhon University, Bangkok 10220 Thailand

*Corresponding author E-mail: achima.krubew@gmail.com

(Received: November 8 2021; Revised: December 24 2021; Accepted: December 29 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI กับการสอนแบบปกติ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ประชากรเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมืองหลังสวน จังหวัดชุมพร จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวน 110 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นห้องเรียนที่มีความรู้พื้นฐานเท่าเทียมกัน 2 ห้องเรียน ๆ ละ 24 คน จับฉลากให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง จัดการเรียนรู้อาศัยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI อีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม จัดการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI และจัดการเรียนรู้แบบปกติ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลำดับและอนุกรม และ 3) แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบแบบที่แบบอิสระและแบบไม่อิสระ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI สูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับพอใจมาก

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI, การจัดการเรียนรู้เรื่องลำดับและอนุกรม, วิชาคณิตศาสตร์

Abstract

The purposes of this study were to: 1) compare the mathematics achievement on sequence and series of Mathayomsuksa five students by using TAI cooperative learning technique before and after the experiment 2) compare the mathematics achievement on sequence and series of Mathayomsuksa five students by using TAI cooperative learning technique with the conventional teaching method 3) study the satisfaction of Mathayomsuksa five students towards TAI cooperative learning technique. The population were four classrooms of Mathayomsuksa five students of Muanglangsuang School in Chumphon province. They were 110 students. The samples of this research were 2 classrooms with equal basic knowledge of 24 students per classroom. The researcher used TAI cooperative learning technique in the experimental group and used the conventional teaching method for a controlled group. The instruments were 1) the lesson plan of sequence and series by using TAI cooperative Learning technique and the conventional teaching method 2) the mathematics achievement test and 3) the students' satisfaction questionnaire on learning by using TAI cooperative Learning technique. The data were analyzed by using mean, standard deviation (S.D.) and a paired sample t-test.

The findings revealed that 1) the mathematics achievement of the experimental group was higher than before learning by using TAI cooperative Learning technique, at a statistical significance level of .05, 2) the mathematics achievement of the experimental group taught by the TAI cooperative Learning technique was higher than a controlled group using the conventional teaching method, at a statistical significance level of .05, and 3) the students' satisfaction towards TAI cooperative learning technique was at a high level.

Keywords : TAI Collaborative Learning Technique, Learning Management on Sequence and Series, Mathematics

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 2) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติ เข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม มีทักษะการคิดวิเคราะห์ รักความเป็นไทย มีทักษะด้านเทคโนโลยี คิดสร้างสรรค์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 2)

วิชาคณิตศาสตร์ เป็นสาขาวิชาที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์เพราะนอกจากจะทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสมแล้ว คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 56) จากความสำคัญข้างต้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดให้มีการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในทุกระดับชั้น

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะระบุตัวชี้วัดช่วงชั้นตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้อย่างชัดเจนแล้ว แต่การจัดการศึกษาคณิตศาสตร์ปัจจุบันยังไม่ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลการประเมิน O-NET ซึ่งพบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยระดับประเทศไม่ถึงร้อยละ 30 โรงเรียนเมืองหลังสวน เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตั้งอยู่ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร นักเรียนที่เข้ามาเรียนเป็นนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีความหลากหลายอาชีพ และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ผู้ปกครองจะไม่มีเวลาดูแล ทบทวนการเรียนรู้เท่าที่ควร ทำให้มีนักเรียนมีความพร้อมทางการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่แตกต่างกัน (โรงเรียนเมืองหลังสวน, 2560: 10-13) จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เมื่อพิจารณาจาก

ผลคะแนนการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในระยะเวลา 5 ปี ในปีการศึกษา 2558 ถึง 2562 คะแนนเฉลี่ย 19.29, 19.97, 18.06, 22.84 และ 16.98 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2563)

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุและปัจจัยหลายประการ เช่น หลักสูตร เนื้อหา ครูผู้สอนนักเรียน สภาพแวดล้อม ผู้ปกครอง การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคและวิธีการสอนของครู และอาจเนื่องมาจากครูทั่วไปมักเข้าใจว่า การสอนคณิตศาสตร์คือ สอนหรืออธิบายเนื้อหาสาระแล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก็เป็นการเพียงพอ แต่ที่จริงการสอนคณิตศาสตร์ทุกเรื่องต้องพยายามให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงควบคู่กับคร่ำครวณ สิ่งแรกคือ การลงมือปฏิบัติ การพิสูจน์ การตรวจสอบแล้วค่อยให้ทำแบบฝึกหัด ในบางเรื่องครูต้องสาธิตให้เข้าใจหลักการควบคู่กับการอธิบาย (สมนึก ภัททิยธนี, 2546: 3)

การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ที่ผ่านมา ยังเน้นการจัดการเรียนการสอนตามหนังสือเรียนและอาศัยหนังสือเรียนเป็นหลักทำให้ครูผู้สอนเน้นเนื้อหาความรู้ในบทเรียนนั้น ๆ มากจนเกินไป จึงทำให้เกิดความวิตกกังวลว่าจะไม่สามารถจัดการเรียนการสอนหรือการสอบได้ทันตามที่หลักสูตรกำหนด การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนจึงเร่งรีบในการอธิบายเนื้อหา ยกตัวอย่าง ให้ทำแบบฝึกหัด และให้การบ้านหรืองานมากกว่าจะเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จากการจัดการเรียนการสอนของครูตามที่ได้กล่าวมา จึงไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรนักเรียนไม่เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่เรียนได้ด้วยตนเอง ไม่รู้ว่ากำลังทำอะไร หรือแม้แต่ไม่รู้ว่าเรียนเรื่องอะไร ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดปัญหาในการเรียนรู้ โดยเฉพาะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน การที่ครูหรือผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพียงให้ผู้เรียนได้จดและจำขั้นตอนการแก้ปัญหาตามที่ครูได้บรรยายให้ฟัง ครูก็จะถือว่านักเรียนได้เรียนครบและบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร นักเรียนจึงไม่สามารถประยุกต์การแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ (ธนพร สำลี, 2549: 3)

จากการศึกษาทฤษฎีแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน พบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ TAI (Team Assisted Individualization) ซึ่ง Slavin (1984: 813) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนแบบ TAI เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative learning) และการสอนรายบุคคล (Individualized instruction) เข้าด้วยกัน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการเรียนรายบุคคล โดยใช้ลักษณะการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ให้นักเรียนในกลุ่มทำการศึกษาร่วมกันช่วยกันดำเนินการเรียนและมีการตรวจสอบ

ร่วมกัน มีการร่วมมือช่วยเหลือกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายของการเรียน โดยผู้สอนจะให้ความสำคัญกับนักเรียนที่จะหาความรู้จากเพื่อนในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ สิริพร ทิพย์คง (2545: 170-171) ได้กล่าวว่าเป็นการจัดกิจกรรมที่ใช้กับการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ แต่วิชาอื่น ๆ ก็สามารถนำไปปรับใช้ได้โดยเฉพาะในเรื่องที่ต้องการเน้นการพัฒนาทักษะให้กับนักเรียน ครูจะใช้การจัดกิจกรรมการสอนแบบต่าง ๆ ให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่เรียน โดยอาจทำการสอนนักเรียนร่วมกันทั้งชั้นแล้วทำการทดสอบว่านักเรียนคนใดเข้าใจหรือไม่เข้าใจอย่างไร แล้วครูจึงจัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ TAI จะมีการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 ลักษณะ คือ จัดนักเรียนเป็นกลุ่มที่ละความสามารถกลุ่มละ 4 คน และจัดนักเรียนเป็นกลุ่มที่มีระดับความสามารถใกล้เคียงกัน สำหรับการทำงานกลุ่มแบบ TAI นักเรียนในแต่ละกลุ่มจับคู่กันทำงานและผลัดกันตรวจงานในคูของตน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนการสอนแบบ TAI (Team Assisted Individualization) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ณัฐพร โพธิ์เยี่ยม, 2550: 118-119)

จากสภาพปัญหาดังที่กล่าวมา ผู้ศึกษาซึ่งเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จึงต้องหาวิธีการและร่วมพัฒนาการเรียนการสอนให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์สูงขึ้น และจากการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลำดับและอนุกรมของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ โดยปัญหาที่พบในการเรียน เรื่อง ลำดับและอนุกรมของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้แก่ 1) นักเรียนไม่เข้าใจสูตรการหาพจน์ที่ n ของลำดับเลขคณิต 2) นักเรียนไม่สามารถเข้าใจกระบวนการหาคำตอบของเรื่องนี้ได้ 3) นักเรียนขาดการคิดวิเคราะห์ตามสูตรการคำนวณ (Sn) ของอนุกรมเลขคณิต ผู้ศึกษาจึงเกิดแรงบันดาลใจที่ต้องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น โดยใช้หลักการที่ว่า ครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยการปฏิบัติจริง ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการเรียนการสอน ซึ่งการสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI จะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการเรียนรายบุคคลโดยใช้ลักษณะการเรียนเป็นกลุ่ม ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันช่วยกันดำเนินการเรียนและมีการตรวจสอบร่วมกันมีการร่วมมือช่วยเหลือกันมากยิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ลำดับและอนุกรม

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนบรรลุผลตามเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนได้ทราบถึงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนคณิตศาสตร์ นอกจากนี้นักเรียนยังมีความสุขสนุกสนานและมีความสุขในการเรียน เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในวิชาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI กับการสอนแบบปกติ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนเมืองหลังสวน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มีจำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 110 คน แบบคละความสามารถ
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนเมืองหลังสวน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน โดยการสุ่มอย่างง่ายแบบจับฉลากมา 2 ห้องเรียน และทดสอบค่าทีเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิคกับการสอนแบบปกติ ปรากฏว่านักเรียน 2 กลุ่มนี้ไม่แตกต่างกัน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 24 คน โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI และกลุ่มควบคุม 24 คน โดยการสอนแบบปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

เครื่องมือและวิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI จำนวน 8 แผน และการสอนแบบปกติ จำนวน 8 แผน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI มีค่าดัชนีความยากง่าย (p) ก่อนเลือกข้อที่มีค่า p อยู่ระหว่าง 0.2 - 0.8 และข้อที่มีค่าดัชนีอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป เลือกข้อสอบที่มีเกณฑ์คุณภาพดังกล่าว จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.40 - 0.70 และค่าดัชนีอำนาจจำแนก (r) ค่าระหว่าง 0.38 - 0.66 และหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรคำนวณค่าดัชนีความเชื่อมั่น KR-20 พบว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

3. แบบวัดความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 และค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียนนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI และการสอนแบบปกติ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ทำการสอนกลุ่มทดลองโดยใช้วิธีสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI และทำการสอนกลุ่มควบคุมโดยการสอนแบบปกติ

3. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ทำการทดสอบอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์กับกลุ่มที่ใช้วิธีสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI และกลุ่มที่สอนแบบปกติ

4. ตรวจสอบจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ นักคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีหาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

5. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI กับนักเรียนที่สอนแบบปกติ โดยใช้ Independent - Samples T-Test

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI เป็นการประเมินโดยนำผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการทดสอบหาค่าที่ (Paired-Samples T-Test)

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI กับนักเรียนที่สอนแบบปกติ โดยใช้ Independent - Samples T-Test ใช้ pooled sample t-test เนื่องจากความแปรปรวนของสองกลุ่มเท่ากัน

4. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบวัดความพึงพอใจมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI กับนักเรียนที่สอนแบบปกติ โดยใช้ Independent - Samples T-Test ได้แสดงผลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI กับนักเรียนที่สอนแบบปกติ โดยใช้ Independent - Samples T-Test

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	t
กลุ่มทดลอง	24	20	6.88	1.87	.843
กลุ่มควบคุม	24	20	6.33	2.53	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังกิจกรรมการจัดการจัดการเรียนการรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ได้แสดงผลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังกิจกรรมการจัดการจัดการเรียนการรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	t	p-value
กลุ่มทดลอง	ก่อนเรียน	24	6.88	1.87	15.489	.000
	หลังเรียน	24	16.04	2.40		
กลุ่มควบคุม	ก่อนเรียน	24	6.33	2.53	8.053	.000
	ก่อนเรียน	24	12.58	2.92		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ก่อนการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI มี คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอยู่ที่ 6.88 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.87 หลังการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ที่ 16.04 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.40 มีค่า t เท่ากับ 15.489 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI กับการสอนแบบปกติ ได้แสดงผลในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI กับการสอนแบบปกติ

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	t	p-value
กลุ่มทดลอง	24	20	16.04	2.40	4.48	.000
กลุ่มควบคุม	24	20	12.58	2.92		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI มีคะแนนเฉลี่ย 16.04 คะแนน SD เท่ากับ 2.4 และการสอนแบบปกติ คะแนนเฉลี่ย 12.58 คะแนน SD เท่ากับ 2.92 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI สูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ลำดับและอนุกรม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ภายหลังจากนักเรียนทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI เรื่อง ลำดับและอนุกรม แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI เรื่อง ลำดับและอนุกรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

รายการประเมิน	นักเรียน (n) = 24 คน		
	$\bar{X}$	SD	ความพึงพอใจ
ด้านครูผู้สอน	4.12	0.67	มากที่สุด
1. ครูผู้สอนมีการเตรียมการสอนล่วงหน้า	4.00	0.66	มาก
2. ครูผู้สอนมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี	4.08	0.65	มากที่สุด
3. ครูผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชา	4.29	0.69	มากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.12	0.71	มากที่สุด
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้จริง	4.17	0.82	มากที่สุด
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้คิด วิเคราะห์ ปฏิบัติกิจกรรม	4.29	0.69	มากที่สุด
6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีรูปแบบหลากหลาย ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน	4.08	0.65	มากที่สุด
7. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักเรียนมีโอกาสได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กันมากขึ้น	4.04	0.75	มากที่สุด
8. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถสร้างความสนใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี	4.00	0.66	มาก
ด้านการประเมินผล	3.78	0.58	มาก
9. มีเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน	3.63	0.65	มาก
10. มีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรม	3.92	0.50	มาก
รวมเฉลี่ย	4.05	0.67	มากที่สุด

โดยรวมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI เรื่อง ลำดับและอนุกรม อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.05$ และ $SD = 0.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนพึงพอใจมากที่สุดอันดับแรก คือ ข้อที่ 3 ครูผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 4.29$ และ $SD = 0.69$) และข้อที่ 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้คิด วิเคราะห์ ปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{X} = 4.29$ และ $SD = 0.69$) อันดับสองคือ ข้อที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้จริง ($\bar{X} = 4.17$ และ $SD = 0.82$)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้วยค่า t เท่ากับ 15.489 และ p-value เท่ากับ .000 โดยก่อนการจัดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.88 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.87 หลังการจัดการเรียนรู้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.04 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.40 เนื่องจาก การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI เป็นการผสมผสานระหว่างการสอนแบบร่วมมือและการสอนรายบุคคลเข้าด้วยกัน มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนที่คละความสามารถ ซึ่งจะทำให้นักเรียนกลุ่มที่เก่งคอยช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่อ่อน โดยอาศัยความร่วมมือกันภายในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2553: 366) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือว่าการจัดการเรียนรู้โดยแบบร่วมมือใช้เทคนิค TAI จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี นักเรียนในกลุ่มทุกคนจะช่วยเหลือกันแลกเปลี่ยนให้ความร่วมมือกันและกัน ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะกล้าถามคำถามที่ตนเองไม่เข้าใจ บรรยากาศเช่นนี้นำไปสู่การอภิปรายซักถามทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนอันจะนำไปสู่การเรียนรู้แบบไร้พรมแดน ซึ่งจะช่วยยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทั้งชั้น การที่นักเรียนเก่งช่วยนักเรียนอ่อน นักเรียนเก่งจะเรียนรู้ความคิดรวบยอดของหัวข้อที่กำลังเรียนได้ชัดเจนขึ้นในขณะที่เดียวกันนักเรียน

ที่เรียนขำยอมจะเรียนรู้ความคิดรวบยอดจากเพื่อนซึ่งใช้ภาษาใกล้เคียงกันได้ง่ายกว่าการเรียนจากครู ซึ่งอาจจะใช้ภาษาวิชาการขั้นสูงและเข้าใจยาก ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ ได้ศึกษาค้นคว้า ทำงานและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกยุทธศาสตร์การเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุนทร สันธพานนท์ (2554: 42) ที่ได้กล่าวว่า การสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI เป็นกลวิธีการเรียนรู้ร่วมมือวิธีหนึ่งที่สืบทอดเจตนารมณ์ของปรัชญาการศึกษาที่ว่า Learning by Doing ตามแนวทฤษฎีของ John Dewey โดยเน้นการให้นักเรียนมีการรวมกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกันหรือการปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนการสอน อาจกล่าวได้ว่า การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนั้นเป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยและยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำได้รับประโยชน์จากเพื่อนนักเรียนที่เก่งกว่าหรือมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของนักเรียนสูงขึ้นและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร คล่องจิตต์ (2548: 53) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบ TAI ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ภายหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบ TAI สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI สูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้วยค่า t เท่ากับ 4.48 และ p -value เท่ากับ .000 โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.04 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.40 และการจัดการสอนแบบปกติมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.58 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.92 อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI มีการจัดการเรียนรู้ที่มีการแบ่งกลุ่ม และกลุ่มสามารถซักถาม พูดคุย แสดงความคิดเห็นกัน ทำให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าถามกันมากขึ้น ยังทำให้นักเรียนอยากที่จะเรียนและตั้งใจการทำแบบทดสอบมากขึ้น เพื่อที่จะทำให้คะแนนของกลุ่มดีขึ้น จึงทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสอดคล้องกับสลาวิน (Slavin. 1990: 34-53) ได้กล่าวถึงข้อดีของการเรียนแบบ TAI ว่า ช่วยส่งเสริมให้เกิดความช่วยเหลือกันในกลุ่มของผู้เรียนและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตนเอง ส่งเสริมความสามารถและสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ คือ เด็กที่เรียนช้ามีเวลาฝึกฝนมากขึ้น เด็กที่เรียนเร็วมีโอกาสช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่าในกลุ่ม ทำให้เกิดการยอมรับ

ซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม เด็กอ่อนได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่าของเด็กเก่ง ปลุกฝังนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคมและมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น ช่วยแบ่งเบาภาระครู ทำให้ครูได้มีเวลาดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง และช่วยสร้างแรงจูงใจและความสนใจให้เกิดแก่ผู้เรียนอันเนื่องมาจากการเสริมแรง ทำให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมกันภายในกลุ่มทำให้เกิดความสำเร็จในการเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธีรวัตร ทัดเนียม (2550: 62) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง ลำดับและอนุกรม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TAI เรื่อง ลำดับและอนุกรม อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.05$ และ $SD = 0.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนพึงพอใจมากที่สุดอันดับแรก คือ ข้อที่ 3 ครูผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 4.29$ และ $SD = 0.69$) และข้อที่ 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้คิด วิเคราะห์ปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{X} = 4.29$ และ $SD = 0.69$) อันดับสอง คือ ข้อที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้จริง ($\bar{X} = 4.17$ และ $SD = 0.82$) ทั้งนี้เนื่องจากความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งที่ได้รับประสบการณ์และแสดงออกหรือมีพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะแตกต่างกันไป ความพึงพอใจต่อสิ่งต่าง ๆ นั้น จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ ความพึงพอใจในการเรียนเกิดจากปัจจัยหลาย ๆ ด้าน การสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ 2 ทฤษฎี ได้แก่ 1) ทฤษฎีการเสริมแรง มีการเสริมแรงทางบวก ได้แก่ การให้กำลังใจ การกล่าวคำชมเชย และการมอบของรางวัล เป็นต้น ให้กับนักเรียนเมื่อมีการกระทำที่พึงปรารถนาและต้องการจะให้เกิดการกระทำเช่นนั้นต่อไปอีก และการเสริมแรงทางลบ เมื่อสามารถเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมของนักเรียนอันเนื่องมาจากความสำเร็จในการหลีกเลี่ยงจากสิ่งเร้าที่นักเรียนไม่พึงประสงค์ เช่น เมื่อนักเรียนเลิกเข้าเรียนช้า เมื่อนักเรียนกระทำผิดกติกาที่กำหนดไว้ร่วมกันน้อยลง 2) ทฤษฎีความเสมอภาค เนื่องจากหากผู้เรียนคิดว่าตนไม่ได้รับความเสมอภาค จะทำให้ผู้เรียนเกิดความไม่พอใจ โดยผู้วิจัยคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 2 อย่าง คือ ปัจจัยนำ (Inputs) หมายถึง คุณสมบัติที่มีสำหรับ

การเรียนรู้ เช่น ระดับสติปัญญา ความสามารถ ทักษะ เป็นต้น ปัจจัยนำเข้านี้เป็นสิ่งที่กำหนดความรู้สึกของบุคคลว่าตนเองควรได้รับรางวัลตอบแทนเท่าไรและปัจจัยนำออก (Outcomes) หมายถึง ผลที่ได้รับหรือรางวัลตอบแทนที่บุคคลได้รับจาก การเรียน เช่น คะแนน เป็นต้น เพื่อลดความไม่เสมอภาคนี้ (ธงชัย พรหมภมม, 2549: 61) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ ทิพม่อม (2550: 83) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง วงรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้เป็นกลุ่ม (TAI) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เป็นกลุ่ม (TAI) อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของธรรมภรณ์ ปักกาเร (2553: 80-81) ศึกษาวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่อง ลำดับและอนุกรม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ TAI กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 80 คน จาก 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ TAI อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ทำให้นักเรียน มีความกระตือรือร้นและสนใจเรียนหรือร่วมกิจกรรมมากขึ้น นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดงออกและมีความรับผิดชอบมากขึ้น ดังนั้นจึงควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ไปใช้กับเนื้อหาอื่นในวิชาคณิตศาสตร์เพื่อฝึกนักเรียนต่อไป
2. เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องศึกษาทำความเข้าใจและขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI โดยละเอียด เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI กับนักเรียนที่เรียนโดยการสอนวิธีอื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเนื้อหาอื่น ๆ เช่น เลขยกกำลัง ฟังก์ชัน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ณัฐพร โพธิ์เอี่ยม. (2550). **การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเหลือเป็นรายบุคคล [TAI] ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิศนา ขัมมณี. (2551). **14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย พรหมภมม. (2549). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำน้ำปลาจากปลาร้าหมัก กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธนพร สาลี. (2549). **การพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาอัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาลัษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ธรรมภรณ์ ปักกาเร. (2553). **การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่อง ลำดับและอนุกรม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ TAI**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชะวัดร์ ทัดเนียม. (2550). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการสอนแบบปกติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาลัษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปาริชาติ ทิพม่อม. (2550). **ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง วงรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เป็นกลุ่ม (TAI)**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- โรงเรียนเมืองหลังสวน. (2560). รายงานผลการประชุมผู้ปกครอง โรงเรียนเมืองหลังสวน (กลุ่มงานการบริหารวิชาการ) จังหวัดชุมพร ประจำปี 2559-2560. ชุมพร: โรงเรียนเมืองหลังสวน.
- ศิริพร คล่องจิตต์. (2548). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบ TAI. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). ข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET). [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.niets.or.th/th/catalog/view/3121>. 2563.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2553). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กทม: ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง. พ.ศ. 2560-2564. [online]. เข้าถึงได้จาก : nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422. 2560.
- สิริพร ทิพย์คง. (2545). หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2554). วิธีสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชนคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิกพริ้นติ้ง.
- Slavin, R, Madden, N. A, & Leavey, M. (1984). Effects of Team Assisted Individualization on the Mathematics Achievement of Academically Handicapped and Nonhandicapped Students. *Journal of Educational Psychology*. 76(5): 813-819.

ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Effects of Learning Management on Solving Percentage Problems by Using the Inquiry-Based Learning with Bar Model for Prathomsuksa 6 Students

มณฑนา มาลี*, พรสิน สุภวาลัย, เดช บุญประจักษ์

Manthana Masee, Pornsin Supawan, Dech Boonprajak

สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร 10220

Mathemathtics Education, College of Teacher Education, Phranakhon University, Bangkok 10220 Thailand

*Corresponding author E-mail: 0870487679.aa@gmail.com

(Received: November 23 2021; Revised: April 4 2022; Accepted: April 18 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ผลการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประชากรเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดล และ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ หลังเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดล มีคะแนนเฉลี่ย 13.93 คิดเป็นร้อยละ 69.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.37 และมีสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV.) ร้อยละ 9.83 2) ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดลเท่ากับ 0.594 คิดเป็นร้อยละ 59.36 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดล, การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ

Abstract

The purposes of this study were to study 1) the effects of learning on solving percentage problems by using the Inquiry-Based Learning with Bar Model for Prathomsuksa 6 students 2) the effectiveness Index (E.I.) of learning management on Solving Percentage Problems by using the Inquiry-Based Learning with Bar Model for Prathomsuksa 6 students. The population were 20 Prathomsuksa 6 students of Ratsongkhawittaya School in Pathumthani. The instruments were 1) the lesson plan by using the Inquiry-Based Learning with Bar Model and 2) the mathematics achievement test on solving percentage problems. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and effectiveness Index (E.I.).

The findings revealed that 1) the effects of learning on solving percentage problems after learning by using the Inquiry-Based Learning with Bar Model averaged 13.93, 69.63 percent. The standard deviation was 1.37 and the coefficient of variation (CV.) averaged 9.83 2) the effectiveness Index (E.I.) of learning management on solving percentage problems by using the Inquiry-Based Learning with Bar Model was 0.594, 59.36 percent that were within acceptable criteria.

Keywords : Learning Management by using the Inquiry-Based Learning with Bar Model on Solving, Percentage Problems

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปรับปรุง 2560 ระบุว่า คณิตศาสตร์เป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดเป็นระบบ มีแบบแผน ริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาหรือเหตุการณ์ได้อย่างรอบคอบ และถี่ถ้วน สามารถช่วยในการตัดสินใจได้ง่ายขึ้น เพราะมีการวางแผนการที่ดีก่อนลงมือปฏิบัติจริงในการแก้ปัญหา และสามารถนำไปประยุกต์เพื่อปรับใช้ในชีวิตได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการศึกษาศาสตร์ทั้งด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ การสื่อสาร และคณิตศาสตร์ ยังเป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพสังคมความเป็นอยู่ทำให้การใช้ชีวิตดีขึ้น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขจึงเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ดังนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และมาตรฐานเป้าหมายการเรียนรู้ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ คณิตศาสตร์ยังถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพทางสมองในการคิดแก้ปัญหาเป็นระบบมีเหตุและผล (กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ปัจจุบันเป็นยุคที่ผู้เรียนต้องมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิต และอาชีพ หรือเรียกได้อีกอย่างว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเรียนรู้เน้นที่องค์ความรู้ ทักษะความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้หรือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครูไม่ต้องสอนแต่ต้องออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำแล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555) และการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูจึงควรมุ่งเน้นสอนเกี่ยวกับกระบวนการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอยากรที่จะเรียนรู้ เกิดการรู้จัก การคิดขั้นสูง การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา การจัดการแก้ไขปัญหา การสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558) และการเรียนรู้ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูเป็นผู้แนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ (วิจารณ์ พานิช, 2555) อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนควรจัดให้นักเรียนมีโอกาสได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น ตอบคำถาม และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนนั้นด้วย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนนั้นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น (สิริพร ทิพย์คง, 2546)

กรมวิชาการได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไว้ว่า ต้องใช้วิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา

ใช้ความรู้ ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม (กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังนั้นการแก้ปัญหาจึงถือได้ว่าเป็นความสำคัญต่อวิชาคณิตศาสตร์เป็นอย่างมาก ทั้งนี้จะเห็นว่าการแก้ปัญหาเป็นเป้าหมายสูงสุดในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ และเป็นทักษะหนึ่งในทักษะการคิดระดับสูง ซึ่งประกอบไปด้วย การแก้ปัญห การตัดสินใจ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นจึงถือได้ว่าการแก้ปัญหาเป็นหัวใจของการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ (สิริพร ทิพย์คง, 2546) แต่การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของประเทศไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เห็นได้จากผลการประเมินต่าง ๆ ทั้งการประเมินระดับชาติ (O-NET) และการประเมินระดับนานาชาติ (PISA, TIMSS) สำหรับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เห็นได้จากผลจากการประเมินการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา ประจำปีการศึกษา 2560-2562 คือ ได้คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 40.59 34.29 และ 41.76 คะแนน ตามลำดับ จากคะแนนเต็มทั้งสิ้น 100 คะแนน นั่นคือ การเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยเฉพาะสาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต มาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจความหลากหลายของการแสดงจำนวน ระบบจำนวน การดำเนินการของจำนวน ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ สมบัติของการดำเนินการ และนำไปใช้ ผู้เรียนมีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 สาเหตุสำคัญของการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะการแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ อาจเนื่องจากวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชานามธรรม ยากแก่การทำความเข้าใจ ปัญหาสำคัญที่ครูผู้สอนคณิตศาสตร์พบ คือ นักเรียนขาดทักษะในการอ่าน การคิดคำนวณ ความรู้เกี่ยวกับกฎ หลักการ และวิธีการทางคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนไม่สามารถตีความหมาย และแก้โจทย์ปัญหาได้ และโจทย์ปัญหาร้อยละค่อนข้างยากต่อการทำความเข้าใจของนักเรียนในระดับประถมศึกษา ส่งผลให้นักเรียนมองไม่เห็นภาพความสัมพันธ์ของข้อมูลในโจทย์ปัญหา จึงไม่สามารถเปลี่ยนจากประโยคภาษาเป็นประโยคสัญลักษณ์ได้ (สุริชัย อินทสังข์, 2558)

การแก้โจทย์ปัญหาเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ฝึกฝน และพัฒนาให้เกิดทักษะขึ้นในตัวนักเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนมีแนวทางการคิดที่หลากหลาย มีนิสัยกระตือรือร้น ไม่ย่อท้อ และมีความมั่นใจในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท, 2551) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สร้างทั้งความสนใจ กระตุ้นให้เกิด

การเรียนรู้ และปูทางให้การพัฒนาทักษะโดยใช้การตั้งคำถาม (inquiry) เป็นพื้นฐานในการให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์ที่เรียนรู้หรือฝึกฝน มาทดลองปฏิบัติหรือแสวงหาคำตอบ เกิดเป็นการเรียนรู้จากความเข้าใจที่ผู้เรียนค่อย ๆ สร้างสมขึ้นมา โดยผู้สอนจะเป็นผู้ช่วยแนะแนะใจและเสริมต่อในส่วนที่จำเป็น ต่างจากการสอนแบบเดิมที่ใช้การป้อนความรู้จากผู้สอนเป็นหลัก คือ การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ซึ่งเป็นกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน นำไปสู่ความเข้าใจเรื่องหรือประเด็นที่จะศึกษามากขึ้น 2) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) เป็นการลงมือปฏิบัติเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อสังเกต หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ วิธีการตรวจสอบอาจทำได้หลายวิธี 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) เป็นการนำข้อมูลข้อสังเกตที่ได้มีวิเคราะห์ แปลผลสรุปผลและนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือความคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติม และนำข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายสถานการณ์หรือเหตุการณ์อื่น ๆ ทำให้เกิดความรู้อย่างกว้างขวาง 5) ขั้นประเมิน (Evaluation) เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ทำให้เกิดเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ จึงเรียกว่า Inquiry cycle กระบวนการสืบเสาะหาความรู้จึงช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาหลักและหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ได้ความรู้ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการเรียนต่อไป (สสวท., 2546)

นอกจากการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) แล้ว การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ยังทำได้หลายวิธี วิธีการแก้โจทย์ปัญหาที่ได้ผลวิธีหนึ่ง คือ เทคนิคการแก้โจทย์ปัญหาด้วยเทคนิคบาร์โมเดล (Bar Model) เป็นยุทธวิธีการทำโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่กำหนดให้ใช้การวาดรูปบาร์โมเดลในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยจะวาดเป็นรูปบล็อกหรือบาร์ เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เรียกว่า Singapore Bar Model หรือ Singapore Block Model หรือเรียกสั้น ๆ ว่า Bar Model การแก้โจทย์ปัญหาโดยใช้ Bar Model สามารถทำให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ข้อความจากโจทย์ปัญหา นำมาเชื่อมโยงกับการคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน แล้ววาดออกมาเป็นรูปบาร์โมเดล ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ เกิดความคิดรวบยอด และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง (ธนาวีร์รัตคุปตวุฒินันท์, 2558: 3)

ร้อยละ เป็นเนื้อหาที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวเลขและจำนวน ซึ่งในชีวิตจริงของเรานั้น ตัวเลขและจำนวนเหล่านี้ก็สามารถพบเห็นได้จากข้อมูลหรือเอกสารที่เกี่ยวกับปริมาณของสิ่งของในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การนับจำนวน การซื้อขาย ระยะเวลา เป็นต้น อีกทั้งต้องอาศัยวิธีการคำนวณทางคณิตศาสตร์เข้ามา

เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ จึงเป็นเนื้อหาที่สำคัญอย่างมาก แต่การเรียนรู้ยังพบปัญหาต่าง ๆ อยู่มาก เช่น อ่านโจทย์แล้วไม่เข้าใจว่าจะดำเนินการในทิศทางใด ไม่สามารถเปลี่ยนโจทย์ข้อความมาเป็นประโยคสัญลักษณ์คณิตศาสตร์ ไม่สามารถคิดคำนวณตามที่โจทย์ต้องการได้ (พรพรหม อัดตัวตนากุล, 2547) ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมนั้น ควรจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จะได้เกิดประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ ค้นพบความรู้หรือแนวทางแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ส่วนผู้สอนควรทำหน้าที่ผู้อำนวยความสะดวก ช่วยเสริมสร้างพลังความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนให้เต็มขีดความสามารถ โดยประยุกต์ใช้หลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิด ทุกคนมีโอกาสใช้ความคิดอย่างเต็มศักยภาพ (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2553: 56) ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับบาร์โมเดล (Bar Model) มาใช้ในการสอนการแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแก้โจทย์ปัญหาร้อยละของนักเรียน และเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผล (E.I) ของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์วิทยา หมู่ 9 บ้านหนองทะเล ตำบลหนองสามวัง อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหา ร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง โดยทำการทดสอบก่อนเรียน (pre-test) จำนวน 1 ชั่วโมง ดำเนินการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับบาร์โมเดล จำนวน 10 ชั่วโมง และทำการทดสอบหลังเรียน (post-test) จำนวน 1 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ 15 คะแนน และแบบทดสอบแบบอัตนัยแสดงวิธีหาคำตอบ 2 ข้อ 5 คะแนน รวม 20 คะแนน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน
2. จัดการเรียนรู้อาศัยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับบาร์โมเดล จำนวน 10 ชั่วโมง

ตารางที่ 1 ผลการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คะแนนทดสอบ	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)			
	ก่อนเรียน	ร้อยละ	หลังเรียน	ร้อยละ
$\bar{X}$	5.05	25.25	13.93	69.63
S.D.	1.78		1.37	
CV.	35.25		9.83	

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนเรียนนักเรียนสอบได้คะแนนเฉลี่ย 5.05 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 25.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.78 และมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV.) ร้อยละ 35.25 และหลังเรียน นักเรียนสอบได้คะแนนเฉลี่ย 13.93 คิดเป็นร้อยละ 69.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.37 และมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV.) ร้อยละ 9.83

3. หลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ ทำการทดสอบอีกครั้งโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบหลังเรียน

4. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การแปรผัน (CV) และหาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับบาร์โมเดล ด้วยการวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การแปรผัน (CV.)

2. หาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)

ผลการวิจัย

1. ผลการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ผลการศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คะแนนทดสอบ	N	คะแนนรวม	คะแนนที่ได้	ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
ก่อนเรียน	20	400	101	0.5936
หลังเรียน	20	400	278.50	

จากตารางที่ 2 พบว่า ก่อนเรียนนักเรียนทำแบบทดสอบได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวม 101 คะแนน จากคะแนนเต็ม 400 คะแนน หลังจากจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดล มีผลรวมของคะแนน 278.50 คะแนน จากคะแนนเต็ม 400 คะแนน เมื่อนำไปคำนวณหาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ได้เท่ากับ 0.5936 แสดงว่านักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดลมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 59.36 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปราย ได้ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ ที่เรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนนักเรียนสอบได้คะแนนเฉลี่ย 5.05 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 25.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.78 และมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV.) ร้อยละ 35.265 และหลังเรียน นักเรียนสอบได้คะแนนเฉลี่ย 13.93 คิดเป็นร้อยละ 69.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.37 และมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV.) ร้อยละ 9.83 หากพิจารณาที่ค่าสัมประสิทธิ์การแปรผันของผลการสอบก่อนเรียนกับผลการสอบหลังเรียน จะเห็นว่าค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV.) ร้อยละ 9.83 อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดล เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียน กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก เข้าใจปัญหา และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกัน สืบค้นข้อมูล ลงมือปฏิบัติ นำเสนอ และมีการอภิปรายเพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ รวมถึงการวิเคราะห์ข้อความจากโจทย์ ให้เป็นรูปธรรม โดยผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนอธิบายแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา โดยสื่อสารผ่านการพูดหรือวาดออกมาเป็นรูปบาร์โมเดลซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงกับกระบวนการคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ได้ ทำให้นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฟารีดา นาคสง่า (2561) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดลสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 กนกวรรณ ดีเพชร และสมจิตรา เรืองศรี (2563) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง หลักการนับเบื้องต้นและความเป็น โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ศุภลักษณ์ ภูสุวรรณ์ (2563) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้เทคนิคบาร์โมเดล มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ฉัตรภาณุจันท์ ธานีพูน และนงลักษณ์ วิริยะพงษ์ (2563) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ร่วมกับบาร์โมเดล เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเลขคณิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ไพรวรรณ สังข์ (2561) พบว่า จากการจัดการเรียนรู้กิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ย 19.78 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 79.12) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญ .05

2. ผลการศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนนักเรียนทำแบบทดสอบได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวม 101 คะแนน จากคะแนนเต็ม 400 คะแนน หลังจากจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดล มีผลรวมของคะแนน 278.50 คะแนน จากคะแนนเต็ม 400 คะแนน เมื่อนำไปคำนวณหาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ได้เท่ากับ 0.5936 แสดงว่านักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดลมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 59.36 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

ร่วมกับบาร์โมเดล ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยเอง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยครูเป็นผู้สร้างสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าความรู้อย่างเป็นระบบและหลากหลาย ร่วมกับการใช้เทคนิคบาร์โมเดลในการวิเคราะห์ข้อความจากโจทย์ปัญหามาเชื่อมโยงกับการคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติปกรณ อัมเถื่อน (2563) พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการเขียนแผนผังความคิด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 0.5026 แสดงว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.5026 หรือคิดเป็นร้อยละ 50.26 งานวิจัยของ ภาวนา รัตนวงศ์ (2558) พบว่าค่าดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index : E.I.) ของชุดฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบบาร์โมเดล (Bar Model) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้น เท่ากับ 0.6370 หรือคิดเป็นร้อยละ 63.70 และงานวิจัยของ สุเมธกฤต นาลากสุขพิพัฒน์ (2559) พบว่า ค่าประสิทธิผลทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดเชิงเมตาคognitionชั้นร่วมกับบาร์โมเดลเท่ากับร้อยละ 62.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นวิธีการที่นักเรียนต้องสืบค้นและแสวงหาวิธีการที่จะนำมาใช้ในการหาคำตอบ ครูผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดและหาแนวทางหรือวิธีการในการใช้ความรู้มาแก้ปัญหา ซึ่งผู้สอนจะคอยกระตุ้นและสนับสนุนให้นักเรียนได้แก้ปัญหา
2. การวิเคราะห์โจทย์ปัญหาโดยใช้บาร์โมเดลเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนใช้จินตนาการในการวิเคราะห์ข้อความจากโจทย์เชื่อมโยงกับกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือนำเสนอเพิ่มเติมในกรณีที่นักเรียนคิดต่างจากผู้อื่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

การจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับบาร์โมเดล เป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจให้นักเรียนได้ดี ช่วยให้นักเรียนวิเคราะห์โจทย์ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เรื่องอื่น ๆ หรือระดับชั้นอื่น ๆ ได้

1. ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับบาร์โมเดล กับเนื้อหาอื่น ๆ เช่น โจทย์

ปัญหาเศษส่วน โจทย์ปัญหาทศนิยม โจทย์ปัญหาการชั่ง ตวง วัด ฯลฯ

2. ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับบาร์โมเดล ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายระดับชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ดีเพ็ชร และสมจิตรา เรื่องศรี. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง หลักการนับเบื้องต้นและความน่าจะเป็น โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กิตติปกรณ อัมเถื่อน. (2563). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการเขียนแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. **ครูสภาวิทยากร JOURNAL OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT.**
- กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปรับปรุง 2560.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ฉัตรกาญจน์ ธาณีพูน และนงลักษณ์ วิริยะพงษ์. (2563). การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเลขคณิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับบาร์โมเดล. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซด์แอนปริ้นติ้ง.
- ธนาวิรัตน์ คุปตวุฒินันท์. (2558). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิค Bar Model. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พรพรหม อัดตวัฒนากุล. (2547). การใช้แบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง การประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

- ไพรรรณ สัจวัง. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฟารีดา นาคสง่า. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ภาวนา รัตนวงศ์. (2558). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้รูปบาร์โมเดล (Bar Model) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- ศุภลักษณ์ ภูสุวรรณ. (2563). พัฒนาการสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวัดสุทธารามโดยใช้เทคนิคบาร์โมเดล. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). การจัดการเรียนรู้อิงกลุ่มวิทยาศาสตร์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- _____ . (2551). หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สกสค. ลาดพร้าว.
- _____ . (2555). การวัดผลประเมินคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด.
- สิริพร ทิพย์คง. (2546). หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์. (1). กรุงเทพมหานคร: บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2553). เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สุเมธกฤต น้าลากสุขพิพัฒน์. (2559). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดเชิงเมตาคอกนิชันร่วมกับบาร์โมเดล เรื่อง การประยุกต์อัตราส่วนและร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรัชน์ อินทสังข์. (2558). การสอนแก้โจทย์ปัญหาโดยใช้บาร์โมเดล. นิตยสารสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19
ที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครู
Outcomes of the New Normal Online Blended Learning Management
During COVID-19 Pandemic Towards Student Teachers' Learning Abilities

สุวรรณา จุ้ยทอง*

Suwana Juithong

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี 13180

Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education,

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathumthani 13180 Thailand

*Corresponding author E-mail: Su_Jui2012@hotmail.co.th

(Received: December 8 2021; Revised: March 16 2022; Accepted: March 29 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ที่เรียนรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ สาขาวิชาชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ทั่วไป จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 18 คน ได้มาโดยสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ได้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 แบบวัดความสามารถในการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 และแบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจของนักศึกษาครูหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.54)

คำสำคัญ : จัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน, ปกติใหม่, โควิด-19, ความสามารถในการเรียนรู้, ระบบออนไลน์

Abstract

The objectives of this research were 1) to compare the abilities of student teachers in blended learning-based classrooms with the criteria of 70 percent in the new normal online system during the COVID-19 pandemic and 2) to study the satisfaction of student teachers after studying in the blended learning-based classroom. The target group is second-grade undergraduate students from the Faculty of Education in Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathumthani Province. In the first semester of the academic year 2021, a class of 18 Biology and General Sciences students studying in the Learning Management Science Course, was selected by cluster sampling method. The research tools consisted of the new normal COVID-19 blended learning management-based lesson plan, learning ability evaluation form with a 0.92 reliability score, and satisfaction survey questions with a 0.87 reliability score. The descriptive statistics included mean, standard deviation, and a one-sample t-test.

The research findings were as follows:

1. The learning ability of student teachers in the new normal COVID-19 blended learning-based classroom was higher than the criterion-referenced 70 percent of the total score with the .05 level for statistical significance.
2. The overall satisfaction of student teachers after studying in the new normal COVID-19 blended learning-based classroom was at the highest level ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.54).

Keywords : Blended learning Management, New Normal, Covid-19, Ability To Learn, online system

บทนำ

เมื่อวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ระลอกแรกเริ่มคลี่คลายลง ซึ่งมีหลายภาคส่วนเริ่มพูดถึง “ความปกติใหม่” หรือ “New Normal” ที่จะตามมา ภาคการศึกษาเป็นอีกภาคส่วนหนึ่งที่เกิดการปรับตัวครั้งใหญ่ทั่วโลกและในประเทศไทย โดยเฉพาะการปิดโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่ทำให้ทั้งภาคนโยบาย โรงเรียน ครู นักเรียน และนักศึกษา ต้องหันมาใช้ในการเรียนการสอนทางไกลอย่างเร่งด่วน ชวนให้หลายคนคิดว่า เมื่อโควิด-19 ผ่านไป การเรียนรู้ทางไกลและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้จะกลายเป็นความปกติใหม่ของการศึกษาไทย ซึ่งแนวทางจัดการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสารสนเทศขึ้นอย่างมากมาย ดังนั้นครูผู้สอนในฐานะผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่กันนักเรียนต่างก็มีการปรับตัว และเตรียมทักษะเพื่อรับมือกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใหม่อย่างทันท่วงที พร้อมรับกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้อยู่เสมอสอดคล้องกับ พัชรภรณ์ ดวงชื่น (2563) กล่าวว่า วิกฤตโควิด-19 ในครั้งนี้เป็นโอกาสสำคัญในการจัดการศึกษาตามวิถี New Normal ที่เป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดครั้งใหญ่ที่ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยควรดำเนินการเรื่องหลักสูตรปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบ เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ สำหรับการประเมินเป็นการประเมินเพื่อรับผิตรีชอบ และควรให้น้ำหนักการประเมินโอกาสทางการเรียนของผู้เรียนมากกว่าการวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบ สิ่งที่สำคัญคือ การเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้สอนและผู้เรียนในการรับมือกับ New Normal ของการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ของเราทุกคน รวมถึงการบริหารจัดการศึกษาที่ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล มธูรส (2564) กล่าวว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของวิกฤต COVID-19 มีการยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนาและไม่ให้นักศึกษาเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ โดยเฉพาะความรู้ด้านภาษาและการคำนวณ แม้ไม่มีโควิด-19 ระบบการศึกษาไทยก็กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จากปัจจัยขับเคลื่อนจำนวนมากทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม เช่น โครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลง ด้านเทคโนโลยี Disruptive Technology ที่ทำให้ทักษะที่เป็นความต้องการเปลี่ยนไป และด้านการเมืองการปกครอง เช่น การดำเนินนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น โควิด-19 เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงที่รอทำอยู่ให้เกิดขึ้นเร็วขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มาใช้ในวงกว้างยิ่งขึ้น

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของวิกฤต COVID-19 ไม่สามารถจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนปกติเหมือนเดิม ผู้จำเป็นต้องปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนแบบปกติเป็นการจัดการเรียนรู้แบบ

ผสมผสาน ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้ากับการเรียนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือการเรียนออนไลน์ โดยผู้สอนนำเสนอเนื้อหาบทเรียนผ่านเทคโนโลยีผนวกกับการสอนแบบเผชิญหน้าการผสมผสานทฤษฎี/ระบบการเรียนรู้ และวิธีสอนที่หลากหลาย ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด (ทีศนา แชมมณี, 2564) ได้กล่าวว่า รูปแบบของ Blended learning ซึ่งมี 6 Model ได้แก่ Model 1 : Face to Face Driver การเรียนแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียน ร่วมกับการเรียนรู้ออนไลน์ ในประเด็นที่กำหนด Model 2 : Rotation การหมุนเวียนกันเรียนรู้ออนไลน์ เนื้อหาต่าง ๆ ตามที่กำหนด โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้เวลาเรียนรู้น้อยได้ตามความสามารถของตน Model 3 : Flex การผสมผสานรูปแบบและวิธีการสอนหลากหลายในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน Model 4 : Online Lab การเรียนออนไลน์ที่มีการใช้ห้องปฏิบัติการทางเทคโนโลยีสารสนเทศเต็มรูปแบบ โดยมีครูและผู้เชี่ยวชาญให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก Model 5 : Self Blended การเรียนในระดับอุดมศึกษาที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง โดยสืบค้นข้อมูลจากสถาบันต่าง ๆ ที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน โดยมีโปรแกรมและผู้ควบคุมหลักสูตรอยู่ที่ห้องปฏิบัติการตามโมเดล 4 คอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน และ Model 6 : Online Driver การเรียนออนไลน์เต็มรูปแบบที่ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้ ในช่วงการระบาดของโควิด 19 ตามที่กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้การเรียนการสอนมีการปรับเปลี่ยน ซึ่งมีผลงานวิจัยของ ลอริโก้ ดีเอส, โนเอลเอส. ซาบาริลโล และโจอี มาร์ค ดีเอส (Lorico DS.Lapitan, Jr., Cristina E.Tiangco, Divine Angela G. Sumalinog, Noel S. Sabarillo, and Joey Mark Diaz, 2564) ได้ศึกษาเรื่อง “An Effective Blended Online Teaching and Learning Strategy during the COVID-19 Pandemic” ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนการเรียนรู้ออนไลน์และการสอนในช่วงการระบาดของโควิด 19 ได้นำความท้าทายอย่างแท้จริงเกี่ยวกับผู้สอนและนักศึกษา ความจริงความยุ่งยากเหล่านี้ในการสอนหลักสูตรเคมีในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย Santo Tomas เป็นการผสมผสานกลยุทธ์การเรียนรู้ในบริบทของการเรียนการสอนของเคมีกายภาพ 1 เคมีวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมเคมี ที่ถูกกำหนดไว้ซึ่งได้มีการเสนอกลยุทธ์ทางออนไลน์ที่จะอำนวยความสะดวกและเปลี่ยนผ่านรูปแบบเดิม คือ Face to Face ไปสู่การสอนออนไลน์อย่างเต็มตัว กลยุทธ์การเรียนรู้แบบผสมผสาน 5 องค์ประกอบ คือ การค้นพบ (Discover) การเรียนรู้ (Learn) การฝึกปฏิบัติ (Practice) การร่วมมือ (Collaborate) และการประเมิน (Assess) โดยใช้ชื่อย่อกลยุทธ์การเรียนรู้แบบผสมผสานว่า “DLPCA” ส่วนของเวลาที่ไม่ประสานกันของการสอน (Asynchronous Learning) มีความสำเร็จผ่านทางการเผยแพร่ของการจัดทำบันทึกวิดีโอการสอนไว้ก่อน

บนทางยูทูปเพื่ออนุญาตให้นักศึกษาได้เรียนและมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักศึกษาด้วยตนเอง สำหรับในส่วนของการสอนในในเวลาเดียวกัน จะมีการบริหารจัดการโดยใช้แพลตฟอร์ม video conferencing เช่น Zoom หรือ Google Meet กลยุทธ์ DLPCA ถูกนำเสนอและอภิปรายไปยังนักศึกษาเพื่อนำสู่การปฏิบัติการวิเคราะห์ ของประสบการณ์การเรียนรู้และการสอนบนฐานของ 3 ตัวชี้วัด 1) ประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษา 2) ผลการปฏิบัติทางวิชาการของนักศึกษา และ 3) การสังเกตผู้สอนซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลยุทธ์การเรียนรู้แบบผสมผสาน “DLPCA” ผลการวิจัยพบว่า มีผลกระทบเชิงบวกต่อนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน มีความท้าทายเป็นความมีเสถียรภาพของการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และความเชี่ยวชาญของอาจารย์ผู้สอนกับความพร้อมในเครื่องมือการสอนบนอินเทอร์เน็ต เช่น video conferencing software ซึ่งทำให้ผู้วิจัยเห็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาที่จะสอนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจารย์ผู้สอนจะต้องหาแนวทางในการจัดกิจกรรมให้นักศึกษากับนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กัน และการรักษาประโยชน์ของนักศึกษารวมถึงการนัดหมายระหว่างชั้นเรียนออนไลน์ การสำรวจได้ชี้ให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับกลยุทธ์การเรียนรู้แบบผสมผสาน “DLPCA” ดังนั้นกลยุทธ์นี้จึงสามารถมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพในการสอนออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบในระดับปริญญาตรี ทั้งหมดเป็นข้อค้นพบและการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในการศึกษานี้ที่จะเพิ่มมูลค่าทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการสอนแบบผสมผสานในช่วงหลังโควิด 19 ในการศึกษาต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 โดยใช้กลยุทธ์การเรียนรู้แบบผสมผสาน “DLPCA” และใช้รูปแบบ Blended learning ใน Model 6 : Online Driver การเรียนออนไลน์เต็มรูปแบบที่ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ที่เรียนรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละห้องเรียนมีนักศึกษาคณะความสามารถ ต้องการศึกษาดูผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ที่จะส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครูได้มากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
2. ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรได้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี สาขาวิชาชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ทั่วไป และสาขาวิชาเคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 32 คน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ที่เรียนรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ รหัสวิชา ETP 205 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 32 คน ซึ่งในแต่ละห้องเรียนมีนักศึกษาคณะความสามารถ

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 2 สาขาวิชาชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 เรียนรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ รหัสวิชา ETP 205 จำนวน 1 ห้อง จำนวน 18 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากที่ผู้วิจัยสอน 2 ห้อง สุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มด้วยวิธีจับสลากมา 1 ห้อง

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครู และความพึงพอใจของนักศึกษาครู

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 รายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ระดับชั้นปริญญาตรี จำนวน 12 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง โดยในแต่ละแผนจะเป็นการเรียนออนไลน์ ซึ่งมีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเรียนรู้ (Learn) ขั้นตอนที่ 2 การร่วมมือ (Collaborate) ขั้นตอนที่ 3 การฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นตอนที่ 4 การค้นพบ (Discover) และขั้นตอนที่ 5 การประเมิน (Assess) นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบเนื้อหาคุณภาพของแผน ความเหมาะสม ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้แบบประเมินค่า 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert scale) โดยภาพรวม พบว่า ทุกองค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ ยุคปกติใหม่ โควิด-19 มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.89)

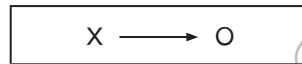
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้รายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้แบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ 60 คะแนน ผู้วิจัยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเชิงนิยามศัพท์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถาม ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้รายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่เคยเรียนรายวิชานี้แล้ว นำผลการวิเคราะห์หาคุณภาพแบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.35 - 0.65 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.38 - 0.75 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้เท่ากับ 0.92 (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560)

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ซึ่งมีลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวทฤษฎีของลิเคิร์ท (Likert, อ้างอิงจาก ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเชิงนิยามศัพท์ ผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ไป Try Out กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยหาค่าแอลฟาสัมประสิทธิ์ของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ซึ่งดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเดียว One-Group Posttest Only Design คือ ทดลองสอนกลุ่มเดียว และมีการเก็บข้อมูลหลังการทดลองสอนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 จำนวน 12 แผน และมีการทดสอบ 4 ชั่วโมง

X แทนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

O แทนประเมินความสามารถในการเรียนรู้ และความพึงพอใจของนักศึกษาครู หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ที่ได้จากการนำแบบสอบถามความพึงพอใจไปให้นักศึกษาครูทำแบบสอบถามหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ด้วยการทำคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การทดสอบค่าที

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ระดับปริญญาตรี หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่น่าพอใจในรายวิชานี้ ด้วยการทดสอบค่าที (t-test for one sample)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ระดับปริญญาตรี หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

N = 18

คะแนนความสามารถในการการเรียนรู้	ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 60 คะแนน = 42 คะแนน				
	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.
	44.11	0.97	17	9.173*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ระดับปริญญาตรี หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 44.11 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 73.52 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม แสดงว่า คะแนนความ

สามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ระดับปริญญาตรี หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 รายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้

ข้อ	คำถาม	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	อาจารย์ชี้แจงรายละเอียดของรายวิชาและแผนการสอนให้นักศึกษาทราบในห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่โควิด-19	18	4.56	0.51	ดีมาก
2	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่โควิด-19 เช่น ร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน/ การวัดผลและประเมินผล เป็นต้น	18	4.61	0.50	ดีมาก
3	อาจารย์จัดการเรียนการสอนตามรายละเอียดของรายวิชาและแผนการสอนที่กำหนดไว้ในห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่โควิด-19	18	4.61	0.50	ดีมาก
4	อาจารย์มีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 เช่น ฝึกปฏิบัติจริง อภิปรายกลุ่ม นำเสนอผลงาน และทดลองสอนในห้องเรียนออนไลน์ เป็นต้น	18	4.56	0.51	ดีมาก
5	อาจารย์มีการใช้วิธีการสอนและสื่อการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา บริบท และสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ตามความต้องการ และความถนัดของนักศึกษาในห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่โควิด-19	18	4.72	0.46	ดีมาก
6	อาจารย์แนะนำแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้กับนักศึกษาที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนในห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่โควิด-19	18	4.56	0.51	ดีมาก
7	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19	18	4.56	0.62	ดีมาก
8	อาจารย์กำหนดให้นักศึกษาได้ใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นเพื่อการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19	18	4.56	0.62	ดีมาก
9	อาจารย์กำหนดให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าและนำความรู้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและ/หรือ สร้าง พัฒนาคำรู้ใหม่ด้วยตนเองในห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19	18	4.72	0.46	ดีมาก
10	อาจารย์ได้ตรวจผลงานและแจ้งผลให้นักศึกษาทราบเพื่อการปรับปรุงแก้ไขในห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19	18	4.67	0.49	ดีมาก
11	อาจารย์แนะนำตำราหลักหรือเอกสารประกอบการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาในห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19	18	4.56	0.62	ดีมาก
12	อาจารย์มีมนุษยสัมพันธ์ และให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาอย่างเป็นกันเอง มีความเหมาะสมกับห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่โควิด-19	18	4.67	0.59	ดีมาก
13	อาจารย์ทำการวัดผล และประเมินผลได้สอดคล้องและครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนเหมาะสมกับห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19	18	4.72	0.46	ดีมาก
14	อาจารย์เข้าสอนสม่ำเสมอ และตรงต่อเวลาในห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19	18	4.56	0.62	ดีมาก
15	นักศึกษามีความรู้สึกที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ที่อาจารย์สอนในวิชานี้	18	4.50	0.62	ดีมาก
เฉลี่ยรวม		18	4.61	0.54	ดีมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า หลังจากที่นักศึกษาครูได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ในรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมผลการศึกษาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61, S.D. = 0.54$) เมื่อพิจารณารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจสูงที่สุด มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ อาจารย์มีการใช้วิธีการสอนและสื่อการสอนที่หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา บริบท และสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ตามความต้องการ และความถนัดของนักศึกษาในห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ($\bar{X} = 4.72, S.D. = 0.46$) อาจารย์กำหนดให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าและนำความรู้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและ/หรือ สร้าง พัฒนาความรู้ใหม่ด้วยตนเองในห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ($\bar{X} = 4.72, S.D. = 0.46$) และอาจารย์ทำการวัดผล และประเมินผลได้สอดคล้อง และครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนเหมาะสมกับห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ($\bar{X} = 4.72, S.D. = 0.46$) รองลงมา ที่มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ อาจารย์ได้ตรวจผลงานและแจ้งผลให้นักศึกษาทราบ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขในห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ($\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.49$) อาจารย์มีมนุษยสัมพันธ์ และให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาอย่างเป็นกันเอง มีความเหมาะสมกับห้องเรียนออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ($\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.59$) และเมื่อพิจารณารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่ำที่สุด มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ นักศึกษามีความรู้สึกที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ที่อาจารย์สอนในวิชานี้ ($\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.62$)

สรุปผลการวิจัย

1. หลังเรียนนักศึกษาครู ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 มีความสามารถในการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจของนักศึกษาครู หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 โดยภาพรวมผลการศึกษาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61, S.D. = 0.54$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ผู้วิจัยขออภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครู นักศึกษาคูกรูกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบ

ออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 โดยมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อาจเป็นเพราะผู้วิจัยใช้รูปแบบของ Blended learning ใน Model 6 : Online Driver การเรียนออนไลน์เต็มรูปแบบที่ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้สอนและผู้เรียนในการรับมือกับ New Normal ของการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ไป รวมถึงการบริหารจัดการศึกษาที่ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับสุวิมล มธุรส (2564) กล่าวว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของวิกฤต COVID-19 มีการยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนาและไม่ให้นักศึกษาเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ แม้ไม่มีโควิด-19 ระบบการศึกษาไทยก็กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากปัจจัยขับเคลื่อนจำนวนมากทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม เช่น โครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลง ด้านเทคโนโลยี Disruptive Technology ที่ทำให้ทักษะที่เป็นความต้องการเปลี่ยนไปทั้งอาจารย์และนักศึกษามีการปรับตัวจึงทำให้ส่งผลให้นักศึกษามีผลการเรียนรู้ดีด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเน้นกลยุทธ์การเรียนรู้ (Learn) การฝึกปฏิบัติ (Practice) การการร่วมมือ (Collaborate) อาจส่งผลให้นักศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้อย่างมากขึ้น เนื่องจากนักศึกษาทำงานเป็นกลุ่ม มีการช่วยเหลือกันและแบ่งหน้าที่กันสืบค้นหาข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับพัชราภรณ์ ดวงชื่น (2563) กล่าวว่า วิกฤตโควิด-19 ในครั้งนี้เป็นโอกาสสำคัญในการจัดการศึกษาตามวิถี New Normal ที่เป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดครั้งใหญ่ที่ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาครู หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 รายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมนักศึกษาครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันโดยทำงานเป็นกลุ่ม นักศึกษาครูร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา และร่วมมือกันสืบค้นข้อมูลเป็นรายกลุ่ม แล้วร่วมกันสรุปพร้อมทั้งมีการนำเสนอในห้องเรียนออนไลน์ นักศึกษาครูในห้องเรียนออนไลน์ มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างการนำเสนอของนักศึกษาครูในแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีการใช้คำถามให้เพื่อนในห้องตอบคำถาม และในขณะที่เดียวกันเพื่อนในห้องเรียนออนไลน์มีการซักถามกลุ่มนักศึกษาครูที่กำลังนำเสนองาน จึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักศึกษาครูที่นำเสนอกับเพื่อนในห้องเรียนออนไลน์อย่างต่อเนื่อง ในระหว่างจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระบบออนไลน์ ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ซึ่งผู้วิจัยใช้รูปแบบของ Blended learning ใน Model 6 : Online Driver การเรียนออนไลน์เต็มรูปแบบที่ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และสารสนเทศอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยจะเน้นกลยุทธ์การเรียนรู้ (Learn) การฝึกปฏิบัติ (Practice)

การร่วมมือ (Collaborate) ซึ่งสอดคล้องกับ Lorico DS, et al. (2021) ได้ศึกษาเรื่อง “An Effective Blended Online Teaching and Learning Strategy during the COVID-19 Pandemic” ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การเรียนรู้แบบผสมผสาน 5 องค์ประกอบ คือ การค้นพบ (Discover) การเรียนรู้ (Learn) การฝึกปฏิบัติ (Practice) การร่วมมือ (Collaborate) และการประเมิน (Assess) นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจกับกลยุทธ์ DLCPA ดังนั้น กลยุทธ์นี้จึงได้รับการพิจารณาถึงการจัดการและเป็นตัวเลือกที่มีประสิทธิภาพที่สามารถนำมาปรับไปสู่ออนไลน์อย่างเต็มตัว ไปสู่หลักสูตรการสอนเคมี ระดับปริญญาตรี นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจกับกลยุทธ์ DLCPA และดังที่ Bruning, et al. (2004) กล่าวว่า หากผู้สอนมีความเชื่อในความสามารถของผู้เรียนซึ่งผู้เรียนทุกคนมีความสามารถอยู่ในตนเองเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเอง ก่อนเริ่มการเรียนการสอน ทั้งนี้การสร้างเชื่อมั่นนี้จะส่งผลต่อการตัดสินใจในตัวตนและความสำเร็จในงานของผู้เรียนได้ ซึ่งจะนำไปสู่ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอันเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับ สุวรรณ จุ้ยทอง (2562) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ รายวิชาหลักการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ ในรายวิชาหลักการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงและการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 สามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาครูได้ดี ดังนั้นถ้าอาจารย์ที่สนใจจะนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ได้ และควรนำขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเรียนรู้ (Learn) ขั้นตอนที่ 2 การร่วมมือ (Collaborate) ขั้นตอนที่ 3 การฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นตอนที่ 4 การค้นพบ (Discover) และขั้นตอนที่ 5 การประเมิน (Assess) ไปใช้ได้เลยหรืออาจปรับบางกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถาบันการศึกษานั้น และควรศึกษาขั้นตอนในการจัดกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมให้เข้าใจชัดเจน จะส่งผลผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงและเกิดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วย

2. คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นหน่วยงานผลิตบัณฑิตวิชาชีพรู้ให้กับนักศึกษาที่มีความประสงค์ที่จะเป็นครู อาจารย์ควรให้โอกาสกับนักศึกษาได้มีกรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้หลากหลายในรายวิชาชีพรู้ พร้อมทั้งให้โอกาสในการนำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ทดลองสอนในห้องเรียนออนไลน์ อาจารย์ให้ข้อมูลย้อนกลับให้นักศึกษาในห้องเรียนออนไลน์ร่วมกันสะท้อนคิด มีการฝึกปฏิบัติ ส่งผลให้นักศึกษาที่จะค้นพบ (Discover) โดยผ่านประสบการณ์การทดลองสอน และมีการประเมิน (Assess) ด้วย

3. การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 การสอนในแต่ละขั้นตอน ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความรู้ ความสามารถในการนำเสนอองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่นักศึกษาได้สร้างขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมทั้ง 5 ขั้นตอน จัดเวทีในห้องเรียนออนไลน์ได้นำเสนอผลงาน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาอีกด้วย

4. การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 อาจารย์ควรศึกษากิจกรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่ออุปกรณ์ใช้งานของนักศึกษาทั้งคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต ความพร้อมของอุปกรณ์ การเรียนของนักศึกษา ดังนั้นอาจารย์ควรมีความยืดหยุ่น และเปิดโอกาสขยายเวลาในการส่งงาน และกำหนดเกณฑ์การส่งงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

5. ควรมีการวัดผลประเมินผลนักศึกษาเป็นรายบุคคล หลังจากที่นักศึกษานำเสนอผลงาน และให้นักศึกษาร่วมกันสรุปความรู้ อาจเป็นการตั้งคำถามกระตุ้นความคิดช่วยพัฒนาการเรียนของนักศึกษา

6. การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 อาจารย์ควรมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี เพื่อสามารถประยุกต์ความรู้และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากิจกรรมจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่น

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 กับการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ บนเว็บไซต์

เอกสารอ้างอิง

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). **เทคนิคการสร้างเครื่องมือวิจัย: แนวทางการนำไปใช้อย่างมืออาชีพ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2564). **การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เน้น Blended learning**. พาวเวอร์พอยต์ประกอบการบรรยายในวันที่ 7 มิถุนายน 2564 ณ ห้องประชุมออนไลน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พัชราภรณ์ ดวงชื่น. (2563). **การบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19**. *วารสารศิลปะการจัดการ*. 4(3), 783-795.
- สุวิมล มธรรส. (2564). **การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19**. *วารสารรัชตภาคย์*. 15(40), 33-42.

- สุวรรณ จั๊ยทอง. (2562). **ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ รายวิชาหลักการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี**. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1. มกราคม-เมษายน 2562: 31-46.
- Bruning, R., Schraw, G., Norby, M., & Ronning, R. (2004). **Cognitive psychology and instruction** (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice Hall.
- Lorico DS. Lapitan, Jr., et.al. (2021). **An effective blended online teaching And learning strategy druring the COVID-19 pandemic**, *Education for Chemica Engineers*. 2021 Apr; 35: 116-131. [Online], Available from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7847201/pdf>. (2021, 10 July).

การศึกษาสมรรถนะการสร้างสรรค่นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์ A study of the Competence in Creating innovation in learning management of Dance Teachers

ฐรดา ประเสริฐ*

Tarada Prasert

นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุริยางค์บัณฑิต: ศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร 10110
Doctor of Education Program Students: Art Studies, Faculty of Fine and Applied Arts, Srinakharinwirot University,
Bangkok 10110 Thailand

*Corresponding author E-mail: tarada.prasert@gs.swu.ac.th

(Received: December 21 2021; Revised: April 19 2022; Accepted: April 25 2022)

บทคัดย่อ

การศึกษาสมรรถนะการสร้างสรรค่นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์ มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ และเพื่อเป็นแนวทางกำหนดสมรรถนะการสร้างสรรค่นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่สำคัญของครูผู้สอนนาฏศิลป์ ซึ่งจากการศึกษาจากนโยบายการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา นโยบายระดับอุดมศึกษาด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ และการทบทวนงานวิจัย พบว่า สมรรถนะการสร้างสรรค่นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่สำคัญของครูผู้สอนนาฏศิลป์ ได้แก่ สมรรถนะส่วนบุคคล สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี สมรรถนะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม สมรรถนะด้านความรู้และการพัฒนาตนเอง

คำสำคัญ : สมรรถนะครูนาฏศิลป์, การสร้างสรรค่นวัตกรรม

Abstract

The purposes of the study were to study the competency of teachers and educational personnel and to be a guideline on competence requirements for creating innovation in higher education learning management which were important for dance teachers. According to Thailand's education reform policy, higher education policy on teachers and educational personnel, learning management theory and a research review, it was found that the competencies in creating innovation in higher education learning management which were important for dance teachers were personal competency, learning management competency, information media and technology, learning and innovation competency, and knowledge and self-development competency.

Keywords : Competency of a dance teacher, creation innovation

บทนำ

การสร้างคุณภาพด้านการศึกษาก่อเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการการศึกษาทุกระดับ และคุณภาพการศึกษาของประเทศอันเป็นความหวังใ้ในระบบการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 ทรงให้ข้อคิดในพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 12 ธันวาคม 2512 “งานด้านการศึกษาเป็นงานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญและความเสื่อมของชาติขึ้นขึ้นอยู่กับการศึกษาของพลเมืองเป็นข้อใหญ่ จึงต้องจัดการศึกษาให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น (สยามรัฐ, ออนไลน์) และพระราชดำรัส พระราชทานแก่ครูอาวุโส ณ ศาลาศิลิดาลัย วันที่ 29 ตุลาคม 2522 “...ความเป็นครูนั้นประกอบขึ้นด้วยสิ่งที่มีคุณค่าสูงหลายอย่าง อย่างหนึ่งได้แก่ปัญญา คือ ความรู้ที่ดี ประกอบด้วยหลักวิชาอันถูกต้องที่แน่นแฟ้นกระจ่างแจ้งในใจ รวมทั้งความฉลาดที่จะพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนกิจที่จะทำ คำที่จะพูดทุกอย่างได้โดยถูกต้องด้วยเหตุผลอย่างหนึ่ง ได้แก่ ความดี คือ ความสุจริต ความเมตตากรุณา เห็นใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่นโดยเสมอหน้า อีกอย่างหนึ่งได้แก่ ความสามารถที่จะเผื่อแผ่และถ่ายทอดความรู้ความดีของตนเอง ไปยังผู้อื่นได้รับประโยชน์ด้วย...” (ทวีศักดิ์ อุจน์จิตติกุล, 2561: ออนไลน์) ด้วยพระราชดำริและพระราชดำรัสดังกล่าวได้ระบุได้ชัดเจนเรื่องการพัฒนาประเทศ คือ ต้องพัฒนาคนและการพัฒนาคนอันเป็นทรัพยากรสำคัญในการสร้างความก้าวหน้าของประเทศ คือ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และปัญญาพร้อมกับการถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียนได้ด้วยความคิดและความเมตตาต่อผู้เรียน

นโยบายและแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาให้ความสำคัญกับการศึกษาอันเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ ประกอบด้วยนโยบายหลัก 12 ด้าน และนโยบายเร่งด่วน 12 เรื่อง โดยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษา คือ ประเด็นพัฒนาที่ 1 การเตรียมและพัฒนาคอนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 ประเด็นพัฒนาที่ 3 การผลักดันขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ประเด็นพัฒนาที่ 4 ปฏิรูปกลไกการอุดมศึกษา แนวทางดำเนินการที่ 4.1 กำหนดระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะและเพิ่มประสิทธิภาพของทุกช่วงวัย แนวทางที่ 4.3 ลงทุนในโครงข่ายอินเทอร์เน็ต เกตเวย์และเทคโนโลยีสื่อสารไร้สายในระบบ 5G ให้สามารถสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ สนับสนุนนโยบายด้านสังคม อาทิ การบริการด้านการศึกษา (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2562: ออนไลน์) ซึ่งเป็นผลต่อการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในระดับนโยบายภาครัฐบาลที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และเป็นผลสะท้อนให้ระดับกระทรวงและสภาวิชาชีพครูกำหนด

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อการปฏิรูปการศึกษาทั้งหมด 7 เรื่อง จำแนกเป็น 29 ประเด็น สำหรับการสร้างศักยภาพครูและบุคลากรการศึกษาในการสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาโดยตรงให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเรื่องประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษา ได้แก่ เรื่องที่ 4 : การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ ประเด็นคือ ประเด็นที่ 1 การผลิตครูและคัดกรองครูเพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของประเทศและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ประเด็นที่ 2 การพัฒนาวิชาชีพครู เรื่องที่ 5 : การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ประเด็นที่ 1 การปรับหลักสูตร พร้อมกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ประเด็นที่ 2 การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม ประเด็นที่ 3 การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับชาติและระบบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ และประเด็นที่ 4 การพัฒนาคุณภาพระบบการศึกษา เรื่องที่ 6 : การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมาย ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นที่ 2 พื้นที่นวัตกรรมศึกษา และเรื่องที่ 7 : การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform) ประกอบด้วยประเด็นที่ 3 การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล (digital citizenship) ในด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล (digital literacy) ความฉลาดรู้สารสนเทศ (information literacy) ความฉลาดรู้สื่อ (media literacy) เพื่อการเรียนรู้ (learning how to learn) ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการมีพฤติกรรมที่สะท้อนการรู้ กติกา มารยาท และจริยธรรมเกี่ยวกับการใช้สื่อและการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต (แผนอุดมศึกษา, 2564 : 25-26) จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า คำกล่าวของบาร์เบอร์ (Barber, 2009) ที่ว่า “คุณภาพการศึกษาไม่สูงเกินไปกว่าคุณภาพของครู” (The quality of an education system cannot exceed the quality of its teachers) แสดงให้เห็นว่า คุณภาพของการศึกษาย่อมขึ้นกับคุณภาพของครู นั่นคือ หากครูทำหน้าที่ของครูได้อย่างมีคุณภาพย่อมเชื่อมั่นได้ว่าการศึกษาของชาติจะมีคุณภาพ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแปรผันตามคุณภาพการสอนของครู กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์เท่ากัน เมื่อเรียนกับครูที่มีผลการปฏิบัติงานสูงจะมีคะแนนสูง ส่วนนักเรียนที่เรียนกับครูที่มีผลการปฏิบัติงานต่ำจะมีคะแนนต่ำ (จิตติมา วรณศรี, 2552: 1-5) การศึกษาผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาทั้งสามรอบ (พ.ศ. 2544-2558) โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมิน

คุณภาพการศึกษาจะเห็นว่าคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งควรได้รับการแก้ไขและการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงดำเนินการเกี่ยวกับโครงการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาตามโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ เป็นการประเมินสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงานและการประเมินความรู้ที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานตามตำแหน่ง เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาให้สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 8) ถ้าพิจารณาจากสมรรถนะดังกล่าวข้างต้น ครูส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินสมรรถนะแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาก็น่าจะดีขึ้น แต่ปัจจุบันยังพบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กไทยต่ำกว่าเกณฑ์ (อ้างถึงในอริสา นพคุณ และคณะ, 2561: 232-245) ผลการศึกษาสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากครูผู้สอนนาฏศิลป์ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของผู้วิจัย พบว่า ครูผู้สอนมีสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับ 3 และ 4 เป็นส่วนมาก และครูผู้สอนนาฏศิลป์มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 100 สรุปได้ว่าจากนโยบายและแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา แผนพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการศึกษารายงานการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาและการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาและสร้างความก้าวหน้าของประเทศด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีได้นั้น ต้องให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพครูและบุคลากรการศึกษาให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายการพัฒนาประเทศอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม โดยภาพรวมสมรรถนะหลักของครูผู้สอนที่มีความสอดคล้องกัน คือ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การบูรณาการจัดการจัดการเรียนรู้ การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ รวมถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะบุคคลและความมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นสมรรถนะตามที่กล่าวข้างต้น

หัวใจสำคัญของคุณภาพการศึกษา คือ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพผู้ให้ความรู้ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาและคุณภาพผู้รับความรู้ คือ ผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบที่มีคุณภาพ คือ องค์ความรู้หรือหลักสูตรและผลสะท้อนกลับด้วยการวัดประเมินผล องค์ประกอบทั้งหมดสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของมนุษย์ได้อย่างชัดเจน ดังนั้น ในยุคปัจจุบันและในโลกอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับและมีความสัมพันธ์ระหว่างสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และวิถีชีวิต จากนโยบายปฏิรูปประเทศผ่านกระทรวงศึกษาและ

กระทรวงวัฒนธรรม กำหนดให้หลักสูตรนาฏศิลป์เป็นการเรียนรู้เชิงศิลปวัฒนธรรมไทยที่สะท้อนถึงความเป็นไทย คือ การมีวิถีชีวิตในสังคมอย่างมีวัฒนธรรมไทยเป็นการจัดการเรียนการสอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติที่มีความเฉพาะเจาะจงและเป็นเอกลักษณ์เชิงปฏิบัติและสร้างสรรค์ ซึ่งจำเป็นต้องมีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้การเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นไปอย่างมีคุณภาพตามกรอบแนวคิดที่ถูกต้องเหมาะสมกับหลักสูตรนาฏศิลป์ตามนโยบายระดับสถาบัน ระดับกระทรวงและระดับประเทศ รวมถึงการกำหนดให้มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้จากการสร้างสรรค์นวัตกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรนาฏศิลป์ศึกษา โดยเฉพาะรายวิชานาฏศิลป์เป็นรายวิชาเน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อการสร้างสรรคการแสดงผล โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ครูผู้สอนมีแนวการสอนรูปแบบการปฏิบัติ การสาธิต และการบรรยายให้เห็นภาพการปฏิบัติให้กับผู้เรียนปฏิบัติตามครูผู้สอน รวมถึงการประเมินผลผู้เรียนโดยประเมินผลจากการปฏิบัติตามการสอนและการสาธิตของครูผู้สอนเป็นหลัก การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เน้นการใช้เทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เป็นหลักในทุกด้าน สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายทั้งวิธีการและรูปแบบรวมถึงการบูรณาการ และในสภาวะวิกฤตที่ทำให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์ต้องปรับตัวอย่างเฉียบพลันและมีผลทำให้ไม่ทันต่อการใช้เทคโนโลยีบูรณาการเพื่อการจัดการเรียนรู้สร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอนในความรับผิดชอบของครูผู้สอนในชั่วโมงเรียนและนักเรียนชั้นเรียนนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามครูผู้สอนนาฏศิลป์เลือกที่จะมีแนวปฏิบัติการสอนแบบเดิม คือ การจัดการเรียนการสอนเน้นการสาธิตและปฏิบัติตามครูผู้สอนเป็นหลักในการใช้ระบบเทคโนโลยีออนไลน์เพื่อการสอนและการสาธิต และพบว่าผลการประเมินคุณภาพการศึกษาจากรายงานการประเมินผลของผู้ใช้บัณฑิตปี 2562-2563 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ได้ผลสรุปภาพรวม คือ นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในเชิงปฏิบัติที่เข้าถึงการแสดงนาฏศิลป์ลดน้อยลง ความหลากหลายของการจัดการเรียนการสอนมีน้อย ความเข้าใจและการเข้าถึงรายวิชานาฏศิลป์ของนักเรียน นักศึกษาลดน้อยลง อันเป็นปัญหาสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงสมรรถนะที่สำคัญสำหรับการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนไม่ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ใดก็ตาม

จากผลการรวบรวมข้อมูลการมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรระดับประเทศสู่แนวทางการปฏิบัติระดับองค์กรการศึกษาอย่างสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์จะเห็นได้ว่าความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรได้กำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์และแนวทางปฏิบัติ

ในกลยุทธ์โดยเน้นให้ครูผู้สอนเป็นผู้มีคุณสมบัติและมีสมรรถนะและทักษะการสอนและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าในศตวรรษที่ 21 โดยบูรณาการองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ เข้าถึงและมีทักษะทางวิชาชีพและนำไปสู่ความเป็นเลิศในวิชาชีพที่จะนำไปใช้ได้อย่างต่อเนื่องในอนาคตอย่างมีวิสัยทัศน์ นอกจากนี้พบว่าแผนพัฒนาแผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2565-2569 (ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565) ได้ระบุถึงจุดอ่อนที่สำคัญ คือ ครู อาจารย์ขาดทักษะในการสอนและการสื่อสารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และภาษาอังกฤษ รวมถึงการขาดความชัดเจนแผนพัฒนาบุคลากรทั้งสายอาจารย์ผู้สอนและสายสนับสนุน ประกอบกับผลการสำรวจปัญหาของการพัฒนาบุคลากรครูผู้สอน นาฏศิลป์ในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์พบว่า การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีมีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน นาฏศิลป์ และพบว่า ครูผู้สอนนาฏศิลป์ในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีความสนใจอย่างมากเพื่อการพัฒนาสมรรถนะการสร้างสรรค์ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาคุณภาพครูในศตวรรษที่ 21

ดังนั้น การศึกษาปัญหาต่าง ๆ ตามลำดับข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงปัญหาที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน นาฏศิลป์ศึกษา ด้านสมรรถนะเชิงนวัตกรรมและการสร้าง ความชัดเจนด้านสมรรถนะของครูผู้สอนนาฏศิลป์ศึกษาที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามตามนโยบายและ แผนการพัฒนาการศึกษาด้านการพัฒนาและการเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และจำเป็นต้อง การศึกษาถึงว่าสมรรถนะใดเป็นสมรรถนะสำคัญที่ส่งเสริมให้ครูผู้สอน นาฏศิลป์มีสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียน การสอนในระดับอุดมศึกษา ทั้งหมดนี้จึงเป็นสาระสำคัญของ บทความนี้ โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญและให้ความสนใจศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของ ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูผู้สอนและบุคลากร ทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดสมรรถนะการสร้างสรรค์ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่สำคัญของครูผู้สอนนาฏศิลป์ในระดับ อุดมศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาเรื่อง สมรรถนะของครูที่มีคุณภาพและศักยภาพ ในการจัดการเรียนการสอนจากนโยบายการปฏิรูปประเทศ

ด้านการศึกษามัธยมศึกษา พ.ศ. 2564 มาตรฐานสมรรถนะครู และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 9 มาตรฐาน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติของครูไว้ 10 ด้าน สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดสมรรถนะของครู ไว้ 8 ด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้ 1. สมรรถนะด้านความรู้วิชาเฉพาะ การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง 2. สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร สามารถวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา นำหลักสูตรไปใช้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ และสามารถประเมินและปรับปรุงหลักสูตร 3. สมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนรู้ 4. สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล 5. สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 6. สมรรถนะด้านการวิจัย 7. สมรรถนะด้านจิตวิทยาและการจัดการชั้นเรียน 8. สมรรถนะ ด้านการใช้ภาษาและการสื่อสาร 9. สมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ 10. สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 11. สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมชุมชน 12. สมรรถนะด้าน คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

สมรรถนะของครูเกิดจากการเรียนรู้ของครูทั้งด้านเนื้อหา ในภาคทฤษฎีและจากการฝึกฝนทักษะ ประสบการณ์ปฏิบัติ ตลอดจน การปลูกฝัง อบรม บ่มเพาะผ่านการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งหากจัดกลุ่มสมรรถนะตามลักษณะการเรียนรู้ สามารถจัดได้ 2 กลุ่มใหญ่ ดังนี้ 1. กลุ่มสมรรถนะที่เกิดจากการเรียนรู้เนื้อหา ภาคทฤษฎีเป็นหลัก ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะ ด้านความรู้วิชาเฉพาะ สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร สมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะด้านการวัดและ ประเมินผล สมรรถนะด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และ สมรรถนะด้านจิตวิทยาและการจัดการชั้นเรียน 2. กลุ่มสมรรถนะ ที่เกิดจากการเรียนรู้ภาคปฏิบัติเป็นหลัก ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สมรรถนะด้านการใช้ ภาษาและการสื่อสาร สมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ สมรรถนะด้านการทำงาน เป็นทีม และสมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ วิชาชีพ (อ้างถึงใน จิตินา วรณศรี, 2552: 1-5)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ดำเนินการศึกษาทฤษฎี ต่าง ๆ ได้แก่ ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ของบลูม ได้จำแนกจุดมุ่งหมาย การเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) พฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา จิตพิสัย (Affective Domain) พฤติกรรมเกี่ยวกับค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทักษะคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) พฤติกรรมความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยมีเวลาและ คุณภาพของงานเป็นตัวบ่งชี้ระดับของทักษะ

ทฤษฎีแห่งการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ ได้เสนอหลักการภารกิจของการสอนของครูกำหนดไว้ 2 ประการ คือ 1) ควรจัดเรื่องหรือสิ่งที่จะสอนต่าง ๆ ที่ควรจะไปด้วยกันให้ได้ดำเนินไปด้วยกัน 2) ควรให้รางวัลการสัมพันธ์เชื่อมโยงที่เหมาะสม และไม่ควรให้ความสะดวกใด ๆ ถ้าไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงที่เหมาะสม และเสนอหลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษาไว้ 5 ประการ คือ 1) การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Self - Activity) 2) การทำให้เกิดความสนใจด้วยการจูงใจ (Interest Motivation) 3) การเตรียมสภาพที่เหมาะสมทางจิตภาพ (Preparation and Mental set) 4) คำนี้ถึงเรื่องเอกัตบุคคล (Individualization) 5) คำนี้ถึงเรื่องการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization)

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายไปที่ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะจำเป็นต้องพัฒนาทักษะเพิ่มเติมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ 3R4C คือ 3 R ได้แก่ Reading (การอ่าน) การเขียน (Writing) และคณิตศาสตร์ (Arithmetic) และ 4C ได้แก่ Critical Thinking (การคิดวิเคราะห์) Communication (การสื่อสาร) Collaboration (การร่วมมือ) และ Creativity (ความคิดสร้างสรรค์) รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (อมรรัตน์ เตชะนอก, 2563)

การศึกษาเรื่อง นวัตกรรมจัดการเรียนรู้โดยหลักแห่งทฤษฎีการสร้างสรรคศิลป์ มีหลักคิด 2 ประการ คือ หลักมิติการสร้างสรรคและหลักวิถีลักษณะการสร้างสรรค หลักคิดทั้งสองมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อกันระหว่างมุมมองที่มีทิศทางมุ่งไปให้เกิดขึ้นกับคุณลักษณะเฉพาะที่มีความหลากหลาย ซึ่งรวมถึงคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันเช่น การรังสรรค ประดิษฐ์ ทัศนนิมิต การคิดทำร้ายรำ แต่งเพลง ประพันธ์เพลง ได้หลอมรวมความเป็นเหตุผลของปัจจัยตามทฤษฎี 1) หลักมิติการสร้างสรรคศิลป์เป็นมุมมองที่มีทิศทางมุ่งไปให้เกิดขึ้นด้วยการตรึงตรงความเป็นภูมิปัญญาของสมบัติศิลป์ในช่วงกาลปัจจุบันของผู้สร้างสรรคไปสู่ความเป็นมรดกภูมิปัญญา มุมมองการสร้างสรรคนี้เกิดขึ้นด้วยเหตุปัจจัย 5 ประการ 1.1) การสร้างสรรคศิลป์เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ 1.2) การสร้างสรรคศิลป์เกิดขึ้นจากบุพภูมิของมวลจินตนาการ 1.3) การสร้างสรรคศิลป์เกิดขึ้นจากการต่อยอดบุพภูมิด้วยกระบวนการวิจัยแสวงผล 1.4) การสร้างสรรคศิลป์เกิดขึ้นจากความคิดริเริ่มในมุมมองที่ตักก่อเกิดสมบัติศิลป์ของมนุษยชาติ 1.5) การสร้างสรรคศิลป์เกิดขึ้นเป็นภูมิสมบัติศิลป์ที่แสดงถึงความพร้อมของมนุษย์แล้วสืบทอดไปเป็นมรดกภูมิปัญญาที่จับต้องไม่ได้ 2) วิถีลักษณะการสร้างสรรค คือ อากาของคุณสมบัติที่มีความเหมาะสมสอดคล้องและส่งผลกระทบต่องานสร้างสรรคศิลป์ รากฐานหรือพื้นภูมิงานสร้างสรรคเป็นส่วนสำคัญในการคิด เกิดจินตนาการสิ่งเหล่านี้เป็นนามธรรมดั่งยวดยานที่นำไปสู่ขั้นงานรูปธรรม สิ่งแรก

คือ วิถีชนที่ร่ายล้อมด้วยวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ความเชื่อ ความศรัทธาต่อศาสนา การแพร่กระจายของสังคมโลกที่สื่อสารถึงกัน กลายเป็นหนึ่งหน่วยสังคมขนาดใหญ่ การสื่อสารเชื่อมโยงตามวิถีโลกาภิวัตน์

แนวคิดการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาต้องพิจารณาลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ 1) เป็นนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อนและยุ่งยากจนเกินไป ใช้ง่าย ใช้สะดวก 2) เป็นนวัตกรรมที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายมากเกินไป 3) เป็นนวัตกรรมสำเร็จรูป อำนวยความสะดวกในการใช้งาน 4) เป็นนวัตกรรมที่ไม่กระทบกระเทือนบริบทเดิมมากนัก 5) เป็นนวัตกรรมที่ไม่มีคนเกี่ยวข้องมากนัก 7) เป็นนวัตกรรมที่ให้ผลชัดเจน กิดานันท์ มลิทอง ได้เสนอแนะว่าการนำนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ 1) นวัตกรรมที่นำมาใช้นั้นต้องมีจุดเด่นที่เห็นได้ชัดเจนกว่าวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมากนักเพียงใด 2) นวัตกรรมนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่กับระบบหรือสภาพที่เป็นอยู่ 3) มีกรณีวิจัยหรือการศึกษายืนยันแน่นอนแล้วว่า สามารถนำมาใช้ได้ดีในสภาพสภาวะการณ์ที่คล้ายคลึงกัน 4) นวัตกรรมนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ใช้อย่างจริงจัง

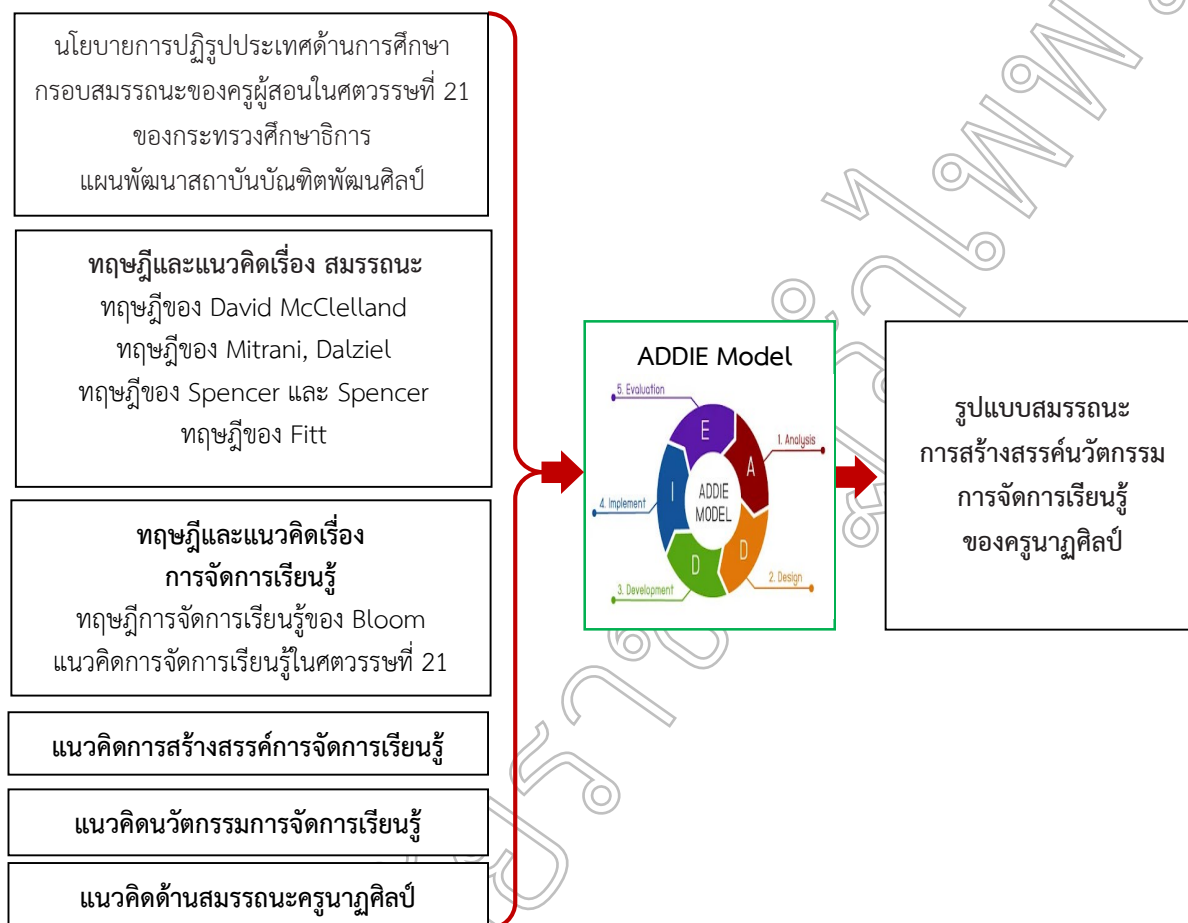
การศึกษาเรื่อง สมรรถนะครูนาฏศิลป์ จากการศึกษาทางวิจัยของ ฎริ วงศ์วิเชียร, สุนทรา โตบัว และศุภชัย จันทรสุวรรณ (2558) เรื่อง อนาคตภาพของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพรู สาขา นาฏศิลป์ไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 - 2569) ซึ่งระบุถึง 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5) จริยธรรมและจรรยาบรรณครู 6) มีความรอบรู้ในศาสตร์วิชาชีพ 7) มีทักษะทางปัญญา 8) มีคุณธรรม จริยธรรม 9) มีความรู้ เชิงวิชาการ และวิชาชีพ 10) ความเป็นประชาธิปไตย 11) มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 12) มีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง 13) มีการพัฒนาตนเอง 14) มีความสามารถด้านภาษา สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศ 15) ความเป็นไทย (ฎริ วงศ์วิเชียร, สุนทรา โตบัว และศุภชัย จันทรสุวรรณ, 2558)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาการเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างสรรค นวัตกรรมของครูนาฏศิลป์ ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการทำงานของ David Mc Clelland ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยว่าทำไมบุคลากรที่ทำงานในตำแหน่งเดียวกันจึงมีผลงานที่แตกต่างกัน และ Mitrani, Dalziel และ Fitt กล่าวถึงสมรรถนะว่าเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีความเชื่อมโยงกับประสิทธิภาพหรือผลการปฏิบัติงานในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความหมายของ Spencer และ Spencer (1993: 9) ที่ให้ความหมายของสมรรถนะว่าเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มี

ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลต่อความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้ และ/หรือการปฏิบัติงานที่ได้ผลการทำงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้ Spencer และ Spencer (1993: 11) ได้ขยายความหมายของสมรรถนะว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของแต่ละบุคคล (Underlying characteristic) ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลจากความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้ (Criterion reference) และ/หรือการปฏิบัติงาน

ที่ได้ผลงานสูงกว่ามาตรฐาน (Superior performance) และ การศึกษากระบวนการพัฒนารูปแบบสมรรถนะโดยใช้แนวคิดของ ADDIE Model หลักการออกแบบการพัฒนารูปแบบสมรรถนะ การสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์ (ศวิตา ทองสง, 2555: ออนไลน์) ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมได้ตามกรอบแนวคิดการวิจัยต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดแนวทางการศึกษารูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์

การเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของครูนาฏศิลป์ ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานรูปแบบสมรรถนะ การสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ครูนาฏศิลป์

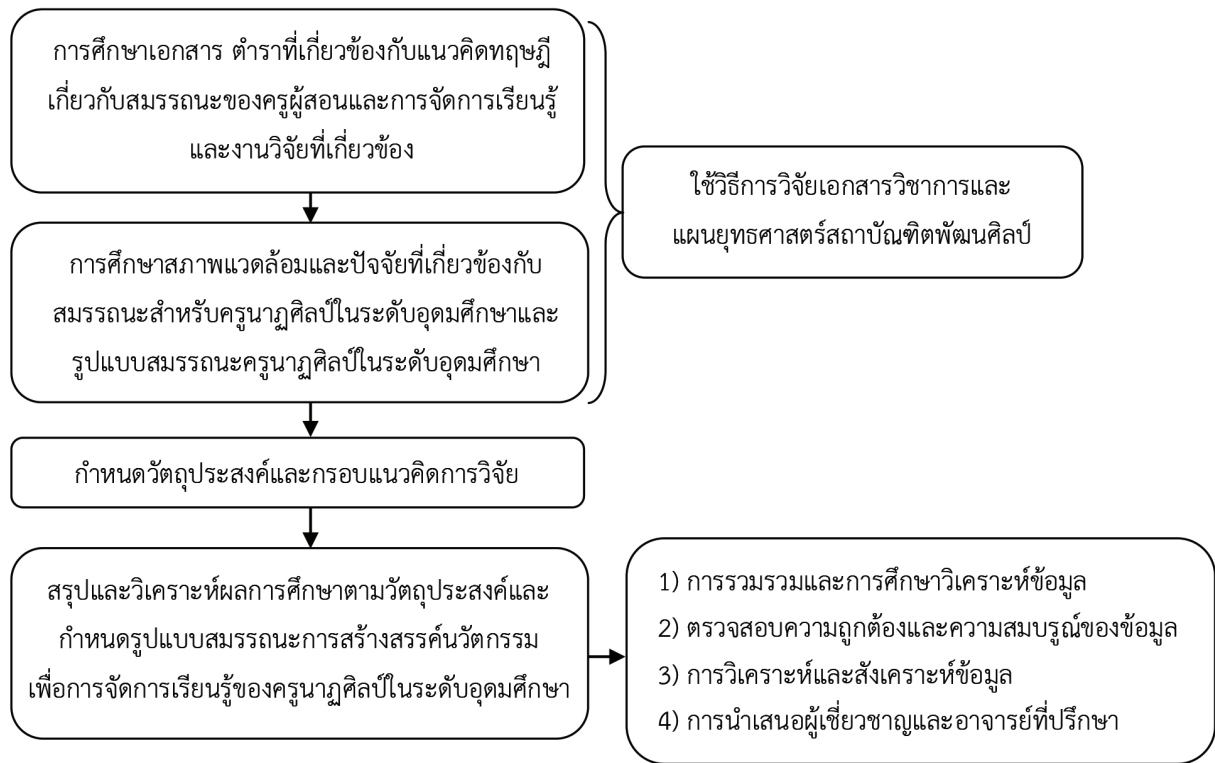
ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครู การจัดการเรียนรู้ การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสมรรถนะครู รูปแบบสมรรถนะครูนาฏศิลป์ตามการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา การพัฒนาสมรรถนะครูนาฏศิลป์ตามการกำหนดโดยหน่วยงานการศึกษาที่กำกับดูแล และงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะสำหรับครูนาฏศิลป์ในระดับอุดมศึกษาและ

รูปแบบสมรรถนะครูนาฏศิลป์ในระดับอุดมศึกษา เพื่อเสริมสร้าง การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ จากแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และเอกสารรายงานผลการ ปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์ต่าง ๆ รวมถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์ ด้านคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิด เพื่อการศึกษาข้อมูลพื้นฐานรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ครูนาฏศิลป์

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและวิเคราะห์ผลการศึกษาตาม วัตถุประสงค์ของการศึกษาและกำหนดรูปแบบสมรรถนะ การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์ ในระดับอุดมศึกษา

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานรูปแบบสมรรถนะการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ครูนาฏศิลป์

จากการศึกษาสมรรถนะของครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมบนเครือข่ายออนไลน์ เพื่อเพิ่มสมรรถนะครูด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนของสัมฤทธิ์ พรหมพิทักษ์ พบว่าความจำเป็นของครูผู้สอนต่อหลักสูตรการฝึกอบรมบนเครือข่ายออนไลน์ เพื่อเพิ่มสมรรถนะครูด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน จากผลการศึกษาพบว่า 1) ครูจำเป็นต้องมีสมรรถนะในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูต้องมีความสามารถที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการวัดและประเมินผลจากเดิมที่เน้นการทดสอบ เพื่อตัดสินผลการเรียนไปสู่วิธีการประเมินผลตามแนวทางหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 2) สภาพปัจจุบันการดำเนินงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้มีปัญหาและอุปสรรค คือ 1) ครูขาดสมรรถนะด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ 2) ครูไม่เข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการประเมินผลแนวใหม่ 3) ครูยังยึดติดวิธีการประเมินผลแบบเดิม 4) ครูไม่นิยมใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 5) ขาดการใช้ผลการประเมินการเรียนรู้มาพัฒนาผู้เรียน 6) ขาดการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องเพราะยังไม่รู้บทบาทของตนเอง 7) ผู้บริหารไม่ให้ความสนใจส่งเสริมและขาดการติดตามนิเทศการวัดและประเมินผล 8) ครูยังไม่ชัดเจนของระบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ขาดทิศทางและเป้าหมาย

จากการศึกษาวิจัยของ ธนภฤต อึ้งน้อย และอนุชา กอนพวง (2563) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะที่จำเป็นของครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 มีจำนวน 15 สมรรถนะ จำแนกเป็น 3 กลุ่มสมรรถนะ ดังนี้ 1) กลุ่มสมรรถนะหลัก ประกอบด้วย 3 สมรรถนะ คือ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะการพัฒนาตนเองและ สมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู 2) กลุ่มสมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียน สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะด้านภาวะผู้นำครู และสมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ 3) กลุ่มสมรรถนะส่วนบุคคล ประกอบด้วย 7 สมรรถนะ ดังนี้ สมรรถนะด้านความฉลาดทางอารมณ์ สมรรถนะด้านสื่อและเทคโนโลยี สมรรถนะด้านความฉลาดทางสังคม สมรรถนะด้านการคิดแบบมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา สมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์ และสมรรถนะด้านความรู้ โดยที่รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถดำเนินการโดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับองค์การ ระดับกลุ่ม และระดับบุคคล โดยมีกระบวนการพัฒนา 5 ขั้นตอน คือ 1) ประเมินความต้องการจำเป็น 2) วัตถุประสงค์การพัฒนา 3) วิธีการพัฒนา 4) แนวทางการดำเนิน

การพัฒนา และ 5) ประเมินผลการพัฒนาผลการประเมินรูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียน เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

การศึกษากรอบสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า สมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ค้นพบ คือ 1) รู้และ เข้าใจในสิ่งที่ตนเองสอน คือ ต้องมีการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องที่ ฉะนั้นสอน ทั้งเชิงลึกและเชิงกว้าง เข้าใจกระแสนิยม ในโลกการศึกษา ตลอดจนนโยบาย และหลักสูตร ติดตามข้อมูลข่าวสาร ด้านการ พัฒนาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับ โลก 2) เป็นครูที่ดีขึ้นในทุก ๆ วัน คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน เป็นมนุษย์ที่ดีทั้งในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน รู้จักตนเองและผู้อื่น 3) ช่วยให้นักเรียนของฉันทันได้เรียนรู้ คือ การรู้จักนักเรียนของฉันทัน ใช้กลวิธีการสอนและการเรียนรู้ที่ได้ประสิทธิผลสูงสุด ประเมินผล พร้อมให้ข้อเสนอแนะด้านการเรียนรู้ของนักเรียนของฉันทัน 4) ให้ชุมชน มีส่วนร่วม คือ การส่งเสริม ความเคารพและความแตกต่าง ให้ชุมชน มีส่วนร่วมเพื่อช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียน ร่วมมือกับพ่อแม่หรือ ผู้ปกครอง

จากการศึกษางานวิจัยของอุทิศ บำรุงชีพ เรื่อง การพัฒนา สมรรถนะด้านไอซีทีของครูยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อก้าวสู่ชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะ พบว่า สภาพปัจจุบัน การใช้ไอซีทีติดต่อสื่อสารกับเพื่อนวิชาชีพครูอยู่เสมอในการ บูรณาการไอซีทีในการจัดการเรียนรู้ และใช้ไอซีทีในการแบ่งปัน ข้อมูลอย่างมีกัลยาณมิตรกับเพื่อนวิชาชีพครู การสืบค้นข้อมูลทาง ไอซีทีมาใช้ในการพัฒนาตนเองและพัฒนางานและมีความต้องการ พัฒนาสมรรถนะในทุกด้าน 2) กรอบการพัฒนาสมรรถนะด้านไอซีที ของครูยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อก้าวสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วยการเรียนรู้และปฏิบัติ คือ 1) เข้าถึงสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาตนเองและร่วมมือกันในการพัฒนาวิชาชีพครู 2) ประเมินสารสนเทศและเลือกสรรสื่อ 3) เข้าใจและจัดการสารสนเทศ เพื่อสะสมความรู้ 4) ใช้สารสนเทศเพื่อผลิตสื่อและนำเสนออย่าง สร้างสรรค์ 5) ใช้เครือข่ายสารสนเทศและเครื่องมือสื่อสาร เพื่อการแบ่งปันอย่างมีกัลยาณมิตร และ 6) สื่อสารสารสนเทศและ สะท้อนคิดอย่างมีจรรยาบรรณ 3) ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ แผนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะ ได้แก่ CARE Steps C - Collaborative climate A - Activity and Action Learning R - Routine work to Reflective Thinking E - Evaluation

จากการศึกษาของ Mohamed Ally เรื่อง โปรไฟล์ ความสามารถของครูดิจิทัลและออนไลน์ในอนาคตการศึกษา (Competency Profile of the Digital and Online Teacher in Future Education) ระบุความสามารถของครูที่ต้องปรับตัวเข้ากับ อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีดิจิทัลแห่งอนาคต นักการศึกษาต้องมอง

ไปสู่อนาคตเพื่อกำหนดสิ่งที่ควร เพื่อให้มีความเกี่ยวข้องและรับใช้ สังคมในอนาคต ระบบการศึกษาจะเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับ งานที่ไม่มีอยู่ในปัจจุบัน เพราะเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ และการปฏิวัติ อุตสาหกรรมครั้งที่สี่ ความต้องการสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น เติบโตขึ้นอย่างมากทั่วโลก ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ เริ่มใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อให้ความรู้แก่พลเมืองของตนเพื่อความสำเร็จ ในศตวรรษที่ 21 ในขณะที่การศึกษาเคลื่อนไปสู่เป้าหมายของ “การศึกษาสำหรับทุกคน เพื่อให้การศึกษาที่มีคุณภาพแก่ทุกคน ในอนาคตจะต้องอบรมครูให้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้การศึกษา เสมือนจริงแก่ผู้เรียนในพื้นที่ห่างไกลและสำหรับผู้เรียนเร่ร่อน การเข้าถึงและความยืดหยุ่นของโอกาสในการเรียนรู้หมายความว่า ผู้เรียนสามารถตัดสินใจได้เรียนที่ไหนและเมื่อไหร่ยุคดิจิทัลจะ เรียกเรื่องให้มีครู “ดิจิทัล” ที่ต้องปรับตัวเข้ากับการศึกษาในอนาคต (Mohamed Ally)

จากการศึกษาแผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปี 2565-2569 พบว่า สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถานศึกษา ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และมีการเชื่อมโยงกับกระทรวง อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมีบทบาทและหน้าที่ ของสถาบันอุดมศึกษาตามกฎกระทรวง การจัดกลุ่มสถาบัน อุดมศึกษา พ.ศ. 2564 กลุ่มผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพ และสาขาจำเพาะที่มุ่งสู่การผลิตและพัฒนาศักยภาพที่มีความเชี่ยวชาญ เฉพาะทาง มีความสามารถทางวิชาชีพระดับสูง หรือบัณฑิตสาขา จำเพาะตามความต้องการของประเทศในแต่ละคณะ พัฒนาคำความรู้ และนวัตกรรม รวมทั้งถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎีสู่การปฏิบัติโดยต้อง เน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ที่ทักษะ และ ทักษะคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ หรือจรรยาบรรณ ศิลปะ และวัฒนธรรมมีความสามารถในการเรียนรู้และยกระดับสมรรถนะ ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีพันธกิจ (mission) ที่ 1 จัดการศึกษาระดับพื้นฐานวิชาชีพถึงวิชาชีพชั้นสูงด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ ช่างศิลป์และทัศนศิลป์ ที่มีคุณภาพเป็นที่ ยอมรับระดับชาติและนานาชาติ ซึ่งมีเป้าหมาย (Goals) ที่ 2 ผู้สอน มีทักษะในการสอน การจัดการเรียนรู้ การใช้ภาษาและเทคโนโลยี ในการจัดการศึกษาด้าน ศิลปวัฒนธรรม และเป้าหมายที่ 3 นักเรียน นักศึกษามีสมรรถนะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการประเมินตัวชี้วัดตามเป้าประสงค์ พบว่า ร้อยละของครู อาจารย์ ผู้สอน ที่ได้รับการพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาและเทคโนโลยี ในการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมที่ผ่านการทดสอบตามเกณฑ์ ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์กำหนด และมีจุดแข็งของครู อาจารย์ ที่มีทักษะ ความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ให้กับนักเรียนนักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังมีจุดอ่อนของ แผนพัฒนาบุคลากรยังไม่มีความชัดเจนทั้งสายอาจารย์และ สายสนับสนุน ครูอาจารย์ขาดทักษะในการสอน และสื่อสาร

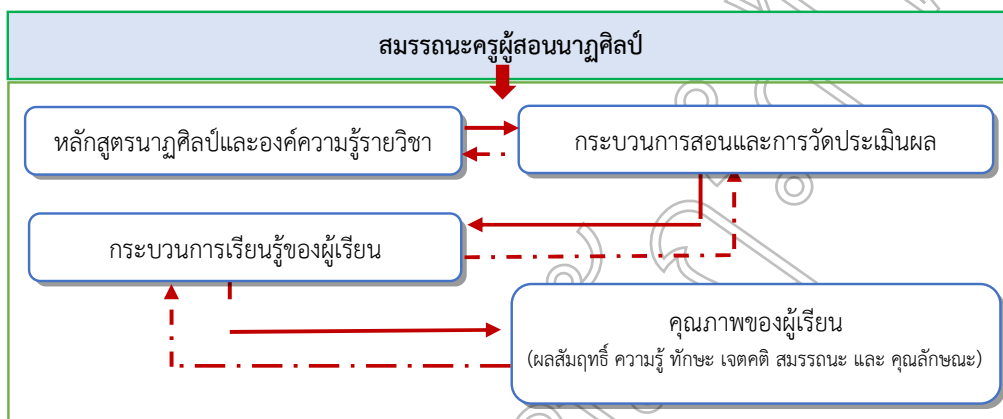

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและภาษาอังกฤษ (แผนพัฒนาสถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์, 2565: 26)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลการศึกษา
สมรรถนะของครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการจัด
การเรียนรู้และคุณภาพผู้เรียนดังกล่าวข้างต้นสามารถเป็นแนวทาง
กำหนดสมรรถนะการสร้างสรรคั้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน

ในระดับอุดมศึกษาที่สำคัญของครูผู้สอนนาฏศิลป์ที่สำคัญ ได้แก่
การจัดการเรียนการรู้แบบที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ทางนาฏศิลป์ไทย
การออกแบบสร้างสรรคั้นวัตกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์ไทย การใช้
เทคโนโลยีเพื่อการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์
ไทย เป็นต้น ซึ่งสมรรถนะของครูผู้สอนนาฏศิลป์มีความสัมพันธ์กับ
องค์ความรู้ของรายวิชาในหลักสูตร กระบวนการสอนและการ
ประเมินผล กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และคุณภาพของผู้เรียน
ดังอธิบายได้ดังภาพที่ 2

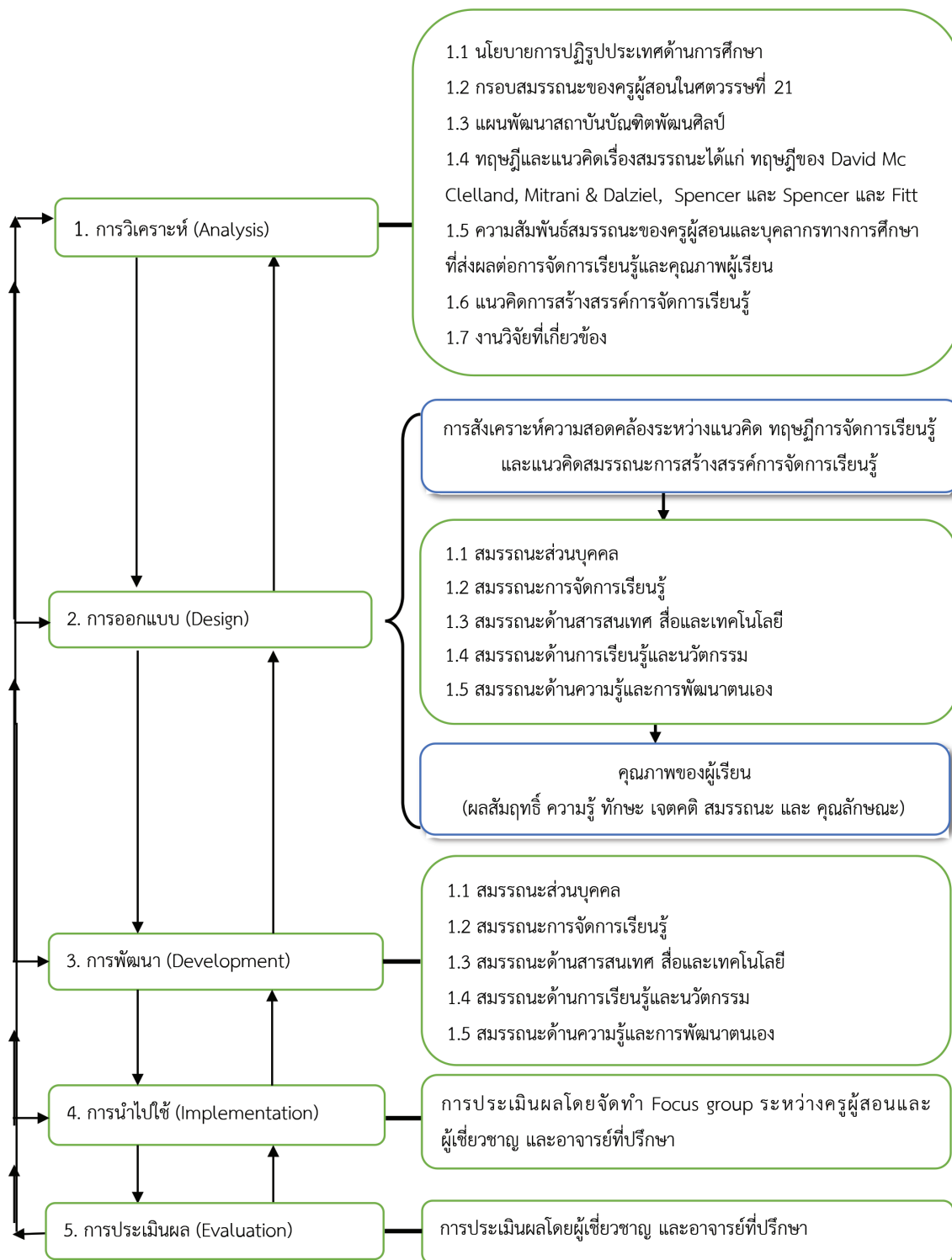
ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูนาฏศิลป์กับองค์ความรู้รายวิชาและหลักสูตรนาฏศิลป์

กระบวนการสอนและการประเมินผล กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และคุณภาพของผู้เรียน

ที่มา: แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 5)

ADDIE Model เป็นกระบวนการพัฒนารูปแบบการสอน
ที่นำออกแบบการเรียนการสอนและนักพัฒนาการฝึกอบรมนิยม
ใช้กัน ซึ่ง ADDIE Model มีลำดับการพัฒนาเป็น 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย
การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา

(Development) การนำไปใช้ (Implementation) และ
การประเมินผล (Evaluation) ซึ่งแต่ละขั้นตอนเป็นแนวทางที่มี
ลักษณะที่ยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถนำไปสร้างเป็นเครื่องมือได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ ดังนี้

ภาพที่ 4 การออกแบบรูปแบบสมรรถนะครูนาฏศิลป์โดยประยุกต์ใช้ ADDIE Model

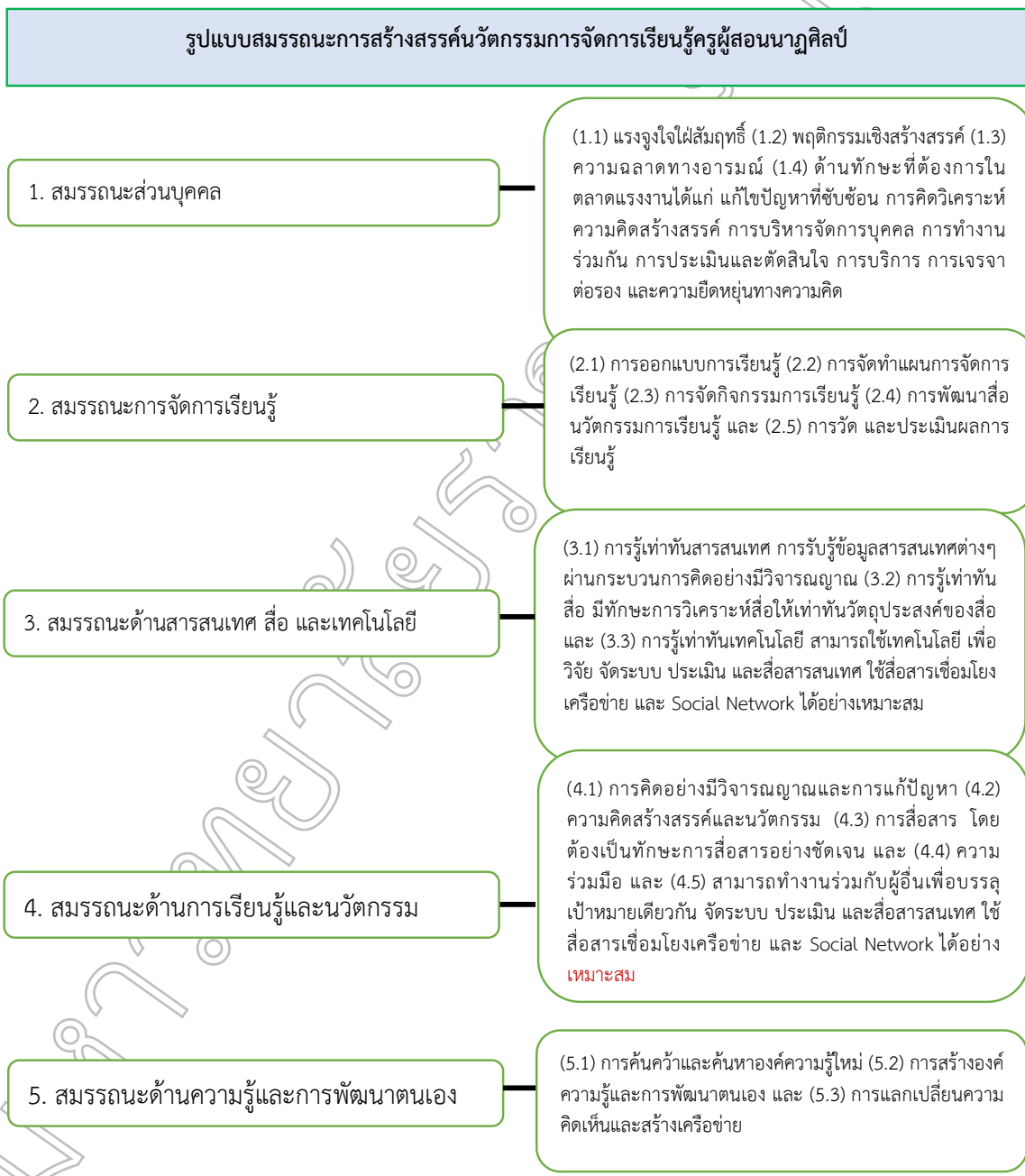
สมรรถนะครูนาฏศิลป์ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ทฤษฎีแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า สมรรถนะครูนาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ สมรรถนะส่วนบุคคล สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี สมรรถนะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม สมรรถนะด้านความรู้และการพัฒนาตนเอง เป็นต้น ซึ่งสมรรถนะดังกล่าว อาจจำแนกรายละเอียดในองค์ประกอบย่อย ๆ

คือ 1) สมรรถนะส่วนบุคคล มี 4 องค์ประกอบคือ (1.1) แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (1.2) พฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ (1.3) ความฉลาดทางอารมณ์ (1.4) ด้านทักษะที่ต้องการในตลาดแรงงาน ได้แก่ แก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน การคิดวิเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ การบริหารจัดการบุคคล การทำงานร่วมกัน การประเมินและตัดสินใจ การบริการ การเจรจาต่อรอง และความยืดหยุ่นทางความคิด เป็นต้น 2) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

(2.1) การออกแบบการเรียนรู้ (2.2) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (2.3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (2.4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การเรียนรู้ และ (2.5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3) สมรรถนะ ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีมี 3 องค์ประกอบ (3.1) การรู้เท่าทันสารสนเทศ การรับรู้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ผ่านกระบวนการ คิดอย่างมีวิจารณญาณ (3.2) การรู้เท่าทันสื่อ มีทักษะการวิเคราะห์ สื่อให้เท่าทันวัตถุประสงค์ของสื่อ และ (3.3) การรู้เท่าทันเทคโนโลยี สามารถใช้เทคโนโลยี เพื่อวิจัย จัดระบบ ประเมิน และสื่อสารสนเทศ ใช้สื่อสารเชื่อมโยงเครือข่าย และ Social Network ได้อย่างเหมาะสม 4) สมรรถนะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (4.1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (4.2) ความคิด

สร้างสรรค์และนวัตกรรม (4.3) การสื่อสาร โดยต้องเป็นทักษะ การสื่อสารอย่างชัดเจน และ (4.4) ความร่วมมือ และ (4.5) สามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน 5) สมรรถนะ ด้านความรู้และการพัฒนาตนเอง มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (5.1) การค้นคว้าและค้นหาค้นหาองค์ความรู้ใหม่ (5.2) การสร้าง องค์ความรู้และการพัฒนาตนเอง และ (5.3) การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นและสร้างเครือข่าย และแนวทางการมุ่งเน้นการศึกษา ด้านสมรรถนะดังข้างต้นถือได้ว่ามีผลต่อสมรรถนะการสร้างสร้ง นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนของครูนาฏศิลป์ อันเป็นผลต่อ คุณภาพการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับความเป็นครูผู้สอน

ภาพที่ 5 รูปแบบสมรรถนะการสร้างสร้งนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนนาฏศิลป์

เอกสารอ้างอิง

กองนโยบายและแผนสำนักอธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

(2565). **แผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2565-2569.** [Online]. เข้าถึงได้จาก <http://www.bpi.ac.th/management/strategic>. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2565.

จิตติมา วรณศรี. (2552). คุณภาพการศึกษากับสมรรถนะของครูที่พึงประสงค์. **วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา.** (มกราคม - มีนาคม): 1-5.

ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์. (2562). ทฤษฎีการสร้างสรรคศิลป์. **วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.** ปีที่ 6 (ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม): 235-248.

ทวีศักดิ์ อุ่ณจิตติกุล. (2561). “คำสอนของพ่อ” รอให้ครูตระหนักรู้ในหน้าที่เพื่อสร้างคน. [Online]. เข้าถึงได้จาก <https://d.dailynews.co.th/article/622037/>. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2564.

ชนก อึ้งน้อย. (2563). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. **ปริญาการศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.**

ภุรี วงศ์วิเชียร, สุนันทรา โตบัว และศุภชัย จันทร์สุวรรณ. (2558). อนาคตภาพของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครูสาขานาฏศิลป์ไทยในทศวรรษหน้า. **Veridian E-Journal, Silpakorn University.** ปีที่ 8 (ฉบับที่ 2 ฉบับภาษาไทยมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ (พฤษภาคม - สิงหาคม)): 613-627.

ศวิตา ทองสง. (2555). **หลักการออกแบบของ ADDIE model.** [Online]. เข้าถึงได้จาก https://drsumaibinbai.files.wordpress.com/2014/12/addie_design_sumai.pdf. สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2564.

สยามรัฐออนไลน์. (2562). **เรียนรู้พระราชดำริเกี่ยวกับหน้าที่ของนักเรียน-ครู.** [Online]. เข้าถึงได้จาก <https://siamrath.co.th/n/61300>. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2564.

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา. (2561). **แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580.** [Online]. เข้าถึงได้จาก <http://plan.bsru.ac.th/th/download/plan20yrs/>. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2564.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2560). **ครูยุคใหม่...สร้างเด็กไทย 4.0. การประชุมทางวิชาการของคุรุสภาประจำปี 2560.** [Online]. เข้าถึงได้จาก <https://www.kroobannok.com/82870>. สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2564.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). **ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง).** [Online]. เข้าถึงได้จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/>. สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2564.

อมรรัตน์ เตชะนอ, รัชนี จรุงศิริวัฒน์ และพระฮอนด้า วาทสโท. (2563). การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์.** 7 (กันยายน): 1-14.

อริสา นพคุณ. (2561). การพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา. **วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.** 12 (กันยายน-ธันวาคม): 232-240.

Barber, Michael. (6 August 2009). **The Challenge of Achieving World Class Performance: Education in the 21 st Century.** Minneapolis : n.p

Spencer, L. M., & Spencer, S. M. (1993). **Competence at Work: Model for Superior Performance.** New York: Wiley & Sons.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน ในเขตกรุงเทพมหานคร

Marketing Mix Factors Affecting the Choosing Decision of Factory Extension Contractor Company in Bangkok

สุภาพร โสมภีร์*, ชินโสณ วิสิฐนิกิจา

Supaporn Sommapee, Chinnaso Visitnitikija

บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร 10250

Master Student of Business Administration, Graduate School Kasem Bundit University, Bangkok 10250 Thailand

*Corresponding author E-mail: Supaporninterior556@gmail.com

(Received: December 21 2021; Revised: March 11 2022 ; Accepted: March 29 2022)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน 2) การตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน 3) เปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน จำแนกตามข้อมูลสถานประกอบการ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน และ 5) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเลือกตัวอย่างโรงงาน จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้ค่า t-test และ F-Test (One-way ANOVA) Pearson Product Moment Correlation และ Multiple Regression Analysis

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบริษัทจำกัด อายุสถานประกอบการต่ำกว่า 11 ปี จำนวนการจ้างงานน้อยกว่า 51 คน ทุนจดทะเบียน 1-5 ล้านบาท มูลค่าการต่อเติมโรงงานต่อปี 1-3 ล้านบาท ผู้มีอำนาจตัดสินใจคือ เจ้าของบริษัท ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสำคัญมาก การตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ ด้านพฤติกรรมหลังการขาย ด้านการตัดสินใจซื้อ ด้านการประเมินผลการเลือก และด้านการค้นหาข้อมูล ในภาพรวมค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประเภทสถานประกอบการ และผู้มีอำนาจตัดสินใจ ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนอายุสถานประกอบการ จำนวนการจ้างงาน ทุนจดทะเบียน และมูลค่าการต่อเติมโรงงานต่อปี ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานอยู่ในระดับมากในทิศทางเดียวกัน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพและการนำเสนอมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา ผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า เพื่ออำนวยความสะดวกในการตอบคำถามให้กับลูกค้าอย่างทันท่วงที และรวดเร็ว เลือกทำเลที่ตั้งที่การคมนาคมเดินทางสะดวก มีลานจอดรถ และมีป้ายชื่ออย่างชัดเจน โฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อเว็บไซต์ และมีการรับประกันหลังการขาย เช่น การติดตามผลงานหลังก่อสร้างต่อเติมเป็นระยะ ปีละ 1-2 ครั้ง มีรับประกันรอยแตกร้าว เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่ผู้จ้าง รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ และเครื่องจักร ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการให้บริการกับลูกค้าเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้รับบริการ

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจ, เลือกผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the marketing mix factors for choosing the factory extension contractor company, 2) the decision to choose the factory extension contractor company, 3) the decision comparison on the factory extension contractor company classified by the establishment information, 4) the relationship between the marketing mix factors and the decision to choose the factory extension contractor company, and 5) the marketing mix factors affecting the decision to choose the factory extension contractor company in Bangkok from a sample of 400 respondents. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics including percentage, mean, inferential statistics of t-test and F-Test (One-way ANOVA), Pearson's product-moment correlations, and multiple regression analysis.

The results found that most of the respondents were limited companies with less than 11 years of establishment, the number of employments was less than 51 people, 1 to 5 million baht of the registered capital, 1 to 3 million baht of the value of the factory extension per year, and the decision maker over the purchasing decision was the company owner. Overall, the average marketing mix factors for choosing the factory extension contractor company and the decision to choose the factory extension contractor were at a high level and moderate level respectively. The results of hypothesis testing showed that different establishment information and decision makers over the purchasing decision resulted in the different decision to choose the factory extension contractor company in Bangkok and the difference in establishment age, employments, the registered capital, and the value of the factory extension per year did not result in the decision to choose the factory extension contractor company in Bangkok. The marketing mix factors were highly correlated with the decision to choose the factory extension contractor company in the same direction. Marketing mix factors in distribution channel, marketing promotion, physical appearance, and presentation influenced the decision to choose the factory extension contractor company with the .05 level of statistical significance.

Recommendations from the research results were as follows; 1) construction contractors should focus on increasing communication channels with customers and responding the questions promptly to them, 2) construction contractors should choose a location that is convenient for transportation with enough parking spaces and clearly labeled signs, 3) construction contractors should advertise and publicize through various media such as websites or social media platforms, 4) construction contractors should have an after-sales warranty such as periodic follow-up of work after construction 1-2 times a year or a crack guarantee to impress the employer, and 5) construction contractors should serve customers by providing equipment, tools, and modern technology machines to entrust the clients.

Keywords : Marketing Mix Factors, Decision to Choose, Factory Extension Contractor

บทนำ

ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ต่อเติม จัดเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของประเทศ โดยเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ และการจ้างงานจำนวนมากในแต่ละปีที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นกว่าเดิม ดังนั้น การสร้างสิ่งปลูกสร้างแต่ละโครงการ ผู้ว่าจ้างก็ควรต้องเริ่มต้นศึกษากันอย่างจริงจัง นับตั้งแต่การหาเงินทุนก่อสร้างและต่อเติม การหาแบบ การหาผู้รับเหมา และอื่น ๆ ซึ่งการตัดสินใจเลือกบริษัทรับเหมาก่อสร้าง เจ้าของโครงการจำเป็นต้องศึกษารายละเอียดของบริษัทที่จะเลือกว่ามีทีมงานสถาปนิก และวิศวกรที่เชี่ยวชาญหรือไม่ และการเลือกใช้วัสดุในการก่อสร้างเป็นอย่างไร เพื่อจำกัดงบประมาณปลาย และตรงกับความต้องการมากที่สุด และต้องคำนึงถึงปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมา เช่น ปัญหาระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้รับเหมาก่อสร้าง ซึ่งปัญหาที่พบบ่อย ได้แก่ ปัญหาผู้รับเหมาขาดความรับผิดชอบ ทิ้งงาน ท่างานล่าช้า ไม่เสร็จตามแผนที่วางเอาไว้ วัสดุก่อสร้างไม่ตรงตามที่ตกลงกันได้ โดยเอาวัสดุเกรดต่ำกว่าที่ได้ตกลงกันไว้มาใช้ รวมถึงปัญหาการเบิกเงินล่วงหน้า เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำ

ประเทศไทยมีการขยายตัวของอุตสาหกรรมก่อสร้างเพิ่มมากขึ้น ทั้งการก่อสร้างภาครัฐและงานก่อสร้างภาคเอกชน ซึ่งเพิ่มโอกาสสำหรับผู้ประกอบการ SMEs เข้ามารับเหมาก่อสร้าง หรือรับเหมาช่วงจากโครงการในการดำเนินธุรกิจก่อสร้าง ผู้ประกอบการต้องมีการวางแผนการดำเนินงานที่ดีเพื่อรองรับความผันผวนของราคาวัสดุก่อสร้าง ความสามารถในการจัดการ วางแผน ควบคุมต้นทุน และการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมก่อสร้างนั้นจำนวนมาก และส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายเล็ก ซึ่งยังมีข้อจำกัดอยู่มาก เพราะมีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า ขาดการเข้าถึงเทคโนโลยีการผลิตการจัดการที่เหมาะสม (นิรติศัย ทุมวงษา, 2561) สิ่งทีภาครัฐควรให้ความสำคัญและให้การส่งเสริมผู้ประกอบการรายเล็ก เพราะถ้าผู้ประกอบการรายเล็กมีความเข้มแข็ง ผู้ประกอบการรายใหญ่ก็ได้รับประโยชน์ด้วยเช่นกัน เนื่องจากธุรกิจ ในอุตสาหกรรมนี้จำเป็นต้องมีความเชื่อมโยงกัน ผู้ประกอบการรายใหญ่ไม่สามารถทำงานก่อสร้างได้ทั้งหมด แต่ก็ต้องอาศัยผู้รับเหมาช่วงที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เช่น งานระบบไฟฟ้า ประปา สาธารณูปโภค งานโครงสร้าง งานติดตั้งเครื่องจักร อุปกรณ์ ซึ่งผู้รับเหมาช่วงเหล่านี้ก็ต้องอาศัยผู้รับเหมาช่วงย่อยอื่น ๆ ที่เป็น SMEs เข้ามาปฏิบัติงานต่อไป โดยสรุปคือ คุณภาพของโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ขึ้นกับความสามารถของผู้รับเหมารายย่อยด้วย การเตรียมความพร้อมของภาคอุตสาหกรรมที่ประกอบด้วยผู้ผลิตขนาดกลาง และขนาดย่อมจำนวนมากจึงมีความสำคัญ การที่อุตสาหกรรมก่อสร้างของไทยจะแข่งขันได้ในเวทีสากล อุตสาหกรรมก่อสร้างควร

จะต้องเข้มแข็งจากภายในก่อน จึงจะทำให้ก้าวสู่สากลได้อย่างมั่นคง และยั่งยืน (เกรียงไกร เตชกานนท์, 2552)

ตลอดทั้งปี 2562 ประเทศไทยมีจำนวนผู้ได้รับใบอนุญาตให้ก่อสร้างใหม่ และต่อเติมหรือดัดแปลง สิ่งก่อสร้างทั้งที่เป็นอาคาร โรงเรือน และไม่ใช่อาคารโรงเรือนทั้งสิ้น 191,304 ราย โดยภาคกลางมีจำนวนผู้ได้รับอนุญาตฯ สูงสุด 46,958 ราย รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 40,347 ราย ภาคเหนือ 35,661 ราย ปริมาณ 26,434 ราย ภาคใต้ 25,866 ราย และกรุงเทพมหานคร 16,038 ราย เมื่อพิจารณาจำนวนสิ่งก่อสร้างที่ได้รับอนุญาตทั้งสิ้น 288,316 แห่ง พบว่า เป็นการก่อสร้างฯ ในภาคกลางสูงสุด 74,287 แห่ง รองลงมาเป็นปริมาณ 66,300 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 43,647 แห่ง ภาคเหนือ 40,398 แห่ง ภาคใต้ 37,603 แห่ง และกรุงเทพมหานคร 26,079 แห่ง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562) พบว่า ผู้ที่กำลังตัดสินใจสร้างสิ่งปลูกสร้าง อาคาร มีจำนวนมาก ซึ่งจะต้องว่าจ้างบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง ให้ดำเนินการก่อสร้าง สิ่งปลูกสร้างของตนเองให้แล้วเสร็จ ดังนั้น ขั้นตอนการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง จะช่วยให้เจ้าของโครงการได้เลือกบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างที่มีความสามารถในการดำเนินโครงการ เข้ามาสู่ขั้นตอนการประกวดราคา และช่วยลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นระหว่างก่อสร้าง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความล่าช้าของโครงการ หรือละทิ้งงานได้ จึงทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างต้องมีการเตรียมความพร้อมที่จะรับงาน ประมูลงานเพื่อให้ได้งานเป็นของตนเอง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ก็จะต้องมีการตัดสินใจ มีการวางแผนคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีผลกระทบต่อการทำงาน จึงเห็นได้ว่า การให้ความสำคัญในเรื่องของการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้งานรับเหมาก่อสร้างไม่เกิดข้อผิดพลาดขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นในการพัฒนา ปรับปรุง รูปแบบการให้บริการ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาส่วนปัจจัยประสมทางการตลาดในการเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสำคัญของขั้นตอนตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน จำแนกตามข้อมูลสถานประกอบการ
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานเขตกรุงเทพมหานคร

5. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการศึกษา

1. ข้อมูลสถานประกอบการที่ต่างกันมีการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานครที่ต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร
3. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

ประชากร ได้แก่ เจ้าของบริษัท กรรมการผู้จัดการ ผู้อำนวยการ ผู้จัดการซื้อ/จัดหา ผู้ตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร เลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้ค่า t-test และ F-Test (One-way ANOVA) Pearson Product Moment Correlation และ Multiple Regression Analysis

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนสถานประกอบการ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามในเรื่องประเภทสถานประกอบการ อายุสถานประกอบการ จำนวนการจ้างงาน ทุนจดทะเบียน มูลค่าการซื้อขายต่อปี ผู้มีอำนาจการตัดสินใจซื้อ การสร้างลักษณะคำถามเป็นลักษณะตามระดับมาตรวัดตัวแปรทางสถิติ โดยในส่วนข้อมูลส่วนที่ 1 ประกอบด้วยจำนวนคำถามทั้งสิ้น 6 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Multiple choice)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง โดยมีลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าระหว่าง $-1 < r < 1$

ค่า r เป็นลบ แสดงว่า x และ y มีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม

ค่า r เป็นบวก แสดงว่า x และ y มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันข้าม

ค่า r มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า x และ y มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันมาก

ค่า r มีค่าเข้าใกล้ -1 แสดงว่า x และ y มีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้ามและไม่มีความสัมพันธ์กันมาก

ค่า $r = 0$ แสดงว่า x และ y ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

ค่า r เข้าใกล้ 0 แสดงว่า x และ y ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2550: 316)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.60 - 0.79 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ระดับมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.59 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.39 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ระดับน้อย

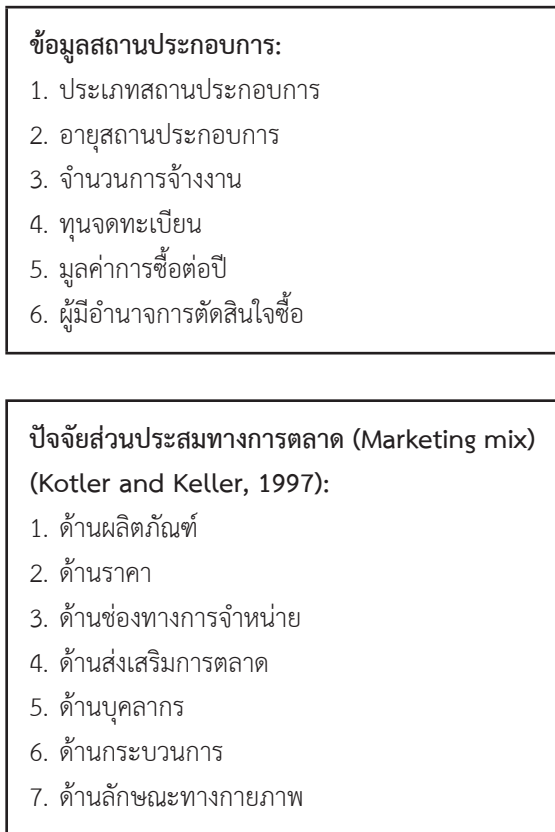
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.10 - 0.19 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ระดับน้อยมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0 แสดงว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรง

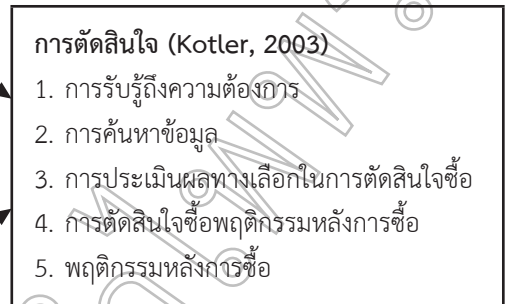

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องในสำนวนภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม จำนวน 3 ท่าน โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (In of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.841

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม มาใช้ในการเก็บข้อมูล การตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร และได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานประกอบการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบริษัทจำกัด อายุสถานประกอบการต่ำกว่า 11 ปี จำนวนการจ้างงานน้อยกว่า 51 คน ทุนจดทะเบียน 1-5 ล้านบาท มูลค่าการต่อเติมโรงงานต่อปี 1-3 ล้านบาท ผู้มีอำนาจตัดสินใจซื้อคือเจ้าของบริษัท

ตอนที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร และได้แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านลักษณะทางกายภาพและการนำเสนอ	3.86	.789	มาก
ด้านผลิตภัณฑ์	3.78	.766	มาก
ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	3.67	.934	มาก
ด้านราคา	3.66	.871	มาก
ทางด้านบุคลากร	3.64	.823	มาก
ด้านกระบวนการ	3.63	.828	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.62	.681	มาก
รวมเฉลี่ย	3.69	.813	มาก

จากตารางที่ 1 การศึกษาข้อมูลระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน พบว่า ด้านที่สำคัญที่สุด คือ ด้านลักษณะทางกายภาพและการนำเสนอ ($\bar{x} = 3.86$) รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{x} = 3.78$) ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ($\bar{x} = 3.67$) ด้านราคา ($\bar{x} = 3.66$)

ด้านบุคลากร ($\bar{x} = 3.64$) ด้านกระบวนการ ($\bar{x} = 3.63$) และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{x} = 3.62$) ตามลำดับ ตอนที่ 3 การตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานเขตกรุงเทพมหานคร และได้แสดงผล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความสำคัญของขั้นตอนการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานเขตกรุงเทพมหานคร

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ	3.77	.632	มาก
ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ	3.67	.799	มาก
ด้านการตัดสินใจซื้อ	3.67	.934	มาก
ด้านการประเมินผลทางเลือกในการตัดสินใจซื้อ	3.62	.871	มาก
ด้านการค้นหาข้อมูล	3.59	1.084	มาก
รวมเฉลี่ย	3.67	.864	มาก

จากตารางที่ 2 การศึกษาข้อมูลระดับความสำคัญของขั้นตอนการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน พบว่า ขั้นตอนที่สำคัญที่สุด คือ ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ ($\bar{x} = 3.77$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินผลหลังการซื้อ ($\bar{x} = 3.67$) ด้านการตัดสินใจซื้อ ($\bar{x} = 3.67$) ด้านการประเมินผลทางเลือกในการตัดสินใจซื้อ ($\bar{x} = 3.62$) และด้านการค้นหาข้อมูล ($\bar{x} = 3.59$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานจำแนกตามข้อมูลสถานประกอบการ สมมติฐานข้อมูลสถานประกอบการที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานจำแนกตามข้อมูลสถานประกอบการ

ข้อมูลสถานประกอบการ	การตัดสินใจ		P-Value	ผลการทดสอบ
	t	F		
ประเภทสถานประกอบการ	1.516	-	0.038*	แตกต่าง
อายุสถานประกอบการ		1.037	0.376	ไม่แตกต่าง
จำนวนการจ้างงาน		1.042	0.374	ไม่แตกต่าง
ทุนจดทะเบียน		2.021	0.110	ไม่แตกต่าง
มูลค่าการต่อเติมโรงงานต่อปี		2.137	0.095	ไม่แตกต่าง
ผู้มีอำนาจการตัดสินใจชื่อ		4.401	0.005*	แตกต่าง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ข้อมูลสถานประกอบการที่ต่างกันมีการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานที่ต่างกัน ข้อมูลประเภทสถานประกอบการ และผู้มีอำนาจตัดสินใจชื่อที่ต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้อมูลอายุสถานประกอบการ จำนวนการจ้างงาน

ทุนจดทะเบียน และมูลค่าการต่อเติมโรงงานต่อปี ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน ผลการทดสอบสมมติฐาน แสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน			
	r	ค่า Sig	ระดับความสัมพันธ์	แปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์	.258**	.000	น้อยทิศทางเดียวกัน	7
ด้านราคา	.469**	.000	ปานกลางทิศทางเดียวกัน	5
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.630**	.000	มากทิศทางเดียวกัน	1
ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	.628**	.000	มากทิศทางเดียวกัน	2
ด้านบุคลากร	.560**	.000	ปานกลางทิศทางเดียวกัน	3
ด้านกระบวนการ	.545**	.000	ปานกลางทิศทางเดียวกัน	4
ด้านลักษณะทางกายภาพและการนำเสนอ	.434**	.000	ปานกลางทิศทางเดียวกัน	6
ภาพรวมเฉลี่ย	.663**		มากทิศทางเดียวกัน	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน มีระดับความสัมพันธ์มากทิศทางเดียวกัน ได้แก่ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ระดับความสัมพันธ์ปานกลางทิศทางเดียวกัน ได้แก่ ด้านบุคลากรด้านกระบวนการ ด้านราคา ด้านลักษณะทางกายภาพและการนำเสนอ ระดับความสัมพันธ์น้อยทิศทางเดียวกัน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน

ระดับความสัมพันธ์มากทิศทางเดียวกัน ($r = 0.663$) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแต่ละปัจจัยกับการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน พบว่า ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($r = 0.630$) ปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาด ($r = 0.628$) ปัจจัยด้านบุคลากร ($r = 0.560$) ปัจจัยด้านกระบวนการ ($r = 0.545$) ปัจจัยด้านราคา ($r = 0.469$) ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพและการนำเสนอ ($r = 0.434$) และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ($r = 0.258$) มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก

บริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานอยู่ในระดับความสัมพันธ์มากที่สุดทางเดียวกัน ตามลำดับ

ตอนที่ 6 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐาน แสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	Std.					ผลการทดสอบ
	B	Error	Beta	t	P-Value	
(Constant)	2.020	.121	16.653		.000**	มี
ด้านผลิตภัณฑ์	-.027	.06	-.044	-1.043	.298	ไม่มี
ด้านราคา	.000	.034	.001	.014	.989	ไม่มี
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.151	.033	.292	4.599	.000**	มี
ด้านส่งเสริมการตลาด	.172	.031	.310	5.519	.000**	มี
ด้านบุคลากร	.031	.034	.053	.901	.368	ไม่มี
ด้านกระบวนการ	.055	.033	.095	1.655	.099	ไม่มี
ด้านลักษณะทางกายภาพและการนำเสนอ	.067	.033	.094	2.025	.044*	มี

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2-tailed)

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัด ด้านส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพและการนำเสนอ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษามีประเด็นที่จะอภิปรายดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคล้อยกับงานวิจัยวิริยะ บุญมี (2555) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกผู้รับเหมาก่อสร้าง: กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านบุคคลด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ จากการศึกษาค้นคว้า อยู่ในระดับมากที่สุดคล้อยกับงานวิจัยของภัทรกร พลพฤกษ์ และ วิชระ ยี่สุนเทศ (2561) ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านบุคคลผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

การตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานจากการศึกษาข้อมูลพบว่า ระดับความคิดเห็น ความสำคัญของแต่ละกระบวนการการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงาน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ในด้านการรับรู้ถึงความต้องการด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ ด้านการตัดสินใจซื้อ ด้านการประเมินผลการเลือก และด้านการค้นหาข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัย เษฎฐกร โลหรักษ์ (2563) ศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาสร้างบ้านของผู้บริโภคในจังหวัดตรัง จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า การประเมินผลการซื้อ การตัดสินใจซื้อ ขั้นตอนการประเมินทางเลือก ขั้นตอนหาข้อมูล การตระหนักถึงปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรกร พลพฤกษ์ และ วิชระ ยี่สุนเทศ (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง จากการศึกษาค้นคว้า ด้านการตระหนักถึงปัญหาหรือความต้องการ ด้านการแสวงหาข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือก ด้านการตัดสินใจ และด้านทัศนคติหลังการใช้ ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับที่สำคัญมาก

ข้อมูลส่วนสถานประกอบการที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน จากการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลด้านประเภทสถานประกอบการ และผู้มีอำนาจในการตัดสินใจซื้อที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรกร พลพฤกษ์ และ วิชระ ยี่สุนเทศ (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

ใช้บริการธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง เนื่องจากลักษณะกลุ่มประชากรแตกต่างกันและช่วงเวลาก็แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างต่อเติมโรงงาน ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างต่อเติมโรงงาน ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพและการนำเสนอ พบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างต่อเติมโรงงาน ระดับความสัมพันธ์มากที่สุดทางเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัย เจษฎากร โลหรักษ์ (2563) ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมารับสร้างบ้านของผู้บริโภคในจังหวัดตรัง พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางกับการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมารับสร้างบ้านโดยรวมของผู้บริโภคในจังหวัดตรังเนื่องจากกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถามอยู่อาศัยคนละจังหวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับการต่อเติมอาจไม่เหมือนกัน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างต่อเติมโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาคพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างต่อเติมโรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปาริฉัตร มุลัจิต (2557) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับเหมาก่อสร้างที่จดทะเบียนในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี ได้แก่ ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด และลักษณะทางกายภาพ

ข้อเสนอแนะ

ผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า เพื่ออำนวยความสะดวกในการตอบคำถามให้กับลูกค้าอย่างทันด่วนที่ และรวดเร็ว

ผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างควรเลือกทำเลที่ตั้งที่การคมนาคมเดินทางสะดวก มีลานจอดรถ และมีป้ายชื่ออย่างชัดเจน

ผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อเว็บไซต์ ช่องทางสื่อสังคม และการรับประกันหลังการขาย เช่น การติดตามผลงานหลังก่อสร้าง ต่อเติมเป็นระยะ ปีละ 1-2 ครั้ง มีรับประกันรอยแตกร้าว เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ว่าจ้าง

ผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างควรจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือ และเครื่องจักร ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการให้บริการกับลูกค้าเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้รับบริการ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาคครั้งต่อไป

ในการศึกษาคครั้งต่อไปควรศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลเชิงลึกในการทำธุรกิจรับเหมาก่อสร้างต่อเติมโรงงาน ก่อสร้าง และควรเพิ่มแหล่งเก็บตัวอย่างให้ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่ใกล้เคียง

เอกสารอ้างอิง

- กองสถิติเศรษฐกิจ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). การประมวลข้อมูลพื้นที่การก่อสร้าง พ.ศ. 2562. ปีที่จัดพิมพ์ 2563. ISSN 1905-7695: 8-9.
- เกรียงไกร เตชกานนท์. (2552). การจัดการเครือข่ายของผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตแผนกแบบ ก 2 บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562)
- เจษฎากร โลหรักษ์. (2563). ศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมารับสร้างบ้านของผู้บริโภคในจังหวัดตรัง. สาขาวิชาเอกบริหารธุรกิจ สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดตรัง.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 10. นนทบุรี: ไทยเนรมิตกิจ อินเตอร์ โพรเกรสซิฟ.
- นิรัตติศัย ทุมวงษา. (2561). การจัดการเครือข่ายของผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตแผนก แบบก 2 บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปาริฉัตร มุลัจิต. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับเหมาก่อสร้างที่จดทะเบียน ในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี. ลิขสิทธิ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ภัทรภร พลพฤกษ์ และ วัชระ ยี่สุนเทศ. (2561). ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจใช้บริการธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. ฉบับที่ 17 สิงหาคม 2561.
- วิริยะ บุญมี. (2555). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกผู้รับเหมาก่อสร้าง: กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต. ลิขสิทธิ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาดของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบริการชำระเงินระบบพร้อมเพย์ของผู้บริโภคในจังหวัดจันทบุรี Factors Influencing the Acceptance of PromptPay Fund Transfer Service of Consumers in Chanthaburi

ลักขณา ธรรมสุภาพงศ์*

Lakana Thamasupapong*

สาขาวิชานวัตกรรมการเงินและการลงทุน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

Financial Innovation and Investment, Faculty of Management Sciences,

Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: lakkana.t@rbru.ac.th; yuith@hotmail.com

(Received: December 21 2021; Revised: April 19 2022; Accepted: April 25 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาวะการยอมรับบริการชำระเงินระบบพร้อมเพย์ของผู้บริโภคในจังหวัดจันทบุรี (2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบริการชำระเงินระบบพร้อมเพย์ของผู้บริโภคในจังหวัดจันทบุรี การศึกษานี้เป็นการวิจัยเพื่อการสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มผู้บริโภคสัญชาติไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดจันทบุรีเคยได้ยินชื่อหรือรู้จักบริการพร้อมเพย์และเคยใช้ระบบชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2563 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2564 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามจำนวน 43 ข้อ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 364 ชุด เมื่อนำมาคัดกรองแล้วเหลือแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 330 ชุด เพื่อเป็นตัวแทนผู้บริโภคสัญชาติไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดจันทบุรี วิธีการทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอย ทดสอบ T-test การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า เป็นนักเรียน นักศึกษา ผู้รับจ้างอิสระหรือผู้เกษียณอายุ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท และพบว่าส่วนใหญ่เลือกใช้ช่องทางการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบโมบายแบงก์กิ้ง มีความถี่ในการโอนเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เฉลี่ยสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง มีสถานะการลงทะเบียนใช้งานพร้อมเพย์มากกว่ายังไม่ลงทะเบียน ในกลุ่มที่ยังไม่ลงทะเบียนมีสาเหตุเนื่องมาจากการที่ไม่ทราบว่าจะต้องลงทะเบียนอย่างไร และส่วนใหญ่ไม่รับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องหรือรับรู้เพียงบางส่วนเกี่ยวกับบริการพร้อมเพย์ ความแตกต่างด้านอาชีพและรายได้ส่งผลต่อการยอมรับการใช้บริการพร้อมเพย์ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเพื่อศึกษาอิทธิพลของกลุ่มตัวแปรที่มีต่อการยอมรับการใช้บริการพร้อมเพย์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการยอมรับการใช้บริการได้แก่ อุปนิสัยส่วนบุคคล ความคาดหวังจากความพยายามในการใช้งาน ความคาดหวังด้านสมรรถนะของระบบ และสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกการใช้งานตามลำดับ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันทางการเงินที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาระบบพร้อมเพย์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจนำไปต่อยอดงานวิจัยในอนาคต

คำสำคัญ : การยอมรับระบบพร้อมเพย์, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระบบพร้อมเพย์, การชำระเงินระบบพร้อมเพย์

Abstract

The purposes of this research are (1) to study the acceptance of PromptPay fund transfer service of consumers in Chanthaburi Province (2) to study the factors influencing the acceptance of PromptPay fund transfer service of consumers in Chanthaburi Province. This research is an exploratory study confined to Thai consumers who live in Chanthaburi, have heard about PromptPay service, or have had experience using electronic fund transfer services from November 2020 to November 2021. This research was conducted by distributing the questionnaires of 43 questions to consumers and received 364 responses in return. There were 330 responses chosen and screened to represent consumers' population in Chanthaburi Province. Descriptive statistics include frequency, percentage, mean, standard deviation and regression data analysis were used. The data were analyzed by using T-test, Pearson Correlation Coefficient and One-way ANOVA. Data analysis shows that most respondents are females with bachelor degree and higher. They are students, self-employed or retirees whose average monthly income of 15,000 baht or under. Most of them prefer mobile banking applications and have the average of 2-3 times per week of fund transfer frequency. The majority of the respondents had already subscribed to PromptPay. However, among the non-subscribers, they reported that they did not know how to subscribe and also did not know the correct information about the service. Data analysis also shows that the role of occupation and income level have an impact on the acceptance of PromptPay. Hierarchical Regression Analysis also suggests that the strongest factors influencing the acceptance of PromptPay are personal habits, effort expectancy, performance expectancy and compatibilities of technologies and devices respectively. This research not only provides guidelines for involving institutions to develop PromptPay services more efficiently but also provides information for further research studies.

Keywords : PromptPay service acceptance, Factors influencing PromptPay, PromptPay fund transfer

บทนำ

ในปัจจุบันภาคธุรกิจต่าง ๆ ทั่วโลกล้วนประสบกับภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีซึ่งภาวะดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่งแต่เกิดขึ้นในทุกอุตสาหกรรม ดังนั้นธุรกิจทุกประเภทจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงจึงจะอยู่รอดได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีด้านการชำระเงิน (e-Payment) ที่สร้างความได้เปรียบเสียเปรียบต่อผู้ประกอบการเป็นอย่างมาก เนื่องจากเช็คหรือเงินสดมีต้นทุนในการจัดการที่สูงมาก โดยเฉพาะเงินสด ตั้งแต่การเบิก การเก็บรักษา จนถึงการจ่ายชำระ และบันทึกรายการ รองลงมาเป็นการชำระด้วยเช็ค จากข้อมูลในหลาย ๆ ประเทศ พบว่า e-Payment ช่วยลดค่าใช้จ่ายของประเทศโดยรวมได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ของ GDP ต่อปี รัฐบาลในหลาย ๆ ประเทศรวมถึงประเทศไทย จึงได้พยายามผลักดันให้ผู้ประกอบการหันมาใช้การชำระแบบ e-Payment เพื่อทดแทนเงินสดและเช็ค ส่งผลให้ผู้บริโภคปรับตัวโลกดิจิทัลมากขึ้น เช่น การซื้อสินค้าและชำระเงินออนไลน์ นอกจากนี้ผลพวงของการระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 และมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม ทำให้ผู้บริโภคบางส่วนเลี่ยงการใช้เงินสดในการจับจ่ายใช้สอย แล้วเปลี่ยนมาใช้ระบบการชำระเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น การปรับตัวของร้านค้าตลอดจนนโยบายสนับสนุนจากภาครัฐ น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไทยก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลเร็วขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีประชาชนจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ลงทะเบียนใช้บริการพร้อมเพย์ จากการศึกษาของชวิตา พุ่มดนตรี (2559) เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับบริการพร้อมเพย์ของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า สาเหตุที่ประชาชนยังไม่ลงทะเบียนพร้อมเพย์เกิดจากความไม่มั่นใจในความปลอดภัยของระบบถึงร้อยละ 30.49 และคิดว่าไม่มีความจำเป็นต้องใช้งานถึงร้อยละ 16.52

ผู้ทำการวิจัยเล็งเห็นว่าหากมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการชำระเงินระบบพร้อมเพย์ของผู้บริโภคในจังหวัดจันทบุรี จะเป็นข้อมูลให้กับผู้ประกอบการ ศึกษาศาสนาการเงิน องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทราบถึงปัจจัย ปัญหา อุปสรรค ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบริการชำระเงินระบบพร้อมเพย์ของผู้บริโภคในจังหวัดจันทบุรี สามารถนำผลการวิจัยไปพิจารณาวางแผนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ปรับปรุงพัฒนาระบบที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ในการนำเสนอข้อมูล ต่อยอดงานวิจัยในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาวะการยอมรับบริการชำระเงินระบบพร้อมเพย์ของผู้บริโภคในจังหวัดจันทบุรี

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบริการชำระเงินระบบพร้อมเพย์ของผู้บริโภคในจังหวัดจันทบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ทำการเก็บข้อมูลผ่านการสำรวจ (Survey research) โดยผ่านการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยที่มีขอบเขตและรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคคลสัญชาติไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดจันทบุรีและเคยได้ยินชื่อหรือรู้จักบริการพร้อมเพย์ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างนั้น ทางผู้วิจัยได้เลือกพิจารณากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างให้มีจำนวนอย่างน้อย 10 เท่า ของจำนวนตัวแปรที่สังเกตได้ในการวิจัยครั้งนี้ (Roscoe, 1975: 184) ซึ่งมีทั้งสิ้น 30 ตัวแปร โดยกำหนดจำนวนไว้ 11 เท่า ของตัวแปรรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 330 ตัวอย่าง เพื่อเป็นตัวแทนของประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามออนไลน์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) แบบสอบถามคัดกรองกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลพฤติกรรมทั่วไปเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงินด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ โดยเป็นแบบสอบถามที่ให้เลือกตอบ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยรวมการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อการยอมรับการใช้บริการพร้อมเพย์ของประชากรในจังหวัดจันทบุรี โดยใช้มาตรประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับความเห็นออกเป็น 5 ระดับตามแบบของ Likert (1932) 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามในลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) หลังการสำรวจผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 364 ชุด นำมาผ่านการคัดกรองแล้วเหลือแบบสอบถามที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 330 ชุด

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือกระทำโดยการตรวจสอบความครอบคลุมและความเที่ยงตรงของเนื้อหา ลักษณะคำถาม คำตอบ เพื่อให้แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงและสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและตัวแปรที่ต้องการวัด โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 มาเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม และได้มีการปรับปรุงคำถามก่อนที่จะนำไปใช้สำรวจกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำโดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามออนไลน์ (Google form) ให้แก่กลุ่มผู้บริโภคสัญชาติไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดจันทบุรี เคยได้ยินชื่อหรือรู้จักบริการพร้อมเพย์และเคยใช้ระบบชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2563 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2564 โดยผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 364 ชุด เมื่อนำมาคัดกรองแล้วเหลือแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 330 ชุด เพื่อเป็นตัวแทนประชากร

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาในรูปตารางแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมานโดยใช้การทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์ถดถอย การวิเคราะห์ Independent Sample t-test การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way ANOVA

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ การยอมรับการใช้บริการพร้อมเพย์ และตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ ปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม จำนวน 30 ตัวแปร โดยมีการศึกษาระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2563 ถึง เดือนพฤศจิกายน 2564 การกำหนดกรอบแนวคิดจากนิยามตัวแปร

นิยามตัวแปร

พร้อมเพย์ (PromptPay) หมายถึง บริการทางเลือกเพื่อการโอนเงินโดยผู้ใช้บริการสามารถใช้เลขประจำตัวประชาชนหรือหมายเลขโทรศัพท์มือถือของผู้รับเงินที่ลงทะเบียนพร้อมเพย์ไว้แทนการใช้เลขบัญชีเงินฝากธนาคาร โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างความสะดวกสบาย รวดเร็ว และปลอดภัยในการใช้บริการโอนเงิน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559)

การศึกษาประชากรศาสตร์เชิงธุรกิจ คือ การนำข้อมูลของประชากร เช่น อายุ รายได้ อาชีพ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การตัดสินใจต่อองค์กร ไปพยากรณ์เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตของธุรกิจ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจในการดำเนินแผนการธุรกิจในสอดคล้องกับสถานการณ์นั้น ๆ (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2545)

การรับรู้ความเสี่ยง หมายถึง ความไม่แน่นอนที่รับรู้ได้ถึงสินค้าและบริการหนึ่ง ๆ ของลูกค้าที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อลูกค้ากับการซื้อหรือใช้บริการ หากลูกค้ารับรู้ความเสี่ยงเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่ระดับที่มากแสดงว่าเกิดความไม่แน่นอนในเชิงลบที่มีความสำคัญ (Cunningham, 2005)

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานกลุ่มที่ 1 ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้บริการระบบพร้อมเพย์ของผู้บริโภคในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกัน

สมมติฐานกลุ่มที่ 2 ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน ได้แก่ ปัจจัยจากความคาดหวังด้านสมรรถภาพ ปัจจัยด้านความคาดหวังจากความพยายาม ปัจจัยด้านอิทธิพลทางสังคม ปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมความสะดวก ปัจจัยจากแรงจูงใจด้านความบันเทิง ปัจจัยด้านมูลค่าตามราคา ปัจจัยด้านอุปนิสัย

ส่วนบุคคล และปัจจัยการรับรู้ความเสี่ยง มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้บริการระบบพร้อมเพย์ของผู้บริโภคในจังหวัดจันทบุรีแตกต่างกัน

แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (The Technology Acceptance Model - TAM) เป็นทฤษฎีที่คิดค้นโดย Davis, Bagozzi และ Warshaw (1992) ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดของ TRA (The Theory of Reasoned Action) โดย TAM จะเน้นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการยอมรับหรือการตัดสินใจที่จะใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ซึ่งปัจจัยหลักที่ส่งผลโดยตรงต่อการยอมรับเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมของผู้ใช้ ได้แก่ “การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน” (Perceived Ease of Use) และ “ทัศนคติ” (Attitude) ซึ่งในท้ายที่สุดความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้เทคโนโลยีจะส่งอิทธิพลต่อการยอมรับและใช้งานเทคโนโลยีนั้น

ทฤษฎี Diffusion of Innovations-DOI เป็นทฤษฎีที่คิดค้นโดย Everett M. Rogers (2010) เป็นทฤษฎีทางสังคมวิทยา (Sociology Theory) ที่ใช้ศึกษาการเผยแพร่แนวคิดหรือนวัตกรรม โดยได้กล่าวถึงปัจจัยหรือลักษณะ 5 ประการของนวัตกรรมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคลในการยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรมนั้น ได้แก่ 1) ประโยชน์หรือข้อดีของนวัตกรรม 2) ความสอดคล้องกับลักษณะงานหรือความต้องการของผู้ใช้ 3) ความยากหรือความซับซ้อนในการใช้งานนวัตกรรม 4) ความสามารถในการทดลองใช้ และ 5) สามารถสังเกตเห็นความสามารถหรือลักษณะการทำงานของนวัตกรรมได้

ทฤษฎี Unified Theory of Acceptance and Use of Technology-UTAUT เป็นทฤษฎีที่คิดค้นโดย Venkatesh (2016) เป็นแนวคิดที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีโดยมีปัจจัยขับเคลื่อน 3 ประการที่มีผลต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรม ได้แก่ 1) ความคาดหวังในประสิทธิภาพ 2) ความคาดหวังในความพยายาม 3) อิทธิพลทางสังคม นอกจากนี้ยังมีตัวแปรที่มีผลต่อการอำนวยความสะดวกในการใช้งานเทคโนโลยีจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ และความสมัครใจในการใช้งาน ซึ่งแบบจำลองดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพยากรณ์การยอมรับการใช้เทคโนโลยีโดยมีตัวแปรเสริมมาขยายแบบจำลองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541) กล่าวถึงการศึกษาประชากรศาสตร์ว่ามีผลต่อการรับรู้ การตีความ และการรับรู้เข้าใจในการสื่อสารทั้งสิ้น โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานของประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ครอบครัว อาชีพ สถานะทางสังคม เศรษฐกิจ ทั้งนี้ การเข้าใจถึงลักษณะของเป้าหมายกลุ่มนั้น ๆ ลักษณะทางจิตวิทยา วัฒนธรรม และสังคม จะถูกนำมาพิจารณาด้วย โดยลักษณะทางประชากรศาสตร์จะมีผลทางด้านจิตวิทยาที่แตกต่างกัน

มัทริกา เกิดบ้านชั้น (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัย การยอมรับการใช้บริการชำระสินค้าหรือบริการผ่านมือถือ พบว่า ปัจจัยของความเข้ากันได้ของระบบกับผู้ใช้งานและบริการที่มีอยู่เดิม (Compatibility) ส่งผลต่อการยอมรับบริการการชำระสินค้าหรือ บริการผ่านมือถือ

เสาวณิต อุดมเวชสกุล (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัย ที่มีผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการทางการเงินผ่าน Mobile Banking Application พบว่า ปัจจัยด้านราคามีความสอดคล้องกับการยอมรับบริการ

วิจิต พันธอำนาจ (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างความผูกพันในการใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ทางการเงิน และพบว่า อัตราค่าบริการอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้งและโมบายแบงก์กิ้งส่งผลต่อ ความผูกพันในการใช้บริการ

วอนชนก ไชยสุนทร (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับ การใช้งานของระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านอุปนิสัยส่วนบุคคลและปัจจัยจากความคาดหวัง ด้านสมรรถภาพส่งผลต่อการยอมรับระบบการชำระเงินในประเทศไทย

สีปงศ์ ปัทมโยธิน (2556) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มี ผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการยื่นแบบแสดงรายการและการชำระ ภาษีออนไลน์สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพบริการส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี

วริษฐา สมเลข (2556) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อ การยอมรับเทคโนโลยี Mobile Payment กรณีศึกษาการชำระเงิน ค่าบัตรชมภาพยนตร์ พบว่า การรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้งานมีผล ต่อการยอมรับเทคโนโลยีในระดับมาก

Hanna และ Wozniak (2017) ศึกษาประชากรศาสตร์ ในเชิงพฤติกรรมผู้บริโภคว่าจะมีวิธีการเลือกซื้อ ใช้ หรือเลิกใช้ ผลิตภัณฑ์แตกต่างกันอย่างไร ผู้บริโภคแต่ละคนนั้นมีพฤติกรรม และการรับรู้ต่อสิ่งของหรือสถานการณ์หนึ่ง ๆ ที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากในอดีต

Pascual-Miguel, Agudo-Peregrina, & Chaparro-Pelaez (2015) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้า ออนไลน์ และพบว่าแรงจูงใจด้านความบันเทิงส่งผลต่อการยอมรับ ธุรกิจ e-commerce

จากการทบทวนวรรณกรรมนำมาซึ่งการกำหนดตัวแปร อิสระและตัวแปรตามดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ (ปัจจัยส่วนบุคคล) จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) ตัวแปรด้านเพศ 2) ตัวแปรด้านอายุ 3) ตัวแปรด้านระดับการศึกษา 4) ตัวแปรด้านอาชีพ และ 5) ตัวแปร ด้านรายได้

กลุ่มที่ 2 ปัจจัยรวมการยอมรับเทคโนโลยีจำนวน 8 ปัจจัย ๆ ละ 3 ตัวแปร รวมทั้งสิ้น 24 ตัวแปร ได้แก่ 1) ปัจจัย

ด้านความคาดหวังด้านสมรรถภาพ 2) ปัจจัยด้านความคาดหวัง จากความพยายาม 3) ปัจจัยด้านอิทธิพลทางสังคม 4) ปัจจัยด้าน สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการใช้งาน 5) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ด้านความบันเทิง 6) ปัจจัยด้านมูลค่าหรือราคาค่าธรรมเนียม 7) ปัจจัยด้านอุปนิสัยส่วนบุคคล และ 8) ปัจจัยด้านการรับรู้ ความเสี่ยง

กลุ่มที่ 3 ปัจจัยการยอมรับการใช้บริการพร้อมเพย์ จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรด้านการยอมรับการใช้บริการ พร้อมเพย์

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิจัยใช้วิธีการสำรวจ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เคยทำธุรกรรมทางการเงิน ผ่านระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ตู้เอทีเอ็ม โมบายแบงก์กิ้ง อินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง เงินอิเล็กทรอนิกส์ บัตรเครดิตหรือบัตรเดบิต เคยได้ยินชื่อบริการพร้อมเพย์ และอาศัย ศึกษา หรือทำงานอยู่ใน จังหวัดจันทบุรี จำนวน 330 ชุด โดยมี 3 ประเด็น ได้แก่ ส่วนที่ 1 ได้แก่แบบสอบถามคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลพฤติกรรมทั่วไป เกี่ยวกับการทำธุรกรรมและการชำระเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยเป็นแบบสอบถามที่ให้เลือกตอบ ส่วนที่ 2 ได้แก่แบบสอบถาม เกี่ยวกับปัจจัยรวมการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อการยอมรับ การใช้บริการพร้อมเพย์ของประชาชน ในเขตจังหวัดจันทบุรี โดยใช้ มาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับความเห็นออกเป็น 5 ระดับ และส่วนที่ 3 ได้แก่ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามในลักษณะแบบตรวจสอบ รายการ (Checklist)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 330 คน แบ่งเป็นประชากร เพศหญิง ร้อยละ 66.4 ประชากรเพศชาย ร้อยละ 30.3 และไม่ระบุ เพศ ร้อยละ 3.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 87.9 ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 80.6 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของประชากร กลุ่มตัวอย่างอยู่ที่ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.8 กลุ่มประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา/รับจ้าง อิสระ/เกษียณอายุ/ไม่ได้ทำงาน และผู้ประกอบการส่วนตัว/ เจ้าของกิจการ คิดเป็นร้อยละ 72.7 และ 13.3 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทั่วไปเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เลือกใช้บริการผ่านช่องทางโมบาย แบงก์กิ้ง มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.5 รองลงมาคือ การเลือกใช้งานผ่านทางตู้เอทีเอ็ม คิดเป็นร้อยละ 12.7 ดังตาราง ที่ 1

ตารางที่ 1 ช่องทางการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้บริการบ่อยที่สุด

ช่องทางการทำธุรกรรม		ความถี่	ร้อยละ	จำนวนที่นับได้ (ร้อยละ)	จำนวนสะสม (ร้อยละ)
ข้อมูล ที่นำมา แจกแจง ความถี่	ตู้เอทีเอ็ม/ตู้ฝากเงิน	42	12.7	12.7	12.7
	โมบายแบงก์กิ้ง	269	81.5	81.5	94.2
	อินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง	8	2.4	2.4	96.7
	เงินอิเล็กทรอนิกส์	2	.6	.6	97.3
	บัตรเครดิตหรือบัตรเดบิต	9	2.7	2.7	100.0
	รวมทั้งสิ้น	330	100.0	100.0	

นอกจากนั้นยังพบว่า ส่วนใหญ่มีความถี่ในการโอนเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมาคือ ใช้บริการทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 37.9

ถัดมาคือ การใช้บริการสัปดาห์ละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.7 การใช้บริการเดือนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3 การใช้บริการน้อยกว่าเดือนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความถี่ในการโอนเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉลี่ย

ลักษณะของการใช้บริการ		ความถี่	ร้อยละ	จำนวนที่นับได้ (ร้อยละ)	จำนวนสะสม (ร้อยละ)
ข้อมูล ที่นำมา แจกแจง ความถี่	ทุกวัน	125	37.9	37.9	37.9
	หนึ่งครั้งต่อเดือน	10	3.0	3.0	40.9
	สองถึงสามครั้งต่อสัปดาห์	145	43.9	43.9	84.8
	น้อยกว่าหนึ่งครั้งต่อเดือน	6	1.8	1.8	86.7
	หนึ่งครั้งต่อสัปดาห์	42	12.7	12.7	99.4
	ไม่เคยใช้บริการ	2	.6	.6	100.0
	รวมทั้งสิ้น	330	100.0	100.0	

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการลงทะเบียนใช้งานพร้อมเพย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ลงทะเบียนใช้งานพร้อมเพย์แล้วมีมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ใช้งานทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 85.2 ในขณะที่อีกร้อยละ 14.8 ยังไม่มีการลงทะเบียน โดยสาเหตุที่ยังไม่ลงทะเบียนใช้งานพร้อมเพย์นั้น ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าจะต้องลงทะเบียน

อย่างไร คิดเป็นร้อยละ 30.3 รองลงมาเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 27.6 ถัดมาคือ ไม่เข้าใจว่าพร้อมเพย์คืออะไร และไม่ทราบถึงประโยชน์ของการสมัครบริการพร้อมเพย์ คิดเป็นร้อยละ 11.8 และสาเหตุอื่น ๆ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สาเหตุที่ไม่ลงทะเบียนใช้บริการพร้อมเพย์

สาเหตุที่ไม่ลงทะเบียนใช้งาน	ตัวอย่างที่ตอบ		ร้อยละของจำนวนที่ตอบ
	จำนวน	ร้อยละ	
ไม่มีความจำเป็นต้องใช้งาน	21	27.6%	42.9%
ไม่ทราบว่าต้องลงทะเบียนอย่างไร	23	30.3%	46.9%
ไม่มั่นใจในความปลอดภัยของระบบ	8	10.5%	16.3%
ไม่เข้าใจว่าพร้อมเพย์คืออะไร	9	11.8%	18.4%
ไม่ทราบถึงประโยชน์ของการสมัครบริการ	9	11.8%	18.4%
มีเพื่อนคนรู้จักหรือสื่อต่างๆแนะนำยังไม่ควรลงทะเบียน	2	2.6%	4.1%
ไม่เห็นด้วยกับการออกแบบระบบที่ใช้เลขบัตรและเบอร์โทร	2	2.6%	4.1%
ไม่เห็นด้วยกับวิธีการทางการตลาดที่เชิญชวนให้ใช้บริการ	2	2.6%	4.1%
รวมทั้งสิ้น	76	100.0%	155.1%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

จากการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบริการพร้อมเพย์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดให้มีข้อมูลที่เป็นจริงและเท็จของบริการพร้อมเพย์ และให้กลุ่มตัวอย่างได้เลือกข้อมูลที่เป็นเท็จพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 รับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องของบริการพร้อมเพย์ในส่วนของค่าธรรมเนียม การผูกบัญชี

พร้อมเพย์ การคืนภาษีผ่านระบบพร้อมเพย์ และการใช้บริการพร้อมเพย์ในฐานะที่เป็นผู้โอนเงินและผู้รับโอนเงิน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 69.1 ไม่รับรู้ข้อมูลที่ถูกต้อง หรือทราบข้อมูลที่ถูกต้องเพียงบางส่วนเท่านั้น จากตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพร้อมเพย์

ผลการทดสอบความรู้		ความถี่	ร้อยละ	จำนวนที่นับได้ (ร้อยละ)	จำนวนสะสม (ร้อยละ)
ข้อมูล ที่นำมา แจกแจง ความถี่	ตอบผิด	105	31.8	31.8	31.8
	ตอบถูก	101	30.6	30.6	62.4
	ไม่ตอบคำถาม	124	37.6	37.6	100.0
	รวมทั้งสิ้น	330	100.0	100.0	

การศึกษาอิทธิพลของกลุ่มตัวแปรที่มีต่อ “การยอมรับการใช้บริการพร้อมเพย์” ไปวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเอง และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามเพื่อดูว่าตัวแปรอิสระไม่ได้

มีความสัมพันธ์กันเองอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ไม่มีปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กันเองอย่างมีนัยสำคัญ ในส่วนของการวิเคราะห์การถดถอย (Multiple Regression) โดยวิธี Stepwise ได้ผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
5	(Constant)	.342	.185		1.845	.066
	ปัจจัยด้านอุปนิสัยส่วนบุคคล (การใช้บริการพร้อมเพย์เป็นเรื่องปกติ)	.280	.035	.357	7.916	.000
	ปัจจัยด้านความคาดหวังจากความพยายามในการใช้งาน (ระบบพร้อมเพย์ใช้งานง่าย)	.221	.061	.204	3.605	.000
	ปัจจัยด้านความคาดหวังจากความพยายามในการใช้งาน (สามารถเรียนรู้ที่จะใช้งานระบบให้คล่องแคล่วได้)	.156	.061	.143	2.563	.011
	ปัจจัยด้านความคาดหวังด้านสมรรถนะของระบบ (บริการพร้อมเพย์มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต)	.142	.056	.133	2.559	.011
	ปัจจัยด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการใช้งาน (ระบบสามารถเชื่อมโยงเข้ากับการใช้งานเทคโนโลยีอื่น ๆ)	.120	.053	.115	2.246	.025

a. Dependent Variable: การยอมรับการใช้บริการพร้อมเพย์

จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอย (Beta Coefficient) ตามตารางที่ 5 สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้บริการพร้อมเพย์ของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี มีจำนวน 4 ปัจจัย โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านอุปนิสัยส่วนบุคคล รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านความคาดหวังจากความพยายามในการใช้งาน ปัจจัยด้านความคาดหวัง ด้านสมรรถนะของระบบ และปัจจัยด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการใช้งาน ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษางานวิจัยนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้ช่องทางการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบโมบายแบงก์กิ้งมากที่สุด มีความถี่ในการโอนเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เฉลี่ยสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง และมีสถานะการลงทะเบียนใช้งานพร้อมเพย์มากกว่ายังไม่ลงทะเบียน โดยสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างยังไม่ลงทะเบียนใช้งานพร้อมเพย์มีหลากหลาย แต่การที่ไม่ทราบว่าต้องลงทะเบียนอย่างไรมีปริมาณสูงสุด รองลงมาคือ การเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องใช้งาน ส่วนในกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ลงทะเบียนใช้งานพร้อมเพย์พบว่า ส่วนใหญ่ไม่รับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องหรือรับรู้เพียงบางส่วนเท่านั้น

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นต่อปัจจัยรวมการยอมรับเทคโนโลยีกับการยอมรับการใช้บริการพร้อมเพย์ของกลุ่มตัวอย่างพบปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านความคาดหวังจากความพยายามในการใช้งาน มีค่าเฉลี่ย 4.46 รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านความคาดหวังด้านสมรรถนะของระบบ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.42 ตามลำดับ

การศึกษาโครงสร้างทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้บริการพร้อมเพย์ของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งได้กำหนดกรอบแนวคิดของลักษณะทางประชากรศาสตร์รวม 5 ด้าน ได้แก่ เพศ การศึกษา อายุ อาชีพ และรายได้ โดยการวิจัยนี้ได้ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ Independent-Sample T และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) พบว่า ปัจจัยในด้านเพศ อายุ และระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการยอมรับการใช้บริการ ส่วนปัจจัยในด้านอาชีพและรายได้มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้บริการพร้อมเพย์แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญชรรัตน์ ทองหอม (2548) เรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการบัวหลวงไอแบงก์กิ้ง” และ ศราวุธ ยุตวัน (2553) เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ของลูกค้าในเขตพื้นที่จังหวัดยโสธร” ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านอาชีพที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการที่แตกต่างกัน และงานวิจัยของ อรทัย เลื่อนวัน (2555) เรื่อง “ปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของการทำงานที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ” ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม การวิจัยในครั้งนี้ใช้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเครื่องมือเดียว คือ แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นอาจทำให้ได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วน เนื่องจากข้อมูลเชิงลึกบางอย่างจำเป็นต้องใช้วิธีการเก็บข้อมูลวิธีอื่น ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการทำ Focus Group เพื่อให้ได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

ซึ่งการสำรวจข้อมูลเป็นการแจกแบบสอบถามออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต ในช่วงเวลาที่จำกัด ประกอบกับข้อจำกัดด้านความปลอดภัยและการรักษาระยะห่างระหว่างบุคคลจากการแพร่ระบาดของไวรัส Covid-19 ดังนั้นการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามนี้อาจไม่ได้ถูกกระจายตัวเท่าที่ควร นอกจากนี้ การวิจัยมีการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2563 ถึง พฤศจิกายน 2564 หากมีผู้ต้องการนำไปใช้จะต้องมีความระมัดระวังเนื่องจากเป็นช่วงการระบาดของไวรัส Covid-19 ประชาชนต้องการลดความเสี่ยงของการสัมผัสพื้นผิวต่าง ๆ เช่น ธนบัตรและเหรียญ อีกทั้งรัฐบาลได้มีโครงการช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสหลายโครงการ ส่งผลให้ประชาชนมีการใช้ระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างแพร่หลาย ดังนั้นเมื่อเวลาผ่านไปหรือโรคระบาดได้ทุเลาลงแล้วข้อมูลหรือรายละเอียดบางอย่างอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย รวมถึงข้อมูลจากผลการสำรวจที่ค่อนข้างจะจำกัด โดยเฉพาะช่วงอายุและอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามนั้นไม่ค่อยมีความกระจายตัวเท่าที่ควร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำวิจัย

(1) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการพร้อมเพย์สามารถสนับสนุนให้เกิดการชำระเงินด้วยระบบพร้อมเพย์ได้อย่างกว้างขวางในสินค้าและบริการต่าง ๆ อีกทั้งออกแบบระบบให้เรียนรู้และใช้งานง่าย จะส่งผลให้เกิดการยอมรับในบริการพร้อมเพย์ของประชาชนในจังหวัดจันทบุรีได้มากยิ่งขึ้น โดยอาจมีการพิจารณานำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบริการพร้อมเพย์ในจังหวัดจันทบุรีให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากประชาชนยังรับรู้ข้อมูลไม่ถูกต้องหรือรับรู้ข้อมูลเพียงบางส่วนเท่านั้น นอกจากนี้ความแตกต่างในปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ด้านอาชีพและรายได้ ที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้บริการพร้อมเพย์ของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี ทางธนาคารพาณิชย์สามารถนำไปใช้เพื่อการเจาะกลุ่มลูกค้าได้ตรงตามลักษณะของผู้มีโอกาสจะใช้บริการพร้อมเพย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น ส่วนกลุ่มลูกค้าที่มีการยอมรับระบบพร้อมเพย์น้อย เช่น กลุ่มอาชีพธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ คณะทำงานโครงการ National e-payment ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการพร้อมเพย์ สามารถสนับสนุนให้เกิดการยอมรับระบบพร้อมเพย์โดยควรมีการพิจารณานำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของระบบต่อผู้ประกอบการ เช่น ประโยชน์และประสิทธิภาพของระบบพร้อมเพย์ ก็จะส่งผลให้เกิดการยอมรับในบริการพร้อมเพย์ของประชาชนในจังหวัดจันทบุรีได้มากยิ่งขึ้น (2) สามารถเป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับผู้สนใจนำไปต่อยอดงานวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

(1) จากการศึกษางานวิจัยนี้พบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องหรือยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับระบบพร้อมเพย์ ทั้งๆที่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ คือ กลุ่มคนที่มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายกว่าประชาชนกลุ่มอื่นๆ และเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการนำเสนอบริการพร้อมเพย์อาจยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นผู้ให้บริการพร้อมเพย์อาจนำสาเหตุของการไม่สมัครบริการพร้อมเพย์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับบริการพร้อมเพย์จากงานวิจัยนี้ไปวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อให้ความรู้ และผลักดันการยอมรับในบริการพร้อมเพย์ของประชาชนในจังหวัดจันทบุรีต่อไปในอนาคต (2) การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างควรมีการกระจายตัวมากยิ่งขึ้น และควรเพิ่มการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบอื่น ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) หรือ Focus Group เพื่อจะได้ข้อมูลในเชิงลึกของผู้ใช้บริการมากขึ้น รวมถึงจะได้ข้อมูลต่าง ๆ โดยผ่านการแลกเปลี่ยนกันของผู้ใช้บริการ ในขณะที่ทำ Focus Group (3) เพิ่มการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติมว่ายังมีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการยอมรับบริการพร้อมเพย์อีกหรือไม่ ทั้งนี้ปัจจัยอื่น ๆ อาจไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีอย่างเดียว เช่น ปัจจัยการรับรู้ความเป็นส่วนตัว และ ปัจจัยด้านความปลอดภัยและความเชื่อถือได้ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เสาวณิต อุดมเวชสกุล. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการ M-Banking Application ของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชวিকা พุ่มดนตรี. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้บริการพร้อมเพย์ (PromptPay) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มัทริกา เกิดบ้านชัน. (2554). การศึกษาปัจจัยการยอมรับการใช้บริการชำระสินค้าหรือบริการผ่านมือถือ. การค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วริษฐา สมเลข. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี Mobile Payment ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาการชำระเงินค่าบัตรชมภาพยนตร์. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วอนชนก ไชยสุนทร. (2558). การยอมรับการใช้งานของระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- วิชิต พันธุ์อำนาจ. (2552). การสร้างความผูกพันในการใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ทางการเงิน กรณีศึกษา: อินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้งและโมบายแบงก์กิ้ง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). การบริหารเชิงกลยุทธ์. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร: อีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สืบพงศ์ ปัทมโยธิน. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการยื่นแบบแสดงรายการและการชำระภาษีออนไลน์ สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Al-Jabri, I. M., & Sohail, M. S. (2012). **Mobile banking adoption: Application of diffusion of innovation theory.** *Journal of Electronic Commerce Research*, 13(4), 379-391.
- Alshehri, M., Drew, S., & AlGhamdi, R. (2013). **Analysis of citizens acceptance for e-government services: applying the UTAUT model.** arXiv preprint arXiv:1304.3157.
- Bagozzi, R. P., Davis, F. D., & Warshaw, P. R. (1992). **Development and test of a theory of technological learning and usage.** *Human relations*, 45(7), 659-686.
- Bandura, A. (2001). **Social cognitive theory of mass communication.** *Media psychology*, 3(3), 265-299.
- Bauer, R. A. (1960). **Consumer behavior as risk taking.** Chicago, IL, 384-398.
- Bollerslev, T., Gibson, M., & Zhou, H. (2011). **Dynamic estimation of volatility risk premia and investor risk aversion from option-implied and realized volatilities.** *Journal of econometrics*, 160(1), 235-245.
- Cunningham, L. F., Gerlach, J. H., Harper, M. D., & Young, C. E. (2005). **Perceived risk and the consumer buying process: internet airline reservations.** *International journal of service industry management*.
- Hanna, N., Wozniak, R., & Hanna, M. (2017). **Consumer behavior: An applied approach.** Kendall Hunt publishing Company.
- McKenzie, J. (1994). **From technology refusal to technology acceptance: A reprise.**
- Pascual-Miguel, F. J., Agudo-Peregrina, Á. F., & Chaparro-Peláez, J. (2015). **Influences of gender and product type on online purchasing.** *Journal of Business Research*, 68(7), 1550-1556.
- Rogers, E. M. (2010). **Diffusion of innovations.** Simon and Schuster.
- San Martín, S., & Camarero, C. (2009). **How perceived risk affects online buying.** *Online Information*.
- Venkatesh, V., Thong, J. Y., & Xu, X. (2016). **Unified theory of acceptance and use of technology: A synthesis and the road ahead.** *Journal of the association for Information Systems*, 17(5), 328-376. Review.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนของผลการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ
เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนกับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP
A Comparison of English Learning Achievement and Retention
in Grammatical Writing for Primary Education Grade 6 Students
between The PPP Learning Management Blended with Peer-Assisted Technique
and The PPP Learning Management

มณฑลลี วรานนท์จิราโชติ*, เจนวนิชย์ วารีบ่อ, สุนิตต์ดา เย็นทั่ว

Monthali Waranonchirachot, Janewit Wareebor, Sunitta Yentour

สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: 6126302018@rbu.ac.th

(Received: December 27 2021; Revised: March 21 2022; Accepted: March 29 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยผลการเรียนรู้ในกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสฤชดิเดช จังหวัดจันทบุรี จำนวน 79 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย กลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มควบคุม 39 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน แผนการจัดการเรียนรู้แบบ PPP และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ PPP อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีความคงทนของผลการเรียนรู้

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความคงทนของผลการเรียนรู้, การเขียนภาษาอังกฤษเชิงไวยากรณ์, การจัดการเรียนรู้แบบ PPP, เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน

บทนำ

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมโลกปัจจุบัน เนื่องด้วยเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม และวิถีทัศน์ของชุมชนโลก ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของโลก จากความสำคัญดังกล่าวมานั้น ทำให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้สื่อสารกันอย่างแพร่หลายทั่วโลก และยังคงถูกใช้เป็นภาษาราชการในกว่า 70 ประเทศ ภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการศึกษาที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ประโยชน์อย่างกว้างขวางสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองและประกอบอาชีพได้ในภายภาคหน้า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 226)

การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษในปัจจุบัน มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ภายใต้แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ตามกรอบการจัดการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557: 10) มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเสนอ (Presentation) ขั้นฝึก (Practice) และขั้นผลิตภาษา (Production) ข้อดีของการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว คือ การได้เรียนรู้เนื้อหาและฝึกปฏิบัติทักษะตามสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน มุ่งเน้นความถูกต้องทางภาษาและความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาไปพร้อมกัน ทำให้ผู้เรียนได้นำภาษาไปใช้ได้จริงในบริบทสังคม โดยหนึ่งในทักษะภาษาอังกฤษที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ ทักษะการเขียน ซึ่งถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในด้านการสื่อสาร สามารถถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 6) อีกทั้งยังกำหนดคุณภาพผู้เรียนในด้านการเขียน ดังนี้ “ผู้เรียนสามารถเขียนตอบโต้ระหว่างบุคคล แสดงความคิดเห็น เล่าเรื่องเหตุการณ์ใกล้ตัว และสามารถใช้ประโยคเดี่ยวและประโยคผสม (Compound Sentences)” ซึ่งทักษะการเขียนนั้นจะเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในการพัฒนาตนเองในภายภาคหน้า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 223)

อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนยังคงประสบปัญหาการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง หลักการใช้ไวยากรณ์และทักษะการเขียนอย่างต่อเนื่อง เพราะด้วยโครงสร้างทางไวยากรณ์ (Syntax) ของภาษาอังกฤษมีความซับซ้อน กลไกทางภาษาและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีความหมายเฉพาะตัว และในแต่ละโครงสร้างประโยคนั้นสามารถชี้เฉพาะกาลเวลาได้ ทั้งนี้ ชนิดกรณิ ภูมณิ และทรงศรี สรณสภาพ

(2560: 4) ได้อธิบายข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในงานเขียนว่า ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของไวยากรณ์ระดับประโยค เช่น ความสอดคล้องของประธานและกริยา (Subject - verb Agreement) กาลเวลา (Tenses) ชนิดของคำ (Parts of Speech) การเรียงเรียงคำในประโยคให้ถูกต้องตามหน้าที่ของคำเพื่อสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง และกาไสม หมายคเณน (2559: 112) ได้ศึกษาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษและการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ประเด็นที่เป็นปัญหามากที่สุดในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ คือ ด้านไวยากรณ์ในการเขียนระดับประโยค เมื่อพิจารณาจากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ในระดับประเทศ โดยวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นั้นจำแนกการทดสอบเป็น 4 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระอื่น และสาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนโลก ผลการทดสอบพบว่า สาระที่ 1 ภาษาและการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ และมาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ได้แก่ ปี 2562 - 2558 พบว่า คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ องค์การมหาชน, 2558 - 2562 : 4) ในส่วนของผลคะแนน O-NET วิชาภาษาอังกฤษ ปี 2562 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับจังหวัดจันทบุรีและระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยคะแนนเฉลี่ยระดับจังหวัด ได้แก่ ร้อยละ 37.63 และคะแนนเฉลี่ยระดับพื้นที่การศึกษา ได้แก่ ร้อยละ 42.65 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ องค์การมหาชน, 2562: 5)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนของผลการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การเขียนระดับประโยคความเดียวและประโยคความรวม จากการศึกษาวิธีการจัด การเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ PPP เป็นการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายการปฏิรูปการจัดการเรียน การสอน ภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT) ที่กำหนดให้มีการใช้จัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557: 47) มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเสนอเนื้อหา (Presentation) ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก (Practice) ขั้นที่ 3 ขั้นผลิตภาษา (Production) ข้อดี คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาและได้ฝึกปฏิบัติทำ

เกิดทักษะทางภาษา และนำความรู้ที่นำไปใช้ได้ สถานการณ์จริง หลักการสำคัญ คือ มุ่งเน้นความถูกต้องและความคล่องแคล่ว ในการใช้ภาษาไปพร้อมกัน อย่างไรก็ตาม การเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์นั้น ยังไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร ประการที่หนึ่ง คือ เกิดจากความยากและซับซ้อนของเนื้อหา การเรียนทำให้เกิดความกดดัน และไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ไม่กล้าเขียน หรือซักถามข้อสงสัย สอดคล้องกับวีโล ผิวมา (2561: 18) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนภาษาที่สองมักมีความวิตกกังวลใจหรือ ความเครียดในการเรียนการเขียน ประการที่สอง คือ การให้ข้อมูล ย้อนกลับได้ไม่เพียงพอหรือทันที จากการศึกษางานวิจัยของ ลิวและลี (Liu and Lee, 2013: 10) พบว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับ ในงานเขียน ส่งผลในทางบวกต่อการพัฒนาทักษะการเขียนอย่างมี นัยสำคัญ และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในระยะยาว ประการสุดท้าย คือ ผู้เรียนไม่เกิดความรู้ความเข้าใจ และ การจดจำโครงสร้างทางไวยากรณ์เท่าที่ควร เป็นเหตุให้นำมา ประยุกต์ใช้ สถานการณ์จริงได้ไม่เต็มที่ จากการศึกษาทฤษฎีประมิต แห่งการเรียนรู้ (โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ศูนย์เทคโนโลยี อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2550: 23) พบว่า การให้ผู้เรียนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ ผู้อื่น แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ข้อสงสัยหรือปัญหา ได้ทบทวน เนื้อหาซ้ำ ๆ จากการสอนผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ ความคงทนในการจำถึงร้อยละ 90 ซึ่งเป็นระดับสูงสุดของประมิต ซึ่งความคงทนของผลการเรียนรู้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียน เนื้อหาการเขียนเชิงไวยากรณ์ที่สูงขึ้นในลำดับต่อไป เช่น การเขียน ระดับอนุเฉท การเขียนเรียงความ และการใช้ไวยากรณ์ในการเขียน ที่ซับซ้อนมากขึ้น ผู้วิจัยจึงศึกษาเทคนิคต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริม กระบวนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ ให้เกิด ประสิทธิภาพ ตลอดจนเกิดความคงทนของผลการเรียนรู้ เนื่องด้วย เทคนิคการจัดการเรียนรู้เป็นกลวิธีที่ใช้เสริมกระบวนการจัดการ เรียนรู้ทางภาษาให้สัมฤทธิ์ผลได้ ลดอุปสรรคต่าง ๆ และช่วยให้ ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ได้รวดเร็ว (สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558: 44) ผู้วิจัยจึงสนใจนำเทคนิค มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ในกระบวนการสอน ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก (Practice) และขั้นที่ 3 ขั้นผลิตภาษา (Production) เพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมผู้เรียน พบว่า “เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน” (Peer - Assisted Technique) สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ ได้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นคู่หรือกลุ่มย่อย ให้ผู้เรียนคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันในลักษณะ เก่งช่วยอ่อน เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทเรียน ลดบทบาทครู เพิ่มบทบาทผู้เรียนให้ทำการสอนและช่วยเหลือเพื่อน

โดยให้ผู้เรียนสอนเพื่อนในวัยเดียวกัน เทคนิคดังกล่าวทำให้ผู้เรียน กล้าฝึกปฏิบัติ กล้าถามปัญหาที่ตนไม่เข้าใจ ช่วยเสริมบรรยากาศ การเรียนรู้ ลดความกดดันในห้องเรียน ลดความซับซ้อนทางภาษา ในการถ่ายทอดความรู้ ของผู้สอนและผู้เรียน ช่วยเสริมการให้ข้อมูล ย้อนกลับจากเพื่อนผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้น และทำให้เกิดความ คงทน ของผลการเรียนรู้จากการสอนเพื่อน (Seema and Syeda, 2016: 1449)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนของผลการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิค เพื่อนช่วยเพื่อนกับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP เพื่อช่วยให้ผู้เรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ตลอดจนเกิดความคงทนของ ผลการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

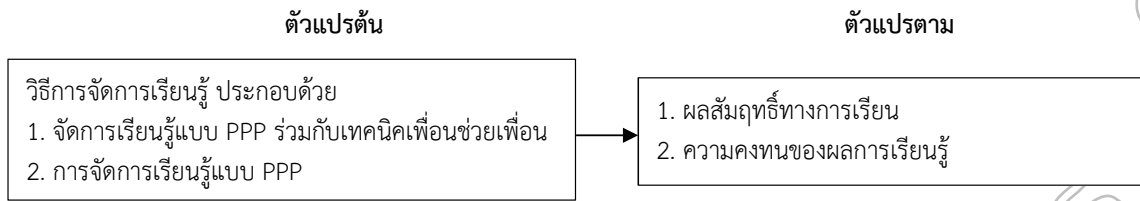
1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิค เพื่อนช่วยเพื่อน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิค เพื่อนช่วยเพื่อนกับหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ PPP
3. เพื่อศึกษาความคงทนของผลการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิค เพื่อนช่วยเพื่อน

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีความคงทนของผลการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง มีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 82 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 2,193 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสฤชดิเดช อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 79 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเงื่อนไขการเลือก คือ เป็นนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษกับผู้วิจัย และทั้ง 2 กลุ่ม ต้องมีคะแนนเฉลี่ยด้านการเขียนเชิงไวยากรณ์ภาษาอังกฤษก่อนเรียนไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 40 คน (มีข้อมูลสูญหาย จำนวน 4 คน) และกลุ่มควบคุม ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 39 คน (มีข้อมูลสูญหาย จำนวน 4 คน) เป็นกลุ่มควบคุม โดยทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยด้านการเขียนเชิงไวยากรณ์ก่อนเรียนไม่ต่างกัน (ทดสอบด้วย Independent sample t-test)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชี้นำเสนอ 2) ชี้นำร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน 3) ชี้นำผลิตภาษา ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 10 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ PPP มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชี้นำเสนอ 2) ชี้นำฝึก 3) ชี้นำผลิตภาษา จำนวน 10 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเภทอัตนัย จำนวน 5 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น การเขียน 2 ประเภท ได้แก่ 1) การเขียนเพื่อบรรยาย จำนวน 3 ข้อ 2) การเขียนเพื่อแสดง

ความคิดเห็นหรือโต้แย้ง จำนวน 2 ข้อ ข้อละ 12 คะแนน รวมทั้งสิ้น 60 คะแนน

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบ PPP เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดที่ต้องการพัฒนา จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งค่า IOC จะต้องสูงกว่า 0.5 จากการวิเคราะห์ พบว่า ทุกรายการประเมินความสอดคล้องมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

2. นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบ PPP เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ กับวัยวุฒิของประชากร เช่น ปริมาณเนื้อหาสาระ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ความเหมาะสมของกิจกรรม การใช้ภาษา เป็นต้น โดยรายการประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นนำผลคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน มาหาค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของบุญชม ศรีสะอาด (2560: 121) โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์ที่ยอมรับว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพด้านความเหมาะสม ซึ่งจากผลการประเมิน พบว่า ทุกรายการประเมินมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 แสดงว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะไปทดลองใช้กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องและพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ มีขั้นตอนการทดลองใช้กับผู้เรียน (Learner Try - out) 2 ขั้นตอน (รัตนะ บัวสนธ์, 2556: 50-51) ได้แก่ 1) ขั้นตอนทดลองรายบุคคลหรือแบบ 1 : 1 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสฤทธิเดช อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง สัดส่วนของนักเรียน เก่ง : กลาง : อ่อน คือ 1 : 1 : 1 เพื่อหาข้อบกพร่อง โดยพิจารณาตัวอักษรและภาษาของสื่อการเรียนรู้อ่าน การเรียงลำดับเนื้อหา ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการใช้สื่อต่าง ๆ รวมไปถึงเวลาในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ผลการทดลองพบว่า ต้องมีการปรับแก้ขนาดของตัวอักษร สี ของใบความรู้ และคำสั่งของใบงาน บางหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และนำไปทดลองประสิทธิภาพแบบกลุ่มย่อยต่อไป ขั้นที่ 2) ขั้นทดลองกลุ่มเล็ก ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องเสร็จสิ้น ไปทำการทดลองใหม่กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของกลุ่มผู้เรียนจริง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับชั้นเดียวกัน คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสฤทธิเดช อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 9 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง สัดส่วนของนักเรียน เก่ง : กลาง : อ่อน คือ 3 : 3 : 3 เพื่อหาข้อบกพร่อง โดยพิจารณาตัวอักษรและภาษาของสื่อการเรียนรู้อ่าน การเรียงลำดับเนื้อหา ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการใช้สื่อต่าง ๆ รวมไปถึงเวลาในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ผลการทดลองพบว่า ขนาดตัวอักษร สี คำสั่ง เนื้อหา และภาพในใบความรู้และใบงาน มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ สามารถเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ดี อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อบกพร่องด้านการบริหารจัดการเวลา ได้แก่ กิจกรรมการเข้ากลุ่มเรียน ปัญหาด้านสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียรระหว่างการใช้สื่อออนไลน์ในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงต้องปรับเนื้อหาการเรียนให้กระชับมากยิ่งขึ้น ให้เหมาะสมกับเวลาปรับปรุงและนำไปใช้ทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด เมื่อนำมาพิจารณา

ประสิทธิภาพ พบว่า มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ ร้อยละ 88.75 และมีประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ ร้อยละ 85.50

4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของภาษา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งค่า IOC จะต้องสูงกว่า 0.5 จึงจะยอมรับได้ว่า ข้อคำถามหรือข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทุกข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

การเก็บข้อมูลในการวิจัย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดอ้อม 3 ระยะ ได้แก่ 1) ระยะก่อนเรียน 2) ระยะหลังเรียน 3) ระยะหลังเรียน 2 สัปดาห์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนของผลการเรียนรู้ หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way ANOVA Repeated Measure)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงโวหารณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน แบ่งการนำเสนอข้อมูลเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) การเขียนเพื่อบรรยาย 2) การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น หรือโต้แย้ง 3) ภาพรวมการเขียนเชิงโวหารณ์ ซึ่งมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t แบบไม่อิสระของการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน

ประเภทการเขียน	ก่อนเรียน			หลังเรียน			t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ		
การเขียนเพื่อบรรยาย (36 คะแนน)	19.14	8.43	53.16	33.97	3.73	94.36	12.51*	0.00
การเขียนแสดงความคิดเห็น หรือโต้แย้ง (24 คะแนน)	7.11	5.57	29.62	22.69	2.71	94.54	17.28*	0.00
รวม (60 คะแนน)	26.25	12.76	43.75	56.39	5.98	93.98	16.06*	0.00

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ ในภาพรวม พบว่า ก่อนเรียนนักเรียนมีคะแนนการเขียนเชิงไวยากรณ์เฉลี่ย เท่ากับ 26.25 คิดเป็นร้อยละ 43.75 ส่วนหลังเรียนนักเรียนมีคะแนนการเขียนเชิงไวยากรณ์เฉลี่ย เท่ากับ 56.39 คิดเป็นร้อยละ 93.98 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนมาเปรียบเทียบกัน พบว่า ค่าสถิติ t เท่ากับ 16.06 (p-value = 0.00) หมายความว่า หลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ตามลักษณะการเขียน โดยเริ่มจากด้านการเขียนเพื่อบรรยาย พบว่า ก่อนเรียนนักเรียนมีคะแนนการเขียนเพื่อบรรยายเฉลี่ย เท่ากับ 19.14 คิดเป็นร้อยละ 53.16 ส่วนหลังเรียนนักเรียนมีคะแนนการเขียนเพื่อบรรยายเฉลี่ย เท่ากับ 33.97 คิดเป็นร้อยละ 94.36 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนมาเปรียบเทียบกัน พบว่า ค่าสถิติ t เท่ากับ 12.51 (p-value = 0.00) หมายความว่า หลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ ด้านการเขียนเพื่อบรรยายสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ ด้านการเขียนแสดงความคิดเห็น หรือโต้แย้ง พบว่า ก่อนเรียนนักเรียนมีคะแนนการเขียนแสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้งเฉลี่ย เท่ากับ 7.11 คิดเป็นร้อยละ 29.62 ส่วนหลังเรียนนักเรียนมีคะแนนการเขียนแสดงความคิดเห็น หรือโต้แย้งเฉลี่ย เท่ากับ 22.69 คิดเป็นร้อยละ 94.54 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนมาเปรียบเทียบกัน พบว่า ค่าสถิติ t เท่ากับ 17.28 (p-value = 0.00) หมายความว่า หลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ด้านการเขียนแสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้ง สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนกับหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ PPP

ตารางที่ 2 การทดสอบความแปรปรวน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ระยะเวลา	F	p-value	t	df	p-value	d
หลังเรียน	7.25	0.00	14.10*	58	0.00	3.36

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาข้อมูลระยะหลังการทดลอง โดยขั้นแรกเป็นการทดสอบความแปรปรวน พบว่า ค่าสถิติ F เท่ากับ 7.25 (p-value = 0.00) หมายความว่า ความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน ดังนั้นผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่มต้องพิจารณาค่าสถิติจาก Separated Variance ขั้นที่ 2 เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า ค่าสถิติ t เท่ากับ 14.10 และค่าขนาดของผล (Effect Size) เท่ากับ 3.36 หมายความว่า

ระยะหลังการทดลองค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทดลอง (วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน) สูงกว่ากลุ่มควบคุม (วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ PPP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีขนาดของผลในระดับมาก

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคงทนของผลการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน

ตารางที่ 3 ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน จำแนกตามระยะเวลา

ระยะเวลาการทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ก่อนเรียน	26.25	12.76	43.75
หลังเรียน	56.38	5.98	93.96
หลังเรียน 2 สัปดาห์	57.41	4.74	95.68

ตารางที่ 4 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 3 ระยะ

Wilks' Lambda	F	Hypothesis df	Error df	p-value
0.11	131.78*	2	34	0.00

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 เป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 3 ช่วงเวลา โดยพิจารณาจากค่าสถิติ Wilks' Lambda ซึ่งเป็นวิธีที่นักวิจัยใช้โดยทั่วไป (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2554: 153) ผลการทดสอบพบว่า ค่าสถิติ F เท่ากับ 131.78 (p -value = 0.00) หมายความว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ของกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน ทั้ง 3 ช่วงเวลา มีคู่ใดคู่หนึ่งที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 ดังนั้นขั้นตอนต่อไปจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่เพื่อพิจารณาว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนช่วงระยะเวลาใดที่แตกต่างกัน โดยคู่ที่ทำการเปรียบเทียบ ได้แก่ 1) ก่อนเรียนกับหลังเรียน 2) หลังเรียนกับหลังเรียน 2 สัปดาห์ ซึ่งการศึกษานี้ใช้วิธีการเปรียบเทียบรายคู่ของบอนเฟอโรน (Bonferroni) เพราะเป็นวิธีที่สามารถควบคุมความคลาดเคลื่อนได้ดี (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2554: 152) ซึ่งรายละเอียดของการเปรียบเทียบรายคู่นำเสนอในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ระยะเวลา

คู่ระยะเวลาที่เปรียบเทียบ	$\bar{X}_p$	S.D.	ร้อยละ
หลังเรียน 2 สัปดาห์ ก่อนเรียน	31.16	1.87	0.00
หลังเรียน 2 สัปดาห์ หลังเรียน	1.03	0.42	0.06

จากตารางที่ 5 จะพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียน 2 สัปดาห์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงมีความสมเหตุสมผลในการพิจารณาความคงทนของผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนระหว่างหลังเรียนกับหลังเรียน 2 สัปดาห์ พบว่า ผลต่างของค่าเฉลี่ย ($\bar{X}_p$) ระหว่างหลังเรียนกับหลังเรียน 2 สัปดาห์ เท่ากับ 1.03 (p -value = 0.06) หมายความว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ หลังเรียนกับหลังเรียน 2 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งบ่งบอกถึงระดับความคงทนของผลการเรียนรู้ของนักเรียน

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนของผลการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียน

เชิงไวยากรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนกับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษ เรื่องการเขียนเชิงไวยากรณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีหลักการและองค์ประกอบสำคัญตามแนวคิดของศาสตราจารย์เดวิน เคอร์นส อาจารย์แขนงวิชาการศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษาพิเศษและจิตวิทยาการศึกษาพิเศษ (Devin Kearns, 2017: 8) ที่กล่าวว่า เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้ผ่านอุปสรรคในการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้โดยง่าย โดยผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงกว่าจะช่วยเหลือผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำกว่าให้เข้าใจบทเรียนต่าง ๆ

รวมไปถึงทักษะการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการได้มาซึ่งประโยชน์ทางการเรียนรู้ร่วมกัน โดยครูผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และคอยชี้แนะหรือให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนประสบปัญหา บทบาทส่วนใหญ่ในห้องเรียนจะเป็นของผู้เรียนตัวแทนที่จะทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจผ่านภาษาที่เข้าใจง่ายของผู้เรียนวัยเดียวกัน ภายใต้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ที่เอื้อต่อการฝึกทักษะการเขียนเชิงไวยากรณ์ให้สัมฤทธิ์ผล เนื่องด้วยเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะภาษาให้มีความถูกต้องและคล่องแคล่วไปพร้อมกัน โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเสนอ ขั้นที่ 2 ขั้นฝึกภาษา ขั้นที่ 3 ขั้นผลิตภาษา การนำเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนมาเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ในขั้นฝึกและขั้นผลิตภาษานั้นส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในการเรียนและฝึกผลิตสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเดอสมัดท์ (De Smedt, 2020: 1) เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบขัดแย้งร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนและแรงจูงใจในการเขียน สำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบขัดแย้งร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีทักษะการเขียนและแรงจูงใจในการเขียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน ตอบสนองต่อปัญหาและอุปสรรคทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ การนำเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนมาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ในขั้นที่ 2 ขั้นฝึก และขั้นที่ 3 ขั้นผลิตภาษานั้น ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและลดข้อจำกัดในการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับแนวคิดศาสตราจารย์เดวิน เคอร์นส อาจารย์แขนงวิชาการศึกษาพิเศษ ภาควิชาการศึกษาพิเศษและจิตวิทยาการศึกษาพิเศษ (Devin Kearns, 2017: 8) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญ ของเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มี 4 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนแบบมีปฏิสัมพันธ์ การมุ่งเน้นทักษะที่เหมาะสมกับผู้เรียน และการเสริมแรงด้านพฤติกรรม การเรียนเชิงวิชาการ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และผ่านอุปสรรคทางการเรียนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเขียนเชิงไวยากรณ์ ซึ่งเป็นทักษะที่มีความซับซ้อนและเข้าใจได้ยาก ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความกังวลและความเบื่อหน่ายในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิล โควมา (2561: 18) กล่าวว่า ผู้เรียนภาษาที่สอง

มักมีความวิตกกังวลใจหรือความเครียดในการเรียนการเขียน สาเหตุเกิดจากความยากและซับซ้อนของเนื้อหาการเรียนทำให้เกิดความกดดัน และไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ไม่กล้าเขียน หรือซักถามข้อสงสัย แต่หากมีเพื่อนคอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในขณะที่เกิดข้อสงสัยได้ทันที จะมีผลอย่างมากต่อความเข้าใจในการเขียน อีกทั้งยังส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ให้สนุกสนานมากขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน จึงทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถแก้ไขปัญหาลearning และอุปสรรคต่อการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแตกต่างจากการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ที่ยังคงมีข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น คือ ขั้นตอนที่ 2 ขั้นฝึกนั้น ผู้เรียนบางกลุ่มไม่สามารถเขียนประโยคให้เป็นเรื่องราวได้ด้วยตนเอง และเกิดความไม่มั่นใจในการใช้ความรู้ทางไวยากรณ์เขียนให้เป็นเรื่องราวออกมาได้ เช่น ผู้เรียนยังไม่เข้าใจหลักการเชื่อมโยงประโยคหรือการนำคำศัพท์มาเรียบเรียงต่อกันให้อยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และหากเกิดข้อสงสัยหรือข้อคำถามระหว่างการเขียน ครูผู้สอนไม่สามารถตอบข้อสงสัยต่างประเด็นได้ในทันทีและทุกคน อีกทั้งยังใช้เวลาในการให้ข้อมูลย้อนกลับต่อผู้เรียนหนึ่งคนในระยะเวลาพอสมควร จึงทำให้ผู้เรียนบางคนเพื่อที่จะรอคำตอบหรือเลิกสงสัยและหยุดทำกิจกรรมนั้นไป ขาดความต่อเนื่องในการเรียนรู้ ตลอดจนผู้เรียนบางคนไม่กล้าที่จะซักถามข้อสงสัยของตนเอง เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาและเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้สะสม ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาที่เรียนในลำดับต่อไปได้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีความคงทนของผลการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนถ่ายทอดความรู้ให้กันและกันช่วยเหลือกันในลักษณะของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าถ่ายทอดความรู้หรือสอนเพื่อนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าให้ผ่านอุปสรรคในการเรียนไปได้ ตามหลักทฤษฎีพีระมิดแห่งการเรียนรู้ (โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2550: 23) กล่าวว่า การให้ผู้เรียนได้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่น แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ข้อสงสัยหรือปัญหา และได้ทบทวนเนื้อหาซ้ำ ๆ จากการสอนผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความคงทนในการจำถึงร้อยละ 90 ซึ่งเป็นระดับสูงสุดของ

พีระมิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจเดีย โมยะเหม็ด (Jdia Mohamed, 2021: 33-34) ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชาวโมร็อกโคที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ด้วยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ผลวิจัยพบว่า นักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษที่ได้รับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้น ส่งผลในทางบวกต่อสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ และยังทำให้เกิดความคงทนของผลการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของแซคซารี และคณะ (Zachary and et al., 2015: 2) ทำการศึกษา เรื่อง การช่วยเหลือ นักศึกษาที่มีปัญหาในการเรียนวิชาชีววิทยา ด้วยแนวทางการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ และความคงทน ผลการวิจัยสรุปว่า นักศึกษาที่มีปัญหาในการเรียนวิชาชีววิทยา เนื่องด้วยสอบตกในครั้งแรก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เทียบเท่ากับนักศึกษาที่ไม่มีปัญหาในการเรียนวิชานี้ และไม่เคยสอบตกอย่างมีนัยสำคัญ และเกิดความคงทนของผลการเรียนรู้ตลอดภาคเรียน มากไปกว่านั้นการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยทำให้นักศึกษาเกิดความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้ (Persistence) และยังเป็นเครื่องมือที่จะช่วยลดปัญหา เรื่อง ผู้เรียนที่มีภาวะเสี่ยงจากแรงกดดันหรือถูกวิพากษ์วิจารณ์ในการเรียนในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเพื่อให้การนำผลการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรคำนึงถึงความสมัครใจของผู้ที่จะได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ช่วยสอน หากผู้ช่วยสอนไม่ประสงค์ที่จะปฏิบัติหน้าที่ไม่ควรบังคับผู้เรียน เพราะจะทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่สัมฤทธิ์ผล
2. ควรบริหารจัดการเวลาที่ใช้ในการเข้ากลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้สมดุลหรือเหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน โดยคำนึงถึงความยากง่ายของเนื้อหา ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดภาระแก่ครูน้อยที่รับหน้าที่ผู้ช่วยสอนในการผลิตภาษาของตนเองและการช่วยสอนเพื่อนในกลุ่ม
3. วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนที่ละความสามารถเนื่องด้วยเป็นการเรียนรู้แบบกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับอ่อน สามารถพัฒนาตนเองได้ตามลำดับจากการได้รับความช่วยเหลือภายในกลุ่ม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน เช่น ทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และเจตคติต่อการเรียนรู้

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ กับผู้เรียนระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การเขียนเชิงไวยากรณ์ ในระดับต่าง ๆ

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ PPP ร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ รายวิชาอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะทางภาษาหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: โครงการสารสนเทศตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงฯ.
- _____. (2557). แนวปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กาโสม หมดเต็น. (2559). ความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษและจัดการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2550). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: โครงการสารสนเทศตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- ชนิภรณ์ ภูมณี และทรงศรี สรณสถาพร. (2560). “การศึกษาการเรียงลำดับของอรรถภาคและการใช้ภาษาในบทคัดย่อของบทความปริทัศน์ในสาขาวิชาสัตวศาสตร์.” วารสารฉบับภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. ภาษาปริทัศน์ ฉบับที่ 32: 4.

การบริหารจัดการความเสี่ยงของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

The Risk Management of Schools Effecting Learning Achievement of Students under Tak Primary Educational Service Area Office 2

เทวฤทธิ์ เลิศพนาศิลป์*, ทินกร พูลพุด

Tevarit Lerdpanasin, Tinagorn Poolput

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์ 60240
Department of Educational Administration, Faculty of Humanities and social science, Chaopraya University,
Nakhonsawan 60240 Thailand

*Corresponding author E-mail: Tevaritlerdpanasin@gmail.com

(Received: January 23 2022; Revised: March 21 2022; Accepted: March 29 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารจัดการความเสี่ยงของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 2) ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการความเสี่ยงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) สร้างสมการพยากรณ์การบริหารจัดการความเสี่ยงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน 331 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่า IOC ระหว่าง 0.60 - 1.00 มีความเที่ยงเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารจัดการความเสี่ยงโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4) การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ (X_2), ด้านกลยุทธ์ (X_1), ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (X_3), ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน (X_4), ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ (X_5) ที่ร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อธิบายการผันแปรของระดับผลสัมฤทธิ์ได้ร้อยละ 83 เขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 2.05 + 0.33 (X_2) + 0.07 (X_1) + 0.06 (X_3) + 0.05 (X_4) + 0.02 (X_5)$$

$$\hat{Z} = 0.57 Z_2 + 0.18 Z_1 + 0.13 Z_3 + 0.13 Z_4 + 0.02 Z_5$$

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, ความเสี่ยง, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The purposes of this thesis were to : 1) study the level of the risk management of students under Tak Primary Educational Service Area Office 2, 2) study the level of the learning achievement, 3) the relationship between the risk management and the learning achievement, and 4) create a predictive equation of the risk management effecting the learning achievement. The sample group comprised 331 administrators and teachers. The instrument used was 5-level rating scale questionnaire with IOC values between 0.60 - 1.00 and $\alpha = 0.97$. Data were analyzed in terms of means, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient; r and enter multiple regression analysis.

The results revealed that: 1) the overall of the risk management was at a high level; 2) the overall of the learning achievement was at a high level; 3) the risk management had a high positive relationship with the learning achievement at a statistical significance level of 0.01; and 4) the financial and budget risk management (X_2), strategy (X_1), operational risk (X_3), instructional risk (X_4), compliance risk (X_5) including the predictive equation of the learning achievement with statistical significance at the level of 0.01, accounted for learning achievement at 83%; and the predictive equation was illustrated as follows.

$$\hat{Y} = 2.05 + 0.33 (X_2) + 0.07 (X_1) + 0.06 (X_3) + 0.05 (X_4) + 0.02 (X_5)$$

$$\hat{Z} = 0.57 Z_2 + 0.18 Z_1 + 0.13 Z_3 + 0.13 Z_4 + 0.02 Z_5$$

Keywords : management, rick, academic achievement

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในยุคปัจจุบันส่งผลกระทบต่อหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาซึ่งต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง และต้องทำให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความเชื่อมั่นศรัทธา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำการบริหารเชิงกลยุทธ์มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยการกำหนดแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา การนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสมและประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) เป็นหัวใจสำคัญในการบริหารสถานศึกษาสิ่งที่สำคัญ คือ การวางแผนกลยุทธ์ กำหนดกลยุทธ์ที่โดดเด่น แตกต่างจากสถานศึกษาอื่น และเป็นความโดดเด่นที่สร้างสรรค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ดังนั้น การนำกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงมาช่วยเสริมร่วมกับการทำงานปกติจะช่วยให้ภาระงานที่ปฏิบัติการอยู่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และป้องกันโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและปัญหาที่จะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานน้อยลง (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2553: บทนำ) จากการศึกษางานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษา 13 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านการดำเนินงาน ด้านกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ ด้านกฎ ระเบียบ/ข้อบังคับ ด้านเทคโนโลยี/การสื่อสาร ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านชื่อเสียง ภาพลักษณ์ ด้านการเรียนการสอน ด้านร่างกาย ด้านการทุจริต ด้านความมั่นคง/ความมีเสถียรภาพทางการศึกษา ด้านข้อตกลงทางวิชาการ ด้านสิ่งแวดล้อม (ดวงใจ ช่วยตระกูล, 2552: 9-16) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรรย์ พะโยม (2556) ได้พัฒนากลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านการเรียนการสอน ด้านการดำเนินงาน ด้านกฎหมาย/ระเบียบ และด้านความปลอดภัย

จากการรายงานการวิเคราะห์ ความเสี่ยงประจำปีงบประมาณ 2562 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นการวิเคราะห์ระดับโอกาสที่จะเกิดผลกระทบของความเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง และดำเนินการวิเคราะห์ และจัดลำดับความเสี่ยง โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยง ด้านผลประโยชน์ทับซ้อนได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และความรุนแรงของผลกระทบและระดับความเสี่ยง นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงที่พบในด้านอื่น ๆ เช่น การจัดซื้อจัดจ้างวัสดุไม่ตรงกับความต้องการการใช้พัสดุ จัดทำทะเบียนครุภัณฑ์ยังไม่เป็นปัจจุบัน การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณไม่สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ การเบิกจ่าย

งบประมาณ การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายวัสดุไม่ถูกต้องตามระเบียบ การเบิกจ่ายเงินนอกงบประมาณไม่โปร่งใส และการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างไม่โปร่งใส เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จะส่งผลให้ผู้เรียนที่มีผลการเรียนดีขาดความมั่นใจที่ตนเองอาจจะไม่ได้ศึกษาต่อในลำดับที่สูงขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2, 2562: 7-14)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการความเสี่ยงของสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ซึ่งการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะช่วยให้ผู้บริหารมั่นใจได้ว่า ความเสี่ยงในสถานศึกษาที่จะเกิดขึ้นได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม สามารถปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น สนับสนุนให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะวิชาการ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านเจตคติของผู้เรียนมีประสิทธิภาพตามมาด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการความเสี่ยงของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการความเสี่ยงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารจัดการความเสี่ยงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. การบริหารจัดการความเสี่ยงของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 อยู่ในระดับมากเมื่อเทียบกับเกณฑ์
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 อยู่ในระดับมากเมื่อเทียบกับเกณฑ์
3. การบริหารจัดการความเสี่ยงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

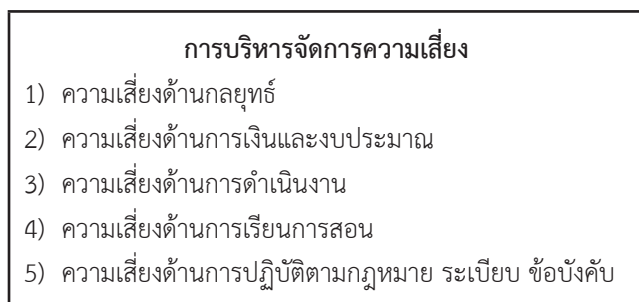

4. สมการพยากรณ์การบริหารจัดการความเสี่ยงสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

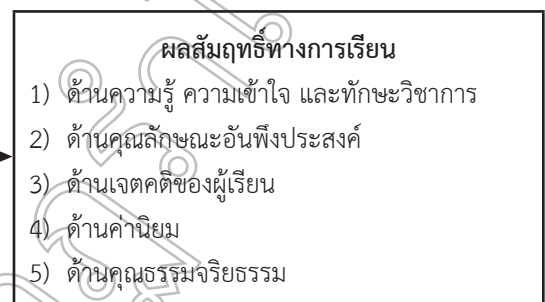
กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการความเสี่ยงของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะที่ศึกษาการบริหารจัดการความเสี่ยงของสถานศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรเกณฑ์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,308 คน จาก 121 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 331 คน ปีการศึกษา 2562 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2554: 72) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากนั้นสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเทียบสัดส่วนจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในแต่ละสถานศึกษาแล้วจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นโดยใช้แบบสอบถามชนิดปลายปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับ

ตามแนวคิดของนิรภัย จันทร์สวัสดิ์ (2551: 53-54); ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551: 19-20); สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552: 112); จริญญา พะโยม (2556: 38); รวีวรรณ ศิรินิล (2559: 13); James Roth. (2007: 2) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดของมยุรี ถิ่นวัลย์ (2553), ทศพร จันทนราช (2554), สุขฤกษ์ ดีโนนโพธิ์ (2554), อรัญญา ไชยวงศ์ (2555), วิไลวรรณ วรางคนากุล (2556), สุรศักดิ์ ศิริอุดมโชค (2557), ชนิดา ยอดสาลี (2559), วราภรณ์ ลวงสาส (2561), กระทรวงศึกษาธิการ (2561), (Klaumeir, 1971), (Bloom, 1976) ดังภาพที่ 1 ดังนี้

การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านกลยุทธ์ 2) ด้านการเงินและงบประมาณ 3) ด้านการดำเนินงาน 4) ด้านการเรียนการสอน 5) ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะวิชาการ 2) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3) ด้านเจตคติของผู้เรียน 4) ด้านค่านิยม และ 5) ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์ และสร้างแบบสอบถาม มีลักษณะแบบมาตราส่วน 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิกเคอร์ต (Likert) แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4.2 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่าแบบสอบถามทั้งหมดมีค่า IOC ระหว่าง 0.60 - 1.00 แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4.3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 30 คน

4.4 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับ จำนวน 113 ข้อ เท่ากับ 0.97 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยง จำนวน 56 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.96 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 57 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.91

4.5 นำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Enter Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการความเสี่ยงของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการความเสี่ยงของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	การบริหารจัดการความเสี่ยง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	3.81	0.76	มาก
2	ความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ	3.78	0.49	มาก
3	ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน	3.99	0.65	มาก
4	ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน	4.02	0.72	มาก
5	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ	3.81	0.41	มาก
รวมเฉลี่ย		3.88	0.61	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการความเสี่ยงของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) และความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะวิชาการ	3.82	0.66	มาก
2	ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์	3.83	0.42	มาก
3	ด้านเจตคติของผู้เรียน	4.16	0.38	มาก
4	ด้านค่านิยม	4.23	0.35	มาก
5	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.40	0.44	มาก
รวมเฉลี่ย		4.09	0.45	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับมาก โดยด้านคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.40$) และด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.82$)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการความเสี่ยงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการความเสี่ยงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y_{tot}
X_1	1.00					
X_2	0.80**	1.00				
X_3	0.49**	0.67**	1.00			
X_4	0.66**	0.68**	0.71**	1.00		
X_5	0.16**	0.11*	0.03	0.16**	1.00	
Y_{tot}	0.78**	0.89**	0.69**	0.73**	0.14*	1.00

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ (X_2) ด้านกลยุทธ์ (X_1) ด้านการเรียนการสอน (X_4) และด้านการดำเนินงาน (X_3) ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.89, 0.78, 0.73 และ 0.69 ตามลำดับ ส่วนด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ

ข้อบังคับ (X_5) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.14$)

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ที่เกิดจากการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter ในการพยากรณ์การบริหารจัดการความเสี่ยงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์)	b	SE_b	β	t	p
ค่าคงที่ (Constant)	2.05			26.23**	0.000
ความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ (X_2)	0.33	0.03	0.57	12.70**	0.000
ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (X_1)	0.07	0.02	0.18	4.24**	0.000
ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (X_3)	0.06	0.02	0.13	3.63**	0.000
ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน (X_4)	0.05	0.02	0.13	3.28**	0.000
ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ (X_5)	0.02	0.02	0.02	0.95**	0.001

(Constant (B_0) = 0.32 $R = 0.91$ $R^2 = 0.83$ Adjusted R square = 0.827 $F = 315.65$)

** $p < 0.01$

จากตารางที่ 4 การบริหารจัดการความเสี่ยงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า มีตัวแปรการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ (X_2), ด้านกลยุทธ์ (X_1), ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (X_3), ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน (X_4), ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ (X_5) ที่ร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร สามารถอธิบายการผันแปรของระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 83 ($R^2 = 0.83$)

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังต่อไปนี้

$$\hat{Y} = 2.05 + 0.33 (X_2) + 0.07 (X_1) + 0.06 (X_3) + 0.05 (X_4) + 0.02 (X_5)$$

$$\hat{Z} = 0.57 Z_2 + 0.18 Z_1 + 0.13 Z_3 + 0.13 Z_4 + 0.02 Z_5$$

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการความเสี่ยงของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก และความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก และด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก

3. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ตัวแปรการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ (X_2) ด้านกลยุทธ์ (X_1) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (X_3) ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน (X_4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ (X_5) ที่ร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถอธิบายการผันแปรของระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ร้อยละ 83

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการความเสี่ยงของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอนโดยการนำเสนอผลงานของครูผู้สอน สามารถจัดเวลาในการทำวิจัยในชั้นเรียนให้กับครูผู้สอนได้อย่างเหมาะสม จัดหาเอกสาร ตำราและเอกสารในการสอนให้เพียงพอกับครูผู้สอน มีการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนสามารถนำผลงานวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง การรับเงินทุกครั้งมีการออกเอกสารหลักฐานถูกต้อง และครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาวิตรี จันทหอม (2556) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพุดิสสรค์ ศรีรัตนประชากุล, พชรวิทย์ จันทร์ศิริ และพัชรกฤษฎ์ พวงนิล (2559) ผลการวิจัยพบว่า ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยง ด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ ความเสี่ยงด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปราโมทย์ เอมมา (2559) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา จันทนุพาน (2560) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความเสี่ยงภายในการบริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคเหนือตอนบนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีการพัฒนาให้นักเรียนให้สามารถปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการมีจริยธรรมอันก่อให้เกิดประโยชน์ นักเรียนมีความเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของส่วนรวม นักเรียนมีความเป็นจิตอาสา มีความอดทน ตั้งหน้าทำหน้าที่การทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะวิชาการ จึงส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา จันทนุพาน (2560) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการบริหารการสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคเหนือตอนบนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวราภรณ์ ลวงสวาส (2561) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

3. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญ ใส่ใจและหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนจัดทากลยุทธ์เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อลดความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอน จัดทาวัดคุณภาพที่มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนที่มีคุณภาพย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยม มีเจตคติ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะวิชาการที่ดีขึ้น ด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา จันทนุพาน (2560) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารภายใน และปัจจัยการบริหารภายนอกกับประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคเหนือตอนบนโดยภาพรวมสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรารณ ลวงสวาส (2561) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tapola and Niemivirta (2008) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการจัดการความเสี่ยงในด้านการรับรู้และความชอบของนักเรียนต่อสภาพแวดล้อม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kim and Lee (2015) ผลการวิจัยพบว่า ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอน เจตคติที่มีต่อการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ตัวแปรการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ (X_2) ด้านกลยุทธ์ (X_1) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (X_3) ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน (X_4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ (X_5) ที่ร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งอธิบายการผันแปรประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ร้อยละ 83 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ให้คณะครูและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ครูปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา จันทนุพาน (2560) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหาร

สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคเหนือตอนบนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 คือ ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านครู ด้านผู้บริหาร ด้านสถานศึกษา ด้านนักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรารณ ลวงสวาส (2561) พบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Koutsoulis and Campbell (2001) ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านคุณภาพการสอนของครู ความเป็นผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหาร ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การทำการบ้านของนักเรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rice, Barth, Guadagno, Smith, McCallum, and Aserf (2013) ผลการวิจัยพบว่า เจตคติที่มีต่อการเรียนและความรู้พื้นฐานของนักเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการตรวจสอบและติดตามการพัฒนาด้านการเงินและงบประมาณ ด้านกลยุทธ์และด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความเสี่ยงด้านดังกล่าวเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุด เพื่อนำผลการติดตามให้กับสถานศึกษาได้มีการพัฒนาด้านที่มีผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยง มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ควรมีการจัดกิจกรรมอบรมผู้บริหารสถานศึกษาในการถ่ายทอดและพัฒนาความรู้ความสามารถไปสู่ครู และบุคลากรในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีคุณภาพ และให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงมากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของบุคลากร และพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถของครูผู้สอนยังมีการปฏิบัติอยู่น้อยกว่ากิจกรรมอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

2.1 ความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ จากผลการวิจัยพบว่า ความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ควรพิจารณาในการใช้วัสดุอย่างประหยัดและคุ้มค่า เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

2.2 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ จากผลการวิจัยพบว่า ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รองลงมา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ควรมีการปรับเปลี่ยนนโยบาย ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษา เพื่อให้ครูและ บุคลากรนำไปปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น

2.3 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ควรพัฒนานักเรียนให้มีความก้าวหน้าในผลการทดสอบระดับชาติ หรือผลการทดสอบอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น จัดการสอนเสริมให้กับ นักเรียนนอกเวลาเรียน จัดโครงการเรียนติ่มหุ เป็นต้น

2.4 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ควรพัฒนานักเรียนให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและสุขภาพจิตดี เพื่อให้นักเรียนมีแรงกาย แรงใจในการตั้งใจและพัฒนาตนเองให้มี ผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ความเสี่ยงของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมทางวิชาการให้กับผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

3.2 ควรมีการศึกษาถึงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร จัดการความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ จึงส่งผลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 น้อยกว่าการบริหาร จัดการความเสี่ยงด้านอื่น ๆ เพื่อนำมาพัฒนาปัจจัยเหล่านั้น ให้สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนได้มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความ อนุเคราะห์ และสนับสนุนอย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร.ทินกร พูลพุด และอาจารย์ ดร.รวงทอง ถาพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ กรุณาตรวจสอบ และให้คำแนะนำช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านที่เป็น ประโยชน์ต่อการทำงานวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัย จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญนายมนตรี ชัยชราแสง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังนกแอ่น นางจันทยา วงจันทร์งาม ผู้อำนวยการโรงเรียนอรุณเมธา นายอัครพงษ์ รักสีชา ผู้อำนวยการ โรงเรียนป่าคาใหม่ นายอนุสรณ์ เศรษฐศาสตร์ ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านแม่จระเววิทยาคม และนายสรารัฐ นันทะสาร ครูโรงเรียน

บ้านป่าคาใหม่ ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือการศึกษา และ ให้คำแนะนำแก้ไขความถูกต้อง ความเที่ยงตรงทั้งสำนวนภาษา ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จตามความ มุ่งหมาย

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร และครูของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ที่ให้ความ อนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือ ผู้บริหาร และครูของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่ให้ ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือ เป็นอย่างดี

ความสำเร็จในครั้งนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่ได้รับกำลังใจ จากคุณพ่อ คุณแม่ รวมทั้งครอบครัวพี่น้องผู้บังคับบัญชา ตลอดจน เพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ และผู้ร่วมงานทุกท่านที่เป็นกำลังใจและช่วยเหลือ ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมาคุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). ประกาศมาตรฐานการศึกษา ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน แนบท้ายประกาศกระทรวง ศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2553). คู่มือการบริหารความเสี ย การกีฬาแห่งประเทศไทย. วารสารการบริหารความเสี ย ฉบับปรับปรุง 2552. 1(2): 1-15.
- จรัญ พะโยม. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารความเสี ย ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร.
- ชนิดา ยอดสาลี. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบุรี.
- ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2551). การบริหารความเสี ยในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎี บัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____ . (2552). การบริหารความเสี ยในสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. *Veridian E – Journal, Silpakorn University*. 2(1): 33-48.

- ทศพร จันทนราช. (2554). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิรภัย จันทรสวัสดิ์. (2551). การบริหารความเสี่ยง จากทฤษฎี สู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สุตรไพศาล.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปราโมทย์ เอมมา. (2559). การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สรรวสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พุดผิมศรี ศรีรัตนประชากุล, พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ และพัชรกฤษฏ์ พวงนิล. (2559). การพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยง ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม. 10(ฉบับพิเศษ): 628-640.
- มยุรี ถิ่นวัลย์. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการบริหาร งานวิชาการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนในเครือมหาไถ่ศึกษาสังฆมณฑลอุดรธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ส่วนตรวจราชการที่ 10. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- รวีวรรณ ศิรินิล. (2559). กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงในการ จัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- วราภรณ์ ลวงสวาส. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัฒนา จันทนพาน. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ การบริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- วีไลวรรณ วรางคณากุล. (2556). ปัจจัยด้านการบริหารงาน วิชาการที่ส่งผลต่อผลการทดสอบทางการศึกษาระดับ ชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการศึกษากกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สาวิตรี จันทนหอม. (2559). ปัจจัยความเสี่ยงกับประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. (2562). รายงานการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. ตาก: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษตาก เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). การพัฒนา คุณภาพบริหารจัดการภาครัฐ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้ จาก <http://www.opdc.go.th/Special.php>. สืบค้น เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2562.
- สุขฤกษ์ ดีโนนโพธิ์. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สุรศักดิ์ ศิริอุดมโชค. (2557). ปัจจัยการบริหารวิชาการที่มีต่อ ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรัญญา ไชยวงศ์. (2555). การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา แม่สุก อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลพบุรี สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. การศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย เพเยา.
- Bloom, B. S. (1976). *Human characteristics and school learning*. New York: McGraw-Hill.
- James Roth. (2007). *Categorizing risk: Risk categories help users identify, understand and monitor their organizations' potential risks-Risk Watch*. [Online]. Available: http://findarticles.com/p/articles/mi_m4153/ is_2_59/ai_85014799. 29 December 2020.

- Kim, Y. L., & Lee, S. M. (2015). Effect of satisfaction in major at university on academic achievement among physical therapy students. *J Phys Ther Sci.* 27(2), 405-9.
- Klaumeir, H. J. (1971). **Learning and human ability: Educational psychology** (4th ed.). New York: Harper & Row.
- Koutsoulis, M. K., & Campbell, J. R. (2001). Family process affects student, motivation, and science and math achievement in Cypriot High Schools. *Structural Equation Modeling.* 8(1), 108-172.
- Rice, L., Barth, J. M, Guadagno, R. E., Smith, G. P., McCallum, D. M., & Asert. (2013). The role of social support in students' perceived abilities and attitudes toward math and science. *J Youth Adolesc.* 2013 Jul; 42(7): 1028-40.
- Tapola, A, & Niemivirta, M. (2008). The role of achievement goal orientations in students' perceptions of and preferences for classroom environment. *Br J Educ Psychol.* 2008 Jun; 78(Pt 2): 291-312.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อุดมการณ์ “ความเป็นแม่บ้าน” ในนิตยสารแม่บ้านช่วงปี 2520-2562 Ideology of “Housewives” in Maeban Magazine during 1977-2019

เจรจา บุญวรรณโณ*, วิมลมาศ ปฤชากุล

Cheracha Bunwanno, Wimonmas Prichakun

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี 94000

Thai, Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University,

Pattani Campus, Pattani 94000 Thailand

*Corresponding author E-mail: jaraja@hu.ac.th

(Received: January 27 2022; Revised: March 31 2022; Accepted: April 7 2022)

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อุดมการณ์ “ความเป็นแม่บ้าน” ในนิตยสารแม่บ้าน ช่วงปี 2520-2562 เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพจากการศึกษาผ่านตัวบทเนื้อหาคอลัมน์ และเนื้อหางานโฆษณา ในนิตยสารแม่บ้านตั้งแต่เริ่มต้นผลิตจนถึงสิ้นสุดการผลิต รวม 43 ปี 602 ฉบับ โดยข้อมูลที่เลือกนำมาวิเคราะห์ คือ ตัวบทที่เป็นภาษาเขียนในงานโฆษณาและบทความ ที่แสดงความเห็นเกี่ยวกับแม่บ้าน จากมุมมองของแม่บ้านและกลุ่มบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กับแม่บ้าน ผ่านกลวิธีทางภาษาที่สะท้อนอุดมการณ์ “ความเป็นแม่บ้าน” ในแต่ละช่วงทศวรรษ ตั้งแต่ปี 2520-2562 จากบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งแฝงอยู่ในตัวบทที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และอาจถูกมองข้ามไป ด้วยการนำมา “วิพากษ์” ตามแนวคิดของแฟร์คลัฟ

ผลการวิจัยพบว่า อุดมการณ์ “ความเป็นแม่บ้าน” ที่สะท้อนผ่านกลวิธีการใช้ภาษาในนิตยสารแม่บ้าน ช่วงปี 2520-2562 มี 4 อุดมการณ์ ดังนี้คือ 1) อุดมการณ์ปีตาธิปไตย สะท้อนถึงสิ่งที่สังคมคาดหวังให้ผู้หญิง คือ แม่บ้าน ต้องอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ชายผู้เป็นสามี เพื่อให้ทุกคนในครอบครัวพึงใจและมีความสุข 2) อุดมการณ์บริโภคนิยม เป็นอุดมการณ์อันพึงประสงค์ของแม่บ้าน ที่ต้องการใช้วัตถุสิ่งของต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการสร้างคุณค่าของความเป็นแม่บ้านอันพึงประสงค์ 3) อุดมการณ์สตรีนิยม เป็นอำนาจความสะดักสะบายนำให้เกิดความคล่องตัวที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามความพึงพอใจ จากการเลือกตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองได้มากขึ้นของแม่บ้าน และ 4) อุดมการณ์ตามนโยบายของรัฐบาล ปรากฏให้เห็นว่า แม่บ้านมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน ร่วมพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ ให้เจริญรุ่งเรืองได้ แม่บ้านจึงนับเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญของสังคมไทย ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าพ่อบ้านหรือผู้ชาย ณ ขณะนั้น และรวมถึงในปัจจุบัน

คำสำคัญ : อุดมการณ์, ความเป็นแม่บ้าน, วาทกรรมเชิงวิเคราะห์วิพากษ์

Abstract

This article is a part of the research. The objective of this study was ideology analysis “Housewives” in Maeбан Magazine between 1977 and 2019. This was a qualitative research based on the study through the column content and advertising content in Maeбан Magazine, from the beginning of production until the end of production, total age of 43 years with 602 issues. The selected data for analysis were the text written in advertisements and articles, which commented on housewife from the point of view of housewives and groups of people who interacted with housewives, through a language strategy that reflected the ideology of “housewives”, each decade from 1977 to 2019, from economic, social and cultural contexts, which were hidden in the script that could change according to the era and could be overlooked, by bringing about “criticism”, based on the concept of Fairclough.

The results showed that there were four ideologies of “housewives” reflected through the use of a language strategy in Maeбан Magazine, during the period 1977-2019 as follows: 1) patriarchal ideology reflected what society expected women to be housewives, and had to be under the power of their husbands to make everyone in their families satisfy and happy; 2) consumerism ideology was a desirable ideology for housewives who wanted to use various objects to promote the creation of desirable housewives values; 3) feminist ideology was a powerhouse, convenience and flexibility in doing things, according to satisfaction, from choosing to do things, and to make more decisions to do things on their own; and 4) ideology according to government policies could let housewives play an important role in driving, and contributing to the development of the economy, society and country to be prosperous. Housewives are therefore considered to play an important role, no less than a butler or a man at that time in Thai society and including the present.

Keywords : ideology, housewives, critical discourse

บทนำ

“แม่บ้าน” ในบทบาทของการเป็นภรรยาที่ดี ได้ถูกคาดหวังทางสังคมมาตั้งแต่อดีต ก่อนจะมีการใช้คำว่า “แม่บ้าน” ในปี พ.ศ. 2473 โดย หม่อมเจ้าพูนพิสมัย ดิศกุล (นิตยสารสุภาพนารี, 2473: 68-69) ว่าเมื่อถึงวัยอันสมควรต้องแต่งงานกลายเป็นแม่บ้าน มีสามีคุ้มครอง ต้องแสดงบทบาทเมียและแม่ และจะต้องปฏิบัติตนเป็น “แม่บ้านแม่เรือน” คือ ต้องคอยดูแลบ้านเรือนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ตลอดจนดูแลประณิบัติสามีและลูก ดังจะเห็นได้จากค่านิยมการเลี้ยงดูและการให้การศึกษที่ดี โดยสังคมจะเน้นให้ผู้หญิงสร้างคุณค่าตนเองให้มีความเรียบร้อยอ่อนหวานเป็นกุลสตรี และต้องเรียนรู้วิชาการบ้านการเรือน เย็บปักถักร้อย เพื่อเตรียมตัวเป็นเมียและแม่ที่ดี ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนในครอบครัวมีความสุข สมัยปฏิรูปประเทศ รัชกาลที่ 5 จึงเป็นยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลให้แม่บ้านถูกคาดหวังให้ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นั่นคือนอกจากจะต้องเป็นผู้มีความรอบรู้ในการต้อนรับแขก ดูแลสุขอนามัย ตกแต่งบ้านให้สวยงาม สามารถควบคุมรายรับรายจ่ายของครอบครัวให้พอเหมาะ กับรายได้ของสามีแล้ว ยังต้องเป็น “เพื่อนคู่คิดของสามี” ด้วย (สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา, 2537: 9)

จากการศึกษาพบว่า แม่ยุคสมัยในสังคมไทยจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร แต่คุณลักษณะหรือบทบาทความเป็นแม่บ้านก็ยังคงเป็น “แม่บ้านแม่เรือนหรือแม่ศรีเรือน” ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญของผู้หญิงที่ผู้ชายไทยหรือผู้เป็นสามียังคงคาดหวังและพึงปรารถนาตลอดมา ไม่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นที่พ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ของทุกครัวเรือนนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยังพร่ำสอนให้ลูกผู้หญิงต้องเก่งทั้งงานบ้านงานเรือน ดูแลรูปร่างหน้าตาให้สวยงามสมวัย รวมถึงควรทำอาหารให้อร่อยถูกปากลูกและสามี ตลอดจนคนในครอบครัวของสามีและครอบครัวของตน ทั้งนี้เพราะครอบครัวในสังคมไทยเชื่อว่า หากผู้หญิงที่เป็นเมียและแม่สามารถทำบทบาทแม่บ้านได้ดี สมาชิกทุกคนในครอบครัวก็จะเป็นคนดีและมีความสุข ซึ่งแม่บ้านอาจมีสถานะภาพเป็นได้ทั้งภรรยาของสามี เป็นแม่ของลูก เป็นผู้ดูแลปกครองบ้านเรือน ผู้จัดการงานในบ้าน นอกจากนี้แม่บ้านอาจอยู่ในฐานะลูกของพ่อแม่ตนเองและพ่อแม่สามี ซึ่งหากคนในครอบครัวของทุกครอบครัวมีความสุข ก็ย่อมส่งผลต่อความสุขของชุมชน สังคม และประเทศชาติได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้น “แม่บ้าน” จึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ และสามารถเป็นจุดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสมาชิกทุกคนในครอบครัวได้เป็นอย่างดี จากคุณลักษณะแม่บ้านที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า “ความเป็นแม่บ้าน” ก็มีใช้คุณสมบัติทางกายภาพหรือชีวภาพที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับตัวบุคคลตั้งแต่เกิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เดอ โบวัวร์ (de Beauvoir, 1989 อ้างถึงใน วิสันต์ สุขวิสิทธิ์, 2557: 2) ที่กล่าวว่า “ความเป็นผู้หญิง” มีใช้คุณสมบัติทางกายภาพหรือชีวภาพที่เกิด

ขึ้นมาพร้อมกับตัวบุคคลตั้งแต่เกิด แต่กลับเป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นจากปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อความคิดเกี่ยวกับเพศภาวะ เช่น ระบบความเชื่อ ระบบการศึกษา กระบวนการขัดเกลาทางสังคมต่าง ๆ จนทำให้ผู้หญิงกลายเป็นผู้มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากผู้ชายในแต่ละสังคม

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ควบคู่ไปกับการศึกษางานวิจัยพบว่า ช่วงปีทศวรรษที่ 2520 เป็นช่วงที่เกิดความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างผู้ยึดถืออุดมการณ์อำนาจนิยม-เสรีนิยม กับผู้ถืออุดมการณ์สังคมนิยม และได้คลี่คลายลงไปในทางที่ดี (ช่วงปี 2523-2531) คือ เกิดมิติทางสังคมที่เปิดโอกาสให้กับกลุ่มคนที่เคยมีความคิดแตกต่างได้กลับมา “ร่วมกันพัฒนาชาติไทย” กลายเป็นนักธุรกิจ นักวิชาการ และนักพัฒนาองค์กรเอกชนในช่วงทศวรรษถัดไป ส่วนผู้หญิงช่วงทศวรรษนี้จะเน้นถึงคุณลักษณะเป็นกุลสตรีตามแบบฉบับของจารีตประเพณี (คือ เชื่อฟังบิดาและสามี) ต่อมาในช่วงปีทศวรรษ 2530 ได้เกิดแนวคิดเรื่องสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมชุมชน และเศรษฐกิจจากกลุ่มบุคคลข้างต้น ยุคนี้เกิดการเติบโตครั้งใหญ่ทางเศรษฐกิจของสังคมไทย ทำให้ผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านจำนวนมากได้มีโอกาสออกจากพื้นที่ในบ้านสู่พื้นที่สาธารณะ (ช่วงปี 2530-2534) จึงนับเป็นยุคเศรษฐกิจเฟื่องฟูที่สุด ต่อมาเมื่อถึงช่วงปีทศวรรษ 2540 ถือเป็นช่วงที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งเกิดการถดถอยอย่างฉับพลัน (เรียกปรากฏการณ์ “ฟองสบู่แตก”) ที่ส่งผลกระทบต่อสู่วงการธุรกิจและสังคมไทยทั่วทุกแขนง (ธนาคารแห่งประเทศไทย: 2550) ส่วนช่วงปีทศวรรษที่ 2550 ถือเป็นช่วงที่คนไทยต้องร่วมด้วยช่วยกันกระตุ้นเศรษฐกิจไทย ผ่านการรักษาคำเป็นไทย และช่วงปีทศวรรษที่ 2560 เกิดการปรับตัวให้ใช้ชีวิตที่เรียบง่ายตามวิถีไทย ภายใต้วัฒนธรรมอันหลากหลายที่หลั่งไหลเข้ามาสู่สังคมไทย ดังปรากฏให้เห็นในงานวิจัยที่นำเสนอถึงพฤติกรรมและกิจกรรมของแม่บ้านในแต่ละยุคสมัย

การศึกษา “ภาพเสนอผู้หญิงในวรรณกรรมไทยช่วงทศวรรษ 2530: วิเคราะห์ความโยงใยกับประเด็นทางสังคม” ของ เสนาะ เจริญพร (2546: 205-206) พบว่า ทศวรรษที่ 2520 ผลิตรสนธ์ส่วนใหญ่จะเน้นสรรพคุณของสินค้าที่ช่วยแบ่งเบาภาระของแม่บ้าน โดยมักเสนอภาพผู้หญิงที่รับภาระหน้าที่ภายในบ้านเท่านั้น ส่วนทศวรรษที่ 2530 พบว่า สินค้าส่วนใหญ่มีกวดสรรพคุณว่าสามารถทำให้ “แม่บ้านยุคใหม่” มีความสุข แม้ต้องรับผิดชอบทั้งหน้าที่เมียและแม่ให้ได้เป็นอย่างดีควบคู่ไปกับการต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน เพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว ต่อมาเมื่อได้ศึกษา “ความเป็นหญิง” ในนิตยสารสตรีสาร (พ.ศ. 2491-2539): การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ ของ ชนกวร อังศุวิริยะ (2551: 1-401) พบกลวิธีกรเลือกใช้ภาษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ที่นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิง

3 ด้าน คือ 1) ความงามของร่างกายและการตกแต่งร่างกาย 2) พฤติกรรมระหว่างเพศและการแสดงออกทางความรู้สึก และ 3) การทำหน้าที่ในบ้านและนอกบ้าน ซึ่งสะท้อนอุดมการณ์ปีตาธิปไตย คือการมีความงามของผู้หญิงแล้วตกเป็นรองผู้ชาย และอุดมการณ์สตรีนิยม คือการหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง มีการทำงานและมีสังคมเพิ่มขึ้น เพื่อเรียกร้องให้ผู้หญิงพึ่งพาตนเองได้ และจากการศึกษา “การใช้ภาษาสื่ออุดมการณ์จากเรื่องเล่าโฆษณาในนิตยสารผู้หญิง” ของ เทพี จรัสจรัสเกียรติ (2549: 215-231) พบอุดมการณ์ของผู้หญิงที่ใช้สินค้าเหล่านี้ว่าล้วนเป็นผู้ฉลาด สวย รวย และเก่ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา “อุดมการณ์ความเป็นแม่ในวาทกรรมโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัว” ของ สุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี (2552: 1-144) ที่พบว่า วาทกรรมโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัวล้วนสะท้อนความคิดว่า แม่ คือ ผู้ที่เหมาะสมกับหน้าที่ดูแลและต้องเลี้ยงลูกอย่างดีที่สุด แม่ต้องเฝ้าหาความรู้ เก่งรอบด้าน และต้องสวยและอ่อนเยาว์อยู่เสมอ โดยเชื่อมโยงการบริโภคสินค้าเพื่อเติมเต็มความสามารถของบทบาทการเป็นแม่ได้อย่างสมบูรณ์ และการศึกษาพัฒนาการของนิตยสารอาหาร: กรณีศึกษานิตยสารแม่บ้าน ของ พุฒิพร ลีลานิตย์กุล (2554: 54-55) พบว่าตลอด 5 ปี ตั้งแต่ 2550-2554 เนื้อหาในนิตยสารแม่บ้านมักนำเสนอเกี่ยวกับอาหาร สุขภาพ ความงาม การออกกำลังกาย และแพทย์ทางเลือก ซึ่งช่วงปีนี้จะเน้นนำเสนอชุดความคิดเกี่ยวกับสุขภาพ ความงามทั้งจากวิถีธรรมชาติและวิทยาการทางการแพทย์มาเกี่ยวข้อง ส่วนตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้นไป จะเน้นนำเสนออาหารการกิน สุขอนามัย และการใช้ชีวิตที่ดีแบบเรียบง่ายมากขึ้น

การศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ข้างต้น พบว่า อุดมการณ์เป็นกรอบความคิดที่ใช้ครอบงำคนในสังคมเดียวกัน ด้วยการผลิตกระบวนการสร้างความคิดย่อย ๆ จนกลายเป็นระบบความคิดให้คนในสังคมได้เชื่อหรือปฏิบัติตามด้วยวิถีทางธรรมชาติ ทำให้คนในสังคมรู้สึกว่าเป็นเรื่องธรรมดาต่อข้อปฏิบัติต่าง ๆ ผ่านการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งการใช้วิธีวิเคราะห์ภาษาก็จะเป็นเครื่องมือในการสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ได้ โดยอาจทำให้รับรู้ด้วยว่าใครได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์จากผลของการผลิตอุดมการณ์นั้น ๆ (ชนกพร อังศุวิริยะ, 2551: 28) รวมถึงอุดมการณ์ “ความเป็นแม่บ้าน” ที่สังคมไทยได้ให้ความสำคัญมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันด้วยเช่นกัน และจากการศึกษาแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ของ แฟร์คลัฟ ซึ่งเป็นการศึกษาตัวบทที่จะทำให้ผู้ศึกษามองเห็นถึงพฤติกรรมและกิจกรรมทางสังคมของมนุษย์ผ่านภาษาที่เกิดขึ้น ๆ จนกลายเป็นวาทกรรม ที่ว่าด้วยเรื่องของอำนาจและอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ ทำให้ผู้ใช้และผู้ศึกษาภาษาเหล่านั้นเกิดความเข้าใจในบริบททางสังคม

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับวาทกรรมเชิงวิเคราะห์วิพากษ์พบว่า นักวิชาการส่วนใหญ่มุ่งศึกษาถึง “ความเป็นผู้หญิง” มักให้ความสำคัญกับความงาม ความสวย ความรวย ความเก่ง และ

การใส่ใจในลูก โดยในแต่ละปีที่ศึกษาอาจกล่าวเน้นลักษณะความสำคัญบางประการของความเป็นผู้หญิงแตกต่างกันตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ณ ขณะนั้น และที่น่าสังเกตคือยังไม่มีมีการนำเสนอและพูดถึงอุดมการณ์ “ความเป็นแม่บ้าน” ในนิตยสารแม่บ้าน และเมื่อได้ศึกษาเกี่ยวกับนิตยสารแม่บ้านในภาพรวมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2562 พบว่าแม่บ้านเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดการผลิต โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมานิตยสารได้แสดงถึงการสนใจต่อความต้องการของผู้อ่าน คือ แม่บ้าน สังเกตจากบางคอลัมน์ที่เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้มีส่วนร่วมผลิตเนื้อหาและให้คำแนะนำ ตลอดจนข้อคิดที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่านคนอื่น ทั้งยังแสดงถึงลักษณะเฉพาะตัวที่สามารถเป็นตัวแทนของ “สังคมเสมือนจริง” ที่แฝงอยู่ในตัวบทผ่านงานโฆษณาและบทความในคอลัมน์ สามารถสะท้อนความเป็นจริงของ “ความเป็นแม่บ้าน” ผ่านบริบททางสังคมและวัฒนธรรมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (2520-2562) รวมระยะเวลา 43 ปี จึงนับเป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ของ “ความเป็นแม่บ้าน” ได้เป็นอย่างดี ดังข้อความสนับสนุนแนวคิดที่ปรากฏในบทบรรณาธิการฉบับแรกในนิตยสารแม่บ้าน (ตุลาคม, 2520: 3) ของ พลศรี คุชชาชีวะ ที่แสดงให้เห็นความสำคัญของนิตยสารแม่บ้าน และกล่าวถึงความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องราวความเป็นแม่บ้านของผู้ผลิตมาอย่างต่อเนื่อง

ข้อมูลการศึกษาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวาทกรรม “ความเป็นแม่บ้าน” ในนิตยสารแม่บ้าน ช่วงปี 2520-2562 โดยจะแบ่งช่วงการศึกษาเป็นทศวรรษเพื่อให้เห็นลักษณะความเป็นแม่บ้านในแต่ละช่วง เนื่องจากแม่บ้าน คือ บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลสมาชิกทุกคนในครอบครัวให้มีความสุข และเป็นกำลังสำคัญในการทำงานเพื่อประเทศชาติ การศึกษาถึงอุดมการณ์ความเป็นแม่บ้านเพื่อให้ได้ทราบถึงอำนาจแอบแฝงที่ทำให้แม่บ้านได้แสดงพฤติกรรมและกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลา ณ ขณะนั้นออกมา จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของแม่บ้านและบุคคลที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันและอนาคตต่อไปได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์อุดมการณ์ “ความเป็นแม่บ้าน” ในนิตยสารแม่บ้าน ช่วงปี พ.ศ. 2520-2562

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์อุดมการณ์ “ความเป็นแม่บ้าน” ในนิตยสารแม่บ้าน ตั้งแต่ช่วงปีที่เริ่มผลิตและสิ้นสุดการผลิตคือ พ.ศ. 2520-2562 โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิตยสารแม่บ้าน รวมถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวาทกรรมและการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ เพศสภาวะความเป็นผู้หญิง อุดมการณ์ และความรู้เกี่ยวกับการเป็นแม่บ้านในสังคมไทย กลวิธีการใช้ภาษาในงานสื่อสารมวลชนประเภทนิตยสาร และความรู้เกี่ยวกับนิตยสารแม่บ้าน

2. รวบรวมข้อมูล โดยกลุ่มประชากรรวบรวมข้อมูลเพื่อความหมาย “ความเป็นแม่บ้าน” จากนิตยสารแม่บ้านเดือนละ 1 ฉบับ ตั้งแต่ปี 2520-2562 ระยะเวลา 43 ปี รวมเป็น 602 ฉบับ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จะเน้นถ้อยคำที่เป็นภาษาเขียนในโฆษณาและบทความ ซึ่งแสดงความเห็นของกลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์กับแม่บ้าน ได้แก่ เจ้าของธุรกิจโฆษณา ผู้เขียนคอลัมน์ และผู้ให้สัมภาษณ์หรือผู้ให้ข้อมูลในแต่ละคอลัมน์ ส่วนกลุ่มตัวอย่างเกิดจากการวิเคราะห์รายละเอียดคอลัมน์ที่เป็นบทความแสดงความเห็นของกองบรรณาธิการ การถามมาตอบไปหรือการแลกเปลี่ยนทัศนะจากผู้อ่าน (หมายถึง แม่บ้าน สามี และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับแม่บ้าน) และจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2,880 คอลัมน์ ในส่วนบทโฆษณาจะเลือกจากเนื้อหาโฆษณาที่นำเสนอสินค้า เพื่อการดูแลรักษาบุคคลในบ้านและบ้าน ได้แก่ แม่บ้าน สามี และลูก รวมจำนวน 11,360 โฆษณา ด้วยข้อมูลเหล่านี้มีความน่าสนใจและมีความสม่ำเสมอ ซึ่งปรากฏอยู่ในนิตยสารแม่บ้านที่ผลิตเพื่อกลุ่มเป้าหมาย คือ แม่บ้านและบุคคลที่แวดล้อมกับแม่บ้านมาตั้งแต่ปีแรกที่เริ่มผลิตจนถึงสิ้นสุดการผลิตของนิตยสาร ผู้วิจัยจึงมั่นใจว่าข้อมูลดังกล่าวสามารถสะท้อนภาพอุดมการณ์ “ความเป็นแม่บ้าน” ได้เป็นอย่างดี

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากชุดความคิด ที่ได้จากการศึกษากลวิธีทางภาษาที่สื่ออุดมการณ์ความเป็นแม่บ้าน ตั้งแต่ปี 2520-2562 โดยจำแนกเป็น 5 ช่วง คือ 1) ทศวรรษที่ 2520 (พ.ศ. 2520-2529) 2) ทศวรรษที่ 2530 (พ.ศ. 2530-2539) 3) ทศวรรษที่ 2540 (พ.ศ. 2540-2549) 4) ทศวรรษที่ 2550 (พ.ศ. 2550-2559) และ 5) ทศวรรษที่ 2560 (พ.ศ. 2560-2562) ด้วยกรอบแนวคิด 3 มิติของแฟร์คลีฟ ตามแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ได้แก่ 1) ตัวบท จากชุดความคิดที่ได้จากบทโฆษณาและบทความ 2) ปฏิบัติการทางวาทกรรม ในที่นี้คือ ผู้ผลิต บรรณาธิการ นักเขียนและผู้บริโภคคือผู้อ่านที่จะทำให้พบกระบวนการผลิตตัวบทเพื่อกลุ่มแม่บ้านเป็นสำคัญ และ 3) ปฏิบัติการทางวัฒนธรรม ในที่นี้คือบริบทเหตุการณ์สำคัญ เกี่ยวกับแม่บ้านในแต่ละช่วงเวลา ตั้งแต่แรกของการนิตยสารไปจนถึงปีสุดท้ายของการผลิตนิตยสารแม่บ้าน (พ.ศ. 2520-2562) นอกจากนี้ คือ การศึกษาตามแนวคิดของ ฟาน ไดก์ ที่กล่าวถึงวาทกรรมในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ ซึ่งปรากฏผ่านวัจนภาษา ได้แก่ กลวิธีการใช้ภาษาผ่านอักษรและอวัจนภาษา ได้นำเสียงที่สื่อความคิดของ “ความเป็นแม่บ้าน” ซึ่งแฝงอยู่ภายใต้ชุดความคิดในแต่ละช่วงทศวรรษ และกลายเป็นข้อสรุปของระบบ

ความเชื่อที่ทำให้สมาชิกในสังคมคือ แม่บ้าน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยนี้ นำแนวปฏิบัติที่เหมาะสมมายึดถือเป็นแบบแผนในการปฏิบัติต่อไป จากนั้นวิเคราะห์และสรุปผลการพบอุดมการณ์ “ความเป็นแม่บ้าน” ที่ปรากฏอยู่ในช่วงทศวรรษทั้ง 5 ช่วง ว่ามีความสอดคล้องหรือสัมพันธ์กับบริบทสังคมในช่วงเวลานั้น ๆ อย่างไร

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่สื่ออุดมการณ์ “ความเป็นแม่บ้าน” ผ่านชุดความคิดที่นำเสนอผ่านงานโฆษณาและคอลัมน์ในนิตยสารแม่บ้าน ช่วงปี 2520-2562 พบการถ่ายทอดอุดมการณ์ที่สำคัญ 4 อุดมการณ์ ได้แก่ 1) อุดมการณ์ปีตาธิปไตย 2) อุดมการณ์สตรีนิยม 3) อุดมการณ์บริโภคนิยม และ 4) อุดมการณ์รัฐนิยม โดยจะนำเสนออุดมการณ์ “ความเป็นแม่บ้าน” โดยแต่ละอุดมการณ์ได้สื่อความหมายความเป็นแม่บ้านผ่านช่วงทศวรรษ 5 ช่วง ตามลำดับดังนี้

1) **อุดมการณ์ปีตาธิปไตย** คือ อุดมการณ์ที่สื่อถึงโครงสร้างทางสังคมและวิถีปฏิบัติที่ผู้ชายมีอำนาจ บทบาท และความสำคัญมากกว่าผู้หญิง โดยนิตยสารแม่บ้านได้นำเสนอให้เห็นพฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่สังคมคาดหวังจากแม่บ้าน นั่นคือ การมีเสน่ห์ที่ปลายจวัก การดูแลตนเองและทุกคนให้มีความสุขภาพดี และการพัฒนาตนให้เก่งด้านงานบ้านและงานฝีมือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามีและทุกคนในครอบครัวมีความสุขและพึงพอใจในสิ่งที่แม่บ้านได้กระทำ และจากการศึกษาพบว่าอุดมการณ์แม่บ้านในแต่ละช่วงมีทั้งเหมือนและต่างกัน

ช่วงทศวรรษที่ 2520 (พ.ศ. 2520-2529) นิตยสารแม่บ้านมักสะท้อนอุดมการณ์ปีตาธิปไตย ผ่านชุดความคิดที่สื่อถึงความเป็นแม่บ้านว่า “ต้องมีเสน่ห์ปลายจวัก สุขภาพดี รักการเรียนรู้ด้านงานฝีมือ” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม่บ้านต้องทำทุกสิ่งให้สามีและทุกคนในครอบครัวพึงพอใจ มีความสุข และได้รับความสะอาดสบายมากที่สุด ทั้งในฐานะภรรยาที่ดีของสามี แม่ที่ดีของลูก และลูกสะใภ้ที่ดีของพ่อและแม่สามี ด้วยความสมัครใจและเต็มใจ ดังตัวอย่างที่ (1) ซึ่งสื่อว่าแม่บ้านได้เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ดีปรุงอาหาร เพื่อให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวพึงพอใจและสุขใจที่ได้รับประทานอาหารอร่อยจากฝีมือของแม่บ้าน

ตัวอย่างที่ (1)

“ยิ้มอร่อยกันทั้งบ้าน...เรารู้ใจคุณแม่บ้านที่ชอบทำเค้กขนมมอบรอบทุกชนิด จึงได้ผลิตภัณฑ์แป้งสาลีชนิดบรรจุกล่องคุณภาพใหม่สด”

(โฆษณาแป้งสาลี, พฤศจิกายน 2520)

ช่วงทศวรรษที่ 2530 (พ.ศ. 2530-2539) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์ปีตาธิปไตย ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า “ต้องรักษาเสน่ห์ปลายจวัก และเก่งงานฝีมือ” เช่นเดียว

กับปีทศวรรษที่ 20 เพื่อแสดงให้เห็นว่า สังคมยังให้ความสำคัญให้แม่บ้านมีเส้นที่ปลายจวักและแรงงานฝีมือเช่นเดิม โดยได้นำเสนอถึงตัวช่วยเพื่อรักษาการมีเส้นที่ปลายจวักและความรวดเร็วในการทำงานฝีมือ ด้วยผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่จะทำให้ช่วยประหยัดเวลาและขั้นตอนการทำ เพื่อดึงดูดความสนใจสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ยังนำเสนอถึงการเลือกวัตถุดิบที่สดจากไร่หรือสวนที่ปลูกเอง ความตั้งใจปรุงอาหารให้อร่อย มีหลายรูปแบบ ทำให้มั่นใจในการทำอาหารมากขึ้นโดยไม่ต้องซื้อ ทั้งนี้ทำเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของสามีและสมาชิกในครอบครัว และตัวอย่างที่ (2) แสดงถึงสถานที่ที่จะเป็นทางเลือกในการบริโภคอาหาร สำหรับแม่บ้านที่ต้องการหาร้านอาหารหรูหราราคาถูก และรสชาติอร่อย เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้เปลี่ยนบรรยากาศไปรับประทานอาหารนอกบ้านแทนการมารับประทานอาหารโดยฝีมือแม่บ้าน

ตัวอย่างที่ (2)

“ชาลูน ภัตตาคารยุโรป ราคาคนไทย...ตั้งอยู่กลางซอยทองหล่อ สุขุมวิท 55...เน้นอาหารยุโรป...ที่น่าแปลก...ได้มีการจัดครัวแยกกันและคัดตัวคนครัวและแผนกที่มีฝีมือดีเยี่ยมเอามาไว้ที่เดียวกันทั้งครัวไทยและครัวฝรั่ง

(คอลัมน์อาหารการกิน: ชาลูน, ตุลาคม 2531)

ช่วงทศวรรษที่ 2540 (พ.ศ. 2540-2549) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์ปีตาธิปไตย ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า “ต้องรักษาเส้นที่ปลายจวัก เก่งและสนใจงานฝีมือ” เช่นเดียวกับปีทศวรรษที่ผ่านมา เพื่อให้สามีและสมาชิกในครอบครัวมีความสุข แต่จะเน้นนำเสนอรูปแบบการจัดอาหารที่มีหลากหลายและทันสมัย สามารถปรุงอาหารได้รวดเร็ว มีคุณภาพ และอร่อยจากการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และเครื่องใช้ที่ทันสมัยเพื่ออำนวยความสะดวก และเลือกวัตถุดิบสำเร็จรูปเพื่อช่วยปรุงอาหารได้รวดเร็วและง่าย ตลอดจนมีความสุขเมื่อได้รับประทาน ดังตัวอย่างที่ (3) ซึ่งกล่าวถึงผลิตภัณฑ์ที่ช่วยให้แม่บ้านสร้างสรรค์เมนูเด็ดได้ง่ายและสะดวกขึ้น

ตัวอย่างที่ (3)

“เบื้องหลังเมนูเด็ดของบ้าน ถูกคนเก่งประจำ...เตาแก๊สมิราจ...ช่วยให้งานปรุงอาหารของคุณเป็นงานง่าย สะดวกสบายทุกมือ...มิราจ...ทันทานปลอดภัย...ไฟแรง”

(โฆษณาเตาแก๊สมิราจ, เมษายน 2541)

ช่วงทศวรรษที่ 2550 (พ.ศ. 2550-2559) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์ปีตาธิปไตย ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า “ยังถูกคาดหวังให้มีเส้นที่ปลายจวัก และไม่เรียนรู้” โดยการเน้นให้เห็นความสำคัญในการจัดรูปแบบที่แปลกใหม่และทำได้ง่าย ใช้เวลาไม่นานจากอุปกรณ์เครื่องใช้ ทั้งยังให้ความสำคัญในการทำและเรียนรู้การทำอาหารโบราณ เน้นเมนูพื้นบ้านในท้องถิ่นที่มีต้นตำรับจากผู้รู้ และใส่ใจเรียนรู้อาหารเมนูชาติอื่น เพื่อสร้าง

ความแปลกใหม่แก่สมาชิกในครอบครัว ดังตัวอย่างที่ (4) นำเสนอว่าแม่บ้านในยุคนี้มีความไม่เรียนรู้ที่จะฝึกการทำอาหารจากแหล่งเรียนรู้ใหม่ที่ไม่ใช่คนในครอบครัว เพื่อฝึกให้ตนเองทำอาหารได้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของสมาชิกในครอบครัวเช่นเดิม

ตัวอย่างที่ (4)

“อายิโนะโมะโต๊ะ คุณก๊ิง คลับ...ครัวความสุขของคนรักอาหาร...พร้อมเปิดโอกาสให้ฝึกประกอบอาหารจริงจังด้วยตัวคุณเอง รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะทำ ให้คุณหลงรักการทำอาหารมากยิ่งขึ้น”

(โฆษณาอายิโนะโมะโต๊ะ คุณก๊ิง คลับ: ของคนรักอาหาร, มกราคม 2550)

ช่วงทศวรรษที่ 2560 (พ.ศ. 2560-2562) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์ปีตาธิปไตย ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า “มีเส้นที่ปลายจวัก ดูแลตนเองและทุกคนในครอบครัว” ด้วยอาหารที่หลากหลาย ทั้งอาหารไทยและนานาชาติ ซึ่งต้องมีความประโชยน์และสุขอนามัย เป็นที่พึงพอใจสำหรับสมาชิกในครอบครัว ดังตัวอย่างที่ (5) แสดงถึงความใส่ใจในอาหารที่มีหลากหลาย กำลังเป็นที่นิยม เน้นที่เป็นประโยชน์และดีต่อสุขภาพของทุกคน

ตัวอย่างที่ (5)

“HYBRID FOOD อาหารลูกผสมที่ผสมกันได้อย่างลงตัว... ย่างก้าวเข้าสู่ปี 2018 มีหลากหลายเทรนด์อาหารที่กำลังได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง...แต่ตอนนี้ อาหารที่มาแรงและน่าจับตามองไม่แพ้กัน คงหนีไม่พ้นอาหาร “ไฮบริด”...เพราะ...เกิดจากความใหม่ ความแปลก และแตกต่างจากอาหารที่มีในปัจจุบัน

(คอลัมน์ Good Thing: Food Trends, มีนาคม 2561)

2) อุดมการณ์สตรีนิยม คือ อุดมการณ์ที่สื่อถึงโครงสร้างและวิถีปฏิบัติที่ผู้หญิง ผู้ซึ่งเป็นแม่บ้านสามารถพัฒนาตนเองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เสริมสร้างบทบาทด้านการงานหรือสังคมให้เพิ่มขึ้น โดยนิตยสารแม่บ้านได้นำเสนอพฤติกรรมอันพึงประสงค์ซึ่งแม่บ้านมีความคาดหวัง เพื่อสร้างความมั่นใจของตนเอง นั่นคือ “เก่งรอบด้าน สร้างรายได้แก่ครอบครัว ทนสมัยใฝ่รู้ ใส่ใจในตนเองและทุกคนในบ้าน พร้อมรับการเลี้ยงลูกโดยลำพัง รู้เท่าทันเศรษฐกิจ และสามารถบริหารงานในบ้านและนอกบ้านได้สมดุล” ชุดความคิดนี้ทำให้เห็นถึงความมั่นใจในตนเองของแม่บ้าน ที่ไม่เรียนรู้ จนเกิดความทันสมัย รู้เท่าทัน จึงบริหารจัดการงานได้อย่างสมดุล และจากการศึกษาพบว่าอุดมการณ์แม่บ้านในแต่ละช่วงมีทั้งเหมือนและต่างกัน

ช่วงทศวรรษที่ 2520 (พ.ศ. 2520-2529) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์สตรีนิยม ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า “สร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้” ซึ่งชุดความคิดนี้

สะท้อนให้เห็นว่าแม่บ้านสามารถหารายได้เสริมให้แก่ครอบครัวและตนเองได้ จึงสามารถตัดสินใจและมีอิสระซื้อหาสิ่งของและทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อสร้างความสุขให้ตนเองได้ ดังตัวอย่างที่ (6) กล่าวถึงความสามารถตัดสินใจเลือกเรียนสิ่งที่ตนเองอยากเรียนเพื่อทำสิ่งที่รักและอยากมี

ตัวอย่างที่ (6)

“เรียนตัดเสื้อเพื่อครอบครัว... มาเสนอวิธีสร้างแบบเสื้อให้คุณ จะได้ตัดสวมใส่ในขณะนี้ค่ะ เสื้อแบบนี้เหมาะสมที่จะสวมเสื้อยืดไว้ชั้นใน หรือใช้ผ้าผูกพันชายผ้าไว้ข้างในก็ได้ค่ะ หรือบางโอกาสจะใช้ผ้าผูกเอวมาเป็นผ้าพันคอก็ได้ค่ะ”

(คอลัมน์งานบ้านและการฝีมือ: เรียนตัดเสื้อเพื่อครอบครัว, กันยายน 2525)

ช่วงทศวรรษที่ 2530 (พ.ศ. 2530-2539) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์สตรีนิยม ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า **“ต้องทันสมัยใฝ่รู้ เก่งรอบด้าน เท้าทันเศรษฐกิจ ทำชีวิตให้ผ่อนคลาย”** เป็นการสะท้อนถึงคุณลักษณะของแม่บ้านที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยเน้นถึงความทันสมัย ใฝ่เรียนรู้ เพื่อให้เก่งรอบด้าน และแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง ทั้งยังรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ดังตัวอย่างที่ (7) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม่บ้านใส่ใจดูแลตนเองด้านรูปร่างให้ดูดี โดยตัดสินใจใช้บริการศูนย์ความงาม เสริมบุคลิกภาพ เพื่อสนับสนุนการเป็นนักรุกที่มีระดับเท่าเทียมกับสามี

ตัวอย่างที่ (7)

“การถนอมผิวพรรณและเอาใจใส่รูปร่างให้ได้สัดส่วน เป็นหัวใจของความงาม แจ่มจันทร์เฮลท์ & บิวตี้เซ็นเตอร์ สโมสรเพื่อนักธุรกิจและหนุ่ม-สาวมีระดับ”

(โฆษณาศูนย์ความงามแจ่มจันทร์เฮลท์, ตุลาคม 2534)

ช่วงทศวรรษที่ 2540 (พ.ศ. 2540-2549) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์สตรีนิยม ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า **“ทันสมัย ใฝ่รู้ เก่งรอบด้าน และเท้าทันเศรษฐกิจ”** ชุดความคิดนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของแม่บ้านเมื่อต้องทำงานในบ้านและนอกบ้าน มีการใฝ่เรียนรู้ จนเกิดทักษะ และมีประสบการณ์แก้ปัญหาให้ทั้งตนเองและคนในบ้านได้ทุกอย่าง เช่นเดียวกับสามี ดังตัวอย่างที่ (8) สะท้อนให้เห็นว่าแม่บ้านมีความรู้ความสามารถทำงานนอกบ้านจนมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง” ของภาครัฐ และช่วยแก้ปัญหาคนตกงานในยุควิกฤติทางเศรษฐกิจได้ เป็นความน่าชื่นชมยินดีในศักยภาพซึ่งเป็นที่ยอมรับว่า สามารถทำได้ทัดเทียมและเสมอเหมือนผู้ชายแล้ว

ตัวอย่างที่ (8)

“คลินิกเสื้อผ้าเบื้องหลัง...รับรักษาคนตกงาน...ขณะที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาคนตกงาน ไม่ว่าจะมิสาเหตุมาจาก

การปิดกิจการหรือการลดจำนวนพนักงาน เพื่อลดขนาดของกิจการ เพื่อความอยู่รอดก็ตาม หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต่างยื่นมือเข้ามาช่วยแก้ปัญหาด้วยเช่นกันและหนึ่งในนั้นคือ “ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง” กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดย **มีนางดารพรรณ นาฉัตรีย์ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ...”**

(คอลัมน์อาชีพแฉจน: คลินิกเสื้อผ้า รับรักษาคนตกงาน, มิถุนายน 2542)

ช่วงทศวรรษที่ 2550 (พ.ศ. 2550-2559) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์สตรีนิยม ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า **“บริหารงานในบ้านและนอกบ้านได้สมดุล มั่นใจใฝ่เรียนรู้ ใส่ใจคนและทุกคนในบ้าน และเปิดใจรับบทบาทแม่เลี้ยงเดี่ยวได้”** ชุดความคิดนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของแม่บ้าน ทั้งที่เป็นงานในบ้านและงานนอกบ้านได้ดี เนื่องจากมีความใฝ่เรียนรู้จนเกิดทักษะและมีประสบการณ์แก้ปัญหาให้ทั้งแก่ตนเองและคนในบ้านได้ เป็นบทบาทที่สามารถทำได้เช่นเดียวกับสามี ดังตัวอย่างที่ (9) ซึ่งแสดงถึงความสามารถเลือกใช้สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อดูแลคุณภาพชีวิตของสมาชิกในครอบครัวและรักษาโลกได้ด้วย

ตัวอย่างที่ (9)

“รักษาคุณค่าอาหาร รักษาโลกที่น่าอยู่ไว้...Lightwave ในไมโครเวฟแอลจีคือเทคโนโลยีปรุงอาหารสุกเร็วขึ้น 4 เท่า ที่ประหยัดพลังงานได้ถึง 50 จึงช่วยรักษาทรัพยากรบนโลกและยังรักษาคุณค่าและรสชาติอาหารเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ทั่วโลกวางจาก LG”

(โฆษณาไมโครเวฟแอลจี, กรกฎาคม 2555)

ช่วงทศวรรษที่ 2560 (พ.ศ. 2560-2562) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์สตรีนิยม ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า **“บริหารงานในบ้านและนอกบ้านได้สมดุล มั่นใจใฝ่เรียนรู้ ความสวย สุขภาพดี และมีความสุข”** แสดงให้เห็นความสามารถของแม่บ้านที่ใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนให้สวย สุขภาพดี มีความสุข และมั่นใจในทุกสิ่งที่ทำ ดังตัวอย่างที่ (10) แสดงให้เห็นว่าแม่บ้านมีการปรับตัว และใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการทำงาน มีการใฝ่รู้ให้ได้แนวทางแก้ปัญหาด้วยตนเองก่อนต้องนำไปซ่อมที่ร้าน สิ่งนี้แสดงถึงความใฝ่รู้ที่จะแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาสามีของแม่บ้านนั่นเอง

ตัวอย่างที่ (10)

“วิธีบอกลา ปัญหาหมดเข้าคอมพิวเตอร์...หลายคนคงจะเคยเจอกับปัญหานี้ที่นั่งพิมพ์งานอยู่ดี ๆ ก็พบว่า เจ้ามดตัวน้อยตัวนิดเดินพาเหรดกันออกมาจากแป้นพิมพ์ของเรา...วันนี้แม่บ้านมีวิธีแก้ปัญหาเจ้ามดนี้ โดยที่ไม่จำเป็นต้องฆ่ามาฝากกัน...เคาะเขย่า ไล่มด...

(คอลัมน์ Good Thing: Household Hints, กุมภาพันธ์ 2562)

3) **อุดมการณ์บริโภคนิยม** คือ อุดมการณ์ที่สื่อถึงโครงสร้างและวิถีปฏิบัติทางด้านเศรษฐกิจในสังคมไทย เป็นการสะท้อนถึงการบริโภคที่ไร้ขีดจำกัด ซึ่งมีได้ตอบสนองความต้องการพื้นฐาน แต่เป็นสิ่งที่แม่บ้านบริโภคเพื่อตอบสนองความต้องการ นั่นคือ **“ต้องทันสมัย ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง สวยและสุขภาพดี ให้ความสำคัญกับความสุข และผ่อนคลายความเครียด”** ชุดความคิดนี้แสดงถึงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ผ่านการบริโภคผลิตภัณฑ์สิ่งของเครื่องใช้ ที่เอื้ออำนวยความสะดวก เพื่อแม่บ้านได้ทำในสิ่งที่สนองตอบความต้องการแก่สามี สมาชิกในครอบครัว และตนเอง

ช่วงทศวรรษที่ 2520 (พ.ศ. 2520-2529) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์บริโภคนิยม ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า **“ต้องทันสมัย ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง”** โดยการซื้อผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยี เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำอาหารและงานให้เสร็จรวดเร็ว ซึ่งการบริโภคสิ่งเหล่านี้กลายเป็นสิ่งที่แม่บ้านพิจารณาเห็นว่าจำเป็นและต้องมี เพราะสามารถสร้างความสุขให้ครอบครัวได้ ดังตัวอย่างที่ (11) ซึ่งนำเสนอถึงผลิตภัณฑ์กาแฟจากฮอลแลนด์ ที่มีชื่อเสียงมายาวนาน และแม่บ้านพิจารณาเห็นว่า เป็นสิ่งที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับสามีและสมาชิกในบ้านได้

ตัวอย่างที่ (11)

“ผลงานชิ้นเอกจากฮอลแลนด์...ค.ศ. 1753 ดาวเวอ เอ็กเบิร์ตแห่งประเทศฮอลแลนด์ ได้ก่อตั้งบริษัทผลิตกาแฟอันมีชื่อเสียงไปทั่วโลกประสพการณ์กว่า 200 ปีนี้เองที่สร้างความเชี่ยวชาญในการผลิตกาแฟชั้นเยี่ยมอย่างมอคโคน่า “พริช-ตราด...ให้ความพึงพอใจทุกครั้งที่ดีม...กาแฟ ที่นักดื่มกาแฟชื่นชม”

(โฆษณากาแฟมอคโคน่า, มิถุนายน 2527)

ช่วงทศวรรษที่ 2530 (พ.ศ. 2530-2539) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์บริโภคนิยม ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า **“ต้องให้ความสำคัญกับสุขภาพและความงาม”** โดยทศวรรษนี้จะนิยมซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อดูแลบำรุงด้านผิวและกลิ่นกาย การใช้เครื่องสำอาง การดูแลลูกน้อยตั้งแต่อยู่ในครรภ์จนลูกเติบโต และการสร้างสุขให้กับตนเองและสมาชิกในครอบครัว ดังตัวอย่างที่ (12) ซึ่งนำเสนอผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพด้านกลิ่นกาย ที่แม่บ้านให้ความสำคัญ เพื่อสร้างความสุขให้แก่ตนเองและสามีอันเป็นที่รัก

ตัวอย่างที่ (12)

“นี่คือภาษาใหม่ของผู้หญิง...ไม่ต้องเป็นคำพูดเสมอไป...

ท่าทางก็บอกความหมายได้ บางที...แวตาก็บอกได้ลึกซึ้ง... สำหรับวันนี้...ภาษาใหม่ของผู้หญิง คือ กลิ่นหอม....ใหม่... น้ำหอมจาก Coty”

(โฆษณาน้ำหอม Coty, กุมภาพันธ์ 2534)

ช่วงทศวรรษที่ 2540 (พ.ศ. 2540-2549) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์บริโภคนิยม ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า **“ให้ความสำคัญกับกิจกรรมเสริมความสุข เพื่อผ่อนคลายความเครียด”** เนื่องจากแม่บ้านอาจเหน็ดเหนื่อยและเครียดจากการทำงานในแต่ละวัน เมื่อมีวันหยุดก็มักหาวิธีผ่อนคลาย เช่น การออกกำลังกาย การทำสวย การเลี้ยงสัตว์เป็นเพื่อนเล่น การท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลหรือเที่ยวธรรมชาติ และการเรียนรู้เพื่อให้เท่าทันทุกสิ่งเพื่อสมาชิกทุกคนในครอบครัว ดังตัวอย่างที่ (13) กล่าวถึงการให้ความสำคัญกับการหาความสุขให้ตนเองโดยการหาสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการผ่อนคลาย ถือเป็นอีกทางเลือกในการบริโภคเพื่อให้เกิดความสุข เมื่อมีวันหยุดจากภาระงานของแม่บ้าน

ตัวอย่างที่ (13)

“หลากหลายสีสันของวันคืนที่ “เมืองตรัง”...ความรู้สึก สัมผัสระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในฤดูหนาวของเมืองไทย ซึ่งมีให้เลือกสองทางคือ...ไปชายทะเลฝั่งอันดามัน กับสัมผัสไอหนาวเย็นและสายหมอกบนยอดดอย หรือยอดภู ซึ่งโดยส่วนตัวอยากไปทั้งสองแห่ง แต่ด้วยภาระที่รุมเร้าจนต้องเลือก... “ทะเลตรัง”

(คอลัมน์ท่องเที่ยว: หลากหลายสีสันของวันคืนที่ “เมืองตรัง”, มกราคม 2545)

ช่วงทศวรรษที่ 2550 (พ.ศ. 2550-2559) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์บริโภคนิยม ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า **“ต้องสวยและใส่ใจสุขภาพ”** โดยเน้นการดูแลความสวยและสุขภาพที่ดี โดยอาศัยวิทยาการทางแพทย์ รวมถึงให้ความสำคัญกับแฟชั่นการแต่งกายตามยุคสมัย เพื่อส่งเสริมการทำงานทั้งในบ้านและนอกบ้านได้ควบคู่อย่างมีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างที่ (14) ซึ่งกล่าวถึงวิธีการรักษาหน้าที่มีรอยหลุมสิว เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่แม่บ้านเมื่อต้องไปทำงานนอกบ้าน ด้วยการใช่วิธีสร้างคอลลาเจนใหม่ในการรักษา

ตัวอย่างที่ (14)

“รอยหลุมสิวรักษาได้...สร้างคอลลาเจนใหม่ด้วยวิทยาการทางการแพทย์...สามารถแก้ไขให้ดีขึ้นโดยที่คุณไม่จำเป็นต้องปกปิดอีกต่อไป...การทายากระตุ้นคอลลาเจน การทำ Treatment การกระตุ้นคอลลาเจนด้วยเลเซอร์ การเซาะพังผืด Dermaroller เป็นการกระตุ้นคอลลาเจนให้ผิว...คุณต้องการ...หรืออยากมีใบหน้าที่ยเรียบเนียนใสอย่างมั่นใจและเปิดเผย คุณสามารถเลือกได้ครับ”

(คอลัมน์แม่บ้านคนสวย: รอยหลุมสิวรักษาได้, มีนาคม 2551)

ช่วงทศวรรษที่ 2560 (พ.ศ. 2560-2562) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์บริโภคนิยม ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า **“ต้องสวยและสุขภาพดี”** โดยการเน้นเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ตลอดจนปลูกผักเพื่อรับประทานเอง ทั้งนี้เพื่อ

สุขภาพที่ดีของสมาชิกในครอบครัว ดังตัวอย่างที่ (15) ที่กล่าวถึงวิธีลดน้ำหนักที่นิยมคือ การควบคุมอาหาร เลือกรับประทาน และวิธีการปรับพฤติกรรมการซื้อและบริโภคอาหาร ทั้งนี้เพื่อให้สามารถทำงานนอกบ้าน ดูแลลูก และสามี ให้ได้ดีที่สุด

ตัวอย่างที่ (15)

“**พุงหายได้โล่ !!!**...สำหรับคุณแม่บ้านที่ต้องการดูแลลูกเล็ก ๆ หรือคุณพ่อบ้านที่ทำงานดึกไม่มีเวลามากพอที่จะเข้ายิม เพื่อออกกำลังกายได้ทุกวัน...รับประทานอาหารให้เต็มคำ เคี้ยวอาหารให้ช้าลง รับประทานสลัดผักสดก่อนมื้ออาหาร เมื่อถึงมื้ออาหารให้ตัดข้าวที่ละน้อย จำกัดพื้นที่ในการรับประทานอาหาร ไม่รับประทานอาหารพร้อมทำกิจกรรมอื่น...

(คอลัมน์อาหารลดน้ำหนัก: พุงหายได้โล่, กุมภาพันธ์ 2560)

4) อุดมการณ์รัฐนิยม คือ อุดมการณ์ที่สื่อถึงโครงสร้างและวิถีปฏิบัติทางการเมือง ที่ฝ่ายรัฐบาลในแต่ละสมัยได้กำหนดเป็นนโยบายเพื่อธรรมาภิบาลและส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมปฏิบัติ โดยนิตยสารแม่บ้านได้นำเสนอให้เห็นพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ซึ่งแม่บ้านที่ภาคภูมิใจคาดหวังจากแม่บ้าน นั่นคือ “**ใส่ใจสิ่งแวดล้อม รักความเป็นไทย ใช้ของไทย กินอาหารไทย อยู่อย่างไทย เทียวไทย ด้านเกษตรธุรกิจ**” สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นถึงนโยบายของสังคมไทยในแต่ละเวลาที่ภาครัฐกำหนดขึ้น ซึ่งแม่บ้านสามารถมีส่วนร่วมในการรณรงค์ร่วมกับรัฐบาล

ช่วงทศวรรษที่ 2520 (พ.ศ. 2520-2529) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์รัฐนิยม ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า “**รักความเป็นไทย**” ทั้งนี้เนื่องจากแม่บ้านถือเป็นบุคคลสำคัญที่มีอำนาจในการโน้มน้าวใจให้สมาชิกในครอบครัวคล้อยตามและปฏิบัติตามได้ ดังตัวอย่างที่ (16) เจ้าของธุรกิจใช้คำว่า “ไทย” นำเสนอและบ่งบอกถึงผลิตภัณฑ์ของไทย ดังนั้นเมื่อแม่บ้านต้องจับจ่าย จึงต้องพิจารณาเลือกใช้และซื้อสิ่งของที่เป็นอย่างไทยเข้าบ้าน

ตัวอย่างที่ (16)

“**นมโคไทย...ในทุ่งกว้างอันอุดมสมบูรณ์ โคนมไทย** ให้นมโคสดใหม่ที่มีคุณค่า เลือกดื่มนมสด ยู เอช ที รสจืด และนมปรุงแต่ง ยู เอช ที ชนิดหวาน **ตราเนสต์เล่**”

(โฆษณาภาพแพมอค์โคน่า, ธันวาคม 2527)

ช่วงทศวรรษที่ 2530 (พ.ศ. 2530-2539) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์รัฐนิยม ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า “**แม่บ้านใช้ของไทย กินอยู่อย่างไทย**” เป็นการสะท้อนให้เห็นว่า แม่บ้านมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวรักความเป็นไทย โดยการเลือกซื้อ เลือกใช้ เลือกกิน และใช้ชีวิตอย่างไทย ตามนโยบายของภาครัฐได้ ดังตัวอย่างที่ (17) ได้นำเสนอถึงข้อมูลเพื่อส่งเสริมให้แม่บ้านตระหนักและให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เรื่องทำอาหารไทย จากฝีมือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการทำข้าวเหนียวมูน และหากแม่บ้านสามารถสืบสานเรียนรู้ได้

ก็ถือเป็นการตอบสนองนโยบายรัฐด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยด้านอาหาร และสามารถสืบทอดต่อสมาชิกในครอบครัวได้ต่อไป

ตัวอย่างที่ (17)

“**ข้าวเหนียวเหลืองหน้ากุ้ง...คุณหญิงระรวย อรรถวิภาคไพศาล...ผู้ที่ปรุงข้าวเหนียวมูนได้อร่อยตามตำรับโบราณอย่างแท้จริง... เคล็ดล้นบ่อยที่ใช้ขมิ้นสดตำคั้นน้ำเอามาแช่ข้าวเหนียว จากนั้นจึงเอาข้าวเหนียวไปมูน ส่วนหน้ากุ้งต้องใช้กุ้งมากกว่ามะพร้าว ต้ม โขก แล้วจึงผัดจนแห้ง โรยใบมะกรูดอ่อนหั่นผอย**”

(คอลัมน์เคล็ดลับแม่ครัวดัง: ข้าวเหนียวเหลืองหน้ากุ้ง, พฤศจิกายน 2534)

ช่วงทศวรรษที่ 2540 (พ.ศ. 2540-2549) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์รัฐนิยม ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า “**ร่วมส่งเสริม รักความเป็นไทย อาหารไทย เทียวไทย ใช้ของไทย ด้านเกษตรธุรกิจ**” แสดงให้เห็นถึงบริบททางสังคมกับการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจที่ตกต่ำของประเทศไทย ซึ่งทุกคนต้องร่วมกันแก้ปัญหา โดยแม่บ้านถือเป็นศูนย์กลางสำคัญในครอบครัวที่จะช่วยส่งเสริม รณรงค์ความเป็นไทย ร่วมกันฟื้นฟูเศรษฐกิจชาติไทยให้ดีขึ้น ทั้งขณะที่ทำงานในบ้านและและนอกบ้าน ดังตัวอย่างที่ (18) ซึ่งนำเสนอถึงความล้มเหลวในการดำเนินธุรกิจ แต่แม่บ้านก็ไม่ได้ยอมแพ้ สามารถลุกขึ้นสู้และฝ่าฟันอุปสรรคไปได้ โดยนำความสามารถด้านอาหารไทยและบรรยากาศที่ตั้ง ซึ่งเป็นวิถีชีวิตเรียบง่ายอย่างไทยมาสู้และพลิกเกษตรธุรกิจให้ผ่านพ้นไปได้

ตัวอย่างที่ (18)

“**ครัวสวนแก้วเรือนอาหารในสวนกลางกรุง...หลังจากล้มเหลวกับการประกอบธุรกิจ...ในยุค IMF เพิ่งฟื้นตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา...จนไม่อาจจะดำเนินการได้ต่อไป** เฉกเช่นกับธุรกิจอื่น ๆ...แนวคิดนี้เกิดขึ้นหลังจากได้พักผ่อนและรับประทานอาหาร...**ความคิดจึงโลดแล่นต่อไปว่าจะทำร้านอาหารตรงบริเวณนี้...เพราะมีบรรยากาศรองสวน...คุณโกเมน รามสูตร อายุ 40 ปี ย้อนอดีตให้ฟังถึงที่มาของร้าน**”

(คอลัมน์อาชีพแก้จน: คลินิกเสื้อผ้า รับรักษาคนตกงาน, มิถุนายน 2542)

ช่วงทศวรรษที่ 2550 (พ.ศ. 2550-2559) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์รัฐนิยม ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า “**ตระหนักรักความเป็นไทยและใส่ใจสิ่งแวดล้อม**” แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยกำลังเผชิญปัญหาโลกร้อน การร่วมด้วยช่วยกันดูแลเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม การช่วยลดโลกร้อนจึงเป็นหน้าที่ของทุกคนรวมทั้งแม่บ้านและสมาชิกในครอบครัวทุกคน ดังตัวอย่างที่ (19) แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทางสังคมที่ภาคธุรกิจมักผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ นั่นคือการให้ความสำคัญกับการสร้างเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีคุณสมบัติช่วยรักษาและลดปัญหา

โลกร้อนที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าหรือเทคโนโลยีที่ตอบสนองการดูแลสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งที่แม่บ้านควรทำ เพราะทำให้การปรุงอาหารเป็นเรื่องง่าย สะดวกสบาย และยังช่วยรักษาโลกเราให้น่าอยู่ต่อไป

ตัวอย่างที่ (19)

“**ไลฟ์เวฟ เทคโนโลยีล้ำสมัย...หัวใจรักษ์โลก**”...หลายคนตระหนักดีว่าปัญหาโลกร้อนกำลังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในปัจจุบัน ทั้งจากการใช้พลังงานอย่างสิ้นเปลือง การทำลายสิ่งแวดล้อม การร่วมมือกันบรรเทาและรักษาโลกใบนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งและสามารถเริ่มต้นง่าย ๆ ได้ที่บ้านของคุณเอง

(คอลัมน์ Green Kitchen: ไลฟ์เวฟ เทคโนโลยี...หัวใจรักษ์โลก, กรกฎาคม 2555)

ช่วงทศวรรษที่ 2560 (พ.ศ. 2560-2562) นิตยสารแม่บ้านได้นำเสนออุดมการณ์รัฐนิยม ผ่านชุดความคิดที่สื่อความเป็นแม่บ้านว่า “**ร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย ใช้ของไทย ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ต้านภัยเศรษฐกิจ**” โดยการงดหรือปฏิเสธการใช้ถุงพลาสติก พกถุงผ้า เลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายง่าย เพื่อร่วมดูแลให้ทุกคนสุขภาพดีและปลอดภัย รวมถึงการสนับสนุนให้เที่ยวไทย และเลือกใช้ของไทย ดังตัวอย่างที่ (20) ที่นำเสนอให้แม่บ้านเข้าร่วมโครงการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง โดยเรียนรู้การตัดเย็บด้วยวิธีการแบบเดิมและแนวใหม่ ตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น ซึ่งเอื้อทั้งแม่บ้านที่มีจักรและไม่มีจักรให้สามารถสร้างงานสร้างอาชีพได้ เป็นแนวทางสร้างความสุขตามรอยเศรษฐกิจพอเพียงของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 ซึ่งสามารถช่วยต้านภัยเศรษฐกิจชาติได้

ตัวอย่างที่ (20)

“**จาโนเม่** เชิญชวนคนไทยร่วมแคมเปญ สุขที่พอเพียงตามรอยพ่อ”

(คอลัมน์ Good Thing: Food Trends, กรกฎาคม 2562)

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์และภาษาในนิตยสารแม่บ้าน พบอุดมการณ์ที่สื่อความหมายถึง “ความเป็นแม่บ้านอันพึงประสงค์” 4 อุดมการณ์ ได้แก่ อุดมการณ์ปิตาธิปไตย อุดมการณ์ด้านการบริโภค อุดมการณ์ด้านสตรีนิยม และอุดมการณ์รัฐนิยม โดยจะนำเสนอผ่านบริบททางสังคมที่สอดคล้องสัมพันธ์กันในแต่ละช่วงทศวรรษตลอดปี 2520-2562 ดังนี้

1. ช่วงปีทศวรรษที่ 2520 (พ.ศ. 2520-2529) เป็นช่วงที่เกิดความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างผู้ยึดถืออุดมการณ์อำนาจนิยม-เสรีนิยมกับผู้ถืออุดมการณ์สังคมนิยม และได้คลี่คลายลงไปในทางที่ดี ขณะนั้นชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยเรียบง่าย นิตยสารแม่บ้านจึงสื่อความหมายว่าแม่บ้านยังคงใช้ชีวิตอยู่ในบ้านเพื่อดูแล

สามีและสมาชิกในครอบครัวให้มีความสุข ผ่านอุดมการณ์ดังนี้

- 1) อุดมการณ์ปิตาธิปไตย** โดยสื่อความหมายว่า “แม่บ้านต้องมีเสน่ห์ที่ปลายจวัก สวยสุขภาพดี รักการเรียนรู้ด้านงานฝีมือ”
- 2) อุดมการณ์สตรีนิยม** สื่อว่าแม่บ้านสามารถตัดสินใจเลือกซื้อหรือเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว แต่ยังคงเป็นการสร้างงานและสร้างรายได้อยู่ที่บ้าน เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า
- 3) อุดมการณ์บริโภคนิยม** สื่อความหมายว่าแม่บ้านเกิดการตัดสินใจเลือกซื้อและเลือกบริโภค เพื่อสนับสนุนและสนองตอบความพึงพอใจของสามี สมาชิกในครอบครัว และตนเอง และ
- 4) อุดมการณ์รัฐนิยม** เน้นเพียงให้แม่บ้านร่วมรณรงค์รักษาความเป็นไทยเท่านั้น

2. ช่วงปีทศวรรษที่ 2530 (พ.ศ. 2530-2539)

เป็นช่วงที่สังคมเปิดโอกาสให้กลุ่มคนที่เคยมีความคิดต่างได้กลับมาร่วมพัฒนาชาติ กลายเป็นนักธุรกิจ นักวิชาการ และนักพัฒนาองค์เอกชน ทั้งยังเป็นช่วงที่แม่บ้านได้มีโอกาสออกจากพื้นที่ในบ้านสู่พื้นที่สาธารณะ เป็นยุคที่เศรษฐกิจไทยมีความเฟื่องฟูที่สุด โดยอุดมการณ์แม่บ้านที่ยังพบมากที่สุดคือ **1) อุดมการณ์ปิตาธิปไตย** ที่สื่อความหมายว่า “แม่บ้านต้องมีเสน่ห์ที่ปลายจวัก สวยสุขภาพดี รักการเรียนรู้ด้านงานฝีมือ” เนื่องจากต้องทำงานนอกบ้านควบคู่กับการทำงานในบ้าน การต้องใส่ใจเรื่องอาหารการกิน ดูแลตนเองให้สุขภาพดี และเก่งเรื่องงานฝีมือจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สามีเห็นศักยภาพการทำงานและไม่คัดค้านการที่แม่บ้านจะออกไปทำงานนอกบ้าน ทั้งยังเพื่อสร้างความมั่นใจในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยรักของสามี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของของ ชนกพร อังศุวิริยะ (2551: 1-401) ที่ศึกษา “ความเป็นหญิง” ในนิตยสารสตรีสาร ระหว่าง พ.ศ. 2491-2539 แล้วพบว่าผู้หญิงมีการทำงานทั้งในบ้านและนอกบ้าน ด้านความงามของร่างกายและการตกแต่งร่างกาย เพื่อความต้องการให้เป็นที่ยรักของสามี นอกจากนี้คือการสะท้อนถึงการใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ได้รับการยอมรับเมื่อทำงานนอกบ้านจากสังคมได้เท่าเทียมกับผู้ชาย ทั้งยังมีความพยายามเรียกร้องให้ผู้หญิงสามารถพึ่งพาตนเองได้ ส่วนอุดมการณ์ที่สะท้อนให้เห็นคือ อุดมการณ์ปิตาธิปไตยที่กล่าวถึงความงามว่า เป็นสิ่งที่ผู้หญิงต้องมี ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมที่ต้องตกเป็นรองผู้ชาย **2) อุดมการณ์สตรีนิยม** สื่อความหมายว่าแม่บ้านก็ปรารถนาจะทำงานนอกบ้านเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ขณะเดียวกันก็ทำงานในบ้านและงานฝีมือไม่ให้มีข้อบกพร่อง เพื่อการต้องการให้เป็นที่ยอมรับจากสามีและสังคมเช่นกัน **3) อุดมการณ์บริโภคนิยม** สื่อความหมายว่า แม่บ้านจะให้ความสำคัญกับสิ่งของและอุปกรณ์เครื่องใช้ที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกตนเอง เพื่อให้สามารถบริหารจัดการทั้งงานบ้านและนอกบ้านให้รวดเร็ว ลดขั้นตอนและเสร็จทันตามเวลา และ **4) อุดมการณ์รัฐนิยม** สื่อความหมายว่า แม่บ้านต้องร่วมรณรงค์ไปกับรัฐบาลคือ กินของไทยและใช้ของไทย

3. **ช่วงปีทศวรรษที่ 2540 (พ.ศ. 2540-2549)** เป็นช่วงที่สังคมไทยได้รับผลกระทบจากพิษเศรษฐกิจไทยครั้งใหญ่ (ยุคฟองสบู่แตก) และแม่บ้านส่วนใหญ่ต้องเป็นกำลังสำคัญแบบเต็มตัวเพื่อหารายได้ร่วมกับสามี เพื่อให้ครอบครัวสามารถหลุดพ้นจากวิกฤติเศรษฐกิจได้ โดยอุดมการณ์ที่ปรากฏคือ 1) **อุดมการณ์ปีตาธิปไตย** สื่อความหมายว่าแม่บ้านในสังคมไทยได้เปิดโอกาสให้ตนเองแสดงศักยภาพเต็มที่ในการร่วมหารายได้ แต่ขณะเดียวกัน “แม่บ้านก็ยังต้องรักษาเสน่ห์ปลายจวัก” เพื่อให้เป็นที่รักของสามีและทุกคนในบ้าน โดยสิ่งที่เปลี่ยนไปคือ แม่บ้านต้องใฝ่เรียนรู้ให้ทำอาหารได้ด้วยความสะดวก รวดเร็ว ไม่เกิดข้อบกพร่อง ถือเป็นความเสียสละของแม่บ้านในช่วงทศวรรษนี้ เพราะแม่บ้านต้องเหนื่อยจากภาระงานเพิ่มขึ้นจากทศวรรษที่ผ่านมาเป็นทวีคูณ 2) **อุดมการณ์บริโภคนิยม** สื่อว่าแม่บ้านมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีตัวช่วยที่ทันสมัย เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการทั้งงานในบ้านและนอกบ้านให้ราบรื่นสมดูล 3) **อุดมการณ์สตรีนิยม** สื่อว่าแม่บ้านได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับ “กิจกรรมเสริมความสุข และการผ่อนคลายความเครียดเพื่อสุขภาพที่ดี” ทั้งนี้เนื่องจากความเครียดที่เกิดขึ้นจากภาระงานทั้งในบ้านและนอกบ้าน และยังเป็นปีเพื่อรณรงค์สร้างสุขภาพทั่วไทยซึ่งเป็นช่วงกระแสรักของสังคมไทย (ณัฐธิดา นาคเมือง, 2547) แม่บ้านจึงต้องใส่ใจดูแลและหาความสุขให้กับตนเองและสมาชิกในครอบครัว เพื่อผ่อนคลายจากความเครียด ประกอบกับแม่บ้านในสมัยนี้มีอำนาจตัดสินใจซื้อสิ่งของ ตลอดจนเลือกสถานที่ เพื่อผ่อนคลายความเครียดและหาความสุขให้แก่ตนเองและครอบครัวได้มากขึ้น เพราะมีบทบาทสำคัญในการหารายได้สู่ครอบครัวและมีหน้าที่การงานที่ดีขึ้นจนบางครั้งอาจเท่าเทียมหรือเหนือกว่าผู้ชายนั่นเอง และ 4) **อุดมการณ์รัฐนิยม** สื่อว่าแม่บ้านตระหนักถึงนโยบายที่รัฐกำหนดออกมาเพื่อบริหารประเทศ โดยส่งเสริมให้แม่บ้าน “รักษารักษาไทย เทียวไทย ใช้ของไทย เพื่อต้านภัยเศรษฐกิจ” เพราะกิจกรรมเหล่านี้อยู่ภายใต้การตัดสินใจ เลือกซื้อ เลือกใช้ และเลือกไป ของแม่บ้านได้ทันทีทุกโอกาส ซึ่งลักษณะความเป็นแม่บ้านที่สะท้อนให้เห็นในช่วงทศวรรษนี้ สอดคล้องกับที่ เทพี จรัสจรัสเกียรติ (2549) ได้ศึกษาการสร้างสัญญาผ่านเรื่องเล่าในโฆษณาของนิตยสารผู้หญิงไทย” โดยมุ่งเน้นอุดมการณ์ทางภาษาว่าผู้ใช้สินค้าเหล่านี้ว่า ล้วนแต่เป็นผู้ที่ทั้งฉลาด สวย รวย และเก่ง

4. **ช่วงปีทศวรรษที่ 2550 (พ.ศ. 2550-2559)** เป็นช่วงเศรษฐกิจไทยเริ่มฟื้นตัว และมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องในทุกภาคส่วน ทั้งธุรกิจเอกชน การอุตสาหกรรม การเกษตรกรรม และการท่องเที่ยว (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2550) เป็นช่วงที่สังคมไทยเกิดการหลั่งไหลทางวัฒนธรรมจากนานาชาติ โดยอุดมการณ์ที่เกิดเมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยในช่วงทศวรรษนี้

คือ 1) **อุดมการณ์ปีตาธิปไตย** สื่อความหมายว่าแม่บ้านถูกคาดหวังให้มีเสน่ห์ปลายจวัก โดยเน้นรูปแบบที่แปลกใหม่ ทำได้ง่าย ใช้เวลาไม่นาน นอกจากนี้ยังมีอาหารไทยโบราณ เมนูพื้นบ้าน ที่มีต้นตำรับจากผู้รู้ ขณะเดียวกันก็ใส่ใจอาหารชาติอื่น เพื่อสนองต่อความพึงพอใจของสามีและสมาชิกในบ้าน 2) **อุดมการณ์สตรีนิยม** สื่อว่าแม่บ้านสามารถบริหารจัดการงานในบ้านและนอกบ้านได้อย่างสมดูลหมั่นใส่ใจความรู้ และใส่ใจตนเองและครอบครัวให้มีความสุข แสดงให้เห็นถึงความรู้ความสามารถที่แม่บ้านทำได้ทัดเทียมเหมือนกับที่สามีทำ 3) **อุดมการณ์บริโภคนิยม** สื่อความหมายถึงการเลือกซื้อ เลือกใช้สิ่งของและบริการที่จะทำให้อ่านดูสุขภาพดี ด้วยวิทยาการทางการแพทย์ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงานนอกบ้าน และ 4) **อุดมการณ์รัฐนิยม** คือ การกล่าวถึงแม่บ้านที่ตระหนักในนโยบายของรัฐด้านการรักษาความเป็นไทยในสังคมและใส่ใจสิ่งแวดล้อมโลก

5. **ช่วงปีทศวรรษที่ 2560 (พ.ศ. 2560-2562)** เป็นช่วงที่สังคมไทยยังมีแนวโน้มขยายตัวด้านเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องจากทศวรรษที่ผ่านมาทุกภาคส่วนเช่นกัน ซึ่งอุดมการณ์อันดับ 1) **อุดมการณ์ปีตาธิปไตย** สื่อความหมายว่าแม่บ้านยังถูกคาดหวังให้มีเสน่ห์ปลายจวัก ต้องดูแลทุกคนในครอบครัวให้มีความสุข โดยการทำอาหารทั้งไทยและนานาชาติอย่างหลากหลาย ให้มีสุขอนามัยจากธรรมชาติ 2) **อุดมการณ์สตรีนิยม** คือ เน้นบริหารจัดการงานบ้านและนอกบ้านให้มีความสุข ด้วยการสร้างความมั่นใจจากการเรียนรู้ ส่วนประเด็นที่เพิ่มเติมเข้ามาเพื่อส่งเสริมให้เกิดประโยชน์กับการทำงานคือความสวยสุขภาพดี ในส่วนของความสุขคือ การแก้ปัญหาให้กับทุกคนในครอบครัวได้ 3) **อุดมการณ์บริโภคนิยม** เน้นว่าแม่บ้านต้องมีความสุขและสุขภาพดี จากการเลือกบริโภคอาหารที่ดีมีประโยชน์ รวมถึงบริโภคพืชผักที่ปลูกเองเพื่อให้ปลอดภัย และ 4) **อุดมการณ์รัฐนิยม** เน้นส่งเสริมให้แม่บ้านร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม ท่องเที่ยวไทย ใช้ของไทย เพื่อต้านภัยเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษา “ความเป็นแม่บ้าน” ผ่านนิตยสารอื่น เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นกลวิธีทางภาษา ชุดความคิด และอุดมการณ์ที่ปรากฏผ่านตัวบทงานโฆษณาและบทความว่ามีความเหมือนและแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
2. การศึกษา “ความเป็นแม่บ้าน” จากชนชั้นหรือสถานภาพของแม่บ้านในสื่อประเภทอื่น ผ่านชุดความคิดที่นำเสนอให้เห็นปัญหาหรืออุปสรรคการทำงานในบ้านและนอกบ้าน เพื่อให้ทราบแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ในแต่ละช่วงเวลา

เอกสารอ้างอิง

- ชนกพร อังศุวิริยะ. (2551). “ความเป็นผู้หญิง” นิตยสารสกุลไทย (พ.ศ. 2491-2539): การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐธินิชา นาคเมือง. (2547). กระบวนการสร้างกระแสการออกกำลังกายผ่านสื่อมวลชนของกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพี จรัสจรุงเกียรติ. (2549). “ฉลาด สวย รวย เก่ง: การสร้างคุณค่าเชิงสัญลักษณ์ผ่านเรื่องเล่าในโฆษณาของนิตยสารผู้หญิงไทย”. จันทิมา เอี่ยมานนท์ และกฤษฎาวรรณหงส์ลดารมณ (บรรณาธิการ). ใน **พลวัตของภาษาไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2550). **รายงานเศรษฐกิจและการเงิน ปี 2550**. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- นิตยสารสุภาพนารี. (2473). 1(2). 68-69.
- ปริดา เหวดระกุล. (2520, ตุลาคม; พฤศจิกายน). **นิตยสารแม่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน. ฉบับที่ 1, 2.
- _____. (2525, กันยายน; ธันวาคม). **นิตยสารแม่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน. ฉบับที่ 111
- _____. (2527, มิถุนายน; ธันวาคม). **นิตยสารแม่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน. ฉบับที่ 149, 153.
- _____. (2531, ตุลาคม). **นิตยสารแม่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน. ฉบับที่ 233.
- _____. (2534, กุมภาพันธ์; ตุลาคม; พฤศจิกายน). **นิตยสารแม่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน. ฉบับที่ 261, 269, 270.
- _____. (2541, เมษายน; ธันวาคม). **นิตยสารแม่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน. ฉบับที่ 149, 153.
- _____. (2542, มิถุนายน). **นิตยสารแม่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน. ฉบับที่ 361.
- _____. (2545, มกราคม). **นิตยสารแม่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน. ฉบับที่ 392.
- _____. (2550, มกราคม). **นิตยสารแม่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน. ฉบับที่ 452.
- _____. (2551, มีนาคม). **นิตยสารแม่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน. ฉบับที่ 466.
- _____. (2555, กรกฎาคม). **นิตยสารแม่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน. ฉบับที่ 518.
- _____. (2560, กุมภาพันธ์). **นิตยสารแม่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน. ฉบับที่ 573.
- _____. (2561, มีนาคม). **นิตยสารแม่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน. ฉบับที่ 586.
- _____. (2562, กันยายน). **นิตยสารแม่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: แม่บ้าน. ฉบับที่ 602.
- พุดมพร ลีลาณิตยกุล. (2554). **การศึกษาพัฒนาการของนิตยสารอาหาร: กรณีศึกษานิตยสารแม่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิสันต์ สุขวิสิทธิ์. (2557). **ผู้หญิงในโลกผู้ชาย: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ความเป็นผู้หญิงในนิตยสารผู้ชายตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยฟ้าหลวง.
- เสนาะ เจริญพร. (2546). **ภาพเสนอผู้หญิงในช่วงทศวรรษ 2530: วิเคราะห์ความโยงใยกับประเด็นสังคม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี. (2552). **การนำเสนออุดมการณ์ความเป็นแม่ในวาทกรรมโฆษณาในนิตยสารเกี่ยวกับครอบครัว**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา. (2537). “แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับสังคมไทย พ.ศ. 2468-2475”. ใน **เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเรื่อง “สังคมไทยสมัยรัชสมัยพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว”**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วารสารวิจัยรำไพพรรณี Rajabhat Rambhai Barni Research Journal

วารสารวิจัยรำไพพรรณี เป็นวารสารระดับชาติที่ผ่านการรับรองผลการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2 (พ.ศ. 2563-2567) จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของคณาจารย์ นิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาโท-เอก นักวิจัยจากหน่วยงานภายในและภายนอกต่าง ๆ สู่สาธารณชน รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ได้นำผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย 2) เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ และ 3) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากร

วารสารเปิดรับบทความวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมถึงสหวิทยาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมและชุมชน โดยจัดทำเป็นวารสารราย 4 เดือน เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) และฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) โดยบทความที่ตีพิมพ์ทุกบทความผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewed) ในสาขาวิชานั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 2 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบ double-blinded review ข้อคิดเห็นที่ปรากฏและแสดงในเนื้อหาของบทความต่าง ๆ วารสารวิจัยรำไพพรรณี ถือเป็นความเห็นและความรับผิดชอบโดยตรงของผู้เขียน

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับ

บทความที่รับตีพิมพ์ในวารสาร ได้แก่ 1) บทความวิจัย 2) นิพนธ์ปริทัศน์ (Review articles) โดยให้พิมพ์ผลงานด้วยกระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว จำนวนไม่เกิน 10-12 หน้า และกำหนดให้ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สถานที่ทำงาน การติดต่อผู้เขียน โดยบทความต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำสำคัญ (Keywords) ไม่เกิน 3-5 คำ และมีส่วนประกอบดังนี้ บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปและอภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) และเอกสารอ้างอิง

ระเบียบการตีพิมพ์

1) ผู้วิจัยดำเนินการเขียนบทความวิจัยตามข้อกำหนดรูปแบบของวารสารวิจัยรำไพพรรณี ของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยบทความดังกล่าวจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน

2) ผู้วิจัยส่งบทความที่สมบูรณ์ตรงตามแบบฟอร์มเป็นไฟล์นามสกุล .doc (Word) ความยาวไม่เกิน 10-12 หน้า ทางระบบออนไลน์ Thaijo วารสารวิจัยรำไพพรรณี โดยสมัครผ่านเว็บไซต์ระบบ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/> ทั้งนี้สามารถติดตามรายละเอียดและดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่าง ๆ ได้ที่ <http://www.research.rbru.ac.th/journal.php> สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

3) ผู้วิจัยต้องชำระค่าธรรมเนียมในการดำเนินการตีพิมพ์ของวารสารวิจัยรำไพพรรณี จำนวน 4,000 บาท หลังจากบทความผ่านการพิจารณาเบื้องต้นจากกองบรรณาธิการวารสารฯ เรียบร้อยแล้ว

4) ผู้วิจัยสามารถชำระค่าธรรมเนียมได้ ดังนี้

โอนเงินเข้าบัญชีหมายเลข 178-1-48958-7 ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประเภทบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (สาขาสี่แยกเขาทราย) **เมื่อโอนเงินเข้าบัญชีแล้วกรุณา SCAN หลักฐานการชำระเงินได้ที่** อีเมล research_rbru2010@hotmail.com

กองบรรณาธิการจะไม่คืนเงินในกรณีบทความไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ เพราะเป็นค่าตอบแทนการพิจารณาบทความของผู้ทรงคุณวุฒิ

5) ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการปรับแก้ไขบทความตามผลการตรวจประเมินของกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิของวารสารวิจัยรำไพพรรณี อย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการในการตีพิมพ์

6) เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบ ข้อที่ 1) - ข้อ 5) เรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะออกไปตอบรับการตีพิมพ์และใบเสร็จรับเงินจากทางราชการให้กับผู้วิจัย และดำเนินการตามกระบวนการตีพิมพ์ต่อไป

7) ถ้าผู้วิจัยไม่ปฏิบัติตามระเบียบการตีพิมพ์กองบรรณาธิการจะแจ้งยกเลิกการตีพิมพ์บทความการวิจัยไปยังหน่วยงาน/มหาวิทยาลัยที่ท่านสังกัดอยู่ และจะไม่ได้รับค่าธรรมเนียมคืน

ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับ

- ขนาดกระดาษ A4
- ขอบกระดาษ ขอบบน 1 นิ้ว ขอบล่าง 1 นิ้ว ขอบซ้าย 1.25 นิ้ว ขอบขวา 1 นิ้ว
- ระยะระหว่างบรรทัด หนึ่งเท่า (Single Space)
- ตัวอักษร ใช้ TH SarabunPSK ตามที่กำหนดดังนี้
  - ชื่อเรื่อง (Title)
    - ภาษาไทย ขนาด 18 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา
    - ภาษาอังกฤษ ขนาด 18 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา
  - ชื่อผู้เขียน (ทุกคน)
    - ชื่อผู้เขียน ภาษาไทย-อังกฤษ ขนาด 14 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา
    - ที่อยู่ผู้เขียน ภาษาไทย-อังกฤษ ขนาด 14 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา และเว้น 1 บรรทัด
    - อีเมลผู้เขียนหลัก วันที่ส่ง วันที่แก้ไขล่าสุด และวันตอบรับบทความ
    - *Corresponding author E-mail: (Received; Revised; Accepted)
  - บทคัดย่อ
    - ชื่อ “บทคัดย่อ” และ “Abstract” ขนาด 16 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา และเว้น 1 บรรทัด
    - เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย ขนาด 14 point, กำหนดชิดขอบ, ตัวธรรมดา
  - คำสำคัญ ให้พิมพ์ต่อจากส่วนบทคัดย่อ โดยเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความประมาณ 3-5 คำ ใช้ตัวอักษรภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษ ขนาด 14 point
    - เนื้อหา บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ขนาด 14 point, กำหนดชิดขอบ, ตัวหนา
    - ย่อหน้า 0.5 นิ้ว
  - Keyword ให้พิมพ์ต่อจากส่วน Abstract โดยเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความภาษาอังกฤษ ขนาด 14 point
  - รายละเอียดบทความ (Body)
    - คำหลักบทความขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา
    - หัวข้อย่อยขนาด 14 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา
    - ตัวอักษรขนาด 14 point, กำหนดชิดขอบ, ตัวธรรมดา
    - ย่อหน้า 0.5 นิ้ว

รายละเอียดบทความประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปและอภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) และเอกสารอ้างอิง

- คำศัพท์ ให้ใช้ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน

■ รูปภาพและตาราง กรณีรูปภาพและตาราง หัวตารางให้จัดชิดซ้ายของคอลัมน์ คำบรรยายรูปภาพให้อยู่ใต้รูปภาพ และจัดกึ่งกลางคอลัมน์ เนื้อหา และคำบรรยายภาพ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 point ตัวปกติ

- รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิง

1. อ้างอิงจากหนังสือ

รูปแบบ :

ชื่อผู้แต่ง.//ปีพิมพ์.//ชื่อเรื่อง.//จำนวนเล่ม.//ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามี).//ชื่อชุดหนังสือ.//เมืองที่พิมพ์.//สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และกรรณิการ์ สุขเกษม. (2547). วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ: การวิจัยปัญหาปัจจุบันและการวิจัยอนาคตกาล. กรุงเทพมหานคร: เพ็ญฟ้า พรินต์ติ้ง.

Okuda, M., & Okuda, D. (1993). *Star trek chronology: The history of the future*. New York: Pocket Books.

2. อ้างอิงจากบทความในหนังสือ รายงานการประชุมทางวิชาการ สัมมนาทางวิชาการ

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อหนังสือ.// ชื่อบรรณาธิการหรือผู้รวบรวม.
ครั้งที่พิมพ์.// ชื่อชุดหนังสือ.// เมืองที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์.// หน้า.

ตัวอย่าง :

ปกรณ ปรียากร. (2532). ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา. ใน เอกสารการสนชอุวิชาการบริหารการพัฒนาชนบท. หน่วยที่ 1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิทยาการจัดการ. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า 33-34.
Fitzroy, Felix R. and Kraft, Kornelius. (1991). Firm Size, Growth and Innovation: Some Evidence from West Germany. In *Innovation and Technological Change: An International Comparizon*. Zottan J. Aes and David B. Audretsh, eds. New York: Harester Wheatsheaf. pp. 152-159.

3. อ้างอิงจากบทความในวารสาร

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่ (เดือน):/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุรัช พุ่งเกียรติ. (2547). นาโนเทคโนโลยีวัสดุศาสตร์ระดับไมโคร. *ผู้ส่งออก*. 17 (ปีที่แรก เมษายน): 19-22.
Mintrom, Michael and Vergari, Sandra. (1996). Advocacy Coalitions, Policy Entrepreneurs and Policy Change. *Policy Studies Journal*. 24 (Autumn): 420-434.

4. อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ และสารนิพนธ์

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน.// (ปี).// ชื่อวิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ หรือสารนิพนธ์.// ระดับปริญญา/มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง :

ธีรวัฒน์ พันธุ์สุผล. (2547). การรับรู้กิจกรรมการพัฒนาทางกองประจำการเพื่อการพัฒนาประเทศ กรณีศึกษา กรมทหารต่อสู้อากาศยาน หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน กองบัญชาการยุทธทางอากาศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
ปิโย เล็กกำแหง. (2547). พฤติกรรมการซื้อและการบริโภคเครื่องดื่มในร้านกาแฟขนาดเล็กของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษานักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ภาคนิพนธ์โครงการบัณฑิตศึกษาเทคโนโลยีการบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
Thawilwadee Bureekul. (1998). *Major Factors Affecting Industrial Hazardous Waste Policy Implementation in Central Thailand*. Doctoral dissertation, National Institute of Development Administration.

5. อ้างอิงจากรายงานการวิจัย และเอกสารวิจัยที่เสนอต่อหน่วยงานต่าง ๆ

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน.// (ปี).// ชื่อเอกสาร.// รายงานการวิจัย/เอกสารวิจัย หน่วยงาน.

ตัวอย่าง :

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2538). *จริยธรรมในงานวิจัย*. เอกสารวิจัย เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

6. อ้างอิงจากสิ่งพิมพ์กฎหมาย

รูปแบบ :

ชื่อกฎหมาย.// ชื่อวารสาร.// ฉบับ/เล่มที่./ตอนที่/(วัน เดือน):/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

พระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการของคณะรัฐประศาสนศาสตร์ ไปเป็นของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2509. **ราชกิจจานุเบกษา**. ฉบับกฤษฎีกา 83, 29 ฉบับพิเศษ (31 มีนาคม): 23-36.

The Act on Revenue Code Amendment (No.35) B.E. 2544. **Royal Thai Government Gazette**. 118, 85A (27 September 2001): 1-4.

7. อ้างอิงจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ชื่อเรื่อง./[CD-ROM]./สถานที่ผลิต./ผู้ผลิต./ปี พ.ศ. ที่เผยแพร่.

ผู้แต่ง./ชื่อเรื่อง./[Online]./เข้าถึงได้จาก./วิธีการเข้าถึงและสถานที่ของข้อมูล/ปี พ.ศ. ที่เผยแพร่ (หรือสืบค้น).

ตัวอย่าง :

Noam, E.M. Telecommunication Policy Issue for the Next Century. [online]. Available : <gopher://198.80.36...//global/telcom.txt>. 1994.

Texas Instruments. Speech Synthesis Processors. [online]. Available : <http://www.ti.com/sc/does/msp/speech/index.htm>. 1998.

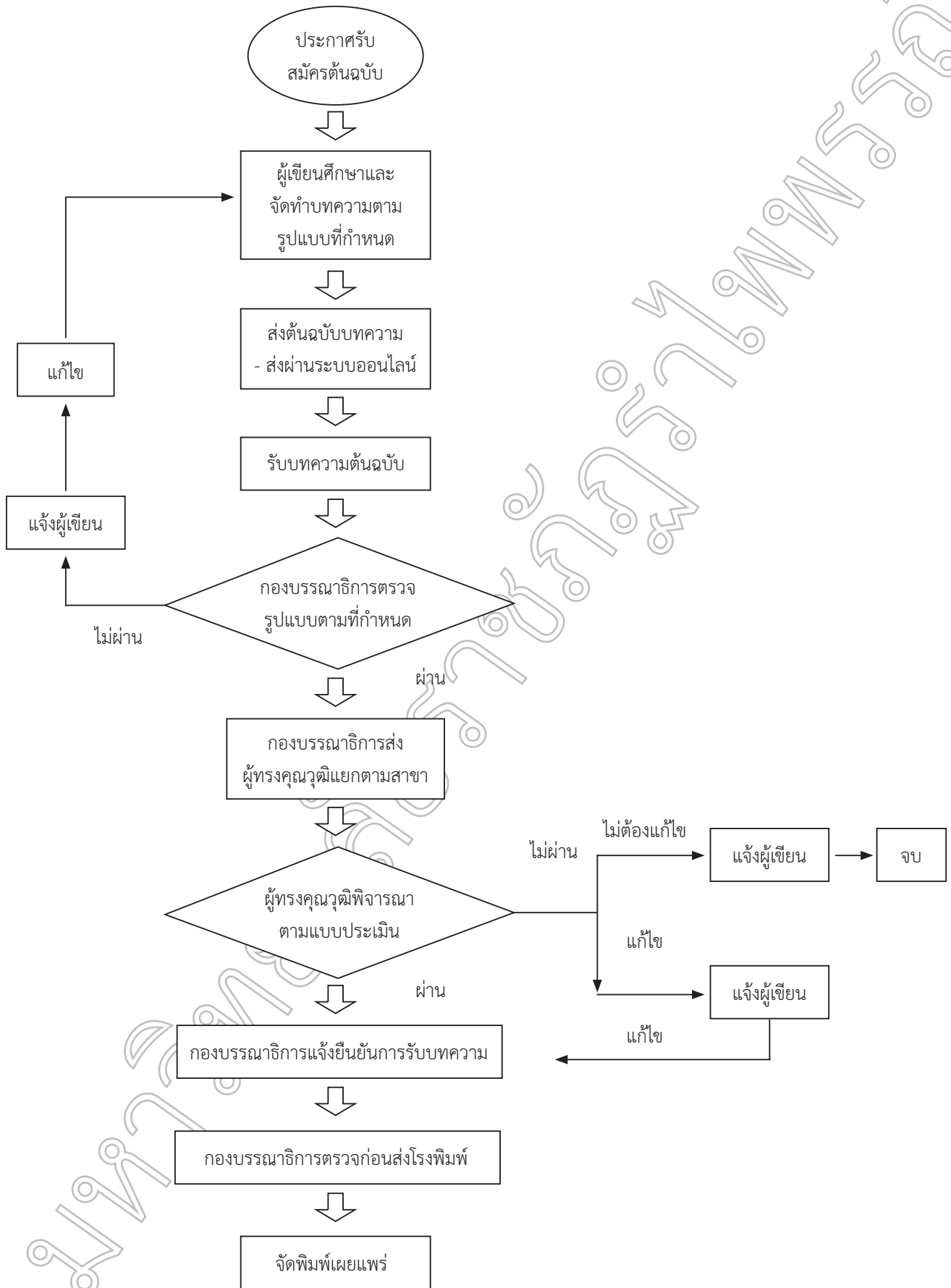
ทั้งนี้สามารถติดตามรายละเอียดและดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่าง ๆ หรือสมัครส่งบทความวิจัยออนไลน์ ได้ที่ <http://www.research.rbru.ac.th/journal.php>

หลักเกณฑ์การประเมินบทความเพื่อการตอบรับการตีพิมพ์

ต้องเป็นบทความที่ยังไม่ได้มีการเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อนหรือรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการใด ๆ กองบรรณาธิการจะดำเนินการพิจารณาบทความตามรูปแบบที่กำหนดเบื้องต้น หากบทความใดไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับคืนให้ผู้เขียนแก้ไข หากผ่านการพิจารณาจะเข้าสู่การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาทั้งภายในและภายนอก เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบ เมื่อบทความได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับหนังสือรับรองการตีพิมพ์ โดยจะให้ผู้เขียนที่เป็นชื่อแรกและสามารถดาวน์โหลดวารสารฉบับสมบูรณ์ได้ทางเว็บไซต์ของสถาบันวิจัยและพัฒนา <http://www.research.rbru.ac.th/journal.php>

ขั้นตอนการจัดทำวารสารวิจัยรำไพพรรณี

แบบประเมินบทความวิจัย เพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ชื่อบทความวิจัย

.....
.....
.....

ชื่อผู้ประเมิน..... ส่งคืนภายในวันที่.....

1. ความเป็นมา / ความสำคัญของปัญหาวิจัย

.....
.....
.....

2. การประมวลเอกสาร (กรอบแนวคิด / คุณภาพการประมวลเอกสาร / ความเป็นวิชาการ / ความเกี่ยวข้องกับสมมติฐาน ฯลฯ)

.....
.....
.....

3. วิธีการวิจัย (กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่ม / ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ / ข้อมูล ฯลฯ)

.....
.....
.....

4. ผลการวิจัย (ใช้สถิติครบถ้วนเหมาะสม / ความถูกต้องของการรายงาน ฯลฯ)

.....
.....
.....

5. การอภิปรายผล (ความเหมาะสมทางวิชาการ ฯลฯ)

.....
.....
.....

6. อื่น ๆ (เช่น การใช้ภาพ / การจัดระเบียบบทความ / การอ้างอิง / ความถูกต้องเชิงวิชาการ ฯลฯ)

.....
.....
.....

7. โดยภาพรวมท่านประเมินว่าบทความวิจัยนี้มีคุณภาพระดับใด (กรุณาทำเครื่องหมาย ✓)

- 1) ควรตีพิมพ์ โดยมีการแก้ไขเล็กน้อย (เช่น คำผิด)
- 2) ควรตีพิมพ์ โดยอาจแก้ตามคำแนะนำของผู้ประเมิน หรือไม่ได้
- 3) ควรตีพิมพ์ แต่ต้องแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ประเมินก่อน โดย
- ผู้ประเมินขอพิจารณาสิ่งที่ปรับแก้แล้วอีกครั้ง
  - ผู้ประเมินไม่ขอพิจารณาอีกครั้ง
- 4) อาจตีพิมพ์ได้ โดยผู้เขียนต้องทบทวนและปรับปรุงบทความใหม่ และผ่านการประเมินใหม่อีกครั้ง โดย
- ผู้ประเมินขอพิจารณาสิ่งที่ปรับแก้แล้วอีกครั้ง
  - ผู้ประเมินไม่ขอพิจารณาอีกครั้ง
- 5) ไม่ควรตีพิมพ์ในวารสารวิจัยรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่ .....

หมายเหตุ 1. ถ้าเนื้อที่กระดาษไม่พอ ท่านสามารถเขียนคำแนะนำเพิ่มเติมได้
2. กองบรรณาธิการจะไม่เปิดเผยแบบประเมินนี้แก่ผู้เขียนบทความ แต่จะรวบรวมส่งข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะให้แก่ผู้เขียน โดยพิจารณาตามแต่กรณี

กรุณาส่ง กองบรรณาธิการวารสารวิจัยรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
สถาบันวิจัยและพัฒนา (อาคารเฉลิมพระเกียรติ ชั้น 5) อาคาร 36
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เลขที่ 41 หมู่ 5 ถนนรัชชศักดิ์ชุมพล ตำบลท่าช้าง
อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000
โทรศัพท์ 0-3947-1056 หรือ 0-3931-9111 ต่อ 10802 โทรสาร 0-3947-1056
มือถือ 086-4402639
อีเมล research_rbru2010@hotmail.com

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

INSTITUTE OF RESEARCH AND DEVELOPMENT RAMBHAIBARNI RAJABHAT UNIVERSITY

41 หมู่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000

โทร./โทรสาร 0-3947-1056 โทร. 0-3931-9111 ต่อ 10802, 086-440-2639

เว็บไซต์ <http://www.research.rbru.ac.th> E-mail : research_rbru2010@hotmail.com